

คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

นางปนัดดา ศิริพานิช

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีญี่ปุ่น ภาควิชาภาษาตะวันออก
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2550
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

OCCUPATIONAL AND POSITIONAL TERMS OF ADDRESS IN JAPANESE AND THAI

Ms.Panatda Siriphanich

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Japanese Language and Literature

Department of Eastern Languages

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

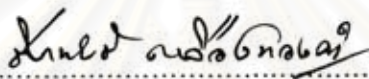
Academic Year 2550

Copyright of Chulalongkorn University

500973

หัวข้อวิทยานิพนธ์	คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย
โดย	นางไฉฉา ศิริพานิช
สาขาวิชา	ภาษาและวรรณคดีญี่ปุ่น
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรวิมล จิราสมบัติ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระพันธ์ เหลืองทองคำ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกวรรณ เลาหบุรณะกิจ คณะกิริ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิมล จิราสมบัติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัลยาณี สิตสุวรรณ)

นางปณิตดา ศิริพานิช : คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

(OCCUPATIONAL AND POSITIONAL TERMS OF ADDRESS IN JAPANESE AND THAI)

อ.ที่ปรึกษา : ศศ. ดร.วรวุฒิ จิราสมบัติ, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ศ.กิตติคุณ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์
จำนวนหน้า 179 หน้า.

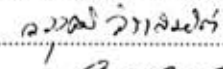

วิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย โดยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำดังกล่าวกับปัจจัย 3 ประการ คือ กลุ่มอาชีพของผู้ฟัง เพศของผู้พูดผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์ โดยเก็บข้อมูลคำเรียกขานในทั้งสองภาษาด้วยแบบสอบถามกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีในโตเกียวและกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย ประกอบด้วยส่วนประกอบตั้งแต่หนึ่งประเภทหรือมากกว่ามาประกอบกัน ส่วนประกอบที่พบทั้งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย ได้แก่ ชื่อ คำเรียกญาติ อาชีพ / ตำแหน่ง และคำแสดงความสุภาพ / ยกย่อง ส่วนประกอบที่พบเฉพาะในภาษาญี่ปุ่น ได้แก่ สถานที่ทำงาน / องค์กร และคำแสดงการทักทาย

ผลการวิเคราะห์การแปรของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามปัจจัยด้านกลุ่มอาชีพของผู้ฟังพบว่า ผู้พูดในภาษาใช้ ชื่อสกุล + คำแสดงความสุภาพ / ยกย่อง เรียกขานกลุ่มวิชาชีพ และกึ่งวิชาชีพมากที่สุด และใช้คำแสดงการทักทาย เรียกขานกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพมากที่สุด ในภาษาไทยรูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งที่นิยมเรียกใช้เรียกขานผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มวิชาชีพและกึ่งวิชาชีพมากที่สุดคือ คำนำหน้า + ชื่อตัว คำเรียกขานที่นิยมเรียกขานผู้ที่มีอาชีพในกลุ่ม ไม่ใช่วิชาชีพมากที่สุด คือ คำเรียกญาติ + ชื่อตัว สำหรับปัจจัยด้านเพศของผู้พูด ผู้ฟังและความเป็นทางการของสถานการณ์พบว่า ปัจจัยด้านเพศของผู้พูดผู้ฟังมีผลต่อการแปรของการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งน้อยมากทั้งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย ส่วนปัจจัยด้านความเป็นทางการของสถานการณ์พบว่า มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นแต่แทบจะไม่มีอิทธิพลเลยในภาษาไทย

ผลการวิเคราะห์ การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในทั้งสองภาษาแสดงให้เห็นลักษณะทางสังคม บางประการกล่าวคือ ในสังคมไทยคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งแสดงถึงความผูกพันกันฉันญาติมากกว่าในสังคมญี่ปุ่น นอกจากนี้ในสังคมญี่ปุ่นและสังคมไทยการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งยังแสดงถึงการให้ความเคารพนับถือบุคคล โดยดูจากหน้าที่การงาน

ภาควิชาภาษาตะวันออก
สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีญี่ปุ่น
ปีการศึกษา 2550

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4780148122 : MAJOR JAPANESE LANGUAGE AND LITERATURE

KEY WORD: OCCUPATIONAL / POSITIONAL / TERMS OF ADDRESS / JAPANESE / THAI

PANATDA SIRIPHANICH : OCCUPATIONAL AND POSITIONAL TERMS OF ADDRESS IN JAPANESE AND THAI. THESIS ADVISOR :ASST.PROF.VORAVUDHI CHIRASOMBUTTI,Ph.D., THESIS COADVISOR : EMERITUS PROF.AMARA PRASITHRATHSINT,Ph.D., 179 pp.

The purpose of this thesis is to study the use of occupational and positional terms in Japanese and Thai. Three social factors were taken into consideration in the analysis of the variation of the address terms. They are 1) the occupation of the addressee, 2) sex of the speaker and the addressee, and 3) formality of the situation. The data of both languages were collected by using questionnaires, and the target population was undergraduate students in Tokyo and Bangkok.

The findings show that an occupational and positional term in Japanese and Thai is composed of one or more types of address. The types commonly found in both Japanese and Thai are **name**, **kinship terms**, **positional terms**, and **honorific terms**. The types occurring only in Japanese are **place of work** and **greeting**.

The result of the analysis of variation in the use of the address terms shows that in Japanese the most frequently used form in addressing the professional and semi – professional is **last name + honorific term**, and that in addressing the non – professional, the most frequently used form is a **greeting term**. In Thai the most frequently used term for addressing the professional and semi - professional is **title + first name**, but the most frequently used form for addressing the non – professional is **kinship term + first name**. As for sex of the speaker and the addressee, it is found that it has no effect on choosing an occupational and positional term in either Japanese or Thai. Regarding the formality of situation, the findings show that it has a strong influence on the use of occupational and positional term in Japanese, but not in Thai.

From the analysis, it is concluded that the use of occupational and positional terms of address reflects certain significant social characteristics of the society. In Thai society, it reflects strong kinship relationship, and in both Japanese and Thai society, the use of such terms implies that the degree of respect a person shows toward others depends on their occupations and positions.

Department : Eastern Languages

Field of study : Japanese Language
and Literature

Academic year 2007

Student's signature.....

Advisor's signature.....

Co-advisor's signature.....

Panatda Siriphanch
Voravudhi Chirasombutti
Amara Prasithrathsint

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือและความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างมาก และขอกราบขอบพระคุณและขอบคุณมายังท่านเหล่านี้ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวิทย์ จิราสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาช่วยเหลือและแนวทางการศึกษาวิจัย พร้อมทั้งได้สละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำในการเขียนวิทยานิพนธ์ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขพร้อมทั้งให้คำชี้แนะต่างๆ อีกทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กนกวรรณ เลหาบุระนงกิจ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กัลยาณี สิตสุวรรณ ที่กรุณาตรวจสอบแก้ไขวิทยานิพนธ์และให้คำแนะนำอันมีค่ายิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ Professor Sanada Shinji แห่งมหาวิทยาลัยโอซาก้า และ Dr.Mori Atsushi ซึ่งเป็นอาจารย์ผู้ชี้แนะแนวทาง อนุเคราะห์เอกสารและข้อมูลที่มีค่าต่องานวิจัย ตลอดจนดูแลช่วยเหลือขณะที่ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลที่ประเทศญี่ปุ่น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาและวรรณคดีญี่ปุ่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ อันมีค่าจนสามารถทำงานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้

ขอขอบคุณมูลนิธิญี่ปุ่นที่อนุเคราะห์ทุนให้ผู้วิจัยไปรวบรวมข้อมูลที่ประเทศญี่ปุ่น นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณกำลังใจที่ยิ่งใหญ่ที่ทำให้ผู้วิจัยมีความมานะและมุ่งมั่นในการต่อสู้อุปสรรคต่างๆ ได้แก่ แม่และพ่ออันเป็นที่รัก ครอบครัว เพื่อน ๆ ตลอดจนน้อง ๆ ที่หอพักศึกษานิเวศทุกคนที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจทุกครั้งที่มีปัญหา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	2
1.4 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	3
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	9
1.9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
1.10 วิธีดำเนินการวิจัย.....	20
1.11 การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล.....	21
1.12 ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการวิจัย.....	21
บทที่	
2 คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย.....	22
2.1 ส่วนประกอบของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย.....	25
2.2 รูปแบบของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย.....	28
2.3 ความถี่ของการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย.....	31
บทที่	
3 รูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่น.....	34

	ช
บทที่ 3 (ต่อ)	หน้า
3.1 รูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่น.....	34
3.2 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นตามปัจจัยอาชีพของผู้ฟัง เพศ ของผู้พูดผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์.....	36
บทที่	
4 รูปแบบคำเรียกขานในภาษาไทย.....	88
4.1 รูปแบบของคำเรียกขานในภาษาไทย.....	88
4.2 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นตามปัจจัยอาชีพของผู้ฟัง เพศ ของผู้พูดผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์.....	89
บทที่	
5 เปรียบเทียบรูปแบบคำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย.....	135
5.1 ส่วนประกอบของคำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่น และภาษาไทย.....	135
5.2 รูปแบบของคำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย.....	137
5.3 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามกลุ่มอาชีพ เพศของผู้พูดผู้ฟังและ ความเป็นทางการของสถานการณ์ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย.....	141
บทที่	
6 สรุปผลและข้อเสนอแนะ.....	154
6.1 สรุปผล.....	154
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	158
รายการอ้างอิง.....	159
ภาคผนวก.....	162
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	179

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ส่วนประกอบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย.....	26
2	เปรียบเทียบรูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย.....	28
3	คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งที่ใช้มากที่สุดที่สุดในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย.....	31
4	การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งเรียกกลุ่มวิชาชีพในภาษาญี่ปุ่น.....	37
5	การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งเรียกกลุ่มกึ่งวิชาชีพใน ภาษาญี่ปุ่น.....	44
6	การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งเรียกกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพใน ภาษาญี่ปุ่น.....	52
7	คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่ม วิชาชีพ.....	60
8	คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่มกึ่ง วิชาชีพ.....	62
9	คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่ม ไม่ใช่วิชาชีพ.....	65
10	คำเรียกขานที่ผู้พูดเพศชายใช้มากที่สุดที่สุดในภาษาญี่ปุ่น.....	67
11	คำเรียกขานที่ผู้พูดเพศหญิงใช้มากที่สุดที่สุดในภาษาญี่ปุ่น.....	68
12	สรุปคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการ ในภาษาญี่ปุ่น.....	85
13	การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งเรียกกลุ่มวิชาชีพในภาษาไทย.....	90
14	การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งเรียกกลุ่มกึ่งวิชาชีพในภาษาไทย.....	97
15	การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งเรียกกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพในภาษาญี่ปุ่น.....	103
16	คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทยตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่ม วิชาชีพ.....	110
17	คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทยตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่มกึ่ง วิชาชีพ.....	112
18	คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทยตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่ม ไม่ใช่วิชาชีพ.....	115
19	คำเรียกขานที่ผู้พูดเพศชายใช้มากที่สุดที่สุดในภาษาไทย.....	116

ตารางที่		๑ หน้า
20	คำเรียกขานที่ผู้พูดเพศหญิงใช้มากที่สุดในภาษาไทย.....	117
21	คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการใน ภาษาไทย.....	133
22	เปรียบเทียบรูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย	138
23	เปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย เรียกกลุ่มวิชาชีพ.....	142
24	เปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย เรียกกลุ่มกึ่งวิชาชีพ.....	144
25	เปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย เรียกกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพ.....	146
26	สรุปการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามเพศของผู้พูดผู้ฟังในภาษาญี่ปุ่น และภาษาไทย	149
27	สรุปรูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในสถานการณ์ทางการและไม่เป็น ทางการในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย.....	152

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

๓

ภาพที่		หน้า
1	การใช้คำเรียกขานอาจารย์ในภาษาญี่ปุ่น.....	38
2	การใช้คำเรียกขานแพทย์ในภาษาญี่ปุ่น.....	39
3	การใช้คำเรียกขานทนายในภาษาญี่ปุ่น.....	40
4	การใช้คำเรียกขานวิศวกรในภาษาญี่ปุ่น.....	41
5	การใช้คำเรียกขานทูตในภาษาญี่ปุ่น.....	43
6	การใช้คำเรียกขานพยาบาลในภาษาญี่ปุ่น.....	45
7	การใช้คำเรียกขานตำรวจในภาษาญี่ปุ่น.....	47
8	การใช้คำเรียกขานมัคคุเทศก์ในภาษาญี่ปุ่น.....	49
9	การใช้คำเรียกขานนักการเมืองในภาษาญี่ปุ่น.....	50
10	การใช้คำเรียกขานนักศึกษาในภาษาญี่ปุ่น.....	51
11	การใช้คำเรียกขานพนักงานขายในภาษาญี่ปุ่น.....	53
12	การใช้คำเรียกขานพนักงานขับรถในภาษาญี่ปุ่น.....	55
13	การใช้คำเรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยในภาษาญี่ปุ่น.....	56
14	การใช้คำเรียกขานพนักงานรักษาความสะอาดในภาษาญี่ปุ่น.....	57
15	การใช้คำเรียกขานพนักงานเสิร์ฟในภาษาญี่ปุ่น.....	58
16	การใช้คำเรียกขานอาจารย์ในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการใน ภาษาญี่ปุ่น.....	70
17	การใช้คำเรียกขานแพทย์ในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการใน ภาษาญี่ปุ่น.....	71
18	การใช้คำเรียกขานทนายในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการใน ภาษาญี่ปุ่น.....	72
19	การใช้คำเรียกขานวิศวกรในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการใน ภาษาญี่ปุ่น.....	73
20	การใช้คำเรียกขานทูตในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการใน ภาษาญี่ปุ่น.....	74
21	การใช้คำเรียกขานพยาบาลในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการใน ภาษาญี่ปุ่น.....	75

แผนภาพที่

ณ
หน้า

22	การใช้คำเรียกขานตำรวจในสถานการณ์ทางการและ ไม่เป็นทางการใน ภาษาญี่ปุ่น.....	76
23	การใช้คำเรียกขานมัคคุเทศก์ในสถานการณ์ทางการและ ไม่เป็นทางการ ใน ภาษาญี่ปุ่น.....	77
24	การใช้คำเรียกขานนักการเมืองในสถานการณ์ทางการและ ไม่เป็นทางการ ใน ภาษาญี่ปุ่น.....	78
25	การใช้คำเรียกขานนักศึกษาในสถานการณ์ทางการและ ไม่เป็นทางการ ใน ภาษาญี่ปุ่น.....	79
26	การใช้คำเรียกขานพนักงานขายในสถานการณ์ทางการและ ไม่เป็นทางการ ใน ภาษาญี่ปุ่น.....	80
27	การใช้คำเรียกขานพนักงานขับรถในสถานการณ์ทางการและ ไม่เป็นทางการ ใน ภาษาญี่ปุ่น.....	81
28	การใช้คำเรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยในสถานการณ์ทางการและ ไม่ เป็นทางการ ในภาษาญี่ปุ่น.....	82
29	การใช้คำเรียกขานพนักงานรักษาความสะอาดในสถานการณ์ทางการและ ไม่ เป็นทางการ ในภาษาญี่ปุ่น.....	83
30	การใช้คำเรียกขานพนักงานเสิร์ฟในสถานการณ์ทางการและ ไม่เป็นทางการ ใน ภาษาญี่ปุ่น.....	84
31	การใช้คำเรียกขานอาจารย์ในภาษาไทย.....	91
32	การใช้คำเรียกขานแพทย์ในภาษาไทย.....	93
33	การใช้คำเรียกขานทนายในภาษาไทย.....	94
34	การใช้คำเรียกขานวิศวกร ในภาษาไทย.....	95
35	การใช้คำเรียกขานทูตในภาษาไทย.....	96
36	การใช้คำเรียกขานพยาบาลในภาษาไทย.....	98
37	การใช้คำเรียกขานตำรวจในภาษาไทย.....	99
38	การใช้คำเรียกขานมัคคุเทศก์ในภาษาไทย.....	100
39	การใช้คำเรียกขานนักการเมืองในภาษาไทย.....	101
40	การใช้คำเรียกขานนักศึกษาในภาษาไทย.....	102

แผนภาพที่	หน้า
41	การใช้คำเรียกขานพนักงานชายในภาษาไทย..... 104
42	การใช้คำเรียกขานพนักงานขับรถในภาษาไทย..... 105
43	การใช้คำเรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยในภาษาไทย..... 106
44	การใช้คำเรียกขานพนักงานรักษาความสะอาดในภาษาไทย..... 107
45	การใช้คำเรียกขานพนักงานเสิร์ฟในภาษาไทย..... 108
46	การใช้คำเรียกขานอาจารย์ในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการใน ภาษาไทย..... 118
47	การใช้คำเรียกขานแพทย์ในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย 119
48	การใช้คำเรียกขานทนายในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย 120
49	การใช้คำเรียกขานวิศวกรในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการใน ภาษาไทย..... 121
50	การใช้คำเรียกขานทูตในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย..... 122
51	การใช้คำเรียกขานพยาบาลในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการใน ภาษาไทย..... 123
52	การใช้คำเรียกขานตำรวจในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย 124
53	การใช้คำเรียกขานมัคคุเทศก์ในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการใน ภาษาไทย..... 125
54	การใช้คำเรียกขานนักการเมืองในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการใน ภาษาไทย..... 126
55	การใช้คำเรียกขานนักศึกษาในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการใน ภาษาไทย..... 127
56	การใช้คำเรียกขานพนักงานชายในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการใน ภาษาไทย..... 128

แผนภาพที่

๓
หน้า

57	การใช้คำเรียกขานพนักงานขับรถในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย.....	129
57	การใช้คำเรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย.....	130
58	การใช้คำเรียกขานพนักงานรักษาความสะอาดในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย.....	131
59	การใช้คำเรียกขานพนักงานเสิร์ฟในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย.....	132

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาเปรียบเทียบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย คำว่า “คำเรียกขาน” ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภัทย์ และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2529 : 1) ได้ให้คำจำกัดความไว้ในงานวิจัยเรื่อง “การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์” ว่า “คำเรียกขาน คือคำหรือวลีที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังก่อนที่ตนจะพูดเรื่องต่างๆด้วย” รวมทั้งเป็นคำที่แสดงให้ผู้ฟังทราบว่าผู้พูดต้องการพูดกับตนไม่ได้พูดกับผู้อื่น คำที่ใช้ในการเรียกขานผู้ฟังจะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง การเลือกใช้คำเรียกขานที่เหมาะสมจะทำให้สัมพันธ์ภาพระหว่างผู้พูดและผู้ฟังเป็นไปอย่างราบรื่น และยิ่งผู้พูดกับผู้ฟังมิได้เป็นคนชาติเดียวกัน มีภูมิหลังทางขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ก็ยิ่งต้องเพิ่มความระมัดระวังในการเรียกขานอีกฝ่าย เพราะการใช้คำเรียกขานที่ไม่เหมาะสมอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิด หรือก่อให้เกิดความไม่พอใจกับอีกหนึ่งได้

คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งเป็นคำเรียกขานประเภทหนึ่ง จากการสังเกตพบว่าในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเมื่อจะเรียกขานบุคคลที่ประกอบอาชีพหนึ่ง ๆ จะมีการเรียกขานได้หลายรูปแบบ ยกตัวอย่างเช่น ในภาษาญี่ปุ่นเมื่อเรียกขานบุคคลที่มีอาชีพตำรวจ จะมีการใช้คำที่หลากหลาย เช่น *keijisan* คุณตำรวจ(กองปราบ) (刑事さん), *omawarisan* คุณตำรวจ (おまわりさん), *Tanaka keiji* นายตำรวจตระณะกะ(田中刑事) ส่วนในภาษาไทยก็มีการเรียกขานที่หลากหลาย เช่น ตำรวจ คุณตำรวจ พี่ ตำรวจ เป็นต้น จึงทำให้เกิดข้อสงสัยว่ารูปแบบแต่ละรูปแบบเหล่านี้จะมีการเลือกใช้คำไหนนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยอะไร นอกจากนี้ในการเรียนภาษาญี่ปุ่นพบว่ามีหลายอาชีพที่คำระบอาชีพกับ คำเรียกขานที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันมีการใช้คำที่ไม่เหมือนกัน เช่น *keisatsu* อาชีพตำรวจ (警察) นั้นในชีวิตประจำวันเมื่อจะเรียกเจ้าหน้าที่ตำรวจจะใช้คำว่า *keijisan* คุณตำรวจ (กองปราบ) (刑事さん), *omawarisan* คุณตำรวจ (おまわりさん), *Tanaka keiji* นายตำรวจตระณะกะ(田中刑事) อาชีพแพทย์ ทนายความ นักการเมือง จะมีคำระบอาชีพที่แตกต่างกันไปคือ *isha* หมอ (医者), *bengoshi* ทนาย (弁護士), *seijika* นักการเมือง (政治家) ตามลำดับ แต่เมื่อเวลาที่เรียกขานบุคคลเหล่านี้ในฐานะที่เป็นคู่สนทนากลับใช้คำเดียวกันคือ *sensei* อาจารย์ (先生) จึงทำให้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับอาชีพอื่น ๆ ว่าจะมีการเรียกขานที่แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร นอกจากนี้ในขณะที่ภาษาไทยมีการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งที่หลากหลายและมีความยืดหยุ่นมากกว่าในภาษาญี่ปุ่น เช่น

สามารถเรียกขานบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ได้ด้วยคำบอกเรือญาติทั้ง ๆ ที่ไม่มีความสนิทสนมกันมาก่อน แต่จะไม่ค่อยพบการเรียกขานเช่นนี้ในภาษาญี่ปุ่น การใช้คำเรียกขานที่แตกต่างจากธรรมเนียมปฏิบัติของคนในประเทศนั้น ๆ ก็จะทำให้ถูกมองว่าเสียมารยาท จึงทำให้อยากทราบว่าหากจำเป็นจะต้องเรียกขานบุคคลในอาชีพใดอาชีพหนึ่งที่สามารถพบเจอได้บ่อย ๆ ในชีวิตประจำวันแล้วนั้นควรจะใช้คำแบบไหน หรือมีเกณฑ์อะไรที่จะมาช่วยในการตัดสินใจในการเลือกใช้คำเรียกขานได้บ้างซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่ผู้วิจัยเคยประสบกับตัวเองและคาดว่าคงมีผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยอีกเป็นจำนวนมากเช่นกันที่ประสบปัญหาเหล่านี้ ประกอบยังไม่มียานวิจัยใดที่เคยศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งแบบเจาะลึกโดยเน้นภาพของการเรียกขานบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ตามการแปรของปัจจัยทางสังคม จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการจะศึกษาให้ลึกซึ้งเกี่ยวกับคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งเพื่อช่วยให้ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น ชาวไทยสามารถเข้าใจถึงความคิดของคนในสังคมที่สะท้อนออกมาในรูปภาษา และเข้าใจเกี่ยวกับการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งได้มากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 ศึกษาคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย
- 1.2.2 วิเคราะห์รูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย
- 1.2.3 ศึกษาการเลือกใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามเพศของผู้พูดผู้ฟัง กลุ่มอาชีพของผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งทั้งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยมีทั้งคำเรียกอาชีพ ตำแหน่ง และคำเรียกญาติ แต่ในภาษาญี่ปุ่นมีการใช้คำเรียกญาติน้อยกว่า

1.3.2 คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นมีความหลากหลายน้อยกว่าในภาษาไทย กล่าวคือ นอกจากจะมีลักษณะร่วมกันด้านรูปแบบที่มีทั้งการใช้คำเรียกอาชีพและตำแหน่งแบบเดี่ยว ๆ และใช้ร่วมกับชื่อแล้ว ในภาษาไทยยังมีการใช้คำเรียกญาติร่วมกับชื่อหรือคำเรียกอาชีพและตำแหน่งด้วย

1.3.3 คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยมีการแปรไปตาม เพศของผู้พูด ผู้ฟัง กลุ่มอาชีพของผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์

1.3.3.1 ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย ผู้พูดเพศหญิงจะมีความหลากหลายในการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งมากกว่าผู้พูดเพศชาย แต่เพศของผู้ฟังไม่มีผลต่อการเลือกใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่ง

1.3.3.2 กลุ่มอาชีพมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นน้อยกว่าในภาษาไทย

1.3.3.3 ความเป็นทางการของสถานการณ์มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นมากกว่าภาษาไทย

1.4 ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

1.4.1 รวบรวมและศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดขอบเขตและแนวทางการวิจัย

1.4.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม

1.4.3 วิเคราะห์ข้อมูล โดยมีแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.4.3.1 นำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดทั้งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยมาแยกกลุ่มหาคำเรียกขานที่ปรากฏและจำแนกรูปแบบคำเรียกขานแบบต่างๆว่ามีทั้งหมดกี่ประเภทใหญ่ๆ

1.4.3.2 หาค่าความถี่ของการใช้คำเรียกขานเพื่อวิเคราะห์ดูว่าการใช้รูปแบบต่างๆเหล่านั้นต่างกันหรือไม่อย่างไร ตามแต่ละสถานภาพทางสังคมของผู้ฟัง เช่น เมื่อพูดกับแพทย์ ตำรวจ หรือ พนักงานรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

1.4.3.3 วิเคราะห์รูปแบบคำเรียกขานในตัวแปรด้านอื่น ๆ อันได้แก่ เพศของผู้พูดและผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์ เมื่อครบทุกตัวแปรแล้ว จึงวิเคราะห์ดูว่าตัวแปรใดมีอิทธิพลหรือไม่ต่อการเลือกใช้คำเรียกขานอย่างไร

1.4.4 เปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

1.4.5 สรุปผลการวิจัย

1.5 ขอบเขตการวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยนี้ต้องการศึกษาคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นเปรียบเทียบกับภาษาไทย นอกเหนือจากวิเคราะห์รูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งแล้ว ยังศึกษาโดยเปรียบเทียบจากปัจจัย 3 ด้าน คือ เพศของผู้พูดผู้ฟัง กลุ่มอาชีพของผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์ ทั้งนี้ในส่วนกลุ่มอาชีพของผู้ฟังนั้น สาเหตุที่ต้องแบ่งอาชีพของผู้ฟังเป็นกลุ่ม ๆ ก็เนื่องจากผู้วิจัยต้องการทราบว่า อาชีพที่มีสถานะสูงต่ำตามค่านิยมของสังคมที่ไม่เท่ากัน จะมีผลทำให้มีการเรียกขานที่แตกต่างกันหรือไม่ จึงได้แบ่งอาชีพที่มีหลากหลายในสังคมออกได้อย่างกว้าง ๆ เป็น 3 กลุ่ม โดยได้ศึกษาจากงานวิจัยของ อังคาบ ผลากรกุล (Palakornkul, 1972) ที่เคยศึกษาการใช้คำสรรพนามในภาษาไทยกรุงเทพฯ ตามมุมมองของภาษาศาสตร์สังคม โดยได้นำข้อมูลมาจากผู้บอกภาษา จำนวน 95 คน ทั้งเพศชายและเพศหญิง ในกลุ่มอาชีพ วิชาชีพ และระดับการศึกษาที่ต่างกัน ข้อมูลจากกลุ่มพระสงฆ์รวมทั้งข้อมูล

จากงานเขียนประเภทเรื่องสั้น และนวนิยาย โดยที่ในส่วนของกลุ่มอาชีพของผู้บอกภาษานั้น อังกาบ ผลากรกุล ได้แบ่งกลุ่มอาชีพของคนไทยออกเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน ได้แก่ 1) กลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพ (non-professional) 2) กลุ่มกึ่งวิชาชีพ (semi-professional) 3) กลุ่มวิชาชีพ (professional)

กลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพ คือ กลุ่มอาชีพของผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำ และมีรายได้น้อย ได้แก่ ช่างทำผมน คนรับใช้ในบ้าน คนขับรถ ช่างซ่อมเครื่อง พนักงานบริการในร้านอาหาร และภารโรง เป็นต้น

กลุ่มกึ่งวิชาชีพ ได้แก่ พนักงานบริษัท พนักงานขับเครื่องบิน นิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

กลุ่มวิชาชีพ คือ กลุ่มอาชีพของผู้ที่มีการศึกษาดี และมีระดับชั้นทางสังคมที่สูงกว่าสองกลุ่มแรก ได้แก่ ครู อาจารย์ แพทย์ สถาปนิก วิศวกร เป็นต้น

ทั้งนี้เมื่อดูจากงานของ อังกาบ ผลากรกุล จะเห็นว่า ไม่ได้ให้รายละเอียดของแต่ละกลุ่มอาชีพมากนัก แต่จะเห็นได้ว่าอังกาบ ผลากรกุล แบ่งกลุ่มอาชีพโดยดูจากระดับการศึกษา และระดับชั้นทางสังคมของแต่ละอาชีพ

และเนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในสองภาษา คือ ภาษาไทย และภาษาญี่ปุ่น ผู้วิจัยจึงศึกษางานที่กล่าวไว้เกี่ยวกับอาชีพในสังคมญี่ปุ่นด้วย ได้แก่ งานวิจัยของ นะงุระ โทะมิเอะ (Nagura Toshie, 1992) ซึ่งได้กล่าวเอาไว้ว่า ในสังคมญี่ปุ่นการแบ่งชั้นทางสังคมไม่มีลักษณะตายตัวเหมือนเช่นระบบชนชั้นทางสังคมของอินเดียหรืออังกฤษ คนญี่ปุ่นมีความรู้สึกเกี่ยวกับเรื่องชนชั้นของคนในสังคมน้อย แต่สนใจความสัมพันธ์ในเรื่องของตำแหน่งและความสัมพันธ์ของตนเองกับผู้อื่นมากกว่า คนญี่ปุ่นมักจัดกลุ่มทางสังคมของตนจากระดับการศึกษา (หรือระดับของมหาวิทยาลัยที่จบออกมา) จากองค์กรที่ตนสังกัดอยู่ (หรือจากระดับขององค์กรนั้น ๆ) และจากกลุ่มอาชีพที่ได้รับการยอมรับในสังคมด้วยเหตุนี้การจัดกลุ่มคนตามอาชีพจึงเทียบได้กับการแบ่งชั้นทางสังคมของคนญี่ปุ่นนั่นเอง นะงุระ โทะมิเอะ ได้แบ่งกลุ่มอาชีพในสังคมญี่ปุ่นออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

กลุ่มคอปกีสชาว คือ กลุ่มอาชีพที่ทำงานนึ่งโต๊ะ

กลุ่มคอปกีสฟ้า คือ กลุ่มอาชีพที่ใช้แรงงาน

กลุ่มวิชาชีพ

กลุ่มผู้ประกอบการกิจส่วนตัว

จะเห็นได้ว่างานของ นะงุระ โทะมิเอะ เองก็ไม่ได้ให้นิยามหรือรายละเอียดเกี่ยวกับอาชีพในแต่ละกลุ่มชัดเจนนัก แต่สิ่งหนึ่งที่เหมือนกันในเรื่องการแบ่งกลุ่มอาชีพในงานของอังกาบ ผลากรกุล และ นะงุระ โทะมิเอะ คือ จะแบ่งโดยมองในแง่ของระดับการศึกษาและการยอมรับ ระดับชั้นในสังคม ผู้วิจัยเองเมื่อนำแนวความคิดจากทั้งสองงานวิจัยมาเปรียบเทียบกันแล้วเห็นว่า กลุ่มวิชาชีพในงานของ นะงุระ โทะมิเอะ มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มวิชาชีพในงานของอังกาบ ผลากรกุล กลุ่มคอปกีสชาวซึ่ง

เป็นพวกที่ทำงานนั่งโต๊ะก็จะมีความคล้ายกับอาชีพในกลุ่มกึ่งวิชาชีพ เช่น พวกพนักงานบริษัท เป็นต้น ส่วนกลุ่มคอปกตีฟ้า ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้แรงงานก็อาจเทียบได้กับกลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพ ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพของผู้ที่มีการศึกษาน้อย และมีรายได้ต่ำกว่าสองกลุ่มแรก แต่ทั้งนี้ก็มีได้หมายความว่า จะเทียบกันได้ทั้งหมด โดยอาจจะมีความแตกต่างกันบ้าง

ในงานวิจัยชิ้นนี้ผู้วิจัยก็จะขอแบ่งอาชีพที่จะใช้สำรวจออกเป็น 3 กลุ่ม เช่นเดียวกันคือ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มกึ่งวิชาชีพ และกลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพ ทั้งนี้คำว่า วิชาชีพ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเรื่องความรู้ ความชำนาญ หรือเทคนิคในแต่ละอาชีพ แต่มองว่าอาชีพนั้น ๆ มีระดับการศึกษาและสถานะอย่างไร ตามค่านิยมของสังคม โดยที่ในงานวิจัยชิ้นนี้จะกำหนดให้

กลุ่มวิชาชีพ เป็นกลุ่มอาชีพของผู้ที่มีการศึกษาและมีระดับชั้นทางสังคมสูง

กลุ่มกึ่งวิชาชีพ คือ กลุ่มอาชีพของผู้ที่มีการศึกษา และมีระดับชั้นทางสังคมดี แต่อาจจะต่ำกว่ากลุ่มวิชาชีพ

กลุ่มไม่ใช่วิชาชีพ คือ กลุ่มอาชีพของผู้ที่มีการศึกษา และระดับชั้นทางสังคมต่ำกว่าสองกลุ่มแรก ดังนั้นขอบเขตอาชีพที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ คือ

กลุ่มวิชาชีพ ประกอบด้วยอาชีพที่เป็นตัวแทนของคนในกลุ่มนี้ 5 อาชีพ ได้แก่ อาจารย์ แพทย์ หนายความ วิศวกร และทศ

กลุ่มกึ่งวิชาชีพ ประกอบด้วยอาชีพที่เป็นตัวแทนของคนในกลุ่มนี้ 5 อาชีพ ได้แก่ พยาบาล ตำรวจ นักการเมือง มัคคุเทศก์ และ นักศึกษา

กลุ่มไม่ใช่วิชาชีพ ประกอบด้วยอาชีพที่เป็นตัวแทนของคนในกลุ่มนี้ 5 อาชีพ ได้แก่ พนักงานขาย พนักงานขับรถ พนักงานรักษาความปลอดภัย พนักงานเสิร์ฟ และพนักงานรักษาความสะอาด

1.5.1 ศึกษาคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งที่ใช้ในการเรียกขานคู่สนทนา ก่อนที่ตนจะพูดเรื่องต่าง ๆ ด้วยเท่านั้น

1.5.2 ศึกษารูปแบบการใช้คำเรียกขานบุคคลในอาชีพต่าง ๆ แบ่งตามกลุ่มอาชีพ ได้แก่ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มกึ่งวิชาชีพ และกลุ่ม ไม่ใช่วิชาชีพ

1.5.3 ศึกษาเฉพาะภาษาพูดที่เป็นภาษาถิ่นในโตเกียวและภาษาไทยกรุงเทพฯ

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ (2529) ได้ให้คำจำกัดความของ ภาษาไทยกรุงเทพฯ ๑ ว่าหมายถึง ภาษาไทยที่ใช้พูดอยู่ในกรุงเทพฯ ๑ ซึ่งอาจจะเหมือนกับภาษาที่ใช้อยู่นอกเขตกรุงเทพฯ ๑ ก็ได้ การแบ่งเขตกรุงเทพฯ ๑ ในที่นี้เป็นเพียงความต้องการที่จะจำกัดขอบเขตของการพูดเท่านั้นเองว่า สิ่งนี้พูดนี้มิได้ครอบคลุมถึงภาษาในประเทศไทยทั้งหมด แต่มีขอบเขตเฉพาะในบริเวณกรุงเทพฯ ๑ เท่านั้นในงานวิจัย

ชั้นนี้ยึดความหมายของคำว่า “ภาษาไทยกรุงเทพฯ ฯ” ตามคำนิยามข้างต้น ส่วนภาษาญี่ปุ่นในโคเทียว หมายถึง ภาษาญี่ปุ่นที่ใช้พูดอยู่ในโคเทียว ซึ่งอาจจะเหมือนกับภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ออกนอกเขตโคเทียวก็ได้

1.5.4 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม

1.5.5 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยของไทยและญี่ปุ่น

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เป็นประโยชน์ในการสอนภาษาญี่ปุ่นให้คนไทยและการสอนภาษาไทยให้คนญี่ปุ่น

1.6.2 ช่วยคนไทยที่ติดต่อสื่อสารกับคนญี่ปุ่นให้สามารถเลือกใช้คำเรียกขานที่เหมาะสม

1.6.3 ช่วยให้เข้าใจสังคมไทยและสังคมญี่ปุ่นในปัจจุบัน ได้ดีขึ้น

1.6.4 เป็นแนวทางในการศึกษาคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาอื่น ๆ ต่อไป

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

1.7.1 ในรายงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะใช้ระบบถอดอักษรภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทย ซึ่งเป็นผลงานวิจัยของ อาจารย์สาขาภาษาญี่ปุ่น (ผศ. ดร.กัลยาณี สัตตสุวรรณ, ผศ.สุชานา สัตตพงษ์, ผศ.ดร.เสาวลักษณ์ สุริยะวงศ์ไพศาล) อาจารย์ภาควิชา ภาษาศาสตร์ (ผศ.ดร.สุดาพร ลักษณ์นิยนาวิน) และ อาจารย์ภาควิชาภาษาไทย (ผศ.คุณพิพร ชำนิโรคนาสต์) คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระบบดังกล่าวนี้ กำหนดการถอดอักษรภาษาญี่ปุ่นที่เขียนด้วย อักษรโรมัน (อักษร โรมะจิ) เป็นอักษรไทย โดยจะขออธิบายคร่าว ๆ เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจ ดังนี้

สระ

อักษรโรมะจิ

(สระเสียงสั้น, สระเสียงยาว)

a, aa

อักษรโรมะจิ

i, ii

u, uu

อักษรไทย

อะ, อา

อักษรไทย

อิ, อี

อุ, อู

e, c	เอะ, อะ
o, oo	โอะ, โอ
-ya, -yaa	เยยะ, เยีย
-yu, -yuu	ยิว, ยีว
-yo, -you	เยียว, เยียว

พยัญชนะ

อักษรโรมัน	อักษรไทย
P เมื่อเกิดต้นคำ เมื่อเกิดที่อื่น ๆ	พ
b	ป
m	บ
f	ม
w	ฟ
t เมื่อเกิดต้นคำ เมื่อเกิดที่อื่น ๆ	ว
	ท
	ด

อักษรโรมัน	อักษรไทย
ts	ทซ์
ch	ช
d	ค

อักษรโรมัน	อักษรไทย
n	น
n (ที่เป็นพยัญชนะก่อกำพรางค์ทำหน้าที่คล้ายตัวสะกด) เมื่อเกิดหน้า p, b, m	ม
เมื่อเกิดหน้า k, g, w	ง
เมื่อเกิดที่อื่น ๆ	น

ท' (ทำหน้าที่เป็นตัวสะกดและตามด้วยสระ)	น
s	ซ
sh	ฌ
z	จ
j	ฉ
r	ร
อักษรโรมะจิ	อักษรไทย
y	ย
k เมื่อเกิดต้นคำ	ค
เมื่อเกิดที่อื่น ๆ	ก
g เมื่อเกิดต้นคำ	ก
เมื่อเกิดที่อื่น ๆ	ง
h	ฮ

1.7.2 คำช่วย *no* ซึ่งมีหน้าที่ทางไวยากรณ์ในภาษาญี่ปุ่น ใช้เชื่อมระหว่างคำนามกับคำนาม ในรูป คำนาม *no* คำนาม โดยที่คำนามตัวแรกจะทำหน้าที่ขยายคำนามตัวหลัง เช่น *shika - no - Takayama - san* หมายถึงคุณทะกะยะมะที่ทำงานในแผนกทันตกรรม ในที่นี้ คำช่วย *no* จะไม่นับให้เป็นส่วนประกอบของคำเรียกขานเนื่องจาก คำช่วย *no* เพียงลำพังไม่มีความหมายในตัวเอง นอกจากนี้ คำช่วย *no* เมื่อนำไปใช้ในบริบทอื่นที่ไม่เกี่ยวกับเรื่องคำเรียกขานก็จะมีความหมายเปลี่ยนไป

รูปแบบคำเรียกขานที่มีลักษณะร่วมที่เหมือนกันระหว่างภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย เช่น LN + HT ได้แก่ *Tanaka - san* คุณทะนะกะ (田中 さん) และ T + FN เช่น คุณอรวี คุณชูศักดิ์ จะจัดให้อยู่ในประเภทของคำเรียกขานแบบเดียวกัน คือ $\left. \begin{matrix} T + FN \\ LN + HT \end{matrix} \right\}$ แต่เมื่อแยกวิเคราะห์แต่ละภาษาในบทที่ 3 และ 4 เพื่อความสะดวกและเข้าใจง่ายจะใช้เฉพาะสัญลักษณ์ที่มีใช้ในภาษานั้น ๆ เพียงสัญลักษณ์เดียว ยกตัวอย่างเช่น เมื่อวิเคราะห์เฉพาะคำเรียกขานในภาษาไทย จะจัดให้ “คุณชูศักดิ์” อยู่ในรูปแบบคำเรียกขานประเภท T + FN เป็นต้น

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

คำเรียกขาน หมายถึง คำหรือวลี ที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟัง หรือผู้ที่เขาพูดด้วยก่อนที่จะเริ่มบทสนทนา¹

คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่ง หมายถึง คำที่ผู้พูดใช้เรียกขานผู้ฟังที่มีอาชีพและตำแหน่งต่าง ๆ อาจมีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น ชื่อ คำบอกเครือญาติ อาชีพ/ตำแหน่ง หรือเป็นรูปแบบผสม เช่น คำนำหน้า + ชื่อ คำเรียกญาติ+ชื่อ ชื่อ + อาชีพ/ตำแหน่ง เป็นต้น

รูปแบบของคำเรียกขาน หมายถึง รูปแบบของการเรียกขานที่ผู้พูดนำมาใช้เรียกขานผู้ฟังหรือผู้ที่เขาพูดด้วย โดยรูปแบบของคำเรียกขานนี้อาจจะเกิดจากส่วนประกอบของคำเรียกขานเพียงตัวเดียว เช่น ชื่อ คำเรียกญาติ อาชีพ/ตำแหน่ง หรือเกิดจากการผสมกันระหว่างส่วนประกอบของคำเรียกขาน ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไปเกิดเป็นรูปแบบของการเรียกขานแบบต่าง ๆ เช่น คำนำหน้า + ชื่อ คำเรียกญาติ + ชื่อ ชื่อ + อาชีพ/ตำแหน่ง ก็ได้

FN (First name) หมายถึง ชื่อตัว

LN (Last name) หมายถึง ชื่อสกุล

PT (Professional terms) หมายถึง อาชีพ/ตำแหน่ง

KT (Kinship terms) หมายถึง คำเรียกญาติ

G (Greeting) หมายถึง คำแสดงการทักทาย

HT (Honorific terms) หมายถึง คำเรียกแสดงความสุภาพ/ยกย่อง

T (Title) หมายถึง คำนำหน้า

PW (Place of work) หมายถึง สถานที่ทำงาน/องค์กร

Ø (Zero form) หมายถึง ไม่ใช้คำเรียกขาน

1.9 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ผ่านมาเกี่ยวกับคำเรียกขานที่จะกล่าวถึงในงานวิจัยชิ้นนี้ประกอบด้วยงานวิจัยที่ศึกษาคำเรียกขานในภาษายุโรปและอเมริกาอันถือเป็นผลงานวิจัยชิ้นแรก ๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกขานใน

¹ ม.ร.ว.กัตตา ดิงสัททีย์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยรัตนโกสินทร์. (รายงานผลการวิจัยโครงการ ไทยศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า 1

ภาษาญี่ปุ่นโดยบางส่วนมีการเปรียบเทียบกันระหว่างภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย และสุดท้ายจะเกี่ยวกับงานวิจัยด้านการใช้คำเรียกขานในภาษาไทย

1.9.1 งานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกขานในภาษายุโรปและอเมริกา

ผลงานชิ้นเอกที่สำคัญและถือได้ว่าเป็นแม่แบบของการศึกษาคำเรียกขาน ในยุคต่อ ๆ มา คืองานวิจัยของ บราวน์ และกิลแมน(Brown and Gilman, 1960) ศึกษาการใช้สรรพนามบุรุษที่สองในภาษายุโรปได้กล่าวว่า การใช้สรรพนามในภาษายุโรปขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมสองประการ ได้แก่ อำนาจ (power) และ ความเป็นปึกแผ่น (solidarity) จากงานวิจัยพบว่าในยุโรปสมัยอดีตกาลจะใช้สรรพนาม T เรียกคน คนเดียว ส่วน V ใช้เรียกคนหลายคน ต่อมาการใช้สรรพนามจึงเปลี่ยนไปคือ ผู้ที่ต่ำกว่าจะใช้ V เรียก ผู้ที่สูงกว่า และผู้ที่สูงกว่าจะใช้ T เรียกผู้ต่ำกว่า ซึ่งระยะนี้อำนาจจะเป็นตัวกำหนดการใช้สรรพนามเรียกขาน ต่อมาความเป็นปึกแผ่นเป็นปัจจัยสำคัญ การเรียกขานจึงมีความสมดุลขึ้น ก็จะเรียกแบบ V – V คำว่า อำนาจ (power) และ ความเป็นปึกแผ่น (solidarity) นี้ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2541 : 106) อธิบายไว้ว่า อำนาจ หมายถึง การที่คนใดคนหนึ่งสามารถควบคุมหรือบังคับพฤติกรรมของอีกคนหนึ่งได้ อำนาจทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน ไม่สมดุล คนที่มีอำนาจมากกว่าจะอยู่เหนือคนที่อำนาจน้อยกว่า ปัจจัยที่ทำให้เกิดอำนาจได้แก่ ความมั่งคั่ง อายุ เพศ บทบาททางสังคม ส่วนความเป็นปึกแผ่น หมายถึง การมีประสบการณ์ร่วมกันของสมาชิกในกลุ่มสังคม และความคล้ายคลึงกันในคุณสมบัติต่าง ๆ ทางสังคม เช่น ศาสนา อายุ ถิ่นกำเนิด ชาติพันธุ์ อาชีพ ความสนใจ เป็นต้น

ต่อมาได้มีงานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกขาน โดยตรงที่สำคัญและถือได้ว่าเป็นการริเริ่มการศึกษาด้านนี้ คือ งานของ บราวน์ และฟอร์ด (Brown and Ford, 1964) ศึกษาคำเรียกขานในภาษาอังกฤษที่พูด โดยคนอเมริกัน โดยเก็บข้อมูลจากการสังเกตจากสถานการณ์จริง และจากการใช้คำเรียกขานในเรื่องสั้นและบทละครพบว่า คำเรียกขานในภาษาอังกฤษแบบอเมริกันแบ่งได้เป็นสองประเภทคือ คำเรียกขานที่ใช้ในความสัมพันธ์แบบสมดุลกับคำเรียกขานที่ใช้ในความสัมพันธ์แบบไม่สมดุล กล่าวคือในความสัมพันธ์แบบสมดุลที่ผู้พูดและผู้ฟังมีความเท่าเทียมกันนั้น คำเรียกขานที่ใช้ ได้แก่ ชื่อแรก เช่น ใช้ในหมู่เพื่อนที่มีความสนิทสนม และ คำนำหน้า + นามสกุล เช่น ใช้ในหมู่คนที่เพิ่งรู้จักกัน ส่วนความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลที่ผู้พูดและผู้ฟังมีความแตกต่างกันด้านสถานภาพ คำเรียกขานที่ใช้คือ คำนำหน้า + นามสกุล และ ชื่อแรก โดยที่ฝ่ายหนึ่งใช้นำหน้า + นามสกุล ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งใช้ ชื่อแรก ในการเรียกขานกัน นอกจากนี้ยังมีการใช้ ตำแหน่ง แต่ลำพังเพื่อใช้เรียกบุคคลที่ห่างเหินและมีฐานะสูงกว่า

ต่อมาเออร์วิน – ทริปปี้ (Ervin – Tripp, 1972) ได้ศึกษาระบบคำเรียกขานในภาษาอังกฤษของคนอเมริกัน โดยขยายขอบเขตการศึกษาของ บราวน์ และฟอร์ด ออกไป โดยวิเคราะห์ให้เห็นปัจจัย

ต่างๆที่กำหนดโดยกระบวนการตัดสินใจเลือกใช้คำเรียกขานของผู้พูด เช่น มีอายุน้อย หรือมากกว่าผู้ฟัง เป็นญาติกับผู้ฟังหรือไม่ รู้จักชื่อของผู้ฟังหรือไม่ ผู้ฟังเป็นเพศชายหรือเพศหญิง เป็นต้น โดยผลสรุปของการใช้คำเรียกขานที่ได้จะมี 7 แบบ ได้แก่ Mr. + นามสกุล Miss + นามสกุล คำเรียกญาติ + ชื่อ ชื่อ และสุดท้ายคือไม่ใช้คำเรียกขานเลย

งานวิจัยที่ผ่านมาที่เกี่ยวกับคำเรียกขานในภาษายุโรปและอเมริกาทำให้ทราบถึงความเป็นมาของการวิจัยเรื่องระบบการเรียกขานในยุคแรกเริ่มอันเป็นต้นแบบในการศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกขานในยุคต่อ ๆ มา โดยการเลือกใช้คำเรียกขานในยุคแรก ๆ จะเกี่ยวข้องกับอำนาจและความเป็นปึกแผ่น แต่ต่อมาเมื่อสังคมมีความเปลี่ยนแปลง ลักษณะของคำเรียกขานจะแปรไปตามความสัมพันธ์ของผู้พูดและผู้ฟัง อายุ เพศ บทบาททางสังคม เป็นต้น อันเป็นการแปรไปตามปัจจัยทางสังคม ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเองต้องการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกใช้คำเรียกขานที่แปรไปตามปัจจัยทางสังคมเช่นกัน ในส่วนต่อมาจะกล่าวถึงการใช้งานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่น โดยในขณะที่งานวิจัยด้านคำเรียกขานในภาษายุโรปและอเมริกาจะศึกษาไปตามตัวแปรทางปัจจัยทางสังคม งานวิจัยในภาษาญี่ปุ่นส่วนใหญ่ จะเน้นศึกษา คำเรียกขานที่ปรากฏใช้ในสถานการณ์และสถานที่ต่าง ๆ เช่น โรงเรียน สถานที่ทำงาน เป็นต้น นอกจากนี้จะเน้นศึกษาความแตกต่างในการใช้คำเรียกขานระหว่างเพศชาย และเพศหญิง มากกว่าศึกษาปัจจัยสังคมด้านอื่น ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.9.2 งานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่น

ในภาษาญี่ปุ่นการใช้คำเรียกขานในการเรียกคู่สนทนาเป็นหนึ่งในการแสดงออกถึงความสุภาพที่ผู้พูดมีต่อคู่สนทนา มินะมิ ฟุจิโอะ (南不二男, 1976:47-56) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการเรียกบุคคลโดยจำแนกประเภทของการเรียกเป็นหมวดหมู่โดยได้แยกแยะระหว่าง การเรียกเพื่ออ้างถึง (reference) กับกรณีเรียกขาน (address) ซึ่งได้แบ่งประเภทของคำเรียกขานออกเป็น การเรียกโดยใช้ชื่อของอีกฝ่าย การเรียกโดยใช้คำสรรพนาม การเรียกโดยใช้คำบอกเครือญาติ การเรียกโดยใช้คำเรียกอาชีพและตำแหน่ง และอื่น ๆ ในส่วนของการเรียกโดยใช้คำเรียกอาชีพและตำแหน่งนั้น ได้กล่าวว่า คำเรียกอาชีพและตำแหน่งในภาษาพูดที่เป็นการกล่าวถึงในบทสนทนาจะ ได้แก่ คำว่า *shachoo* ประธานบริษัท (社長) *buchoo* หัวหน้าแผนก (部長) *jichoo* รองหัวหน้า (次長) *sensei* อาจารย์ (先生) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการเรียกโดยใช้ชื่อตำแหน่งในงานหรือในทีมกีฬา เช่น *kyaputen* กัปตัน (キャプテン) ซึ่งกรณีของคำเรียกอาชีพและตำแหน่งจะมีการใช้ร่วมกันระหว่างภาษาพูดกับภาษาเขียน แต่มีส่วนหนึ่งที่เดิมคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความสุภาพ *san* คุณ (さん) เข้าไปด้วย เช่น *shachoosan* คุณประธานบริษัท (社長さん), *buchoosan* คุณหัวหน้าแผนก (部長さん) ส่วนใหญ่จะพบในภาษาพูด ในการใช้คำเรียกขานประเภทนี้จะรวมการเรียกชื่อร้านเข้าไปด้วย เช่น

yaoyasan ร้านขายผักผลไม้ (八百屋さん), *otoufuyasan* ร้านขายเต้าหู้ (お豆腐屋さん) กรณีเรียกขานส่วนใหญ่จะคล้ายกับกรณีข้างต้นในบทความ ในงานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาการใช้คำเรียกขานกรณีเรียกขาน กล่าวคือเป็นการเรียกคู่สนทนาก่อนที่จะพูดเรื่องต่าง ๆ ด้วยนั่นเอง

นอกจากนี้คำเรียกขานอาชีวะและตำแหน่งยังสามารถที่จะใช้ร่วมกับคำเรียกขานแบบอื่นได้ด้วย เช่น ใช้ร่วมกับชื่อของคู่สนทนา เป็นต้น งานวิจัยอื่น ๆ ที่มีการกล่าวถึงคำเรียกขานอาชีวะและตำแหน่งเป็น คำเรียกขานที่เคยมีผู้ศึกษาเอาไว้ ทั้งที่เป็นการใช้คำเรียกขานอาชีวะและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่น และบางส่วนที่มีการเปรียบเทียบระหว่างการใช้คำเรียกขานอาชีวะและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย ได้แก่ ปรีชา อิงคาภิรมย์ โฮริเอะ (堀江インカピロム・ブリーヤ : 1988) ได้กล่าวเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่นไว้หลายแง่มุม เช่น การเรียกขานชื่อคู่สนทนาที่เจอกันเป็นครั้งแรกและเมื่อสนิทกันแล้ว การเรียกขานบุคคลในที่ทำงาน การเรียกขานด้วยคำเรียกอาชีวะ และการเรียกบุคคลในครอบครัว ในส่วนของการเรียกด้วยคำเรียกขานอาชีวะและตำแหน่งได้กล่าวเอาไว้ว่า ที่ญี่ปุ่นกรณีที่เป็นคนนอกหากเรียกเจ้านายของคู่สนทนาก็จะเรียกตำแหน่งตามด้วยคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความรู้สึก *san* คุณ (さん) เช่น *shachoosan* คุณประธานบริษัท (社長さん), *buchoosan* คุณหัวหน้าแผนก (部長さん) โดยที่จะไม่เรียกขานเช่นนี้กับคนที่ทำงานที่เดียวกันเมื่อพูดโดยตรงกับเจ้าตัว ส่วนในภาษาไทยก็มีการเรียกตำแหน่งในที่ทำงานของคู่สนทนาด้วยเช่นกัน เช่น “ผู้จัดการ” “อธิการ” เป็นต้น แต่ต่างจากภาษาญี่ปุ่นคือ การเรียกว่า “ท่านผู้จัดการ” “ท่านอธิการ” จะใช้ได้ทั้งกับการเรียกเจ้านายของคู่สนทนาและการเรียกขานเจ้านายของตนเองโดยตรงได้ด้วย ส่วนในการเรียกขานโดยใช้ชื่ออาชีวะนั้น ภาษาญี่ปุ่นจะมีการใช้ชื่ออาชีวะตามด้วยคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความรู้สึก *san* คุณ (さん) เช่น *kusuriyasan* ร้านขายยา (薬屋さん), *yaoyasan* ร้านขายผักผลไม้ (八百屋さん), *sakanayasan* ร้านขายปลา (魚屋さん) เป็นต้น ในภาษาไทยก็มีการเรียกแบบนี้เช่นกันทั้งในบุรุษที่สอง และ สาม แต่ต่างจากภาษาญี่ปุ่นคือจะไม่มีการเติมคำต่อท้ายเพื่อเพิ่ม

² วัฒนธรรมอย่างหนึ่งของญี่ปุ่นคือมีการแบ่งความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่นเป็น อูจิ (คนใน) กับ ไชโคะ (คนนอก) อูจิ จะหมายถึงคนในครอบครัว (สามี ภรรยา บุตร) หรือผู้ที่ทำงานในบริษัท หน่วยงาน หรือองค์กรเดียวกัน ส่วนคนนอก คือคนภายนอกครอบครัว หรือคนที่ไม่ได้อยู่ในบริษัท หน่วยงาน หรือองค์กรเดียวกับคน ในการเรียกขานคนในกับคนนอกจะมีความแตกต่างกัน กล่าวคือจะใช้คำที่แสดงความสุภาพเมื่อเรียกขานคนนอก แต่จะไม่เรียกขานคนในโดยใช้คำแสดงความสุภาพเมื่ออยู่ต่อหน้าคนนอก ยกตัวอย่างเช่น เรียกขานแขกของบริษัทที่คนทำงานด้วย ชื่อสกุล + คำเรียกแสดงความสุภาพ / ยกย่อง *san* คุณ (さん) แต่เรียกผู้ที่ทำงานในบริษัทเดียวกันเมื่ออยู่ต่อหน้าแขกด้วย ชื่อสกุล เพียงคำหนึ่ง

ความสุภาพ *san* คุณ (さん) ค่อท้ายชื่ออาชีพเพราะ ไม่มีธรรมเนียมการต่อท้ายเช่นนี้ในภาษาไทย เช่น จะเรียกผู้ที่มีอาชีพช่างว่า “ช่าง” แต่ก็มียกเว้นบางอาชีพ เช่น หมอ ครู ซึ่งสังคมไทยมองว่าเป็นอาชีพที่มีสถานะสูง ก็จะไม่เติม “คุณ” ค่อท้ายชื่ออาชีพ เช่น คุณหมอ คุณครู เป็นต้น ซึ่งการเปรียบเทียบตามที่ได้อธิบายมาแล้วข้างต้นเป็นแค่เพียงข้อสังเกตโดยที่ยังไม่มีการสำรวจการใช้จริง ๆ

หลังจากงานของ ปรียา อิงคาภิรมย์ ไสริเอะต่อมาในการศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกขานของ โยะเนะคะ มะซาโตะ (米田正人, 1990) ที่ศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกขานในที่ทำงาน ได้เขียนเพิ่มเติมเกี่ยวกับประเด็นนี้ไว้โดยเป็นการสรุปจากผลการสำรวจของสถาบันการวิจัยภาษาแห่งชาติญี่ปุ่น (国立国語研究所) ว่ากรณีที่เป็นเจ้าหน้าที่ผู้หญิง เมื่อเรียกขานผู้ที่รับผิดชอบตำแหน่งงานสูงกว่าแทนที่จะเรียกขานหัวหน้างานด้วย คำเรียกอาชีพ / ตำแหน่งเพียงลำพัง เช่น *buchoo* หัวหน้าแผนก (部長) , *kachoo* หัวหน้าฝ่าย (課長) ก็จะเรียกโดยใช้ อาชีพ / ตำแหน่ง ตามด้วยคำต่อท้ายเพิ่มความสุภาพ *san* คุณ (さん) เช่น *buchoosan* คุณหัวหน้าแผนก (部長さん) ซึ่งการเรียกขานเช่นนี้ถือเป็นลักษณะพิเศษ นอกจากนี้ยังพบว่าในที่ทำงานยังมีกรณีที่เรียกขานผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่าด้วย ชื่อสกุล ตามด้วยคำต่อท้ายเพิ่มความสุภาพ *san* คุณ (さん) โดยปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้จะไปพ้องกับข้อมูลที่ โสโนะคะ อะคิโกะ (本田明子, 1988) ได้ศึกษาไว้จากการบันทึกเทปทสนทนาภายในบริษัท โดยได้ทำการบันทึกเทปอาสาสมัครผู้หญิงที่ทำงานในเขตเมืองหลวงและปริมณฑล จากตัวอย่างในงานวิจัยที่หยิบยกมา อาสาสมัครซึ่งทำงานเกี่ยวกับการพิมพ์ พบว่าในองค์กรขนาดเล็กที่อาสาสมัครผู้นี้ทำงานอยู่จะเรียกเจ้านายของตัวเองโดยไม่เรียกด้วย อาชีพ / ตำแหน่ง แต่ใช้ ชื่อสกุล ตามด้วยคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความสุภาพ *san* คุณ (さん) ส่วนในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศของผู้พูดนั้นในงานของ โคะบายาชิ มิเอะ โคะ (小林美恵子, 1997) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้คำเรียกขานในที่ทำงานของผู้หญิงพบว่า ผู้หญิงจะใช้รูปที่เป็นทางการในการเรียกขานน้อยกว่าผู้ชาย โดยรวมไปถึงคำเรียกขานที่แสดงความสุภาพและการเรียกตำแหน่งด้วยเช่นกันที่ผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะใช้รูปที่ไม่เป็นทางการและเลือกใช้คำเรียกขานที่เป็นอิสระกว่าผู้ชาย ซึ่งต่อมา โคะบายาชิ มิเอะ โคะ (小林美恵子, 2002) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้คำเรียกขานในที่ทำงานของผู้ชายโดยเก็บข้อมูลจากการบันทึกเทปก็พบว่าในการเรียกขานนั้นไม่ว่าคู่สนทนาจะเป็นชายหรือหญิงจะไม่มีอิทธิพลต่อการเลือกใช้คำเรียกขาน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าหากเป็นการเรียกที่ไม่ใช่ในฐานะเป็นบุรุษที่สองแล้วจะเรียกโดยใช้ นามสกุล+*san* (さん) นามสกุล+อาชีพ/ตำแหน่ง และ อาชีพ / ตำแหน่ง ซึ่งจะใช้เรียกผู้ที่มีอาวุโสมากกว่า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียกขานด้วยคำเรียกอาชีพและตำแหน่งเพียงลำพัง เช่น *sensei* อาจารย์ (先生) *kachoo* หัวหน้าฝ่าย (課長) เป็นต้น ส่วนการเรียกขานก่อนที่จะเริ่มการสนทนาด้วยกับเจ้าตัวโดยตรงในฐานะบุรุษที่สอง (呼びかけ) พบว่า จะมีการใช้มากเมื่อเรียกบุคคลที่มีอายุน้อยกว่า

นอกจากการศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกขานในที่ทำงานแล้วก็ยังมีงานที่ศึกษาเกี่ยวกับคำเรียกขานในสถานศึกษาด้วยเช่นกัน ได้แก่ การศึกษาเกี่ยวกับการใช้คำเรียกขานในชมรมฟุตบอลในมหาวิทยาลัยของ นากะจิมะ ยูซุงะ (長島裕輔, 1998) ซึ่งศึกษาการเรียกขานในสถานการณ์ระหว่างการสนทนาปกติ ระหว่างการฝึกซ้อม และในระหว่างการแข่งขันว่าแตกต่างกันอย่างไร และการเรียกขานในโรงเรียนของ โยมิคะ ฮิโรฮิซะ (吉田裕久, 1990) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการเรียกขานภายในโรงเรียนของครูและนักเรียน ในงานวิจัยสองชิ้นนี้พบว่าการเรียกขานในทีมฟุตบอลจะมีเอกลักษณ์ตรงที่ความสั้นกระชับในการเรียกระหว่างการแข่งขัน ส่วนการเรียกภายในโรงเรียนนักเรียนและครูมักเรียกครูด้วยตำแหน่ง

ในเรื่องการเรียกขานบุคคลที่ไม่ใช่คนในครอบครัว ชูสุกิ ทะกะโอะ (鈴木孝夫, 1975:46) ได้กล่าวถึงกฎที่สรุปเกี่ยวกับการเรียกตนเองและบุคคลอื่นที่ไม่ใช่คนในครอบครัวเอาไว้ที่น่าสนใจ โดยมีบางส่วนเกี่ยวกับคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งและอาชีพด้วย จึงจะขอยกกฎทั้งห้าข้อของ ชูสุกิ ทะกะโอะ มากล่าวไว้ในงานชิ้นนี้ด้วย

- 1) โดยปกติจะไม่เรียกขานครูหรือผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่าตัวเราด้วยบุรุษสรรพนาม
- 2) ปกติจะเรียกขานครู หัวหน้าแผนก หัวหน้าฝ่าย หรือผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่าด้วยตำแหน่ง แต่ผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่าจะไม่เรียกผู้ที่มีตำแหน่งต่ำกว่าด้วยตำแหน่ง
- 3) ไม่นิยมที่จะเรียกขานครู หรือผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่าตัวเราด้วยนามสกุลเพียงลำพังแต่ส่วนใหญ่เวลาเรียกจะเติมตำแหน่งเข้าไปด้วย
- 4) เมื่อพูดกับผู้มีอาวุโสมากกว่า การเรียกแทนตัวเองด้วยชื่อหรือนามสกุลสามารถทำได้
- 5) กรณีที่เรียกแทนตัวเองด้วยคำเรียกตำแหน่ง เช่น เวลาครูพูดกับนักเรียน ก็จะเรียกแทนตัวเองว่า *sensei* อาจารย์ (先生) แต่เวลานักเรียนพูดกับครู นักเรียนจะแทนตัวเองด้วยคำเรียกตำแหน่งว่า *seito* นักเรียน (生徒) ไม่ได้

ในภาษาญี่ปุ่นเรื่องการเรียกขานผู้มีอาวุโสกว่าด้วยตำแหน่งนั้น ในทางกลับกันเมื่อผู้ที่มีอาวุโสหรือตำแหน่งสูงกว่าพูดแทนตัวเองกลับไม่ค่อยพบกรณีที่เรียกแทนตัวเองด้วยตำแหน่ง ยกเว้นครูที่เรียกแทนตัวเองว่า *sensei* อาจารย์ (先生) ซึ่งเหตุผลประการหนึ่งอาจเป็นเพราะสังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมที่นิยมความอ่อนน้อมถ่อมตนจึงไม่นิยมการพูดยกย่องตัวเองด้วยตำแหน่งก็อาจเป็นได้ แต่ก็มีบางกรณีที่เป็นข้อยกเว้น เช่น เวลาที่หมอหรือพยาบาลพูดกับคนไข้ที่เป็นเด็ก ก็อาจเรียกแทนตัวเองว่า *oishasan* คุณหมอ (お医者さん) หรือ *kangofusan* คุณพยาบาล (看護婦さん) เป็นต้น

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นตั้งแต่เรื่องส่วนประกอบของคำเรียกขาน และรูปแบบของคำเรียกขานด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาในเรื่องการใช้

รูปแบบคำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่นจากงานของ มิซุตะนิ โอะซะมุ และมิซุตะนิ โนะบุโกะ (Mizutani, 1987) ซึ่งได้วิเคราะห์ไว้ว่าในการเรียกขานบุคคลนั้น จะมีการใช้คำเรียกขานได้หลากหลายรูปแบบ อันได้แก่ ชื่อ (personal names) คำเรียกญาติ (family terms) อาชีพ (professions) ตำแหน่ง (positions) และ คำเรียกขานตามสถานการณ์ (situations) โดยได้อธิบายเกี่ยวกับส่วนประกอบแต่ละประเภทไว้ดังนี้

1. ชื่อ เมื่อกล่าวถึงบุคคลใดบุคคลหนึ่งอย่างสุภาพก็มักจะเรียกโดยใช้ชื่อร่วมกับคำต่อท้าย เพื่อเพิ่มความสุภาพ *san* คุณ (さん) เช่น *Tanaka san* (Mr./ Mrs./ Miss/ Ms. Tanaka)

ในการใช้คำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความสุภาพ *san* คุณ (さん) สามารถใช้ได้ทั้งกับชื่อสกุลและชื่อตัว ใช้ได้ทั้งกับเพศชายและเพศหญิง ในกรณีที่มีความสนิทสนมอาจใช้คำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความสุภาพร่วมกับชื่อตัวเท่านั้น

2. คำเรียกญาติ เราสามารถใช้คำเรียกญาติในการเรียกขานบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยตรง หรือใช้เมื่อพูดกับสมาชิกผู้มีอาวุโสในครอบครัวใดครอบครัวหนึ่ง โดยมักใช้ร่วมกับอุปสรรค (prefix) “*O*” (お) และคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความสุภาพ “*san* (さん) / *sama* (様) / *chan* (ちゃん)” เช่น *Otoosan, itte – rasshai.* (Bye, Father)³

แต่หากเป็นกรณีที่เรียกขานหรือกล่าวถึงสมาชิกที่อ่อนอาวุโสในครอบครัวมักใช้ ชื่อตัว โดยอาจต่อด้วยคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความสุภาพ “*san* (さん) / *chan* (ちゃん)” หรือไม่ก็ได้

คำเรียกญาติในครอบครัวเดียวกันจะดูจากการเรียกของผู้ที่มีอาวุโสน้อยที่สุดในครอบครัว เช่น ผู้เป็นแม่มักเรียกสามีของตนเองว่า “*Otoosan*” คุณพ่อ (お父さん) และเรียกลูกชายคนโตว่า “*Oniisan*” พี่ชาย (お兄さん) โดยมองจากมุมมองของลูกคนสุดท้อง

ในส่วน of คำเรียกญาตินี้งานของมิซุตะนิ โอะซะมุ และมิซุตะนิ โนะบุโกะ ไม่ได้กล่าวถึงการเรียกขานบุคคลที่ไม่ใช่ญาติด้วย คำเรียกญาติ เอาไว้ แต่เกี่ยวกับการเรียกญาติแบบสมมุติ ชูสุกิ ทะกะโอะ (鈴木孝夫, 1973) ได้เคยกล่าวไว้จึงขอนำมาเพิ่มเติมในส่วนตรงนี้ว่า “การเรียกบุคคลอื่นที่ไม่ใช่ญาติตามสายโลหิตด้วย คำเรียกญาติ นั้น ในด้านมานุษยวิทยาแล้วเรียกว่า *fictive use* (虚構的用法) หรือ “การเรียกแบบสมมุติ” การเรียกแบบสมมุตินี้ตามหลักทั่วไปแล้วผู้พูดจะยึดตัวเองเป็นหลักว่าหากบุคคลผู้ที่เราพูดด้วยเป็นญาติตามสายโลหิตแล้วเราจะเรียกบุคคลนั้นว่าอย่างไร แล้วจึงเลือกใช้คำนั้นกับคู่สนทนา”

³ Osamu Mizutami and Nobuko Mizutami, *How to be polite in Japanese.* (Janpan ,1987)

3. **อาซึฟ** การเรียกขานที่ใช้ชื่ออาซึฟในการเรียก ส่วนใหญ่มักจะใช้ร่วมกับคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความสุภาพ *san* คุณ (さん) ใช้ในการเรียกขานโดยตรงหรือในการกล่าวถึงบุคคลในสาขาอาชีพนั้น เช่น *yaoyasan* ร้านขายผักผลไม้ (八百屋さん) *untenshusan* คนขับรถ (運転手さん)

4. **ตำแหน่ง** การเรียกบุคคลด้วยตำแหน่งเป็นการเรียกที่แสดงออกถึงความสุภาพเป็นอย่างสูง มักใช้ในการเรียกที่แสดงความยกย่อง ได้แก่ คำที่ลงท้ายด้วย *choo* (ちょう) คำที่ลงท้ายด้วย *choo* (ちょう) จะมีความหมายว่าเป็นผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าเป็นคำเรียกขานที่แสดงความยกย่องอาจใช้ร่วมกับชื่อบุคคลหรือใช้เดี่ยว ๆ ก็ได้ เช่น *Yamada - shachoo* นายยามะดะประธานบริษัท (山田社長) *shachoo* ประธานบริษัท (社長) นอกจากนี้ยังมีการเรียกผู้ที่ดำรงตำแหน่งสูงทางการเมืองยกตัวอย่างเช่นคำว่า *daijin* รัฐมนตรี (大臣) และ *shushoo* นายกรัฐมนตรี (首長) มักใช้เป็นคำเรียกขานที่แสดงความยกย่อง ส่วนตำแหน่งอื่น ๆ เช่น ผู้ที่ดำรงตำแหน่งสูงทางด้านศิลปวัฒนธรรมหรือ ด้านกีฬา มักถูกกล่าวถึงด้วยคำเรียกขานตำแหน่งที่พิเศษซึ่งแสดงถึงความยกย่อง เช่น *shishoo* ผู้นำทางด้านศิลปะ คนครีตาสสิกของญี่ปุ่น (師匠) *sekitori* นักกีฬาซูโม่ที่อยู่ในตำแหน่งสูง (関取) เป็นต้น

5. **คำเรียกขานตามสถานการณ์** คือการเรียกขานที่มีสถานการณ์เป็นตัวกำหนดสถานะระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ยกตัวอย่างเช่นกรณีคนขับรถแท็กซี่ที่ต้องการเรียกผู้โดยสารที่ลืมของไว้ที่เบาะหลังรถก็อาจจะเรียกว่า

Okyakusan , wasuremono - desu - yo .

(Hey, you forgot something)⁴

คำว่า *kyaku* (客) หมายถึง ลูกค้า หรือ แยกโดยได้มีการเติมคำอุปสรรค *o* (お) และคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความสุภาพ *san* คุณ (さん) เข้าไปด้วยซึ่งคำว่า *okyakusan* ลูกค้า (お客さん) จะถูกใช้ในกรณีเช่นนี้โดยผู้เรียกอาจจะเป็นคนขับรถ พนักงานขายของในร้าน หากกรณีที่เป็นห้างสรรพสินค้า ร้านอาหารซึ่งราคาค่อนข้างสูง หรือ โรงแรมที่พนักงานต้องใช้คำสุภาพมาก ๆ กับลูกค้าก็จะใช้คำว่า *okyakusama* ท่านลูกค้า (お客様)

ในส่วนของการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการใช้คำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่นนอกจากจะทำให้เห็นภาพรวมเกี่ยวกับคำเรียกขานแล้ว ยังเห็นถึงแง่มุมต่าง ๆ ที่เคยมีผู้ศึกษาเอาไว้เกี่ยวกับคำเรียกอาชีพและตำแหน่งทั้งการเรียกขานในที่ทำงานและสถานศึกษา แต่ทั้งนี้ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาที่จำกัดขอบเขตในแต่ละสถานที่โดยอาจจะยังไม่ได้นำเสนอมุมมองการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งใน

⁴ Osamu Mizutami and Nobuko Mizutami, *How to be polite in Japanese*. (Janpan ,1987)

ด้านที่เกี่ยวกับทฤษฎีคติหรือมุมมองในการเลือกใช้คำเรียกขานต่อบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งงานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาว่าตามทัศนะของคนญี่ปุ่นและไทยนั้นการเลือกใช้คำเรียกขานต่อบุคคลอาชีพต่าง ๆ ในสังคมนั้นมีลักษณะเช่นไรภายใต้ปัจจัยต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นลักษณะอาชีพของผู้ที่ถูกเรียกขาน เพศของผู้เรียกและผู้ที่ถูกเรียก หรือ ความเป็นทางการและไม่เป็นทางการของสถานการณ์ เป็นต้น โดยจะเปรียบเทียบลักษณะเด่นที่ได้นี้กับภาษาไทย

1.9.3 งานวิจัยเกี่ยวกับคำเรียกขานในภาษาไทย

ในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยนั้น ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2529) ได้ศึกษาเรื่องความเปลี่ยนแปลงในการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โดยเก็บข้อมูลจากนวนิยายและเรื่องสั้นในสมัยต่าง ๆ ของกรุงรัตนโกสินทร์ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความของคำเรียกขานว่า “คำเรียกขาน หมายถึง คำ หรือ วลี ที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟัง หรือผู้ที่เขาพูดด้วย อาจมีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏนับตั้งแต่คำนำหน้า เช่น คุณ และจบลงที่คำลงท้าย เช่น ครับ หรืออาจมีรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งที่สามารถปรากฏระหว่างคำนำหน้าหรือคำลงท้ายก็ได้” ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดมี 3 รูปแบบ คือ คำนำหน้า + ชื่อ เช่น คุณสมศรี ชื่อ (ตามลำพัง) เช่น สมศรี ต้ม คำนำหน้า (ตามลำพัง) เช่น คุณ รูปแบบอื่น ๆ ที่ใช้รองลงมาได้แก่ คำเรียกญาติ เช่น ป้า คำเรียกญาติ + ชื่อ เช่น ป้าแดง คำนำหน้า + คำเรียกญาติ เช่น คุณอา อาชีพ / ตำแหน่ง เช่น อาจารย์ วลีแสดงความรู้สึก เช่น ที่รัก คำนำหน้า + ยศ เช่น ท่านนายพล ยศ เช่น จ่า คำนำหน้า + อาชีพ / ตำแหน่ง เช่น คุณหมอ โดยในการเลือกรูปแบบคำเรียกขานจะขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง

ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์ และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531:17) ได้วิเคราะห์ไว้ว่า คำเรียกขานอาจประกอบด้วยคำต่าง ๆ กันตั้งแต่ 1 คำขึ้นไป ส่วนประกอบของคำเรียกขาน ได้แก่

1. ชื่อ เป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของคำเรียกขาน แบ่งเป็น “ชื่อตัว” หรือ “ชื่อจริง” หรือที่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า first name แปลว่า “ชื่อแรก” หมายถึงชื่อเฉพาะที่ตั้งขึ้นและลงทะเบียนเป็นชื่อของบุคคลนั้นอย่างเป็นทางการ “ชื่อเล่น” หรือ “ชื่อย่อ” หมายถึง ชื่อเฉพาะที่ตั้งขึ้นเพื่อใช้เรียกแทนชื่อจริง หรือเรียกกันเองอย่างไม่เป็นทางการ

2. คำเรียกญาติ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า kin term หมายถึงคำที่แสดงความสัมพันธ์โดยเชื้อสายหรือโดยการแต่งงาน ที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นญาติจริง เช่น เรียกแม่ว่า แม่ เรียกชายว่า ยาย หรือผู้ที่ไม่ใช่ญาติแต่ผู้พูดเปรียบเทียบกับเหมือนญาติ เช่นเรียกหญิงสูงอายุนายชายของคนที่ว่า ยาย เป็นต้น

3. ยศ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า rank หมายถึงเครื่องกำหนดฐานะหรือชั้นของบุคคล เช่น จ่า หมู่ พระยา คุณหญิง ในกรม เป็นต้น

4. **อาชีพ/ตำแหน่ง** ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า title หมายถึงฐานะหรือหน้าที่การงาน เช่น นายอำเภอ ส่วนอาชีพนั้น หมายถึงคำเรียกขานที่ระบุอาชีพของผู้ฟัง เช่น หมอ

5. **วลีแสดงความรู้สึก** คือข้อมูลที่ผู้ฟังใช้เป็นคำเรียกขาน หรือส่วนประกอบหนึ่งของคำเรียกขาน เพื่อแสดงความรู้สึกพิเศษต่อผู้ฟัง เช่น *ที่รัก* *น้อยชอครักของพี่* เป็นต้น

6. **สรรพนาม/คำนำหน้า สรรพนาม** หมายถึงคำที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟัง ซึ่งไม่ใช่คำที่อยู่ในประเภทที่ได้กล่าวมาแล้ว เช่น ท่าน คุณ ได้เท่า ไฉนนี่ พ่อคุณ พ่อเจ้าประคุณ

7. **คำนำหน้า** คือคำที่มักปรากฏหน้าส่วนประกอบอื่นของคำเรียกขาน ส่วนใหญ่เป็นคำระบุเพศ หรือ สถานภาพของผู้ฟัง เมื่อเทียบกับผู้พูดว่าสูงหรือต่ำกว่า เช่น อี คุณ นาง

8. **คำลงท้าย** คือ คำที่มักแสดงความสุภาพ หรือแสดงความสนิทสนมที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง ใช้ประกอบส่วนประกอบอื่นๆของคำเรียกขานและต้องปรากฏอยู่ข้างท้ายเสมอ

นอกจากนี้ในการเลือกใช้คำเรียกขานยังมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของระดับความสุภาพในการใช้ภาษาด้วยซึ่ง วิไลวรรณ ขนิษฐนันท์ (2529 : 26-40) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “ความสุภาพในภาษาไทย กรุงเทพฯ ๔” ในเรื่องของ การแสดงความสุภาพในภาษาไทยทางด้านคำที่แฝงความสุภาพอ่อนน้อมต่อตนเองของผู้พูด โดยมองว่าคำประเภทนี้มีมิติซ้ำซ้อนกันอยู่ถึง 3 มิติ คือ มิติแรกเป็นการใช้คำบุรุษสรรพนาม มิติที่สองเป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับอายุและความสัมพันธ์ฉันญาติ ส่วนมิติที่สามเป็นการใช้คำแทนตัวที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางสังคม โดยมีรายละเอียดในแต่ละมิติดังนี้

มิติบุรุษสรรพนาม ในมิตินี้มีคำให้เลือกใช้แทนตัวผู้พูดและผู้ฟังหลายคำ การเลือกใช้คำใดขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ้วย เพศ ฯลฯ คำในมิตินี้มีทั้งคำที่แสดงความสุภาพและไม่สุภาพ คำที่จัดว่าเป็นคำแสดงความสุภาพอ่อนน้อมมีคำว่า ผม คุณ และ ท่าน ทั้ง 3 คำนี้มีลักษณะร่วมกันคือ เป็นคำที่ใช้ได้ในสภาพทางการ

มิติวัย คำแทนตัวผู้พูดและผู้ฟังในมิตินี้คือคำที่ใช้เรียกความสัมพันธ์ฉันญาติต่าง ๆ อาทิ พ่อ แม่ ตา ยาย ลุง ป้า พี่ ในฐานะที่เป็นคำแสดงความสุภาพ คำเหล่านี้จะต้องไม่บอกถึงความสัมพันธ์แบบญาติที่แท้จริง เช่น การที่ผู้พูดเรียกผู้ฟังว่า “ลุง” หรือ “ป้า” แสดงว่าผู้พูดยกย่องว่าผู้ฟังเป็นผู้ที่อาวุโสกว่า เป็นผู้ที่มียุระดับเดียวกับญาติของตน ซึ่งสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งว่า คนไทยเคารพนับถือผู้ที่มีวัยสูงกว่า และการเรียกผู้ฟังเป็นญาติผู้ใหญ่ของตนเป็นแบบแผนอย่างหนึ่งของการพูดในภาษาไทย อาจกล่าวได้ว่าคนไทยเจริญเติบโตและคลุกคลีอยู่ในสังคมที่ให้ความสำคัญของ “วัย” อย่างเด่นชัดตลอดเวลา ดังนั้นการคำนวณหรือประมาณวัย จึงเป็นสิ่งที่คนไทยทั่ว ๆ ไปสามารถทำได้ อย่างคล่องแคล่วและเป็นอัตโนมัติ

มิติสถานภาพทางสังคม เมื่อเทียบกับคำใน “มิติวัย” คำประเภทนี้เป็นคำที่เกิดใหม่ เนื่องจากการเกิดสิ่งใหม่ในสังคม มีการจัดองค์กร และรูปแบบการทำงานในสังคมซึ่งแตกต่างไปจากรูป

แบบเดิมซึ่งเป็นสังคมของชาวนา วัชมิใช่สิ่งสำคัญอีกต่อไปในระบบนี้แต่เป็น ยศ หรือ ตำแหน่งหน้าที่ การแสดงความสุภาพจึงมิได้ยึดเรื่องวัช หากแต่ยึดเรื่องยศและตำแหน่งหน้าที่เป็นเกณฑ์ ดังนั้นในการแสดงความสุภาพหรือยกย่องผู้ฟัง ผู้พูดจึงเรียกผู้ฟังด้วยคำที่แสดงตำแหน่งหรือยศ หรือหน้าที่ การงาน เช่น หัวหน้า อธิบดี ผอ. (ผู้อำนวยการ) รองฯ ปราบ ผู้พัน ผู้ช่วยฯ ครู ประธาน อาจารย์ นายก หมอ อธิการบดี ฯลฯ ลักษณะเด่นของคำใน “มิติตถานภาพทางสังคม” คือการยกย่องผู้ฟังว่าเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมดี เป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับสังคม นับว่าต่างจากคำใน “มิติวัย” ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังเท่านั้น ไม่เกี่ยวข้องกับสังคมในวงกว้างแต่อย่างใด

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาการใช้คำเรียกขานบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ อันมีความเกี่ยวเนื่องอยู่กับเรื่องของ “มิติตถานภาพทางสังคม” ดังที่ วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ ได้กล่าวเอาไว้ อันเป็นรูปแบบการเรียกขานที่มีบทบาทมากขึ้น การศึกษาเรื่องนี้อย่างละเอียดอาจนำไปสู่ข้อสรุปที่ทำให้มองเห็นภาพความคิดและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยได้ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นต่อไป และเนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งศึกษาการใช้คำเรียกขาน โดยดูจากปัจจัยทางสังคมในเรื่องกลุ่มอาชีพของผู้ฟัง เพศของผู้พูดผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์ อันเป็นตัวแปรทางสังคมที่คาดว่าจะมีผลต่อการเลือกใช้คำเรียกขาน ดังนั้นจึงขอยกตัวอย่างงานวิจัยที่ศึกษาการใช้คำเรียกขานที่แปรไปตามปัจจัยทางสังคมของ วิไลวรรณ เชาวลิต (2535) ที่ศึกษาการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นใต้ โดยใช้กรณีศึกษาบุคลากรในโรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยวิเคราะห์จากปัจจัยทางสังคม 6 ประการ ได้แก่ บทบาทของผู้พูดกับผู้ฟัง เพศของผู้พูดและผู้ฟัง อายุผู้ฟัง กาลเทศะ เรื่องที่พูด และการมีบุคคลที่สามอยู่ด้วย ผลการศึกษาพบว่า คำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นใต้ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือส่วนที่ต้องมี ตามด้วยส่วนที่มีหรือไม่มีก็ได้ ส่วนหลังนี้ ได้แก่ คำลงท้าย เช่น คะ ครับ ส่วนที่ต้องมีอาจเป็นส่วนประกอบใดส่วนประกอบหนึ่งตามลำพัง หรือรวมกับส่วนประกอบอื่น จากข้อมูลพบว่า การแปรของคำเรียกขานตามปัจจัยทางสังคม 6 ประการนั้น บทบาทของผู้พูดและผู้ฟังเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด รองลงมาเป็นอายุของผู้ฟัง ส่วนเพศของผู้พูด และผู้ฟัง กาลเทศะ และการมีบุคคลที่สามอยู่ด้วยมีผลต่อการแปรของคำเรียกขานน้อยมาก สำหรับปัจจัยเรื่องที่มีบุคคลที่สามอยู่ด้วยไม่มีผลต่อการเลือกใช้คำเรียกขาน

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งที่เป็นภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยพบว่า ยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาการเรียกบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ตามปัจจัยทางสังคม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคำเรียกอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำมาสรุปลักษณะร่วมและแตกต่างของการใช้คำเรียกขานในทั้งสองภาษา

1.10 วิธีดำเนินการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม(คูภาคผนวก) ซึ่งผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลที่มหาวิทยาลัยในประเทศญี่ปุ่นที่อยู่ในโตเกียวและปริมณฑลและมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ จำนวนทั้งสิ้น 5 แห่ง เป็นมหาวิทยาลัยในประเทศญี่ปุ่น 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยกักกุอิน (学習院大学) มหาวิทยาลัยโตเกียวกักกุเก (東京学芸大学) มหาวิทยาลัยสตรีจิชเซ็น (実践女子大学) ส่วนมหาวิทยาลัยในประเทศไทยมี 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยผู้ที่ตอบแบบสอบถามจะต้องมีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้คือ เป็นนักศึกษาชายและหญิงในระดับปริญญาตรี ใช้ภาษาญี่ปุ่นโตเกียวในชีวิตประจำวันในกรณีนักศึกษาชาวญี่ปุ่นและใช้ภาษาไทยกรุงเทพฯ ในชีวิตประจำวันสำหรับนักศึกษาชาวไทย ในการแจกแบบสอบถามผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือไปยังอาจารย์ผู้สอนเพื่อเข้าไปแจกแบบสอบถามในชั้นเรียนและรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แต่แบบสอบถามบางส่วนที่เป็นภาษาญี่ปุ่นได้รับคืนทางไปรษณีย์ ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วยนักศึกษาชาวญี่ปุ่นจำนวน 150 คน และนักศึกษาชาวไทยจำนวน 150 คน (เนื่องจากจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาบางส่วนที่ไม่สมบูรณ์ เช่น ตอบไม่ครบ จึงได้คัดส่วนนั้นออก) กรณีของนักศึกษาชาวญี่ปุ่นประกอบไปด้วยนักศึกษาชายจำนวน 60 คน (เป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยกักกุอินจำนวน 30 คน และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยโตเกียวกักกุเกจำนวน 30 คน) และนักศึกษาหญิงจำนวน 90 คน (ทุกคนเป็นนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยสตรีจิชเซ็น) ในส่วนของนักศึกษาชาวไทยประกอบไปด้วยนักศึกษาชายจำนวน 75 คน (เป็นนิสิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 10 คน และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตจำนวน 55 คน) และนักศึกษาหญิงจำนวน 75 คน (เป็นนิสิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจำนวน 35 คน และนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตจำนวน 40 คน)

1.11 การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลคำเรียกขานจากแบบสอบถามทั้งหมดมาแจกแจงว่ามีการใช้คำเรียกขานคำใดบ้าง หลังจากนั้นจึงกำหนดรูปแบบของคำเรียกขานแต่ละคำว่าจัดอยู่ในคำเรียกขานประเภทใด โดยในส่วนของภาษาญี่ปุ่นได้ยึดตามแนวที่ มิสุตะนิ โอะซะมุ และมิสุตะนิ โนะบุโกะ ได้วิเคราะห์ไว้แต่จะเพิ่มเติมรายละเอียดและส่วนที่ มิสุตะนิ โอะซะมุ และมิสุตะนิ โนะบุโกะ ไม่ได้กล่าวเอาไว้ด้วย เช่น การเรียกคู่สนิทนาว่า *Tanaka san* คุณทะนะกะ (田中さん) ในงานของ มิสุตะนิ โอะซะมุ และมิสุตะนิ โนะบุโกะ จะจัดอยู่ในประเภท ชื่อ แต่ในงานวิจัยครั้งนี้จัดให้อยู่ในประเภท ชื่อสกุล + คำเรียกแสดงความสุภาพ/ยกย่อง (LN + HT) เป็นต้น ในส่วนของภาษาไทยได้กำหนดรูปแบบของคำเรียกขาน

ตามแนวที่ ม.ร.ว. กัลยา ดิงศภัทย์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2531) ได้ศึกษาเอาไว้ เช่น ที่ กำหนด เป็น คำเรียกญาติ (KT) อาจารย์ กำหนดเป็น อาชีพตำแหน่ง (PT) เป็นต้น จากนั้นได้แจกแจงความถี่ ของการใช้คำเรียกขานแต่ละคำตามบทบาทของผู้ฟังว่าใช้คำเรียกขานคำใดบ้าง ในปริมาณเท่าใด โดย วิเคราะห์ไปตามแต่ละปัจจัยอัน ได้แก่ กลุ่มอาชีพ เพศ และความเป็นทางการของสถานการณ์ ไปจนครบ ทุกปัจจัย จากนั้นจึงวิเคราะห์จากรูปแบบคำเรียกขานที่แยกประเภทเอาไว้แล้วว่าในภาษาญี่ปุ่นและ ภาษาไทยมีคำเรียกขานที่รูปแบบ รูปแบบใดบ้าง แล้วนำรูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้มาวิเคราะห์ดู ว่าในแต่ละปัจจัยนั้นมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้คำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยหรือไม่ อย่างไร

1.12 ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ประสบปัญหาและอุปสรรคดังอาจสรุปได้ดังนี้

1. เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายที่จะตอบแบบสอบถามเป็นนักศึกษาในส่วนของภาษาญี่ปุ่นนั้นผู้วิจัย ได้เดินทางไปเก็บข้อมูลที่ประเทศญี่ปุ่นในช่วงปลายเดือนกรกฎาคมซึ่งเป็นช่วงที่นักศึกษาส่วนใหญ่ กำลังอยู่ในช่วงสอบก่อนที่จะเปิดเรียนภาคฤดูร้อนทำให้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักศึกษาส่วนหนึ่งไม่ สะดวกที่จะตอบแบบสอบถามได้จึงต้องหานักศึกษาจากมหาวิทยาลัยหลายแห่งมาตอบแบบสอบถาม และใช้เวลาในการรวบรวมแบบสอบถามมากขึ้นเนื่องจากส่วนหนึ่งต้องส่งกลับมาให้ทางไปรษณีย์
2. ในแบบสอบถามผู้ตอบจะต้องเขียนคำตอบเองทั้งหมด โดยให้เติมข้อความในช่องที่กำหนด เพื่อความเป็นอิสระในการตอบ แต่เนื่องจากแบบสอบถามมีปริมาณมากผู้ตอบจึงต้องใช้เวลาในการ คอบนานทำให้ในบางคำถามผู้ตอบก็เว้นว่างเอาไว้เพราะ ไม่มีเวลามากพอ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

เนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงภาพรวมของส่วนประกอบและรูปแบบของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย ที่พบจากการสำรวจ

ในการวิเคราะห์ส่วนประกอบของคำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในปัจจุบันผู้วิจัยได้ยึดแนวการวิเคราะห์ตามแนวของ มิซุตะนิ โอะซะมุ และมิซุตะนิ โนะบุโกะ (Mizutani, 1987) ที่เคยกล่าวถึงไปแล้วในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเพิ่มเติมในบางส่วนของ มิซุตะนิ โอะซะมุ และมิซุตะนิ โนะบุโกะไม่ได้กล่าวถึงเอาไว้ แต่ปรากฏมีการใช้จริง จากผลการสำรวจด้วยแบบสอบถาม พบ ประเภทของคำเรียกขานด้วยกัน 6 ประเภท ได้แก่ ชื่อ คำเรียกญาติ อาชีพ/ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน/องค์กร คำแสดงการทักทาย คำแสดงความสุภาพ/ยกย่อง โดยจะขออธิบายเกี่ยวกับส่วนประกอบแต่ละประเภทไว้ดังนี้

ชื่อ (First name = FN, Last name = LN) คือ การเรียกโดยใช้ชื่อของอีกฝ่าย โดยจะครอบคลุมถึงชื่อ 3 รูปแบบ ได้แก่ ชื่อสกุล ชื่อตัว และ ชื่อสกุล+ชื่อตัว ในการเรียกขานมักใช้ชื่อร่วมกับคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความสุภาพ *san* คุณ (さん) / *sama* ท่าน (様) / *shi* คุณ (氏) เข้าไปด้วย

คำเรียกญาติ (Kinship terms = KT) คำประเภทนี้มักพบใช้ร่วมกับคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความสุภาพ *san* (さん) ที่พบจากการสำรวจมี 2 แบบคือ *ojisan* คุณลุง, คุณน้า/คุณอา (ผู้ชาย) (おじさん) และ *obasan* คุณป้า, คุณน้า/คุณอา (ผู้หญิง) (おばさん)

อาชีพ/ตำแหน่ง (Professional terms = PT) คือ การเรียกคู่สนทนาด้วยชื่ออาชีพหรือตำแหน่งในที่ทำงาน โดยส่วนหนึ่งจะมีการใช้ร่วมกับคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความสุภาพ คำประเภทนี้ได้แก่ *kamerayasan* ร้านถ่ายรูป (カメラ屋さん), *gaadomansan* ขาม (ガードマンさん), *buchoo* หัวหน้า (部長) เป็นต้น โดยคำบอกอาชีพและตำแหน่งนั้นทั้งสองประเภทนี้จัดไว้เป็นประเภทเดียวกันเพราะมีความคาบเกี่ยวกัน เช่น *gaadomansan* ขาม (ガードマンさん) อาจถือได้ว่าเป็นทั้งอาชีพและตำแหน่ง

สถานที่ทำงาน/องค์กร (Place of work = PW) คือการเรียกคู่สนทนาด้วยสถานที่ทำงานหรือองค์กร โดยทำให้สถานที่หรือองค์กรนั้นเสมือนว่าเป็นตัวบุคคล¹ มีความหมายไปถึงคนที่สังกัดอยู่ในสถานที่หรือองค์กรนั้น จากข้อมูลที่ปรากฏพบการใช้ สถานที่ทำงาน/องค์กร ร่วมกับคำช่วย *no* (の) เช่น *resutoran - no* คุณที่ร้านอาหาร (レストランの), *kooban - no* คุณที่ป้อมตำรวจ (交番の), *byooin - no* คุณที่โรงพยาบาล (病院の) นอกจากนี้ยังพบการใช้ สถานที่ทำงาน/องค์กร ร่วมกับ *kata*² คุณ/ท่าน(ที่...) (方) ซึ่งเป็นคำแสดงความสุภาพหมายถึงตัวบุคคล เช่น *kojoo - no - kata* คุณที่โรงงาน (工場の方), *resutoran - no - kata* คุณที่ร้านอาหาร (レストランの方) เป็นต้น

คำแสดงการทักทาย (Greeting = G) ในการเรียกขานบุคคลที่ไม่ได้รู้จักเป็นการส่วนตัวทั้งคนญี่ปุ่นและคนไทยมีธรรมเนียมการเรียกขานคนที่ไม่รู้จักด้วยคำเรียกญาติแต่โดยปกติแล้วสำหรับคนญี่ปุ่นแทนที่จะใช้คำเรียกญาติก็จะเลี่ยงมาใช้คำแสดงการทักทายแทนเพราะสำหรับคนญี่ปุ่นจะเป็นการยากที่จะเรียกคนที่ไม่รู้จักเป็นการส่วนตัวด้วยคำบอกเครือญาติซึ่งแฝงความรู้สึกสนิทสนมเอาไว้ด้วย³ (カノックポーン・ケエンチャク, 1990) โดยคำประเภทนี้ได้แก่ *sumimasen* ขอโทษ (すみません), *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは), *anoo* เอ่อ... (あのう), *shitsurei - desu - ga* ขอประทานโทษ (失礼ですが、) เป็นต้น

คำแสดงความสุภาพ/ยกย่อง (Honorific terms = HT) เป็นคำที่ใช้เรียกเมื่อผู้พูดมีความรู้สึกยกย่องให้เกียรติต่อผู้ถูกเรียก ส่วนใหญ่อาจใช้ต่อท้ายชื่อสกุล เช่น *san* คุณ (さん), *sama* ท่าน (様)

ในการวิเคราะห์ส่วนประกอบของคำเรียกขานในภาษาไทยที่ใช้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามแนวคิดของ ม.ร.ว.กัลยา ดิงศักดิ์ และอมรา ประดิษฐ์รัฐสินธุ์ (2531:17) ที่วิเคราะห์เอาไว้โดยสรุปไว้ว่า

¹มินามิ ฟูจิโอะ 南不二男, 『現代の日本語』(朝日新聞社, 1976)

²คำว่า *kata* เป็นคำเรียกที่แสดงความสุภาพ/ยกย่องสนทนา ในการใช้จะไม่สามารถใช้เพียงลำพังต้องมีคำนามมาขยายข้างหน้าและใช้ร่วมกับคำช่วย *no* หมายถึง คุณ/ท่าน ที่... เช่น *kojoo - no - kata* คุณ/ท่านที่(ทำงานที่)โรงงาน *kata* แตกต่างจาก *san* ตรงที่ *san* สามารถใช้ต่อท้าย ชื่อ หรืออาชีพ/ตำแหน่งได้โดยไม่ต้องใช้ร่วมกับคำช่วย *no*

³กนกพร แก่นจักษ์ คาน็อกโปーン・เคเอ็นชาค, 「呼称の対照研究—タイ語—」 『日本語学』(明治書院, 1990)

คำเรียกขานอาจประกอบด้วยคำต่าง ๆ กันตั้งแต่ 1 คำขึ้นไป ส่วนประกอบของคำเรียกขาน ได้แก่

ชื่อ เป็นส่วนประกอบที่สำคัญส่วนหนึ่งของคำเรียกขาน แบ่งเป็น “ชื่อตัว” หรือ “ชื่อจริง” หรือที่ตรงกับภาษาอังกฤษว่า *first name* แปลว่า “ชื่อแรก” หมายถึงชื่อเฉพาะที่ตั้งขึ้น และลงทะเบียนเป็นชื่อของบุคคลนั้นอย่างเป็นทางการ “ชื่อเล่น” หรือ “ชื่อย่อ” หมายถึง ชื่อเฉพาะที่ตั้งขึ้นเพื่อใช้เรียกแทนชื่อจริง หรือเรียกกันเองอย่างไม่เป็นทางการ

คำเรียกญาติ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า *kin term* หมายถึงคำที่แสดงความสัมพันธ์โดยเชื้อสายหรือโดยการแต่งงาน ที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟังที่เป็นญาติจริง หรือผู้ที่ไม่ใช่ญาติแต่ผู้พูดเปรียบเทียบว่าเหมือนญาติ เช่น เรียกแม่ว่า แม่ เรียกยายว่า ยาย หรือเรียกหญิงสูงอายุคราวอายุของ คนว่า ยาย เป็นต้น

ยศ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า *rank* หมายถึงเครื่องกำหนดฐานะหรือชั้นของบุคคล เช่น จ่า หมู่ พระยา คุณหญิง ในกรม เป็นต้น

อาชีพตำแหน่ง ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า *title* หมายถึงฐานะหรือหน้าที่การงาน เช่น นายอำเภอ ส่วนอาชีพนั้น หมายถึงคำเรียกขานที่ระบุอาชีพของผู้ฟัง เช่น หมอ

วลีแสดงความรู้สึก คือข้อมูลที่ผู้ฟังใช้เป็นคำเรียกขาน หรือส่วนประกอบหนึ่งของคำเรียกขาน เพื่อแสดงความรู้สึกพิเศษต่อผู้ฟัง เช่น ที่รัก น้อยช่อครักของพี่ เป็นต้น

สรรพนาม/คำนำหน้า สรรพนาม หมายถึงคำที่ผู้พูดใช้เรียกผู้ฟัง ซึ่งไม่ใช่คำที่อยู่ในประเภทที่ได้กล่าวมาแล้ว เช่น ท่าน คุณ ได้เท่า ไฉน พ่อคุณ พ่อเจ้าประคุณ

คำนำหน้า คือคำที่มักปรากฏหน้าส่วนประกอบอื่นของคำเรียกขาน ส่วนใหญ่เป็นคำระบุนาม หรือ สถานภาพของผู้ฟัง เมื่อเทียบกับผู้พูดว่าสูงหรือต่ำกว่า เช่น อี คุณ นาง

คำลงท้าย คือ คำที่มักแสดงความสุภาพ หรือแสดงความสนิทสนมที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟัง ใช้ประกอบส่วนประกอบอื่นๆของคำเรียกขานและต้องปรากฏอยู่ข้างท้ายเสมอ

จากการแบ่งส่วนประกอบของคำเรียกขานในภาษาไทยตามแนวคิดของ ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภัทย์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ผู้วิจัย พบว่า สามารถครอบคลุมส่วนประกอบของคำเรียกขานทั้งหมดที่ปรากฏอยู่ในข้อมูลที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม แต่ทว่าเพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูลตามที่ได้รับมา ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งส่วนประกอบของคำเรียกขานเสียใหม่ โดยจัดรูปแบบคำเรียกขานบางประเภทออกไป เช่น คำลงท้ายที่ไม่ได้นำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยชิ้นนี้เนื่องจากงานวิจัยของ ม.ร.ว.กัลยา ดิงศภัทย์ และอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ นั้นวิเคราะห์ข้อมูลจากนวนิยายที่แสดงบริบท และเนื้อหาคำพูดที่ต้องการจะกล่าวไปจนหมด แต่เนื่องจากผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามคำตอบที่ได้รับจึงมีทั้งการตอบเพียงคำเรียกขาน

เพียงลำพัง และใจความของประโยคทั้งหมดที่ต้องการจะพูด จึงยากที่จะตัดสินใจได้ว่าผู้ที่ตอบเพียงคำเรียกขานที่ใช้เรียกเพียงลำพังนั้น ในสถานการณ์จริงจะกล่าวคำต่อท้าย เช่น *คะ ครับ จ๊ะ* ด้วยหรือไม่ นอกจากนี้ในส่วนของวลีแสดงความรู้สึกก็ไม่ปรากฏในข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถาม ดังนั้นในงานวิจัยชิ้นนี้จึงขอแบ่งส่วนประกอบของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทยที่พบออกเป็น 5 ประเภท ได้แก่ ชื่อ คำเรียกญาติ อาชีพ/ตำแหน่ง สรรพนาม/คำนำหน้า

2.1 ส่วนประกอบของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

จากการนำข้อมูลคำเรียกขานจากแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์และแจกแจงถึงส่วนประกอบของ คำเรียกขานในทั้งสองภาษาแล้ว พบส่วนประกอบของคำเรียกขาน 6 ประเภท คือ

1. ชื่อ (First name = FN, Last name = LN) คือ การเรียกขานโดยใช้ชื่อของอีกฝ่าย โดยจะครอบคลุมถึง ชื่อสกุล (LN) และชื่อตัว (FN) เช่น บัณฑิต สุดา
2. คำเรียกญาติ (Kinship terms = KT) คือ คำที่แสดงความสัมพันธ์โดยเชื้อสายหรือโดยการแต่งงานที่ผู้พูดใช้เรียกขานผู้ฟังที่เป็นญาติจริง หรือผู้อื่นที่ไม่ใช่ญาติ ซึ่งผู้พูดเปรียบเทียบว่าเหมือนญาติ เช่น พี่, น้อง, น้า, *ojisan* คุณลุง, *คุณน้า/คุณอา (ผู้ชาย)* (おじさん)
3. อาชีพ / ตำแหน่ง (Professional terms = PT) คือ การเรียกขานคู่สนทนาด้วยชื่ออาชีพหรือตำแหน่งในที่ทำงาน เช่น *buchoo* หัวหน้าแผนก (部長), หมอ, ตำรวจ
4. สถานที่ทำงาน / องค์กร (Place of work) คือ การเรียกขานคู่สนทนาด้วยสถานที่ทำงานหรือองค์กร โดยทำให้สถานที่หรือองค์กรนั้นเสมือนว่าเป็นตัวบุคคล เช่น *resutoran - no* คุณที่ร้านอาหาร (レストランの方)
5. คำแสดงความสุภาพ / ยกย่อง (Title = T / Honorific terms = HT) คือ คำที่ใช้เรียกเมื่อผู้พูดมีความรู้สึกยกย่องให้เกียรติต่อผู้ถูกเรียก ได้แก่ คำว่า คุณ / ท่าน (T) ในภาษาไทย และคำว่า *~san* คุณ (さん) *~sama* ท่าน (様), *kata* ท่าน (ที่...) ในภาษาญี่ปุ่น
6. สำนวนแสดงการทักทาย (Greeting = G) คือ คำที่ใช้ทักอีกฝ่ายเพื่อให้รู้ตัวว่าผู้เรียกต้องการจะเริ่มการสนทนาด้วย โดยที่ไม่ใช่เป็นคำที่ใช้แทนตัวผู้ฟัง เช่น *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは), *sumimasen* ขอโทษ (すみません) ในภาษาญี่ปุ่น และ เอ้อ, ขอโทษ, นี่ ในภาษาไทย

จากส่วนประกอบของคำเรียกขานทั้งหมดที่กล่าวมาสามารถสรุปเป็นตารางแสดงการปรากฏของส่วนประกอบแต่ละแบบในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย ได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ส่วนประกอบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

ส่วนประกอบคำเรียกขาน	ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย
FN / LN	✓	✓
KT	✓	✓
PT	✓	✓
PW	✓	✓
T / HT	✓	✓
G	✓	✓

หมายเหตุ   ✓ = ปรากฏมีการใช้
                   × = ไม่ปรากฏมีการใช้

จากตารางจะเห็นได้ว่าส่วนประกอบของคำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยมีส่วนคล้ายกันอยู่มาก โดยที่ประเภทของคำเรียกขานที่มีใช้ในภาษาญี่ปุ่นนั้นเมื่อพิจารณาจากภาษาไทยปรากฏว่ามีการใช้เช่นเดียวกัน แต่รายละเอียดย่อยอาจแตกต่างกัน เช่น คำเรียกขานประเภทชื่อ ในภาษาญี่ปุ่นนิยมเรียกขานด้วยชื่อสกุล ในขณะที่ภาษาไทยนิยมเรียกขานด้วยชื่อตัว หรือคำแสดงความสุภาพที่ใช้ต่อท้ายชื่อเพื่อเพิ่มความสุภาพในภาษาญี่ปุ่น มีความหมายเดียวกับคำนำหน้าที่ว่า ไหว้หน้าชื่อในภาษาไทยเป็นต้น จากการวิเคราะห์ผลพบว่า ส่วนประกอบคำเรียกขานบางประเภท เช่น G นั้นแม้ไม่พบจากการสำรวจแต่ในภาษาไทยการเรียกขานด้วยจำนวนแสดงการทักทาย เช่น สวัสดี, ขอโทษค่ะ / ครับ ก็มีการใช้อยู่จริง ส่วนการเรียกขานโดยใช้ PW ซึ่งเอ่ยถึงสถานที่ทำงานหรือองค์กร แม้จากการสำรวจก็ไม่พบการใช้เช่นกัน แต่เมื่อพิจารณาดูแล้ว ในภาษาไทยการทักว่า คุณที่ร้านอาหาร ไข่มั้ยคะ / ครับ ดุงที่มหาวิทยาลัย ไข่มั้ยคะ / ครับ ก็ไม่ใช่การเรียกขานที่แปลกใหม่แต่อย่างใด ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยละเอียดแล้วก็อาจจะพอสรุปได้ว่า ส่วนประกอบของคำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่นมีความคล้ายกันมาก ซึ่งรายละเอียดเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่แตกต่างก็เช่น ในสังคมไทยหากเรียกคู่สนทนาด้วยชื่อจะนิยมเรียกชื่อตัว ในขณะที่ในสังคมญี่ปุ่นจะนิยมเรียกด้วยชื่อสกุล เนื่องจากในสมัยก่อนสังคมไทยยังไม่มีนามสกุลใช้ เพิ่งจะมีกฎหมายให้ใช้เมื่อปี ค.ศ. 1915 สำหรับสังคมญี่ปุ่นนั้นความสับสนของพวกเขาหรือคนรู้จักจะมีเรื่องของความสุภาพ ระดับความห่าง และเรื่องของคนในคนนอกเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้มีการแยกการเรียกด้วยชื่อสกุล ชื่อตัวและชื่อเล่นออกจากกันอย่างชัดเจน

จากส่วนประกอบของคำเรียกขานทั้ง 6 รูปแบบที่ยกมาข้างต้นพบว่า นำมาประกอบกันในการเรียกขานคู่สนทนาได้ เป็นรูปแบบคำเรียกขานอีก 23 รูปแบบ ดังนี้

1. FN เช่น ปู่ บัณฑิต
2. KT เช่น พี่ ป้า ลุง น้า
3. PT เช่น หมอ อาจารย์ ทนาย
4. T เช่น คุณ ท่าน
5. KT+FN เช่น พี่อานาจ ลุงชัย
6. $\left\{ \begin{array}{l} \text{KT+PT} \\ \text{PT+no+KT} \end{array} \right\}$ เช่น ลุงคนขับรถ ลุงทนาย
เช่น *keibi - no - ojisan* ลุงยาม (警備のおじさん)
7. $\left\{ \begin{array}{l} \text{PT+FN} \\ \text{LN+PT} \end{array} \right\}$ เช่น ทนายสมเกียรติ
เช่น *susuki bengoshi* ทนายชูซูกิ (鈴木弁護士)
8. $\left\{ \begin{array}{l} \text{T+FN} \\ \text{LN+HT} \end{array} \right\}$ เช่น คุณอรวิ คุณชูศักดิ์
เช่น *Tanaka - san* คุณทะนะกะ (田中さん)
9. T+KT เช่น คุณลุง คุณป้า
10. $\left\{ \begin{array}{l} \text{T+PT} \\ \text{PT+HT} \\ \text{PT+no+HT} \end{array} \right\}$ เช่น คุณไกด์
เช่น *gaido - san* คุณไกด์ (ガイドさん)
เช่น *gaido - no - kata* คุณที่เป็นไกด์ (ガイドの方)
11. KT+PT+FN เช่น พี่ ส.ส. นาวิณ
12. T+KT+FN เช่น คุณน้าอร คุณอาสมเกียรติ
13. $\left\{ \begin{array}{l} \text{T+PT+FN} \\ \text{PT+no+LN+HT} \end{array} \right\}$ เช่น คุณหมอปณิธาน
เช่น *bengoshi - no - Suzuki - san* คุณทนายชูซูกิ (弁護士の鈴木さん)
14. T+KT+PT เช่น คุณลุงทนาย
15. LN+FN+HT เช่น *Muranaka Rie - san* คุณมูระนะกะ ริเอะ (村中リエさん)
16. PW+no+HT เช่น *koojoo - no - kata* คุณที่โรงงาน (工場の方)
17. PW+no+LN+PT เช่น *~daigaku - no - Tanaka - sensei* อาจารย์ทะนะกะ มหาวิทยาลัย..... (~大学の田中先生)
18. PW+no+LN+HT เช่น *kooban - no - Uemura-san* คุณอุเอะมูระที่ป้อมตำรวจ
19. PW+no+PT+HT เช่น *koojoo - no - enjinia - san* คุณวิศวกรโรงงาน (工場のエンジニアさん)

20. T + KT + PT + FN เช่น คุณนำตำรวจเวทาคา
21. G เช่น *sumimasen* ขอโทษ (すみません) , *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは)
anoo เอ้อ.. (あのう) .. *shitsurei - desu - ga* ขอประทานโทษ (失礼ですが)
22. PW + no เช่น *kooban - no* (คุณ) ที่ป้อมตำรวจ
23. ๐ คือ ไม่ใช่คำเรียกขาน

หมายเหตุ เครื่องหมาย { } หมายถึงถึงเลือกปรากฏคือ มีหลายรูปแบบ และในการใช้อาจเป็นรูปแบบที่ 1 หรือ 2 หรือ 3 รูปแบบต่างๆในประเภทเดียวกันอาจมีการเรียงลำดับคำต่างกัน เพราะความต่างทางวัฒนธรรมในการเรียก และ โครงสร้างทางไวยากรณ์ที่ต่างกัน แต่ส่วนประกอบของคำเรียกขานที่ใช้และความหมายไม่แตกต่างกันจึงจัดอยู่ในประเภทเดียวกัน

2.2 รูปแบบของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

จากการวิเคราะห์พบว่า รูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้เฉพาะในภาษาญี่ปุ่นไม่พบในภาษาไทยมี 7 รูปแบบ โดย 5 รูปแบบ จะมีส่วนประกอบของคำเรียกขานประเภท PW ที่บ่งบอกสถานที่ทำงานของคู่สนทนา ในส่วนของรูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ในภาษาไทย แต่ไม่พบในภาษาญี่ปุ่นมี 9 รูปแบบด้วยกัน โดย 6 รูปแบบจะมีส่วนประกอบของคำเรียกขานประเภท KT เป็นส่วนประกอบอยู่ด้วย แสดงว่าในภาษาไทยมีการใช้ KT เป็นส่วนประกอบในการเรียกมากกว่าในภาษาญี่ปุ่นอยู่มาตามรายละเอียดในตารางที่จะนำเสนอต่อไป

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบรูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

รูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ ทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย	รูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ ในภาษาญี่ปุ่น	รูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ ในภาษาไทย
1. LN / FN	✓	✓
2. KT	✓	✓
3. PT	✓	✓
4. T / HT	✓	✓
5. { KT + PT PT + no + KT }	✓	✓
6. { PT + FN LN + PT }	✓	✓

รูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ ทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย	รูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ ในภาษาญี่ปุ่น	รูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ ในภาษาไทย
7. $\left. \begin{array}{l} T + FN \\ LN + HT \end{array} \right\}$	✓	✓
8. $\left. \begin{array}{l} T + PT \\ PT + HT \\ PT + no + HT \end{array} \right\}$	✓	✓
9. $\left. \begin{array}{l} T + PT + FN \\ PT + no + LN + HT \end{array} \right\}$	✓	✓
10. KT + FN	×	✓
11. T + KT	×	✓
12. KT + PT + FN	×	✓
13. T + KT + FN	×	✓
14. T + KT + PT	×	✓
15. LN + FN + HT	×	✓
16. PW + no + HT	✓	×
17. PW + no + LN + PT	✓	×
18. PW + no + LN + HT	✓	×
19. PW + no + PT + HT	✓	×
20. T + KT + PT + FN	×	✓
21. PW + no	✓	×
22. G	✓	×

รูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ ทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย	รูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ ในภาษาญี่ปุ่น	รูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ ในภาษาไทย
23. ๐	✓	×

หมายเหตุ   ✓ = ปรากฏมีการใช้
                    × = ไม่ปรากฏมีการใช้

จากตารางแสดงให้เห็นว่า รูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้เฉพาะในภาษาญี่ปุ่น ไม่พบในภาษาไทยมี 5 รูปแบบที่มีส่วนประกอบของคำเรียกขานประเภท PW ซึ่งบ่งบอกสถานที่ทำงานของคู่สนทนาเป็นส่วนประกอบอยู่ด้วย โดยได้อธิบายในส่วนนี้ไปบ้างแล้วในตอนต้นหัวข้อส่วนประกอบของคำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย นอกจากนี้การที่คนไทยไม่ค่อยเรียกขานโดยอ้างถึงสถานที่ทำงานมากเท่าญี่ปุ่นอาจเป็นเพราะสังคมไทยจะให้ความสำคัญต่อความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนมากกว่าคนกับองค์กร และสังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมที่มีสำนึกเกี่ยวกับกลุ่มมากเหตุนี้ จึงทำให้คนญี่ปุ่นมักจะมีลักษณะเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย มีความเกรงอกเกรงใจ อ่อนน้อมถ่อมตน เนื่องจากไม่ต้องการจะทำตัวให้แตกต่างจากกลุ่มและไม่อยากแปลกแยกจากคนกลุ่มใหญ่นั้นเอง

นอกจากนี้รูปแบบคำเรียกขานประเภท LN + FN + HT ซึ่งเป็นการเรียกชื่อสกุลพร้อมชื่อตัวร่วมกับคำแสดงความสุภาพยกย่องที่พบว่าไม่ปรากฏใช้ในภาษาไทยนั้น ที่จริงแล้วการเรียกขานแบบนี้ในภาษาไทยเองก็มีใช้ แต่จะไม่ค่อยพบเมื่อเรียกขานก่อนที่จะเริ่มบทสนทนา แต่มักจะเป็นการเรียกเพื่อให้รู้ตัวก่อนที่จะทำอย่างอื่น เช่น พยาบาลเรียกคนไข้ให้รับยา เช่น “คุณ โชคชัย ใจกว้าง เชิญรับยาค่ะ” หรือ การประกาศรายชื่อเพื่อรับรางวัล เป็นต้น หากใช้เพื่อเรียกคู่สนทนาก่อนที่จะสนทนาด้วยในบางบริบทแทนที่จะแสดงออกถึงความสุภาพอาจสื่อความหมายในเชิงประชดประชันได้ เช่น “คุณอรวิ จิตผ่องคะ แต่งตัวเสร็จหรือยัง”

ในส่วนของรูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ในภาษาไทย แต่ไม่พบในภาษาญี่ปุ่นมี 6 รูปแบบที่มีส่วนประกอบของคำเรียกขานประเภท KT เป็นส่วนประกอบอยู่ด้วยนั้น ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าในภาษาไทยมีการใช้ KT เป็นส่วนประกอบในการเรียกมากกว่าในภาษาญี่ปุ่นอยู่มาก

ส่วนการเรียกด้วย FN เพียงลำพังนั้น ในภาษาไทยพบมากในการเรียกขานนักศึกษา ซึ่งเป็นอาชีพเดียวที่มีสถานะเท่ากับผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น ปุ สุคา บัณฑิต ในขณะที่ภาษาญี่ปุ่นในส่วนของนักศึกษา แม้จะมีปัจจัยเหมือนกันแต่นักศึกษาญี่ปุ่นซึ่งตอบแบบสอบถามก็ไม่นิยมเรียกชื่อสกุลของอีกฝ่ายโดยลำพังเหมือนอย่างในภาษาไทย การเรียกด้วยชื่อเพียงลำพังเช่นนี้ในภาษาญี่ปุ่นจะพบ

ได้ ในกรณีที่ผู้พูดกับผู้ฟังมีความสนิทสนมกันหรือเป็นคนในครอบครัว ซึ่งปัจจัยด้านความสนิทสนมไม่ได้นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้

2.3 ความถี่ของการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

เนื้อหาต่อไปนี้จะกล่าวถึงความถี่ของการใช้รูปแบบคำเรียกขานประเภทต่าง ๆ ว่า คำเรียกขานประเภทใดบ้างที่นิยมใช้มากที่สุด ในทั้งสองภาษา โดยจะสรุปเป็นตารางและแสดงเป็นคำร้อยละ เพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจ

ตารางที่ 3 คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งที่ใช้มากที่สุดภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งที่ใช้มากที่สุดภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยนั้นมีเพียงไม่กี่รูปแบบที่มีอัตราส่วนในการใช้สูง ที่เห็นชัดเจนคือการเรียกขานด้วย

$\left. \begin{array}{l} \text{T + FN} \\ \text{LN + HT} \end{array} \right\}$ เช่น คุณอรวี คุณชูศักดิ์ *Tanaka - san* คุณทะนะกะ (田中さん) ที่มีอัตราส่วนมากกว่า G ซึ่งเป็นคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสองราวครึ่งหนึ่ง และรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สามคือ PT ที่เป็นการเรียกโดยระบุนอาชีพของกลุ่มชน โดยรายละเอียดขอนำเสนอเป็นตารางและแสดงเป็นคำร้อยละเพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจ

ลำดับที่	รูปแบบคำเรียกขาน / ตัวอย่าง	ร้อยละ
1.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{T + FN} \\ \text{LN + HT} \end{array} \right\}$ เช่น คุณอรวี คุณชูศักดิ์ เช่น <i>Tanaka - san</i> คุณทะนะกะ (田中さん)	32.3
2.	G เช่น <i>sumimasen</i> ขอโทษ (すみません) <i>konnichiwa</i> สวัสดี (こんにちは)	18.9
3.	PT เช่น หมอ อาจารย์ ทนาย	9.15
4.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{T + PT} \\ \text{PT + HT} \\ \text{PT + no + HT} \end{array} \right\}$ เช่น คุณไกด์ เช่น <i>gaido - san</i> คุณไกด์ (ガイドさん) เช่น <i>gaido - no - kata</i> คุณที่เป็นไกด์ (ガイドの方)	9.2
5.	KT + FN เช่น พี่อานาง ลุงชัย	8.6
6.	KT เช่น พี่ ป้า ลุง น้ำ	7.15
7.	PT เช่น หมอ อาจารย์ ทนาย	3.9

ลำดับที่	รูปแบบคำเรียกขาน / ตัวอย่าง	ร้อยละ
8.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{PT + FN} \\ \text{LN + PT} \end{array} \right\}$ เช่น นายสมเกียรติ เช่น <i>susuki bengoshi</i> นายซุซูกิ (鈴木弁護士)	3.01
9.	φ คือไม่ใช่คำเรียกขาน	1.85
10.	T + KT เช่น คุณลุง คุณป้า	1.35
11.	$\left\{ \begin{array}{l} \text{T + PT + FN} \\ \text{PT + no + LN + HT} \end{array} \right\}$ เช่น คุณนายสมเกียรติ เช่น <i>bengoshi - no - Suzuki - san</i> คุณนายซุซูกิ (弁護士の鈴木さん)	0.9
12.	FN เช่น ปู่ บัดจิต	0.6
13.	T + KT + FN เช่น คุณน้ำออร์ คุณอาสาสมเกียรติ	0.41
14.	PW + no + HT เช่น <i>koojoo - no - kata</i> คุณที่โรงงาน (工場の方)	0.4
15.	PW + no + LN + PT เช่น <i>-daigaku - no - Tanaka - sensei</i> อาจารย์คณะมหาวิทยาลัย..... (~大学の田中先生)	0.35
16.	KT + PT เช่น ลุงคนขับรถ ลุงทนาย	0.3
17.	LN + FN + HT เช่น <i>Muranaka Rie - san</i> คุณมูระนะกะ ริเอะ (村中りえさん)	0.18
18.	T + KT + PT เช่น คุณลุงทนาย	0.01

กล่าวโดยสรุปคือทั้งในภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่นรูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกขานผู้ที่มีอาชีพต่าง ๆ มากเป็นอันดับหนึ่งคือการเรียกขานชื่อของกลุ่มชนหนา ไม่ว่าจะเป็นการเรียกด้วยชื่อสกุลในภาษาญี่ปุ่นหรือเรียกขานชื่อตัวในภาษาไทย โดยใช้ร่วมกับคำแสดงความสุภาพ/ยกย่อง โดยรูปแบบคำเรียกขานดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการเรียกขานกลุ่มชนหนาอย่างสุภาพ โดยไม่ได้แสดงออกถึงความรู้สึกยกย่องหรือสนิทสนมเป็นพิเศษ โดยปรากฏการณ์การเลือกใช้คำเรียกขานรูปแบบดังกล่าวอาจจะอธิบายได้ว่าเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังเป็นความสัมพันธ์ที่กำหนดให้เป็นแบบผิวเผินไม่มีปัจจัยด้านความสัมพันธ์มาเกี่ยวข้อง ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสองคือการเรียกด้วยจำนวนแสดงการทักทาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาษาญี่ปุ่นซึ่งมีการใช้รูปแบบการเรียกขานประเภทนี้อยู่มากนั้น เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าหากไม่ใช่ ชื่อ ใน

การเรียกคู่สนทนาก็จะหันมาเรียกอีกฝ่ายด้วยจำนวนแสดงการทักทายซึ่งเป็นการเรียกที่ไม่ได้ระบุผู้ที่ถูกเรียกขานก่อนที่จะสนทนาด้วย ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นลำดับที่สามจะเป็นการเรียกขานที่ระบุอาชีพของผู้ฟัง

เมื่อทราบภาพรวมของส่วนประกอบ รูปแบบ และความถี่ในการใช้คำเรียกขานโดยภาพรวมในทั้งสองภาษาแล้ว ในบทถัดไปจะกล่าวถึงรายละเอียดการใช้คำเรียกขานในแต่ละภาษาโดยพิจารณาในส่วนของปัจจัยแต่ละด้านทั้งกลุ่มอาชีพของผู้ฟัง เพศของผู้พูดผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์ว่ามีผลต่อการแปรการใช้คำเรียกอาชีพและตำแหน่งหรือไม่ อย่างไรก็ตามรายละเอียดที่จะนำเสนอต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

รูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่น

เนื้อหาในบทนี้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรกจะกล่าวถึงรูปแบบของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่น ส่วนที่ 2 เป็น การนำเสนอด้านปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการแปรของการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นอัน ได้แก่ ปัจจัยทางด้านกลุ่มอาชีพ เพศของผู้พูด ผู้ฟังและความเป็นทางการของสถานการณ์ โดยรายละเอียดต่าง ๆ จะนำเสนอต่อไป

3.1 รูปแบบของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่น

ผลของการวิเคราะห์รูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่น พบว่ามีรูปแบบของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่ง 16 รูปแบบ รายละเอียดตามที่ได้นำเสนอไปแล้วในบทที่ 2 โดยภายใน 16 รูปแบบนี้แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบเพียงส่วนเดียว 4 รูปแบบ คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 2 ส่วน 6 รูปแบบ และคำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 3 ส่วน 4 รูปแบบ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1 คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบเพียงส่วนเดียว

คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบเพียงส่วนเดียวคือ คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบเพียงส่วนเดียว โดยไม่มีส่วนประกอบคำเรียกขานประเภทอื่น ๆ มาประกอบด้วย คำเรียกขานที่จัดอยู่ในประเภทนี้มี 4 รูปแบบ ได้แก่

KT เช่น *ojisan* คุณลุง, คุณน้า/คุณอา (ผู้ชาย) (おじさん) , *obasan* คุณป้า, คุณน้า/คุณอา (ผู้หญิง) (おばさん)

PT เช่น *buchoo* หัวหน้า (部長) , *taishi* ทูต (大使)

G เช่น *sumimasen* ขอโทษ (すみません) , *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) , *anoo* เอ้อ... (あのう) , *shitsurei-desu-ga* ขอประทานโทษ (失礼ですが、) เป็นต้น

PW + no เช่น *resutoran-no* คุณที่ร้านอาหาร (レストランの) , *kooban-no* คุณที่ป้อมตำรวจ (交番の) , *byoin-no* คุณที่โรงพยาบาล (病院の)

3.1.2 คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 2 ส่วน

คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 2 ส่วน คือ คำเรียกขานที่ประกอบด้วยส่วนประกอบคำเรียกขาน 2 ประเภท คำเรียกขานที่จัดอยู่ในประเภทนี้มี 6 รูปแบบ ได้แก่

LN + HT เช่น *Suzuki - san* คุณซุซูกิ (鈴木さん) , *Muranaka - san* คุณมูระนากะ (村中さん) ,

PT + HT เช่น *bengoshi - san* คุณทนาย (弁護士さん) , *shain - san* คุณพนักงาน (บริษัท) (社員さん) , *kangofu - san* คุณพยาบาล (看護婦さん) , *kangoshi - san* คุณนุรุมพยาบาล (看護士さん) , *omawari - san* คุณตำรวจ (おまわりさん) , *fukei - san* คุณตำรวจ (หญิง) (婦警さん) , *keiji - san* คุณตำรวจ (刑事さん) , *gaido - san* คุณไกด์ (ガイドさん) , *tenin - san* คุณพนักงาน(ชาย) (店員さん) , *kameraya - san* (คุณ) ร้านถ่ายรูป (カメラ屋さん) , *utenshu - san* คุณคนขับ (รถ) (運転手さん) , *gaadoman - san* คุณยาม (ガードマンさん) , *keibiin - san* คุณตำรวจ (警備員さん) , *yoomuin - san* คุณภารโรง (用務員さん) , *soojiin - san* คุณพนักงาน (ทำความสะอาด) (掃除員さん) , *ueitaa - san* คุณพนักงาน (เสิร์ฟชาย) (ウェイターさん) , *ueitoresu - san* คุณพนักงาน(เสิร์ฟหญิง) (ウェイトレスさん)

LN + PT เช่น *Ueda - buchoo* หัวหน้าอุเอะดะ (上田部長) , *Suzuki - bengoshi* ทนายซุซูกิ (鈴木弁護士) , *Tanaka - kyooju* ศาสตราจารย์ทะนะกะ (田中教授) , *Uemura - giin* สมาชิกสภาอุเอะมูระ (上村議員) , *Hayashi - Taishi* ทูตฮายะชิ (林大使)

PW + no + HT เช่น *koojoo - no - kata* คุณที่โรงงาน (工場の方) , *taishikan - no - kata* คุณที่สถานทูต (大使館の方) , *kooban - no - kata* คุณที่ป้อมตำรวจ (交番の方) , *kameraya - san - no - kata* คุณที่ร้านถ่ายรูป (カメラ屋さんの方) , *chuushajoo - no - kata* คุณที่ลานจอดรถ (駐車場の方) , *daigaku - no - kata* คุณที่มหาวิทยาลัย (大学の方) , *resutoran - no - kata* คุณที่ร้านอาหาร (レストランの方)

PT + no + HT เช่น *gaido - no - kata* คุณที่เป็นไกด์ (ガイドの方)

PT + no + KT เช่น *basu - no - ojisan* คุณคนขับรถบัส (バスのおじさん) , *keibi - no - ojisan* คุณยาม (警備のおじさん)

3.1.3 คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 3 ส่วน

คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 3 ส่วนคือ คำเรียกขานที่ประกอบด้วยส่วนประกอบ คำเรียกขาน 3 ประเภท คำเรียกขานที่จัดอยู่ในประเภทนี้มี 4 รูปแบบ ได้แก่

LN + FN + HT เช่น *Muranaka Rie - san* คุณมูระนะกะ ริเอะ (村中りえさん)

PT + no + LN + HT เช่น *gaido - no - Matsumoto - san* คุณไกด์มะทสึโมะโตะ (ガイドの松本さん)

PW + no + LN + PT เช่น *OOdaigaku - no - Tanaka - sensei* อาจารย์ท่านะกะมหาวิทยาลัย (OO大学の田中先生) , *OObyooin - no - Satoo - sensei* อาจารย์ซาโต้โรงพยาบาล (OO病院の佐藤先生)

PW + no + PT + HT เช่น *koojoo - no - enjinia - san* คุณวิศวกรโรงงาน (工場のエンジニアさん) , *Asahibeeru - no - enjinia - san* คุณวิศวกรฮาซาฮีเบียร์ (アサヒビルのエンジニアさん) , *Nihon - no - taishi - san* ท่านทูตญี่ปุ่น (日本の大使さん) , *shika - no - kangoshi - san* คุณบุรุษพยาบาลแผนกทันตกรรม (歯科の看護師さん) , *kooban - no - omawari - san* คุณตำรวจที่ป้อม (交番のおまわりさん) , *kameraya - no - tenin - san* คุณพนักงานร้านถ่ายรูป (カメラ屋の店員さん) , *resutoran - no - ueitaa - san* คุณพนักงาน (เสิร์ฟ) ร้านอาหาร (レストランのウェイタさん) , *daigaku - no - soojiin - san* คุณพนักงาน (ทำความสะอาด) ที่มหาวิทยาลัย (大学の掃除員さん)

กรณีที่ไม่มีการใช้คำเรียกขานในการสนทนาเช่น ในบางครั้งเมื่อผู้พูดต้องการที่จะเริ่มต้นการสนทนากับผู้ฟัง แทนที่จะใช้คำเรียกขาน ผู้พูดอาจไม่ใช้คำเรียกขานเรียกผู้ฟังก่อนก็ได้ โดยที่ผู้พูดพูดเรื่องที่ต้องการโดยไม่ใช่คำเรียกขาน กรณีเช่นนี้จัดอยู่ในรูปแบบของคำเรียกขานประเภท ๐ คือ ไม่ใช่คำเรียกขาน

3.2 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นตามปัจจัยอาชีพของผู้ฟัง เพศของผู้พูดผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์

3.2.1 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามปัจจัยอาชีพของผู้ฟัง

การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามอาชีพของผู้ฟังนั้นตามที่ผู้วิจัยได้แบ่งอาชีพของผู้ฟังเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มกึ่งวิชาชีพ และกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพ ดังรายละเอียดที่ได้นำเสนอไปแล้วในบทที่ 1 นั้น ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้พิจารณาจากข้อมูลทั้งรูปแบบคำเรียกขานที่มีการใช้และนับรวมการไม่ใช่คำเรียกขานด้วย ในการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามกลุ่มอาชีพในภาษาญี่ปุ่นพบปริมาณความถี่ของการใช้คำเรียกขานแต่ละรูปแบบในปริมาณความถี่ไม่เท่ากัน บางรูปแบบปรากฏใช้เป็นจำนวนมาก แต่บางรูปแบบมีการปรากฏใช้เป็นจำนวนน้อย ดังนั้นเพื่อแสดงปริมาณการใช้คำเรียกขานแต่ละรูปแบบที่คิดเป็นสัดส่วนที่ถูกต้องและเข้าใจง่าย ผู้วิจัยจึงขอแสดงผลรวมของการใช้คำเรียกขานแต่ละรูปแบบเป็นคำร้อยละและนำเสนอในรูปแบบของแผนภูมิไปตามแต่ละอาชีพในทั้งสามกลุ่มอาชีพ

3.2.1.1 คำเรียกขานอาชีพในกลุ่มที่ 1 (อาชีพในกลุ่มวิชาชีพ) ในภาษาญี่ปุ่น

ในกลุ่มนี้จะประกอบด้วยอาชีพที่เป็นตัวแทนของกลุ่ม 5 อาชีพ ได้แก่ อาจารย์ แพทย์ วิศวกร และทวด และก่อนที่จะกล่าวถึงรายละเอียดการใช้คำเรียกขานแต่ละอาชีพในกลุ่มนี้ เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดจึงขอสรุปความถี่ของการใช้คำเรียกขานอาชีพในกลุ่มวิชาชีพได้ดังตารางต่อไปนี้

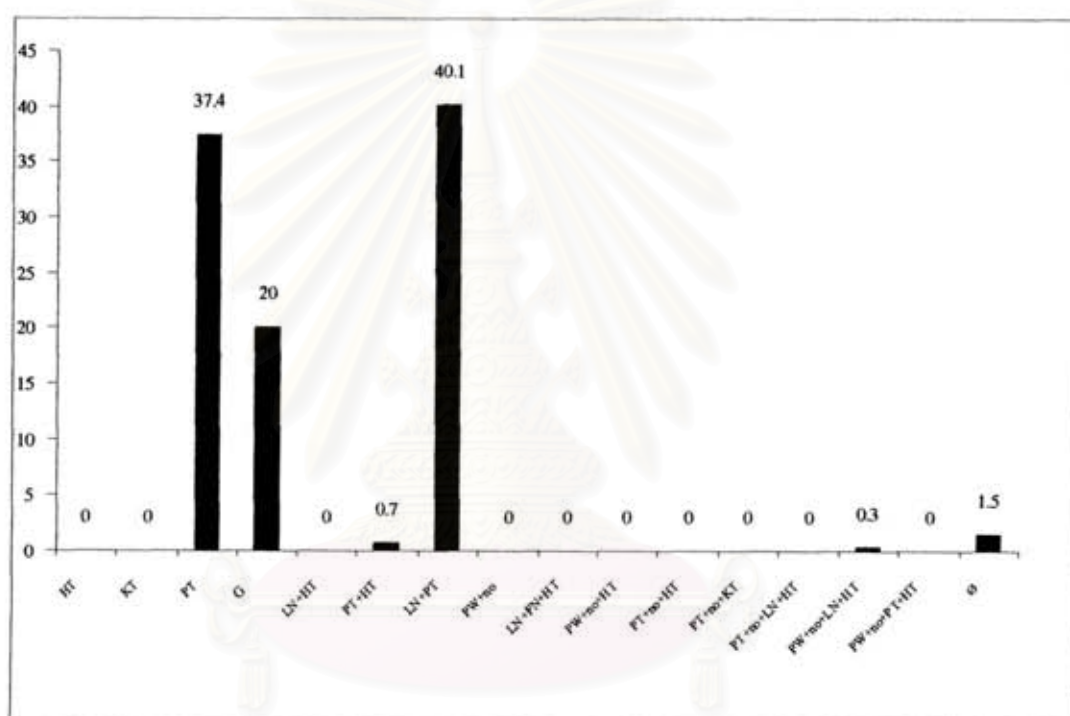
ตารางที่ 4 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งเรียกกลุ่มวิชาชีพในภาษาญี่ปุ่น

ลำดับที่	รูปแบบคำเรียกขาน	ร้อยละ
1	LN + HT เช่น <i>Suzuki - san</i> คุณซุซูกิ (鈴木さん)	45.3
2	G เช่น <i>sumimasen</i> ขอโทษ (すみません)	23.2
3	PT เช่น <i>taishi</i> ทวด (大使)	20.8
4	LN + PT เช่น <i>Tanaka- kyooju</i> ศาสตราจารย์ทะนะกะ	3.1
5	∅	2.9
6	LN + FN + HT เช่น <i>Muranaka Rie - san</i> คุณมูระนะกะ ริเอะ (村中りえさん)	1.1
7	PW + no + HT เช่น <i>koojoo - no - kata</i> คุณที่โรงงาน (工場の方)	0.9
8	PW + no + LN + PT เช่น <i>OOdaigaku - no - Tanaka - sensei</i> อาจารย์ท่านะกะมหาวิทยาลัย____ (OO大学の田中先生)	0.8
9	PT + no + LN + HT เช่น <i>bengoshi - no - Suzuki - san</i> คุณทนายซุซูกิ (弁護士の鈴木さん)	0.7
10	PT + HT เช่น <i>bengoshi - san</i> คุณทนาย (弁護士さん)	0.6
11	PW + no + PT + HT เช่น <i>koojoo - no - enjinia - san</i> คุณวิศวกรโรงงาน (工場のエンジニアさん)	0.4
12	PT + no + HT เช่น <i>enjinia - no - kata</i> คุณที่เป็นวิศวกร (エンジニアの方)	0.2
13	PW + no เช่น <i>byooiin - no</i> คุณที่โรงพยาบาล (病院の)	0.1

จะเห็นได้ว่ารูปแบบที่นักศึกษาญี่ปุ่นนิยมเรียกขานผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มวิชาชีพมี 3 รูปแบบที่มีอัตราส่วนในการใช้สูงกว่ารูปแบบอื่นอย่างเห็นได้ชัด อันดับที่ได้แก่ ชื่อสกุลตามด้วยคำต่อท้าย

เพื่อเพิ่มความสุภาพ *san kumi* (さん) ซึ่งเป็นการเรียกขานคู่สนทนาอย่างสุภาพ โดยปกติแล้ว คนญี่ปุ่นนิยมเรียกขานคู่สนทนาเช่นนี้หากอีกฝ่ายไม่ได้มียศ หรือ ตำแหน่งใดเป็นพิเศษ อันดับที่ 2 คือ คำแสดงการทักทาย แต่อัตราส่วนในการใช้น้อยกว่าอันดับที่ 1 ประมาณครึ่งหนึ่ง และอันดับที่ 3 คือ การเรียกขานด้วย อาชีพ / ตำแหน่งนั้น มีอัตราส่วนใกล้เคียงกับอันดับที่ 2 ซึ่งรายละเอียดของการใช้คำเรียกขานในแต่ละอาชีพของกลุ่มวิชาชีพจะได้นำเสนอในลำดับถัดไป

แผนภาพที่ 1 การใช้คำเรียกขานอาจารย์ในภาษาญี่ปุ่น

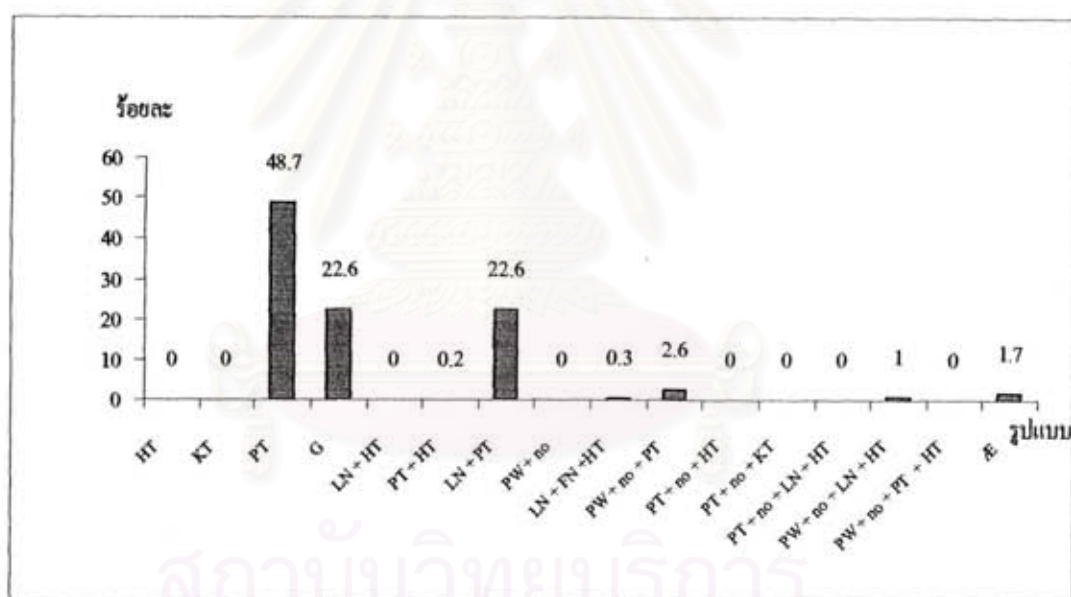
ในการเรียกขานอาจารย์พบรูปแบบคำเรียกขาน 6 รูปแบบด้วยกัน รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกขานอาจารย์มากที่สุดคือ LN+PT คิดเป็นร้อยละ 40.1 เช่น *Tanaka - sensei* อาจารย์ ทะนะกะ (田中先生), *Nakamura - sensei* อาจารย์ นะคะมูระ (中村先生) รองลงมาได้แก่ การเรียกด้วย PT คือคำว่า *sensei* อาจารย์ (先生) คิดเป็นร้อยละ 37.4 และรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นลำดับที่สาม คือ G คิดเป็นร้อยละ 20 ยกตัวอย่างเช่น สำนวนการทักทายสวัสดิ์ *konnichiwa* (こんにちは) และขอโทษ *sumimasen* (すみません)

“ครูในประเทศญี่ปุ่นเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีสถานะทางสังคมสูง โดยสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสระบุรีเขต 1(2550) ได้เขียนเกี่ยวกับครูในประเทศญี่ปุ่นในหัวข้อข้อมูลเกี่ยวกับครูใ

ญี่ปุ่นว่า เป็นผลมาจากกฎหมายญี่ปุ่นและประชาชนคาดหวังว่า ครูจะช่วยปลูกฝังทัศนคติของสังคม ลงในตัวของเด็ก เพราะการสอนนั้นรวมถึงการสอนคุณธรรมจริยธรรม และการพัฒนาอุปนิสัยของเด็ก

ครูจะต้องรับผิดชอบต่อโรงเรียน และนักเรียน แม้จะอยู่นอกห้องเรียนหรือนอกชั่วโมงเรียน ครูมีรายได้น้อย และมีการปรับเงินเดือนของครูเป็นระยะ ๆ เงินเดือนเริ่มต้นของครูมีอัตราที่น่าพึงพอใจเมื่อเทียบกับอาชีพทางวิชาการอื่น ๆ ในบางครั้งก็สูงกว่า¹ ในการเรียกขานครู / อาจารย์ นิยมเรียกว่า *sensei* ครู, อาจารย์ (先生) ซึ่งเป็นคำที่นอกจากจะใช้เรียกผู้ที่ทำงานทางด้านการศึกษแล้ว ยังใช้เรียกผู้ที่ทำงานในวงการศิลปะ วรรณกรรม นักเขียน ศิลปิน หมอและทนาย เป็นต้น² ซึ่งจากผลการสำรวจก็พบว่า มีการเรียกขานอาจารย์ด้วยชื่อสกุล ตามด้วยคำว่า *sensei* อาจารย์ (先生) มากที่สุด แต่ถึงกระนั้นคำที่ใช้เรียกอาจารย์มากเป็นอันดับสองก็ยังใช้คำว่า *sensei* อาจารย์ (先生) ในจำนวนร้อยละที่ไม่ห่างจากคำที่เรียกมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งมากนัก แสดงว่าคำเรียกขานทั้งสองแบบนี้นิยมใช้เรียกมากพอ ๆ กัน

แผนภาพที่ 2 การใช้คำเรียกขานแพทย์ในภาษาญี่ปุ่น

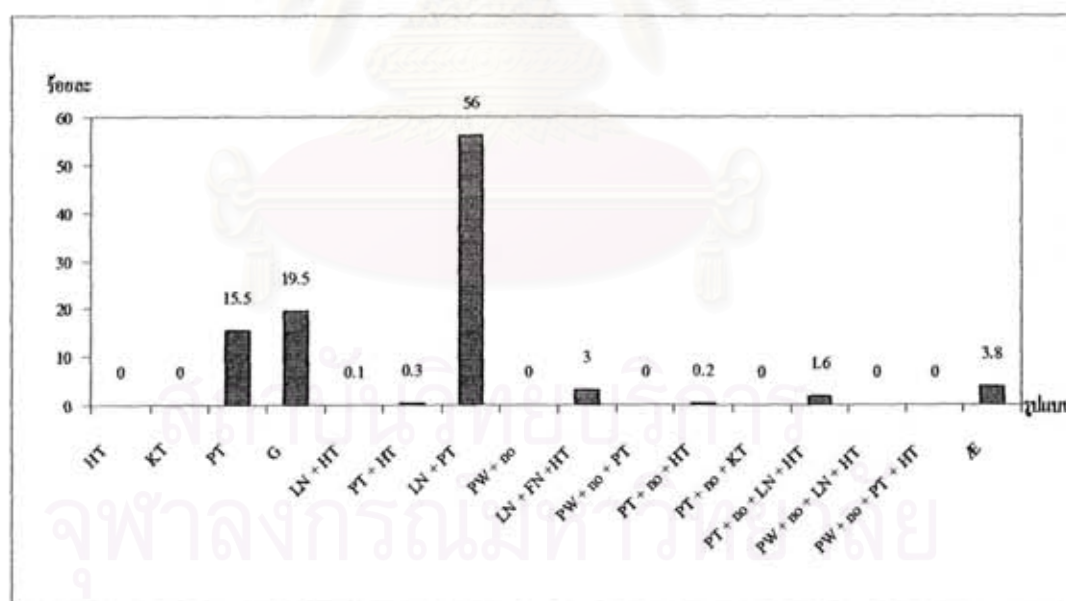
ในการเรียกขานแพทย์พบรูปแบบคำเรียกขาน 8 รูปแบบด้วยกัน รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกแพทย์มากที่สุด คือ PT คิดเป็นร้อยละ 48.7 ได้แก่ คำว่า *sensei* อาจารย์ (先生) อันเป็นการเรียกขานที่แสดงถึงความรู้ลึกซึ้งของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟัง รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับที่สอง คือ G และ LN+HT แต่ละรูปแบบคิดเป็นร้อยละ 22.6 ในการเรียกขานด้วย G นั้น

¹ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระบุรีเขต 1, ข้อมูลเกี่ยวกับครูในญี่ปุ่น (2550)

² Matsuo Soga and Noriko Matsumoto., **Foundations of Japanese Language.**

ได้แก่ ส่วนวงการทักทายสวัสดิ์ *konnichiwa* (こんにちは) และขอโทษ *sumimasen* (すみません) ส่วนการเรียกขานด้วย LN+PT ได้แก่ *Satoo-sensei* อาจารย์ซาโต้ (佐藤先生), *Nakajima-sensei* อาจารย์นะกะจิมะ (中島先生) เป็นต้น รูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด เป็นลำดับที่สาม คือ PW + no + HT คิดเป็นร้อยละ 2.6 ยกตัวอย่างเช่น *OObyoin-no-sensei* อาจารย์ของโรงพยาบาล... (OO病院の先生) อย่างไรก็ตามเมื่อเทียบกับอันดับที่หนึ่งและสองแล้วจะเห็นได้ว่า เป็นรูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้น้อยกว่ากันอยู่มาก จากผลที่ได้ผู้วิจัยเข้าใจว่า การเรียกขานหมอบว่า *sensei* อาจารย์ (先生) นั้นเป็นคำเรียกปรกติที่คนญี่ปุ่นนิยมเรียกขานผู้มีอาชีพหมอบเช่นนี้เหมือนกับที่คนไทยเรียกขาน หมอบว่า หมอ ไม่ได้มีความหมายในเรื่องของการเป็นผู้สั่งสอนวิชาแต่อย่างใด แต่เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในการแปลผู้วิจัยจะแปลคำว่า *sensei* (先生) ว่า อาจารย์ ในทุกๆ อาชีพที่มีการใช้คำเรียกนี้ แต่ทั้งนี้หากมองในอีกแง่ที่ว่าหมอบเองก็เป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้สอนหมอบรุ่นต่อๆ มา ก็อาจจะสามารถอธิบายได้ว่า ทำไมจึงมีการใช้คำว่า *sensei* อาจารย์ (先生) เรียกขานผู้มีอาชีพหมอบกันเป็นปรกติ ก็อาจจะเป็นได้เช่นกัน

แผนภาพที่ 3 การใช้คำเรียกขานทนายในภาษาญี่ปุ่น

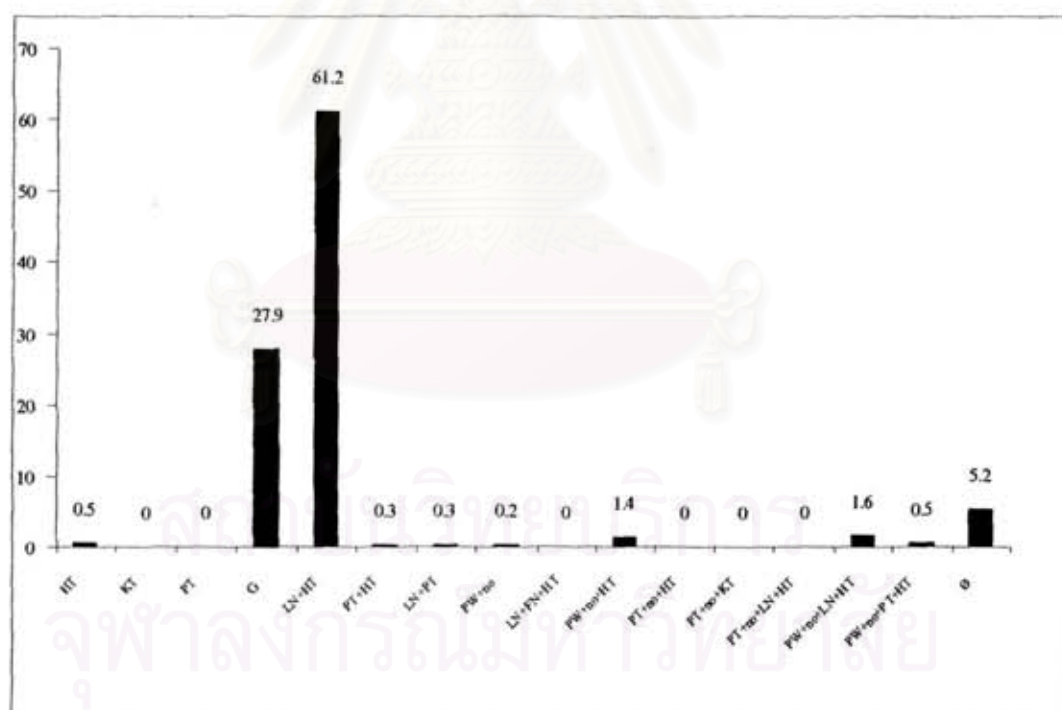

ในการเรียกขานทนายพบรูปแบบคำเรียกขาน 9 รูปแบบด้วยกัน รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกทนายมากที่สุด คือ LN + PT คิดเป็นร้อยละ 56 เช่น *Suzuki-sensei* อาจารย์ซูกิ (鈴木先生), *Satoo-sensei* อาจารย์ซาโต้ (佐藤先生) อันเป็นการเรียกที่แสดงถึงความรู้สึกยกย่องที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟังเช่นเดียวกับการเรียกอาจารย์และแพทย์ รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับที่สอง คือ G ได้แก่ ส่วนวงการทักทายสวัสดิ์ *konnichiwa* (こんにちは) และขอโทษ

sumimasen (すみません) คิดเป็นร้อยละ 19.5 รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ PT คือ คำว่า *sensei* อาจารย์ (先生)

จากผลของการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งพบว่า มีการใช้ชื่อสกุลร่วมกับคำว่า *sensei* อาจารย์ (先生) ในการเรียกขานตนายมากที่สุดนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นเกี่ยวกับประเด็นนี้คล้ายกับกรณีที่เรียกขานแพทย์ว่า *sensei* อาจารย์ (先生) กล่าวคือ เป็นคำเรียกขานปรกติที่คนญี่ปุ่นนิยมเรียกขานผู้มีอาชีพทนายว่า *sensei* อาจารย์ (先生) โดยอาจไม่ได้มีความหมายเกี่ยวข้องกับการเป็นผู้สั่งสอนด้านวิชาการแต่อย่างใด ทว่าหากจะมองในแง่ที่ว่าตามปกติแล้วผู้ที่ป็นทนายความจะมีผู้ช่วยทนายในการทำงาน และเรียนรู้ฝึกฝนสิ่งต่าง ๆ ซึ่งผู้ช่วยเหล่านี้ต่อมาก็จะกลายมาเป็นทนาย ดังนั้นหากจะมองว่าทนายเองก็เป็นอาชีพที่ให้การฝึกอบรมสั่งสอนผู้อื่นเปรียบเสมือนครูผู้ให้การสั่งสอนก็อาจมองแบบนั้นได้เช่นกัน

แผนภาพที่ 4 การใช้คำเรียกขานวิศวกรในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานวิศวกรพบรูปแบบคำเรียกขาน 10 รูปแบบด้วยกันซึ่งถือว่ามี ความหลากหลายในการเรียกขาน แต่ทว่าเมื่อพิจารณาจากค่าร้อยละที่แสดงความถี่ในการใช้คำเรียก ขานแต่ละรูปแบบพบว่ามีเพียงคำเรียกขานไม่กี่แบบเท่านั้นที่นิยมใช้เรียกขานในความถี่ที่สูง นอกเหนือจากนั้นถือว่าเป็นรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้เรียกบ้างแต่พบน้อย ซึ่งรูปแบบคำเรียกขานที่ นิยมใช้เรียกวิศวกรมากที่สุด คือ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 61.2 เช่น *Takahashi - san* คุณทนายอะซะชิ

(高橋さん) , Yamashita - san คุณยะมะซิตะ (山下さん) รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับที่สอง คือ G ได้แก่จำนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) คิดเป็นร้อยละ 27.9 และรูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ O และจากผลการสำรวจที่ได้พบว่ามีกรเรียกขานทนายด้วย LN + HT มากที่สุดนั้น เมื่อมองในแง่สถานะทางสังคมก็ถือได้ว่าอาชีพวิศวกรเป็นอาชีพที่มีสถานะทางสังคมสูง แต่เมื่อมองในแง่ลักษณะงานจะไม่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ อบรม สั่งสอนหรือช่วยเหลือคนอื่น ๆ หนุม่ากเหมือนครู หมอหรือทนาย ความรู้สึกในการเรียกขานจึงอาจจะแตกต่างไปจากครูหรือหมอ เพียงแค่เรียกขานโดยใช้ชื่อสกุลตามด้วยคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความสุภาพ *san* - คุณ (さん) ซึ่งโดยทั่วไปเมื่อเวลาที่คนญี่ปุ่นจะเรียกขานอีกฝ่าย คนญี่ปุ่นมักจะเรียกขานอีกฝ่ายจากยศถาบรรดาศักดิ์ ตำแหน่ง ยศ ชั้น อาชีพ หรือใช้คำสุภาพ เช่น *san* - คุณ (さん) ตามหลังอาชีพหรือตำแหน่ง แต่ทั้งนี้ก็ยังขึ้นอยู่กับว่าอีกฝ่ายเป็นคนในหรือภายนอกอีกด้วย³ และหากว่าอีกฝ่ายไม่มียศอะไรก็จะใช้ชื่อสกุลตามด้วยคำเรียกแสดงความสุภาพ *san* คุณ (さん)⁴ อย่างที่ปรากฏในการเรียกขานวิศวกรนี้

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

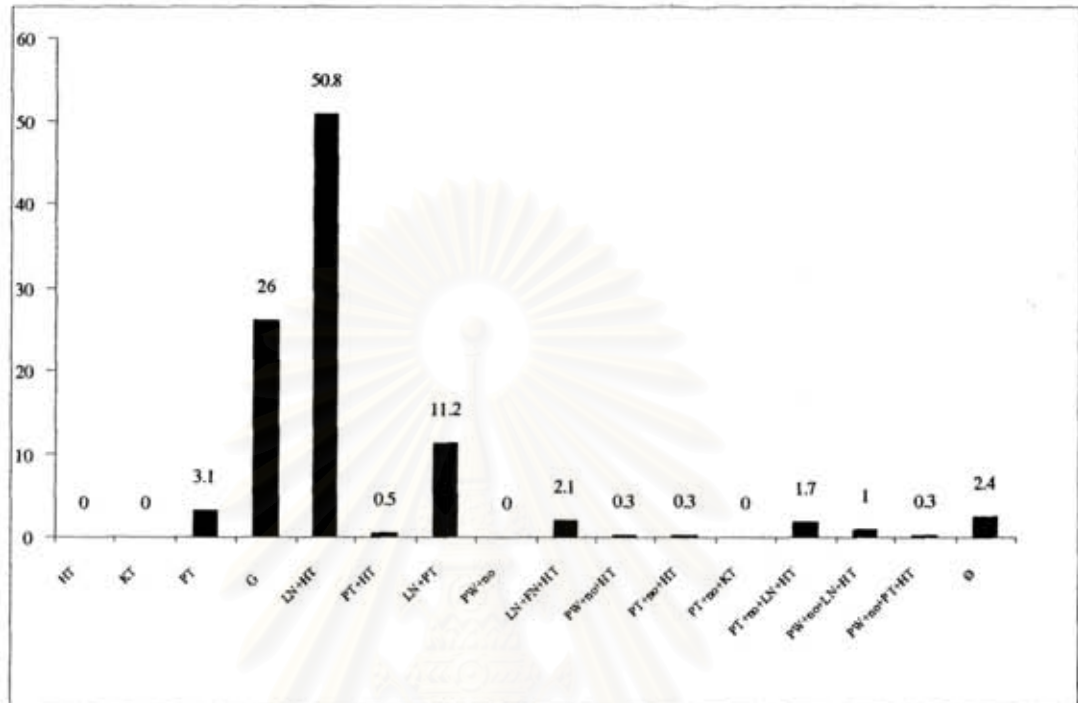
³ ปรีชา อิงคาภิรมย์โฮริอะ, กรอบเหล็กเกี่ยวกับการใช้ ชัง (-san) / ซะมะ (-sama) (แหล่งที่มา :

<http://www.jpankiku.com>, 2551)

⁴ Matsuo Soga and Noriko Matsumoto., **Foundations of Japanese Language.** (Taishukan Publishing Company. Japan., 1978)

แผนภาพที่ 5 การใช้คำเรียกขานทูตในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานทูตพบรูปแบบคำเรียกขาน 12 รูปแบบด้วยกัน กรณีเดียวกับอาชีพวิศวกรที่ถือว่ามีความหลากหลายในการเรียกขานมาก แต่เมื่อพิจารณาจากคำร้อยละที่แสดงความถี่ในการใช้คำเรียกขานแต่ละรูปแบบ พบว่า มีเพียงคำเรียกขานไม่กี่แบบเท่านั้นที่นิยมใช้เรียกขานในความถี่ที่สูง นอกเหนือจากนั้นถือว่าเป็นรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้เรียกบ้างแต่พบน้อย ซึ่งรูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกทูตมากที่สุด คือ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 50.8 เช่น *Hayashi - san* คุณฮะยะชิ (林さん), *Ikeda - san* คุณอิเคดะ (池田さん) รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับที่สอง คือ G ได้แก่ ส่วนวนการทักทายสวัสดิ *konnichiwa* (こんにちは) และขอโทษ *sumimasen* (すみません) คิดเป็นร้อยละ 26 และรูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ LN + PT คิดเป็นร้อยละ 11.2 เช่น *Hayashi - taishi* ทูตฮะยะชิ (林大使), *Ikeda - taishi* ทูตอิเคดะ (池田大使) และจากผลการสำรวจที่พบว่า มักจะมีการเรียกขานผู้มีอาชีพทูตด้วย LN + HT มากที่สุดประมาณครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามนั้นผู้วิจัยมองว่า เหตุผลที่เรียกขานเช่นนี้เพราะอาชีพทูตแม้จะมีสถานะทางสังคมสูง แต่ก็ไม่ได้เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ความรู้ อบรม สั่งสอนหรือช่วยเหลือคนอื่น ๆ ในหมูุ่มากเหมือนครู หมอ ทนาย การทำงานของทูตก็จะพบปะผู้คนในแวดวงจำกัด การเรียกทูตจึงไม่ได้แสดงถึงการยกย่องหรือสนิทสนมเป็นพิเศษ จึงมักเรียกทูตด้วย ชื่อสกุลต่อด้วยคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความรู้สึก *san* (さん) นอกจากนี้มีบางส่วน

ที่เรียกโดยใช้ ชื่อสกุลกับอาชิฟ / ตำแหน่งโดยอาชิฟ / ตำแหน่งที่ใช้คือ คำว่า *taishi* ทูต (大使) ตรงนี้อาจสันนิษฐานได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามเมื่อพูดถึงทูตก็จะนึกถึงเอกอัครราชทูต จึงพบว่ามี การเรียกขานโดยใช้คำว่า *taishi* ทูต (大使) แต่ไม่พบคำว่า *kooshi* อู/ทูตซึ่งปรกติคำนี้ก็มีการใช้เรียกขานด้วยเช่นกัน

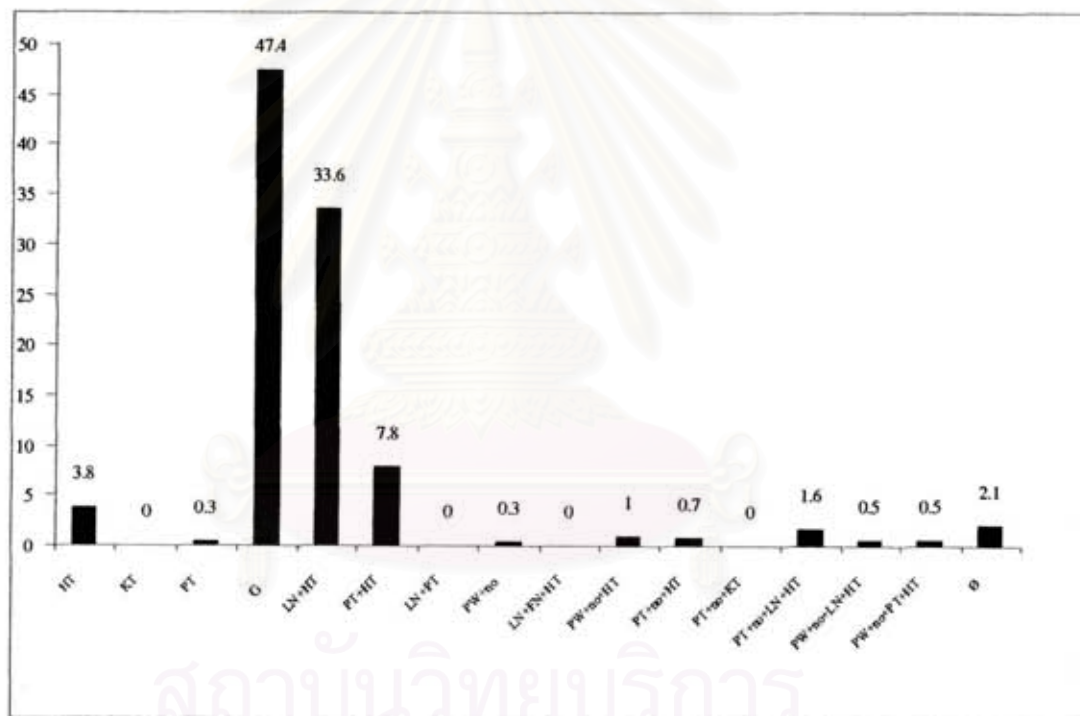
3.2.1.2 คำเรียกขานอาชิฟในกลุ่มที่ 2 (อาชิฟในกลุ่มกิ่งวิชาชีพ) ในภาษาญี่ปุ่น ในกลุ่มนี้จะประกอบด้วยอาชิฟที่เป็นตัวแทนของกลุ่ม 5 อาชิฟ ได้แก่ พยาบาล ตำรวจ มัคคุเทศก์ นักการเมือง และนักศึกษา และก่อนที่จะกล่าวถึงรายละเอียดการใช้คำเรียกขานแต่ละอาชิฟในกลุ่มนี้ เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดจึงขอสรุปความถี่ของการใช้คำเรียกขานอาชิฟในกลุ่มกิ่งวิชาชีพได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 การใช้คำเรียกขานอาชิฟและตำแหน่งเรียกกลุ่มกิ่งวิชาชีพในภาษาญี่ปุ่น

ลำดับที่	รูปแบบคำเรียกขาน	ร้อยละ
1	LN + HT เช่น <i>Muranaka - san</i> คุณมูระนะกะ (村中さん)	36.2
2	G เช่น <i>sumimasen</i> ขอโทษ (すみません)	35.8
3	PT + HT เช่น <i>kangofu - san</i> คุณพยาบาล (看護婦さん)	10.5
4	PT เช่น <i>buchoo</i> หัวหน้า (部長)	8.9
5	LN + PT เช่น <i>Ueda - buchoo</i> หัวหน้าอุเอะดะ (上田部長)	3.2
6	Ø	2.8
7	PT + no + LN + HT เช่น <i>gaido - no - Matsumoto - san</i> คุณไกด์ มะทสึโมะโตะ	1.5
8	PW + no + LN + HT เช่น <i>kooban - no - Uemura - san</i> คุณอุเอะมูระ ที่ป้อมตำรวจ (交番の上村さん)	0.6
9	PW + no + HT เช่น <i>kooban - no - kata</i> คุณที่ป้อมตำรวจ (交番の方)	0.5
10	PT + no + HT เช่น <i>gaido - no - kata</i> คุณที่เป็นไกด์ (ガイドの方)	0.3
11	PW + no + PT + HT เช่น <i>kooban - no - omawarisan</i> คุณตำรวจที่ป้อม (交番のおまわりさん)	0.3
12	PW + no เช่น <i>kooban - no</i> คุณที่ป้อมตำรวจ	0.1

จะเห็นได้ว่ารูปแบบที่นักศึกษาญี่ปุ่นนิยมเรียกขานผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มกึ่งวิชาชีพมี 2 รูปแบบที่มีอัตราส่วนในการใช้สูงกว่ารูปแบบอื่นอย่างเห็นได้ชัด อันดับที่ได้แก่ ชื่อสกุลตามด้วยคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความสุภาพ *san kum* (さん) ซึ่งเป็นการเรียกขานคู่สนทนาอย่างสุภาพ โดยปกติแล้วคนญี่ปุ่นนิยมเรียกขานคู่สนทนาเช่นนี้หากอีกฝ่ายไม่ได้มียศ หรือ ตำแหน่งใดเป็นพิเศษ อันดับที่สองคือ คำแสดงการทักทาย มีอัตราส่วนในการใช้เกือบจะเท่ากับอันดับที่ 1 แสดงว่าเป็นคำเรียกขานที่นิยมใช้มากที่สุดสองรูปแบบ รายละเอียดของการใช้คำเรียกขานในแต่ละอาชีพของกลุ่มกึ่งวิชาชีพจะได้นำเสนอในลำดับถัดไป

แผนภาพที่ 6 การใช้คำเรียกขานพยาบาลในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานพยาบาลพบรูปแบบคำเรียกขาน 12 รูปแบบด้วยกัน รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกพยาบาลมากที่สุด คือ G คิดเป็นร้อยละ 47.4 ได้แก่ จำนวนการทักทายสวัสดิการ *konnichiwa* (こんにちは) และขอโทษ *sumimasen* (すみません) รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากที่สุดเป็นอันดับสอง คือ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 33.6 เช่น *Takayama - san kum* ทะคะยามะ (高山さん), *Muranaka - san kum* มุระนะกะ (村中さん) และคำเรียกขานที่ถูกใช้มากที่สุดเป็นลำดับที่สาม คือ PT + HT คิดเป็นร้อยละ 7.8 ได้แก่ คำว่า *Kangoshi - san kum* พยาบาล (ชาย) (看護師さん), *Kangofu - san kum* พยาบาล (หญิง) (看護婦さん) จากผลการสำรวจพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามมักเรียกขานพยาบาลด้วยสำนวนแสดงการทักทายมากที่สุด โดยมีข้อสันนิษฐานว่าลักษณะการพบปะระหว่างพยาบาลกับผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งกำหนดให้เป็นคนไข้จะเป็นลักษณะที่เป็นการพูดคุยเพียงผิวเผิน เพียงชั่วระยะเวลาสั้น ๆ การเรียกขานจึงไม่แสดงความสนิทสนมหรือยกย่องเป็นพิเศษ อนึ่งเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับสำนวน *konnichiwa สวัสตี* (こんにちは) และ *sumimasen ขอโทษ* (すみません) มากขึ้น ผู้วิจัยจึงขอยกบทความบางส่วนที่ ปรียา อิงคาภิรมย์โสรีเอะ (2550) ได้อธิบายเกี่ยวกับสำนวนเหล่านี้ไว้ดังนี้

คนนิทชิวะ (こんにちは) มีความหมายว่า (สำหรับ) วันนี้ โอเคๆนะ กล่าวไว้ว่า แรกเริ่มเดิมที คนนิทชิวะ (こんにちは) จะใช้ตามหลังวลีต่าง ๆ เช่น โยะอิ โยะเทนคิ เคะ โงะชะอิมะชิ (อากาศดี) อะทชิอิ เคะชิ (ร้อน) แต่ในปัจจุบันความหมายเดิมของคำว่า คนนิทชิวะ (こんにちは) ที่มีความหมายว่า (สำหรับ) วันนี้ได้หดหายไปและมักจะนิยมใช้โดด ๆ โดยไม่มีวลีต่าง ๆ มาตามหลัง และเปลี่ยนสภาพมาเป็นเพียง “คำทักทาย” พร้อมกับความหมายใหม่ว่า “สวัสตี (ตอนเช้า)” โดยจะใช้คนนิทชิวะ (こんにちは) ในสถานการณ์ดังต่อไปนี้ คือ

1. เมื่ออีกฝ่ายหนึ่งเป็นคนแปลกหน้า หรือคนที่เราไม่สนิทสนมมากนัก
2. เมื่อเจอกันตอนกลางวัน ข้อแตกต่างระหว่าง โอะสะโย (おはよう) และคนนิทชิ

วะ (こんにちは) ก็คือ คนนิทชิวะ (こんにちは) เป็นคำที่ไม่ใช้กับคนภายในครอบครัวเดียวกัน ในขณะที่ โอะสะโย (おはよう) อาจจะเป็นคำที่ใช้ในบางครอบครัว

มิซึทานิ (Mizutani, 1977) กล่าวว่า คำว่า คนนิทชิวะ (こんにちは) มักจะไม่ใช้ในหมู่คนทำงานด้วยกันทั้งนี้เพราะถือว่า ความสัมพันธ์ของคนทำงานร่วมกันมีความสัมพันธ์เสมือนกับเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งย่อมรวมถึง ความรู้สึกร่วมที่เป็นอุจิ โนะ ฮิโตะ (คนภายใน) นอกจากนี้ มิซึตะนิ ยังได้ให้ข้อคิดเห็นที่น่าสนใจว่า ทั้ง ๆ ที่คำว่า คนนิทชิวะ (こんにちは) ไม่ใช้กับคนภายในครอบครัวเดียวกัน แต่เด็กที่พ่อแม่หย่าร้างกัน จะใช้คำว่า คนนิทชิวะ (こんにちは) เป็นคำทักพ่อแม่ที่อาศัยอยู่อีกบ้านหนึ่งเมื่อเวลาเจอพ่อแม่

สำหรับ ซุมิมะเซง (すみません) เป็นคำขอโทษที่คนญี่ปุ่นใช้กันอย่างแพร่หลาย เช่น เด็กอาจจะพูดว่า ซุมิมะเซง (すみません) กับพ่อแม่ หรือไม่กี่อาจจะพูด ซุมิมะเซง (すみません) เมื่อมีคนให้ที่นั่งในรถบัสหรือในรถไฟ

ในภาษาญี่ปุ่น ซุมิมะเซง (すみません) ใช้ได้หลายโอกาสและหลายความหมาย แต่คนญี่ปุ่นมักจะใช้ ซุมิมะเซง (すみません) เป็นคำทักทายโดยที่ไม่ได้คำนึงความหมายที่แท้จริงดั้งเดิมเวลาที่พูด จนกระทั่งความหมายที่แท้จริงดั้งเดิมที่มีอยู่หดหายไป

ความหมายอันแรกของ ซุมิมะเซง (すみません) จะคล้ายกับ excuse me ในภาษาอังกฤษ เช่น เมื่อเวลาที่อยากจะถามทางใคร อาจจะพูดว่า

ซุมิมะเซงเด โคะ เอะคิ วะ โคะทชิวะ คะ

(すみませんけど、駅はどちらか)

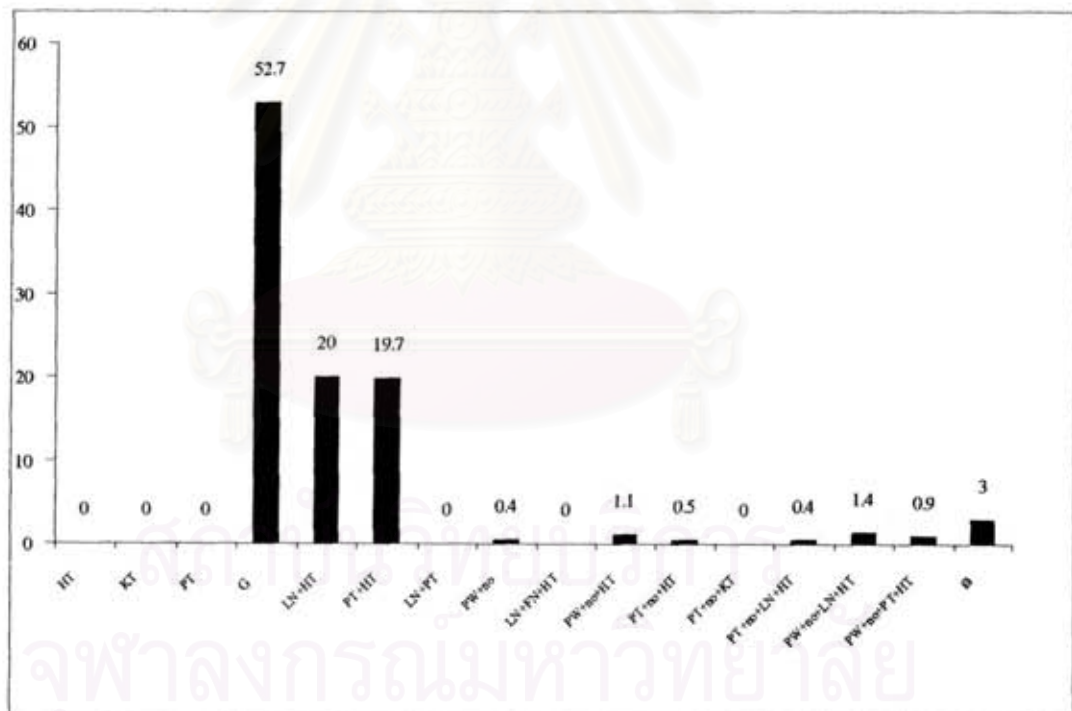
(โทษนะคะ สถานีรถไฟอยู่ทางไหนคะ)

หรืออาจจะใช้ *sumimasen* (すみません) เป็นการเรียกความสนใจอีกฝ่ายก็ได้ เช่น เวลาเดินผ่านหรือต้องเดินเข้าไปในทางที่ใครกำลังยืนอยู่ หรือคุยอยู่ ผู้พูดอาจจะพูดว่า *sumimasen* (すみません) ก็ได้

sumimasen (すみません) ยังใช้เป็นคำกล่าวขอโทษที่สุภาพในกรณีที่ทำอะไรผิดพลาดเพื่อนเน้นการแสดงออกถึงความมีมารยาท แม้ว่าผู้พูดจะไม่ได้ทำผิดก็ตาม

และจากผลที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถาม ซึ่งพบว่ามีการใช้จำนวนการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) ในการเรียกผู้มีอาชีพพยาบาลมากที่สุดก็คือ เป็นการใช้เพื่อแสดงการทักทายต่อผู้ที่มีได้สนิทสนมกันเป็นพิเศษนั่นเอง

แผนภาพที่ 7 การใช้คำเรียกขานสำรวจในภาษาญี่ปุ่น

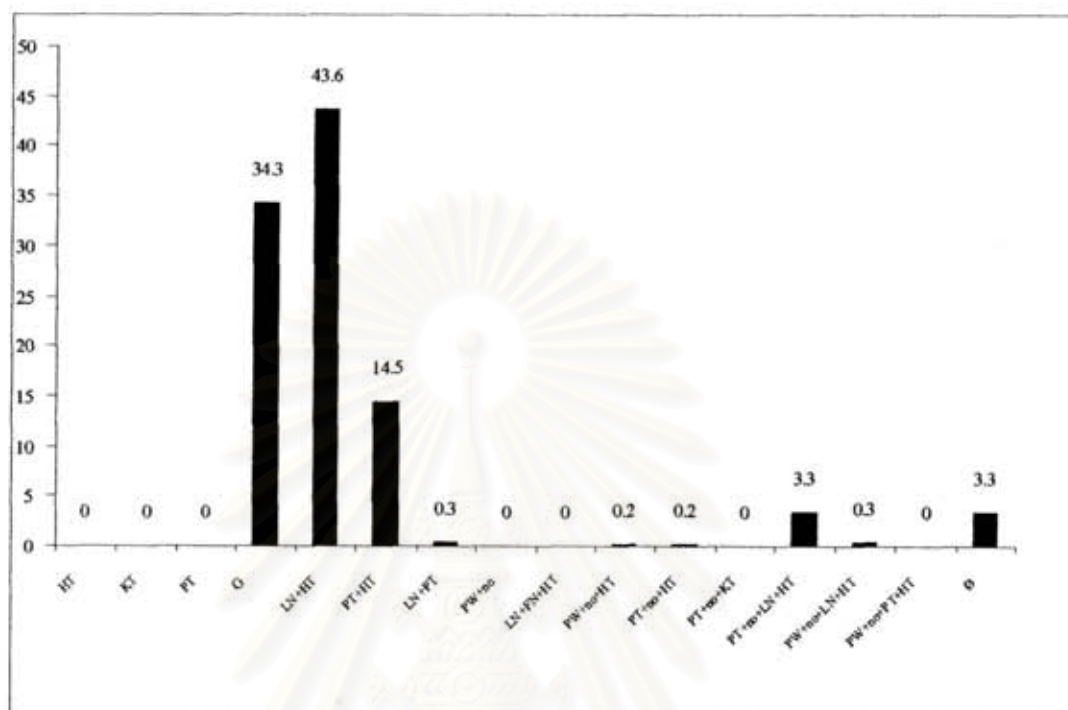

ในการเรียกขานสำรวจพบรูปแบบคำเรียกขาน 10 รูปแบบ รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกสำรวจมากที่สุด คือ G คิดเป็นร้อยละ 52.7 ได้แก่ จำนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสอง คือ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 20 เช่น *Uemura-san* คุณอุเอะมูระ (上村さん) , *Yoshida-san* คุณ โยชิดะ (吉田さん) และคำเรียกขานที่ถูกใช้มากเป็นลำดับที่สาม คือ

PT + HT คิดเป็นร้อยละ 19.7 ได้แก่ คำว่า *omawari-san* คุณตำรวจ (おまわりさん) จากผลการสำรวจพบว่า รูปแบบการเรียกขานตำรวจคล้ายกับผลการสำรวจที่พบในการเรียกขานพยาบาล นั่นคือ มักเรียกขานตำรวจด้วยสำนวนแสดงการทักทายมากที่สุด ในขณะที่ผู้วิจัยมองว่า อาชีพ พยาบาลหรือตำรวจมีจุดเหมือนกันที่มโนภาพเกี่ยวกับสองอาชีพนี้ค่อนข้างจะมีภาพที่ชัดเจนจากรูปแบบของงาน และชุดที่ใส่ที่ทำให้ทราบได้ทันที ดังนั้นการเรียกขานโดยใช้ อาชีพ / ตำแหน่ง น่าจะเป็นคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดคล้าย ๆ กับที่คนไทยชอบเรียกขานตำรวจ ด้วยอาชีพ / ตำแหน่ง แต่ปรากฏว่า การเรียกขานด้วย อาชีพ / ตำแหน่งกลับอยู่ในลำดับที่สาม แต่เมื่อศึกษาลงไปมากขึ้นก็พบว่า ตำรวจของญี่ปุ่น และไทยค่อนข้างมีส่วนต่างกันอยู่ ดังบทความที่อัยญาอุทร ชุศรี (2551) ได้นำเสนอไว้ว่า ตำรวจที่ญี่ปุ่นปกติจะไม่แต่งชุดตำรวจออกจากบ้านแบบตำรวจไทย แต่จะแต่งชุดเหมือนไปทำงานบริษัทตามปกติจะแต่งชุดตำรวจก็ต่อเมื่อต้องออกปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ ตำรวจที่อยู่ในสำนักงานอาจจะไม่แต่งเครื่องแบบก็ได้ สาเหตุที่ตำรวจไม่แต่งเครื่องแบบออกจากบ้านอาจจะเป็นเพราะที่ญี่ปุ่นนิยมแยกเรื่องส่วนตัวกับภาระผูกพันจากกัน อย่างในเมืองไทยถ้าคนข้างบ้านเป็นตำรวจก็จะรู้จักและให้ความเกรงใจในฐานะเป็นตำรวจ อาจทำให้ทำงานได้ยาก ไม่สะดวกในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ ตำรวจจะปฏิเสธไม่ให้ถ่ายรูป เมื่อปฏิบัติหน้าที่เสร็จก็จะเปลี่ยนเป็นชุดสูทตามปกติกลับบ้าน นอกจากนี้ก็ยังพบว่า ในด้านบุคลากรตำรวจญี่ปุ่นนั้น ไม่มียศ (เช่น นายดาบ ตำรวจ ร้อยตำรวจ พันตำรวจ และนายพล ตำรวจ เป็นต้น) แต่จะมีตำแหน่ง เช่น ผู้บังคับหน่วยเล็กที่สุด คือ Police Sergeant และสูงขึ้นไป เป็นลำดับ คือ Police Inspector, Chief Superintendent, Superintendent General เป็นต้น⁵ ดังนั้นจึงอาจสันนิษฐานได้ว่าภาพของตำรวจในสังคมญี่ปุ่นก็คล้าย ๆ กับอาชีพอื่น ไม่ได้มีภาพลักษณ์ของเครื่องหมาย ยศ หรือเครื่องแบบเหมือนในสังคมไทย จึงพอที่จะสามารถอธิบายได้ว่าเหตุใดผลการสำรวจจึงพบว่า การเรียกตำรวจมักจะใช้เพียงคำแสดงการทักทายหรือรองลงมาก็คือเรียกแบบสุภาพทั่วไปคือ ชื่อตามด้วยคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความรู้สึก *san* คุณ (さん) มากกว่า อาชีพ / ตำแหน่ง

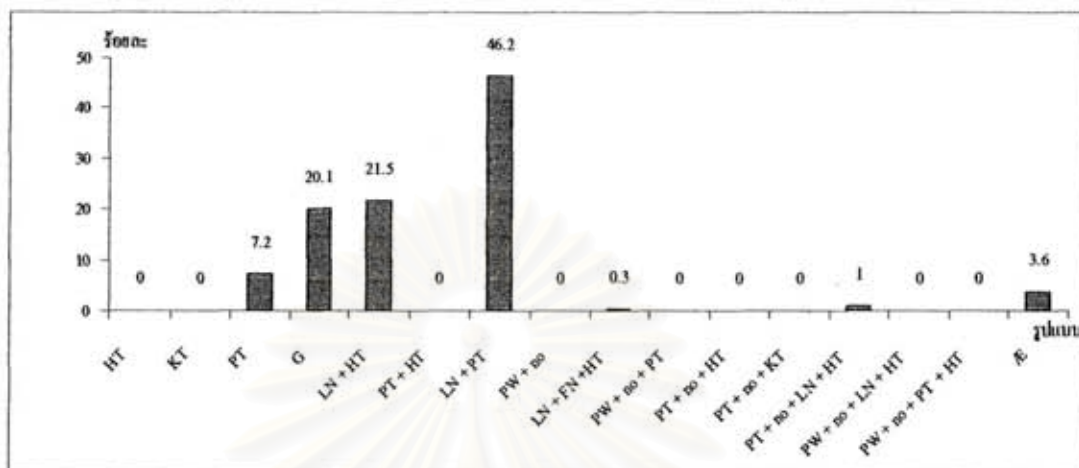
⁵ มาซาโอบุ ทักสุซากิ และซูจิ โมริ, ตำรวจแห่งชาติ : ควรปรับปรุงหรือไม่ (2551)

แผนภาพที่ 8 การใช้คำเรียกขานมักคุเทศก์ในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานมักคุเทศก์พบรูปแบบคำเรียกขาน 9 รูปแบบ รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกมักคุเทศก์มากที่สุด คือ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 43.6 เช่น *Matsumoto-san* คุณมะสึโมโตะ (松本さん), *Shimohashi-san* คุณชิโมฮาชิ (下橋さん) รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสอง คือ G คิดเป็นร้อยละ 34.3 ได้แก่ ส่วนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) และรูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสาม คือ PT + HT คิดเป็นร้อยละ 14.5 ได้แก่ คำว่า *gaido-san* คุณไกด์ (ガイドさん) ดังที่ได้กล่าวไปไปแล้วข้างต้นว่า โดยทั่วไปเมื่อเวลาที่คนญี่ปุ่นจะเรียกขานอีกฝ่ายคนญี่ปุ่นมักจะเรียกอีกฝ่ายจากยศบรรดาศักดิ์ ตำแหน่ง ยศ ชั้น อาชีพ แต่หากอีกฝ่ายไม่มียศอะไรก็จะใช้ชื่อสกุล ตามด้วยคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มสุภาพ *san* คุณ (さん) และเมื่อพิจารณาจากลักษณะงานของอาชีพมักคุเทศก์ จะเห็นได้ว่า มักคุเทศก์ จะเป็นฝ่ายที่มีการพูดคุยกับลูกค้ามากเป็นพิเศษ ความรู้สึกในแง่ที่เป็นคนแปลกหน้าหรือ ไม่คุ้นเคยก็อาจจะลดน้อยลง ซึ่งอาจจะมีส่วนที่ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามเรียกมักคุเทศก์ด้วยชื่อสกุลตามด้วยคำเรียกแสดงความสุภาพ *san* คุณ (さん) มากกว่าคำทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) ซึ่งจะใช้กับคนแปลกหน้ามากกว่า นอกจากนี้ในการทำงานมักคุเทศก์ก็มักจะต้องแนะนำตัวกับลูกค้าอยู่แล้ว จึงเป็นปกติที่ลูกค้าเองก็มักจะทราบบชื่อของกลุ่มสนทนาอยู่แล้วด้วยอีกประการหนึ่ง

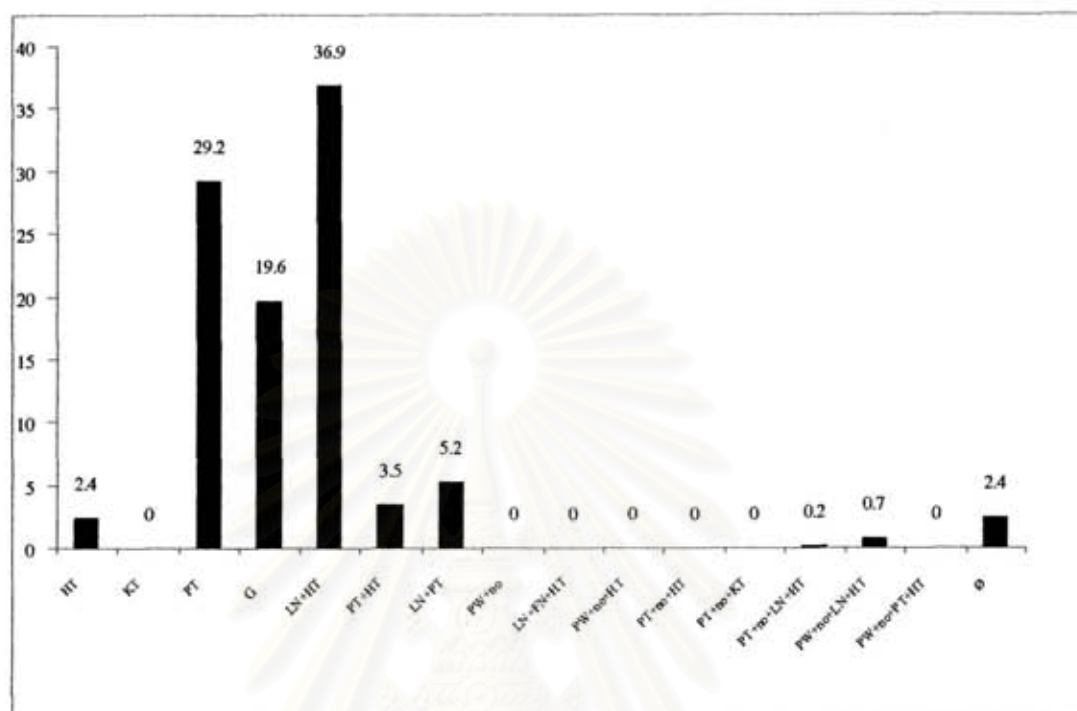
แผนภาพที่ 9 การใช้คำเรียกขานนักการเมืองในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานนักการเมืองพบรูปแบบคำเรียกขาน 8 รูปแบบ รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกขานนักการเมืองมากที่สุด คือ LN + PT คิดเป็นร้อยละ 46.2 เช่น *Uemura - sensei* อาจารย์ อุเอะมูระ (上村先生), *Kawamura - sensei* อาจารย์คะวะมูระ (川村先生) และรูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสอง คือ G คิดเป็นร้อยละ 20.1 ได้แก่ ส่วนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) และจากที่ได้เคยกล่าวเกี่ยวกับคำว่า *sensei* อาจารย์ (先生) ไว้แล้วข้างต้นในส่วนของการใช้คำเรียกขานอาจารย์ เป็นคำที่ใช้เรียกผู้ที่ทำงานทางด้านการศึกษา วงการศิลปะ วรรณกรรม ผู้ที่มีอาชีพครู หมอ ทนาย นักเขียน ศิลปิน เป็นต้น ดังนั้นผลการสำรวจที่ได้จึงตรงกับที่กล่าวมาข้างต้น หนึ่งหากจะมองในแง่ที่ว่า การเรียกผู้ใดว่า *sensei* อาจารย์ (先生) บุคคลนั้นจะต้องเป็นผู้มีความสามารถ มีลูกศิษย์เข้ามาเป็นลูกมือและฝึกงานด้วย ก็อาจมองได้ว่าที่เรียกขานนักการเมืองว่า *sensei* อาจารย์ (先生) เพราะในการเป็นนักการเมืองนั้นจะมีทีมงานผู้ช่วยในด้านต่าง ๆ ซึ่งบรรดาผู้ช่วยเหล่านี้จำนวนไม่น้อยที่ต่อมาก็เข้าสู่เส้นทางการเมือง จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เรียกผู้ที่มีอาชีพนักการเมืองว่า อาจารย์ เพราะเป็นเสมือนผู้ให้การฝึกฝนนั่นเอง

แผนภาพที่ 10 การใช้คำเรียกขานนักศึกษาในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานนักศึกษาพบรูปแบบคำเรียกขาน 9 รูปแบบ รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกขานนักศึกษามากที่สุด คือ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 36.9 เช่น *Ueda – san* คุณอุเอะดะ (上田さん) , *Ookawa – san* คุณโอคาวะ (大川さん) รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสอง คือ PT คิดเป็นร้อยละ 29.2 ได้แก่ คำว่า *buchoo* หัวหน้า (部長) และรูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสาม คือ G คิดเป็นร้อยละ 19.6 ได้แก่ ส่วนวนการทักทายสวัสดิ *konnichiwa* (こんにちは) และขอโทษ *sumimasen* (すみません)

จากผลการสำรวจสามารถอธิบายได้ว่า เนื่องจากนักศึกษาเป็นอาชีพที่ไม่ได้มียศ หรือตำแหน่งอะไรเป็นพิเศษ คำเรียกขานที่ใ้มากที่สุดจึงเป็นชื่อสกุลตามด้วยคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความรู้สึก *san* คุณ (さん) แต่ในแง่หนึ่งเมื่อดูจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ในแบบสอบถามที่กำหนดให้นักศึกษามีตำแหน่งเป็นประธานชมรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสมาชิกอยู่ จึงพบว่าการเรียกโดยใช้ตำแหน่งคือคำว่า *buchoo* หัวหน้า (部長) เป็นคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับ 2 ทว่าตำแหน่งตรงนี้ต่างกับตำแหน่งทางหน้าที่การงานจึงอาจจะไม่นิยมเรียกเท่า ชื่อสกุล + คำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความรู้สึก *san* คุณ (さん) ซึ่งใ้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง

3.3.1.3 คำเรียกขานอาชีพในกลุ่มที่ 3 (อาชีพในกลุ่มไม่วิชาชีพ) ในภาษาญี่ปุ่น

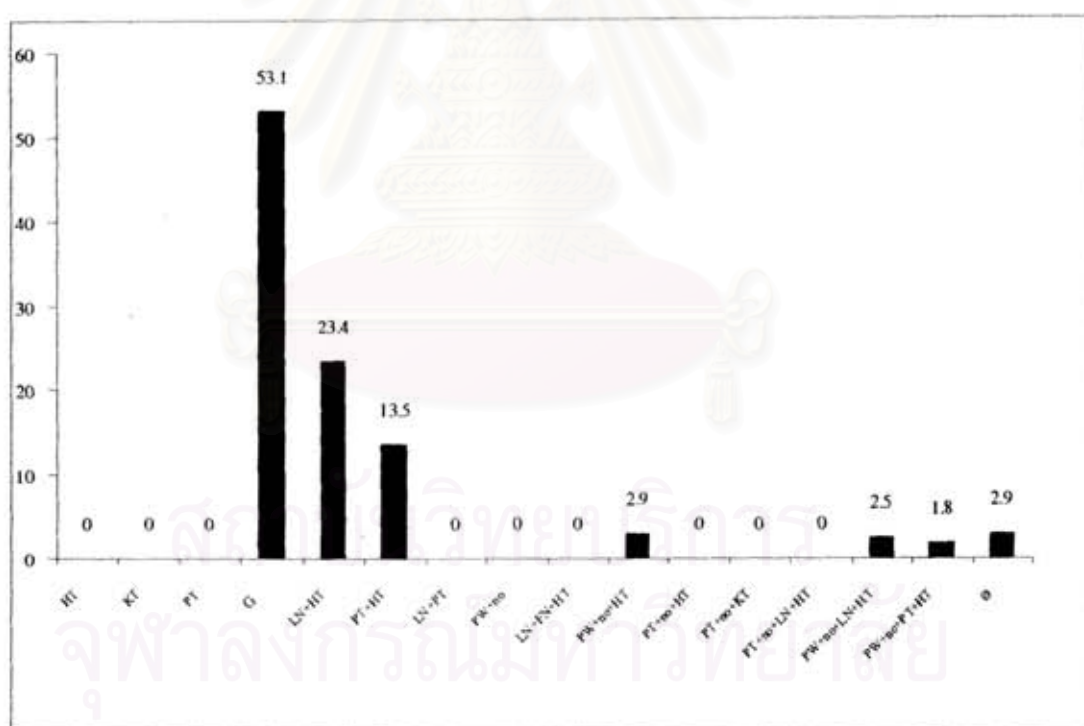
ในกลุ่มนี้จะประกอบด้วยอาชีพที่เป็นตัวแทนของกลุ่ม 5 อาชีพ ได้แก่ พนักงานขาย พนักงานขับรถ พนักงานรักษาความปลอดภัย พนักงานรักษาความสะอาด และพนักงานเสิร์ฟ และก่อนที่จะกล่าวถึงรายละเอียดการใช้คำเรียกขานแต่ละอาชีพในกลุ่มนี้ เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดจึงขอสรุปความถี่ของการใช้คำเรียกขานอาชีพในกลุ่มไม่วิชาชีพได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งเรียกกลุ่มไม่วิชาชีพในภาษาญี่ปุ่น

ลำดับที่	รูปแบบคำเรียกขาน	ร้อยละ
1	G เช่น <i>sumimasen</i> ขอโทษ (すみません)	54.5
2	LN + HT เช่น <i>Uemura – san</i> คุณอุเอะมูระ (上村さん)	23
3	PT + HT เช่น <i>tenin – san</i> คุณพนักงาน(ชาย) (店員さん)	13.2
4	Ø	2.4
5	PW + no + PT + HT เช่น <i>kameraya – no – tenin – san</i> คุณพนักงานร้านถ่ายรูป	1.8
6	PW + no + HT เช่น <i>resutoran – no – kata</i> คุณที่ร้านอาหาร (レストランの方)	1.2
7	PT + no + LN + HT เช่น <i>soojiin – no – Tamura – san</i> คุณพนักงานทำความสะอาดทะมูระ (掃除員の田村さん)	1.1
8	PT + no + HT เช่น <i>gaadoman – no – kata</i> คุณ(ที่เป็น)ยาม (ガードマンの方)	1
9	PW + no + LN + HT เช่น <i>kameraya – no – Yoshida – san</i> คุณโอะมิตะที่ร้านถ่ายรูป (カメラ屋の吉田さん)	0.7
10	KT เช่น <i>ojisan</i> คุณลุง, คุณน้ำ/คุณอา(ผู้ชาย) (おじさん)	0.3
11	PW + no เช่น <i>resutoran – no</i> คุณที่ร้านอาหาร (レストランの)	0.3
12	PT + no + KT เช่น <i>basu – no – ojisan</i> ลุงคนขับรถบัส (バスのおじさん)	0.2

จะเห็นได้ว่ารูปแบบที่นักศึกษาญี่ปุ่นนิยมเรียกขานผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มวิชาชีพมี 3 รูปแบบ ที่มีอัตราส่วนในการใช้สูงกว่ารูปแบบอื่นอย่างเห็นได้ชัด อันดับที่ 1 ได้แก่ คำแสดงการทักทายและ มีอัตราส่วนในการใช้มากเกินกึ่งหนึ่งของรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้ทั้งหมดและ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพใด ในกลุ่มนี้พบว่ามีการใช้คำแสดงการทักทายในการเรียกขานมากที่สุด โดยผู้วิจัยสันนิษฐานว่า เนื่องจากเป็นลักษณะอาชีพที่เป็นอาชีพให้บริการเหมือนกันและ โอกาสที่จะได้พูดคุยกับผู้รับบริการ มีน้อย จึงใช้คำแสดงการทักทาย ซึ่งเป็นคำเรียกที่ไม่แสดงความสนิทสนมในการทักทาย คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับ 2 ได้แก่ ชื่อสกุลตามด้วยคำต่อท้ายเพื่อเพิ่มความสุภาพ *san คุณ (さん)* ซึ่งเป็นการเรียกขานคู่สนทนาอย่างสุภาพ และอันดับที่ 3 ได้แก่การเรียก อาชีพ/ตำแหน่งร่วมกับคำแสดงความสุภาพ โดยมีอัตราส่วนในการใช้ลดหลั่นกันไป รายละเอียดของการใช้คำเรียกขานในแต่ละอาชีพของกลุ่มไม่ใช้วิชาชีพ จะได้นำเสนอในลำดับต่อไป

แผนภาพที่ 11 การใช้คำเรียกขานพนักงานขายในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานพนักงานขายพบรูปแบบคำเรียกขาน 7 รูปแบบ รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกพนักงานขายมากที่สุด คือ G คิดเป็นร้อยละ 53.1 ได้แก่ ส่วนแสดงการทักทาย *konnichiwa สวัสดี (こんにちは)* และ *sumimasen ขอโทษ (すみません)* รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสอง คือ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 23.4 เช่น *Nomura - san คุณ โนมูระ (野村さん)* , *Yoshida - san คุณ โยชิเดะ (吉田さん)* และคำเรียกขานที่ถูกใช้มากเป็นลำดับ

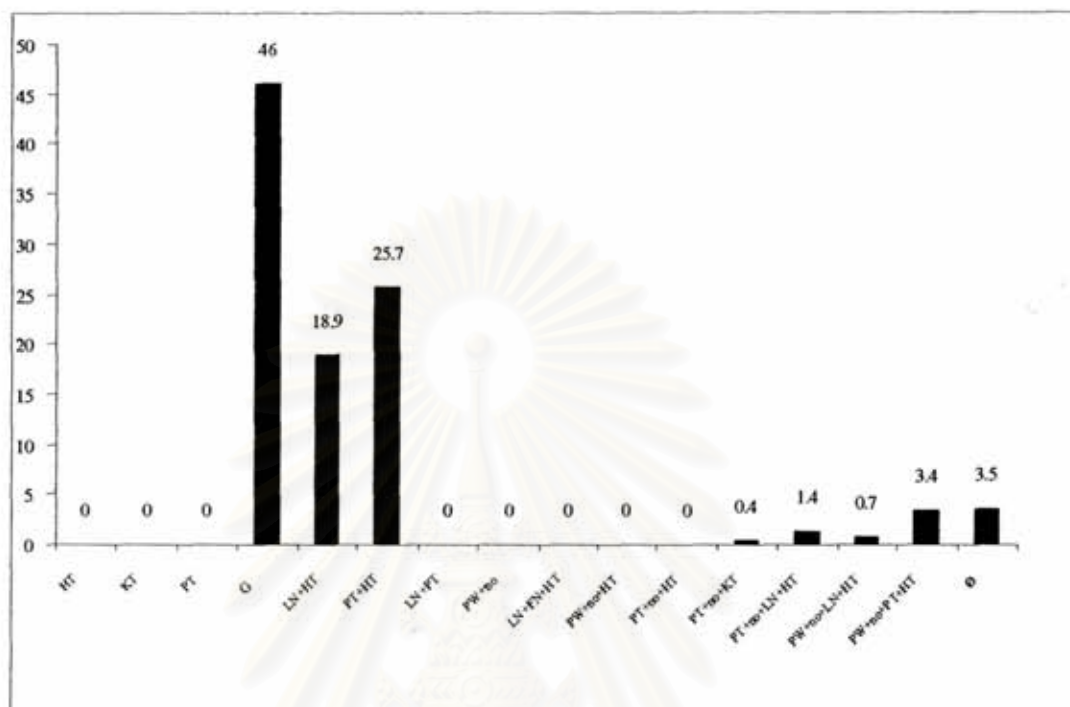
ที่3 คือ PT + HT คิดเป็นร้อยละ 13.5 ได้แก่ คำว่า *tenin – san* คุณพนักงาน (ชาย) (店員さん) จากผลการสำรวจคำเรียกขานที่ใช้เรียกขานพนักงานชายซึ่งพบว่าใช้จำนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) ในการเรียกขานมากที่สุดนั่นหลังจากนี้ต่อไปจะพบว่าผลที่ได้จะออกมาคล้ายคลึงกันทุกอาชีพที่จัดอยู่ในกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพ ไม่ว่าจะเป็นพนักงานขับรถ พนักงานรักษาความปลอดภัย พนักงานเสิร์ฟ และพนักงานรักษาความสะอาด ซึ่งสิ่งที่น่าสนใจประการหนึ่งคือ อาชีพในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่เป็นอาชีพที่ให้บริการแก่ผู้อื่น แต่ลักษณะการให้บริการจะมีการพูดคุยกับผู้รับบริการน้อยหรืออาจไม่ต้องพูดคุยกับผู้รับบริการเลยก็ได้ เช่น พนักงานรักษาความปลอดภัย หรือพนักงานรักษาความสะอาด ดังนั้นผู้ตอบแบบสอบถามจึงเลือกใช้จำนวนแสดงการทักทายในการเรียกขานซึ่งได้เคยอธิบายไปแล้วข้างต้นว่า *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) อาจใช้ทักทายกับคนแปลกหน้าหรือคนที่เราไม่สนิทมากนัก นอกจากนี้ สำหรับ *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) เองก็เป็นคำที่ถูกค้าอาจจะใช้ทักคนในร้านขายของ แต่คนขายของในร้านจะไม่กล่าวคำทักทายตอบแบบเดียวกัน คนขายของในร้านมักจะพูดว่า อิรัชชะอิ นะเซ (ตามความหมาย : ดีใจที่คุณมาที่ร้าน)⁶ นอกจากนี้อาชีพที่กล่าวมาข้างต้นในกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพนี้ ในลักษณะของการทำงานก็ไม่จำเป็นต้องพูดแนะนำตัวกับผู้รับบริการ นอกเสียจากว่าผู้รับบริการจะทราบชื่อนามสกุลได้จากป้ายชื่อ ซึ่งก็เป็นไปได้ที่การจะเรียกชื่อสกุลของอีกฝ่ายโดยเจ้าตัวไม่ได้แนะนำตัวจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อย

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

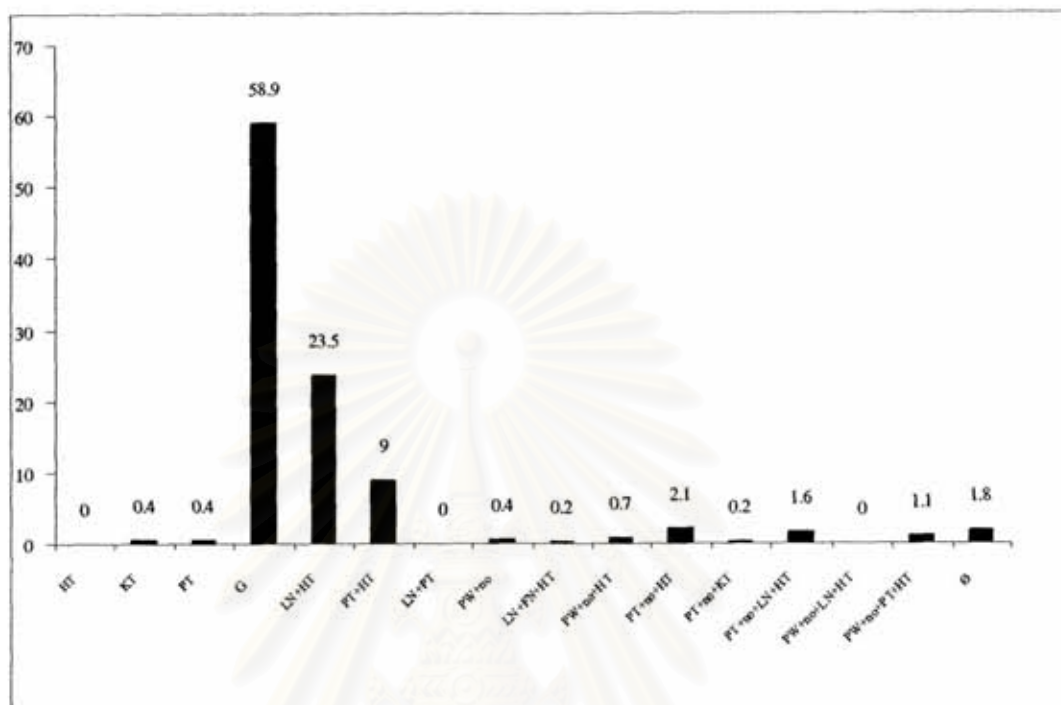
⁶ ปรีชา อิงคาภิรมย์โฮริเอะ, กรอบเหล็กเกี่ยวกับการใช้ ชัง (~san) / ชะมะ (~sama) (แหล่งที่มา :

แผนภาพที่ 12 แสดงการใช้คำเรียกขานพนักงานขับรถในภาษาญี่ปุ่น

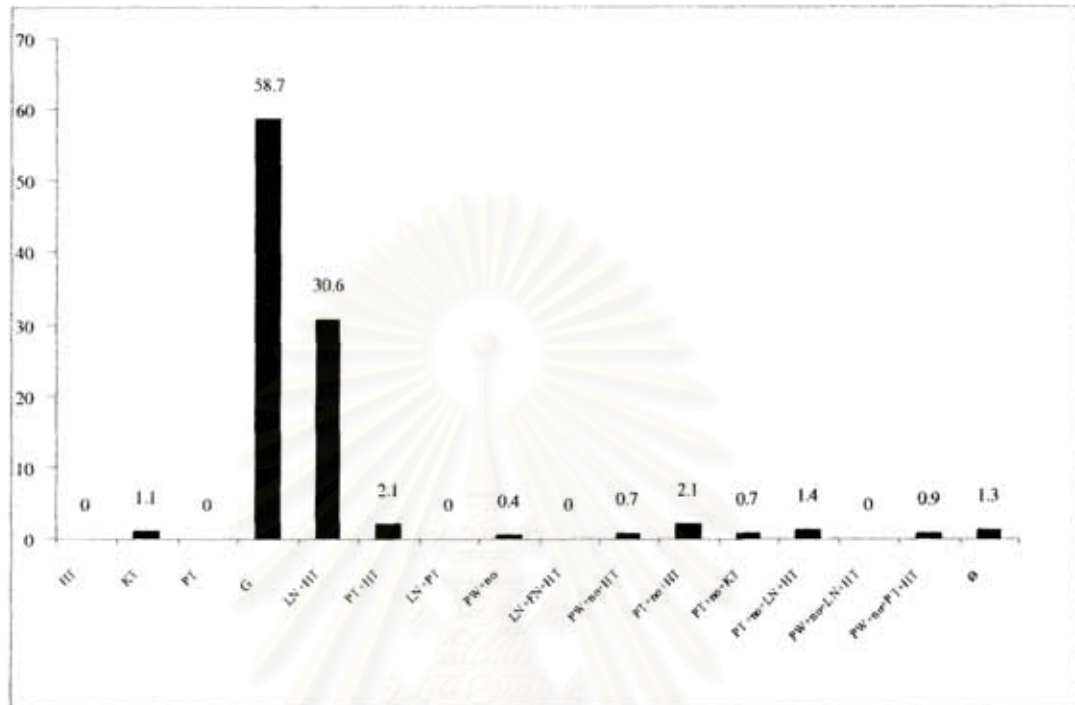
ในการเรียกขานพนักงานขับรถพบรูปแบบคำเรียกขาน 8 รูปแบบ รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกขานพนักงานขับรถมากที่สุด คือ G คิดเป็นร้อยละ 46 ได้แก่ ส่วนวงการทักทายสวัสดิ์ *konnichiwa* (こんにちは) และขอโทษ *sumimasen* (すみません) รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสอง คือ PT + HT คิดเป็นร้อยละ 25.7 ได้แก่ คำว่า *untenshu - san* คุณคนขับรถ (運転手さん) และคำเรียกขานที่ถูกใช้มากเป็นลำดับที่สาม คือ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 18.9 เช่น *Komura - san* คุณ โคะมูระ (小村さん) , *Kawamura - san* คุณคะวะมูระ (川村さん) (เนื่องจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในส่วนของผลการสำรวจของกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพแล้วในส่วนคำเรียกขานพนักงานชายจึงจะไม่ขอกล่าวซ้ำอีก)

แผนภาพที่ 13 การใช้คำเรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยพบรูปแบบคำเรียกขาน 13 รูปแบบ รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยที่สุด คือ G คิดเป็นร้อยละ 58.9 ได้แก่ ส่วนของการทักทายสวัสดิ์ *konnichiwa* (こんにちは) และขอโทษ *sumimasen* (すみません) รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสอง คือ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 23.5 เช่น *Morita-san* คุณโมริตะ (森田さん), *Nakajima-san* คุณนะกะจิมะ (中島さん) และคำเรียกขานที่ถูกใช้มากเป็นลำดับที่สาม คือ PT + HT คิดเป็นร้อยละ 9 ได้แก่ คำว่า *gaadoman-san* คุณยาม (ガードマンさん) และ *keibiin-san* คุณ รปภ. (警備員さん) (เนื่องจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในส่วนของผลการสำรวจของกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพแล้วในส่วนคำเรียกขานพนักงานชายจึงจะไม่ขอกล่าวซ้ำอีก)

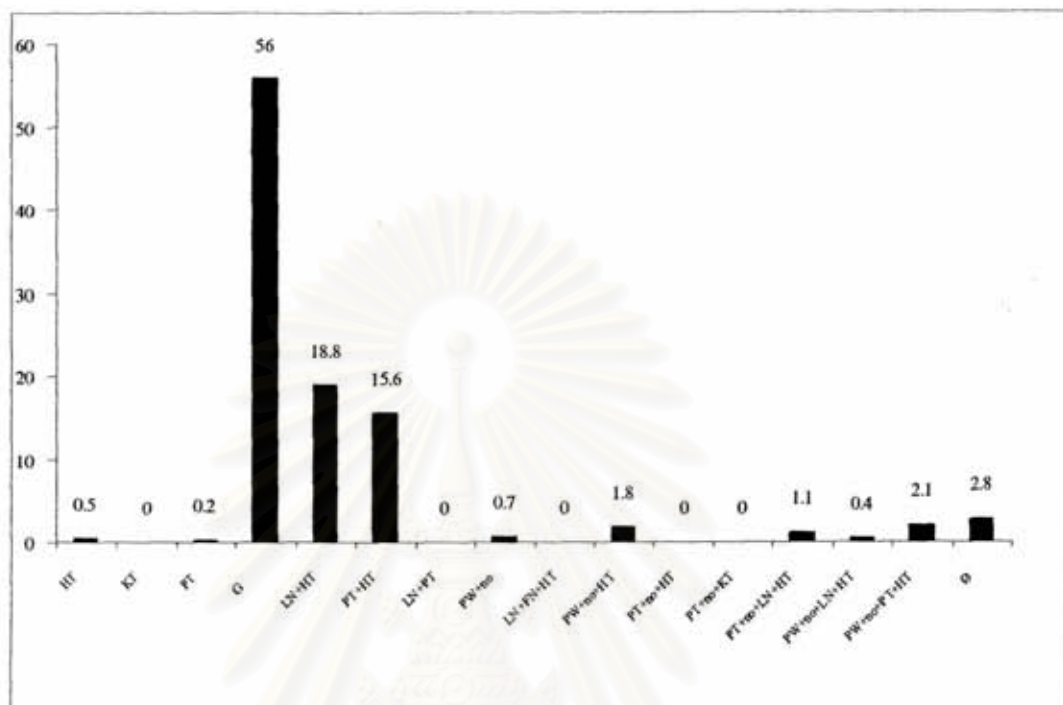
แผนภาพที่ 14 การใช้คำเรียกขานพนักงานรักษาความสะอาดในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานพนักงานรักษาความสะอาดพบรูปแบบคำเรียกขาน 11 รูปแบบ รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกขานพนักงานรักษาความสะอาดที่สุด คือ G คิดเป็นร้อยละ 58.7 ได้แก่ ส่วนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสอง คือ LN+HT คิดเป็นร้อยละ 30.6 เช่น *Tamura-san* คุณทะมูระ (田村さん), *Suzuki-san* คุณซูซูกิ (鈴木さん) และคำเรียกขานที่ถูกใช้มากเป็นลำดับที่สาม คือ PT + HT คิดเป็นร้อยละ 2.1 ได้แก่ คำว่า *soojiin-san* คุณพนักงาน (รักษาความสะอาด) (掃除員さん) (เนื่องจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในส่วนของผลการสำรวจของกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพแล้วในส่วนคำเรียกขานพนักงานชายจึงจะไม่ขอกล่าวซ้ำอีก)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 15 การใช้คำเรียกพนักงานเสิร์ฟในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกพนักงานเสิร์ฟพบรูปแบบคำเรียก 11 รูปแบบ รูปแบบคำเรียกที่นิยมใช้เรียกพนักงานเสิร์ฟที่สุด คือ G คิดเป็นร้อยละ 56 ได้แก่ จำนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa สวัสดี (こんにちは)* และ *sumimasen ขอโทษ (すみません)* รูปแบบคำเรียกที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสอง คือ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 18.8 เช่น *Uemura – san คุณอุเอะมูระ (上村さん)* , *Tamura – san คุณทะมูระ (田村さん)* และคำเรียกที่ถูกใช้มากเป็นลำดับที่สาม คือ PT + HT คิดเป็นร้อยละ 15.6 ได้แก่ คำว่า *ueitaa – san คุณพนักงาน (เสิร์ฟชาย) (ウェイターさん)* , *ueitoresu – san คุณพนักงาน (เสิร์ฟหญิง) (ウェイトレスさん)* (เนื่องจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในส่วนของผลการสำรวจของกลุ่มไม่ใช้วิชาชีพแล้วในส่วนคำเรียกพนักงานชายจึงจะไม่ยกตัวอย่างอีก)

3.2.2 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นตามเพศของผู้พูดผู้ฟัง

เนื้อหาที่จะนำเสนอในส่วนนี้จะกล่าวถึงผลที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถามว่า เมื่อพิจารณาจากปัจจัยทางด้านเพศแล้ว เพศของผู้พูดและผู้ฟังมีผลหรือไม่ต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้คำเรียกขาน โดยรายละเอียดของผลที่ได้จะนำเสนอเป็นตารางแสดงรูปแบบคำเรียกขานที่ ผู้พูดเพศชายใช้เรียกขานผู้ฟังเพศชายและหญิง และรูปแบบคำเรียกขานที่ผู้พูดเพศหญิงเรียกขานผู้ฟังเพศชายและหญิง เปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนและแตกต่างของรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้ โดยจะแสดงรายละเอียดไปตามแต่ละอาชีพของแต่ละกลุ่มอื่นได้แก่ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มกึ่งวิชาชีพ และกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพ

3.2.2.1 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่มวิชาชีพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล(ดูตารางที่ 16) แสดงให้เห็นการใช้คำเรียกขานอาชีพ และตำแหน่งสำหรับกลุ่มวิจัยตามเพศของผู้พูดผู้ฟังดังต่อไปนี้

กรณีอาจารย์พบว่า ผู้พูดเพศชายเรียกขานอาจารย์ผู้ชาย และอาจารย์ผู้หญิง ไม่ต่างกัน คือส่วนใหญ่เรียกด้วย PT ได้แก่ คำว่า *sensei* อาจารย์ (先生) รองลงมา คือ LN + PT เช่น *Tanaka-sensei* อาจารย์ทะนะกะ (田中先生) ซึ่งตัวเลขที่ปรากฏในลำดับที่หนึ่ง และสองไม่แตกต่างกันมากนักแสดงว่าโดยปกติใช้เรียกขานมากทั้งสองแบบ นอกจากนี้ พบว่า มีการเรียกขานด้วย G คือ ส่วนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) บ้างแต่ไม่มากนัก ในส่วนของผู้พูดเพศหญิง พบว่า เรียกขานอาจารย์ผู้ชาย และอาจารย์ผู้หญิง ไม่ต่างกันเช่นกัน แต่รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด คือ LN + PT ซึ่งต่างกับผู้พูดเพศชาย ซึ่งหากเทียบกันแล้ว ผู้พูดเพศหญิงจะเรียกขานโดยใช้ชื่อร่วมกับอาชีพ/ตำแหน่งมากกว่า ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นลำดับสอง และสาม ได้แก่ HT และ G ตามลำดับ

ในส่วนของผู้พูด พบว่า ทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานแพทย์ผู้ชายและแพทย์ผู้หญิง ไม่ต่างกัน คือ ใช้ HT ในการเรียกขานมากเป็นอันดับที่หนึ่ง ได้แก่ คำว่า *sensei* อาจารย์ (先生) ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง และสามพบว่าจะสลับกันระหว่างผู้พูดเพศชาย และผู้พูด เพศหญิง กล่าวคือ ผู้พูดเพศชายเรียกขานแพทย์ด้วย LN + HT มากเป็นอันดับที่สอง และเรียกขานด้วย G มากเป็นอันดับที่สาม ในขณะที่ผู้พูดเพศหญิงเรียกขานแพทย์ด้วย G มากเป็นอันดับที่สอง และเรียกขานด้วย LN + HT มากเป็นอันดับที่สาม

ตารางที่ 7 กำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่มวิชาชีพ

อาชีพของผู้ฟัง รูปแบบ	อาจารย์				แพทย์				ทนาย				วิศวกร				พุทธ			
	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ
HT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
KT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PT	53	51	62	56	66	68	77	71	18	19	25	27	-	-	1	2	4	4	6	4
G	26	26	35	32	23	23	45	40	19	19	38	37	34	32	51	44	27	27	50	45
LN+HT	-	-	-	-	33	31	28	39	33	31	30	33	83	84	90	97	66	65	78	82
PT+HT	2	2	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	1	-	1	-	1	2	-	-
LN+PT	48	50	65	75	33	-	-	-	21	34	57	36	-	1	-	1	19	18	12	15
PW+no	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
LN+FN+HT	-	-	-	-	-	2	-	-	5	4	5	3	-	-	-	-	3	3	3	3
PW+no+HT	-	-	-	-	2	2	6	5	-	-	-	-	2	2	2	2	-	-	1	1
PT+no+HT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1
PT+no+KT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PT+no+LN+HT	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3	2	1	-	-	-	-	3	3	2	2
PW+no+LN+HT	-	-	1	1	1	1	2	2	-	-	-	-	1	1	4	3	-	-	3	3
PW+no+PT+HT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	1	1
Ø	2	2	3	2	2	2	3	3	6	6	5	5	5	4	10	11	4	4	3	3
รวม	131	131	166	166	161	129	161	160	105	116	164	143	127	125	160	162	127	126	160	160

ช = เพศชาย, ญ = เพศหญิง, --> = เรียกขาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรณีทนายพบว่า ทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานทนายผู้ชาย และทนายผู้หญิง ไม่ต่างกัน คือ ใช้ LN + HT ในการเรียกขานมากเป็นอันดับที่หนึ่งในจำนวนที่สูงสุดอย่างชัดเจน เช่น *Suzuki – sensei* อาจารย์ซุซูกิ (鈴木先生) รองลงมา พบว่า ผู้พูดเพศชายเรียกขานทนาย ด้วย G และ HT ในจำนวนที่พอ ๆ กัน ส่วนผู้พูดเพศหญิงก็เรียกขานทนายด้วย G มากเป็นอันดับที่สอง และเรียกขานด้วย HT มากเป็นอันดับที่สามเช่นเดียวกัน

อาชีพวิศวกรพบว่าทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานวิศวกรผู้ชาย และวิศวกรผู้หญิงไม่ต่างกัน คือ ใช้ LN + HT ในการเรียกขานมากเป็นอันดับที่หนึ่งในจำนวนที่สูงสุดอย่างชัดเจน เช่น *Takahashi – san* คุณทะกะสะชิ (高橋さん) และในลำดับถัดมาจะเรียกขานด้วย G

ในส่วนของทูต พบว่า ทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานทูตผู้ชาย และทูตผู้หญิง ไม่ต่างกัน คือ ใช้ LN + HT ในการเรียกขานมากเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา คือ G และเรียกขานด้วย LN + PT มากเป็นอันดับที่สาม เช่น *Hayashi – taishi* ทูตฮะยะชิ (林大使)

กล่าวโดยสรุป คือ ส่วนใหญ่ผู้พูดทั้งเพศชาย และเพศหญิงเรียกขานคนที่มีอาชีพในกลุ่มนี้ ทั้งผู้ชาย และผู้หญิงไม่แตกต่างกัน ยกเว้นอาชีพอาจารย์ที่ผู้พูดเพศชายจะเรียกขานอาจารย์ด้วย PT มากที่สุด ในขณะที่ผู้พูดเพศหญิงจะเรียกขานด้วย LN + PT มากที่สุด โดยมีแนวโน้มว่าผู้พูดเพศหญิงจะนิยมเรียกขานชื่อของกลุ่มชนมากกว่าผู้พูดเพศชาย โดยผู้วิจัยสันนิษฐานว่าลักษณะของเพศหญิงมีบุคลิกที่เป็นมิตรและมีความยืดหยุ่นในการเรียกมีการพูดที่แสดงความสนิทสนมมากกว่าเพศชาย

3.2.2.2 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่มถึงวิชาชีพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล(ดูตารางที่ 8) พบว่าการใช้คำเรียกขานอาชีพ และตำแหน่งตามเพศของ ผู้พูดผู้ฟังสำหรับกลุ่มวิจัยนั้น ผู้พูดเพศชายและผู้พูดเพศหญิงมีรูปแบบการใช้คำเรียกขานที่ใช้คล้ายคลึงกัน มีบางอาชีพเท่านั้น ที่ผู้พูดเพศชายใช้รูปแบบคำเรียกขานที่แตกต่างจากผู้พูดเพศหญิง แต่จะใช้รูปแบบคำเรียกขานที่ไม่แตกต่างกันเรียกขานผู้ฟังทั้งเพศชายและเพศหญิง ดังรายละเอียดที่จะได้นำเสนอต่อไป

ตารางที่ 8 ค่าเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่มกิ่งวิชาชีพ

อาชีพของผู้ฟัง รูปแบบ	พยาบาล				ตำรวจ				ไกด์				ต.ต.				นักศึกษา			
	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ
HT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
KT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PT	3	3	10	6	-	-	-	-	-	-	-	-	13	12	8	9	5	4	3	2
G	65	58	78	71	66	65	85	84	37	37	65	60	21	21	38	37	21	21	38	36
LN+HT	38	46	51	58	27	31	27	29	67	69	55	62	35	36	44	47	50	54	52	63
PT+HT	7	9	13	16	23	20	35	34	15	16	27	26	-	-	-	-	1	1	9	10
LN+PT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	45	44	70	69	-	11	5	5
PW+no	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
LN+FN+HT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
PW+no+HT	1	1	2	2	3	2	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PT+no+HT	2	2	-	2	-	-	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PT+no+KT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PT+no+LN+HT	3	3	1	-	1	1	-	-	2	2	8	7	-	-	3	3	-	-	1	-
PW+no+LN+HT	-	-	2	1	1	1	3	3	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2	2
PW+no+PT+HT	-	-	2	1	-	1	2	2	-	-	-	-	1	1	-	1	-	-	1	1
Ø	3	3	3	3	6	7	2	2	5	4	5	5	7	7	4	3	5	5	2	2
รวม	123	126	163	161	127	128	157	157	126	128	163	163	122	121	168	170	132	132	165	166

ช = เพศชาย, ญ = เพศหญิง, --> = เรียกขาน

กรณีพยาบาลทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานพยาบาลผู้ชาย และพยาบาลผู้หญิง ไม่แตกต่างกัน คือ เรียกขานด้วย G มากที่สุด ได้แก่ ส่วนงานการทักทายสวัสดิ์ *konnichiwa* (こんにちは) และขอโทษ *sumimasen* (すみません) คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ LN + HT เช่น *Takayama-san* คุณทะคะยะมะ (高山さん) และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ PT + HT ได้แก่ *kangoshi-san* คุณบุรุษพยาบาล (看護士さん) , *kangofu-san* คุณพยาบาล (看護婦さん) แต่ถือว่าเป็นรูปแบบคำเรียกขานที่ถูกใช้น้อยเมื่อเทียบกับคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับที่หนึ่งและสอง

กรณีตำรวจพบว่า ในส่วนของคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งนั้น ทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงจะเรียกขานตำรวจชาย และตำรวจหญิงไม่ต่างกัน คือ ใช้ G ในการเรียกขาน มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สอง และสามนั้น พบว่า จะสลับกันระหว่างผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิง กล่าวคือผู้พูดเพศชายเรียกขานตำรวจด้วย LN + HT มากเป็นอันดับที่สอง และเรียกขานด้วย PT + HT มากเป็นอันดับที่สาม ในขณะที่ผู้พูดเพศหญิงเรียกขานทนายด้วย PT + HT มากเป็นอันดับที่สอง และเรียกขานด้วย LN + HT มากเป็นอันดับที่สาม

อาชีพมัคคุเทศก์พบว่า ผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงจะเรียกขานมัคคุเทศก์ชาย และหญิง ต่างกัน กล่าวคือ ผู้พูดเพศชายเรียกขานมัคคุเทศก์ชาย และหญิงด้วย LN + HT มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ G และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสาม คือ PT + HT ในขณะที่ผู้พูดเพศหญิงจะเรียกขานมัคคุเทศก์ชาย และมัคคุเทศก์หญิงต่างกัน กล่าวคือ จะเรียกขานมัคคุเทศก์ชายด้วย G มากเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา ได้แก่ LN + HT และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ PT + HT ในขณะที่จะเรียกขานมัคคุเทศก์หญิงด้วย LN + HT มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ G และ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ PT + HT

กรณีนักการเมืองพบว่า ทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานนักการเมืองชายและนักการเมืองหญิงด้วย LN + HT มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สองและสามนั้น พบว่าจะสลับกันระหว่างผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิง กล่าวคือผู้พูดเพศชายเรียกขานนักการเมืองด้วย LN + PT มากเป็นอันดับที่สอง และเรียกขานด้วย G มากเป็นอันดับที่สาม ในขณะที่ ผู้พูดเพศหญิงเรียกขานนักการเมืองด้วย G มากเป็นอันดับที่สอง และเรียกขานด้วย LN + PT มากเป็นอันดับที่สาม

กรณีนักศึกษาพบว่าทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานนักศึกษาชาย และ นักศึกษาหญิงไม่ต่างกัน กล่าวคือ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ LN + HT รองลงมา ได้แก่ PT และคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับสาม ได้แก่ G

กล่าวโดยสรุปคือ ส่วนใหญ่ผู้พูดทั้งเพศชาย และเพศหญิงเรียกขานผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มกิ่งวิชาชีพทั้งผู้ชาย และผู้หญิงไม่ค่อยแตกต่างกันนัก กล่าวคือ ไม่ว่าผู้ฟังจะเป็นเพศใดผู้พูดก็จะใช้คำเรียกขานที่ไม่ค่อยแตกต่างกัน นั่นคือเพศของผู้ฟังมีผลต่อการแปรการใช้คำเรียกขานในกลุ่มนี้น้อย นอกจากนี้พบว่า ส่วนใหญ่คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในแต่ละอาชีพนั้นผู้พูดเพศชาย และหญิงจะใช้รูปแบบคำเรียกขานที่ไม่แตกต่างกัน แต่คำเรียกขานที่ใช้มากในลำดับรองลงมา พบว่าผู้พูดเพศชาย และ ผู้พูดเพศหญิงอาจเลือกใช้คำที่แตกต่างกันไปบ้างในบางอาชีพ กล่าวคือ เพศของผู้พูดจะมีผลต่อการแปรการใช้คำเรียกขานในกลุ่มนี้ด้วย แต่จะมีผลต่อการแปรเฉพาะในบางอาชีพเท่านั้นที่เห็นชัดเจน คือ อาชีพมัคคุเทศก์

3.2.2.3 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นตามเพศของผู้พูด ผู้ฟังเรียกกลุ่มไมโซวิชาชีพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล(ดูตารางที่ 9) พบว่าการใช้คำเรียกขานอาชีพ และตำแหน่งตามเพศของ ผู้พูดผู้ฟังของแต่ละอาชีพในกลุ่มไมโซวิชาชีพนั้น ผู้พูดเพศชายและผู้พูดเพศหญิงมีรูปแบบการใช้คำเรียกขานที่ซ้ำคล้ายคลึงกันกล่าวคือ

กรณีพนักงานขายทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานพนักงานขายผู้ชาย และพนักงานขายผู้หญิง ไม่แตกต่างกัน คือเรียกด้วย G มากที่สุดเป็นจำนวนที่สูงอย่างชัดเจน ได้แก่ จำนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) คำเรียกขาน ที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ LN + HT เช่น *Nomura - san* คุณ โนะมูระ (野村さん) และ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ PT + HT ได้แก่ *tenin - san* คุณพนักงาน (ชาย) (店員さん)

กรณีพนักงานขับรถ พบว่า ทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานพนักงานขับรถผู้ชายและพนักงานขับรถผู้หญิง ไม่แตกต่างกัน คือเรียกขานด้วย G มากที่สุดเป็นจำนวนที่สูงอย่างชัดเจน ได้แก่ จำนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ PT + HT ได้แก่ *untenshu - san* คุณคนขับ (運転手さん) และ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ LN + HT เช่น *Komura - san* คุณ โคะมูระ (小村さん)

ตารางที่ 9 คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่มไม่วิชาชีพ

อาชีพของผู้ฟัง รูปแบบ	พนักงานขาย				พนักงานขับรถ				เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย				พนักงานทำความสะอาด				พนักงานเสิร์ฟ			
	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ
HT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
KT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3	3	-	-	-	-	-	-
PT	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
AT	69	67	82	80	61	61	71	68	74	72	98	90	76	76	91	85	71	69	89	86
LN+HT	27	30	34	40	22	24	28	33	29	31	34	39	34	36	48	53	23	25	26	32
PT+HT	15	16	23	22	28	27	46	45	7	7	18	19	3	3	2	4	20	20	25	23
LN+PT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PW+No	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	-	-	2	2
LN+FN+HT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
PW+No+HT	4	4	4	4	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	2	2	1	1	4	4
PT+No+HT	-	-	-	-	-	-	-	-	4	4	2	2	3	3	3	3	-	1	1	1
PT+No+KT	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	2	2	-	-	-	-
PT+No+LN+HT	-	-	-	-	3	3	1	1	2	2	2	3	2	2	2	2	2	2	1	1
PW+No+LN+HT	2	2	5	5	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
PW+No+PT+HT	2	2	3	3	4	4	6	5	2	2	1	-	1	1	2	1	3	3	3	3
∅	5	4	4	3	7	7	3	3	5	5	-	1	2	1	2	2	5	5	3	3
รวม	124	125	155	157	125	126	158	158	124	124	160	159	124	125	155	155	126	126	155	156

ช = เพศชาย, ญ = เพศหญิง, --> = เรียกขาน

กรณีพนักงานรักษาความปลอดภัยพบว่า ทั้งผู้พูดเพศชายและผู้พูดเพศหญิงเรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยชาย และพนักงานรักษาความปลอดภัยหญิงไม่แตกต่างกัน คือ เรียกขานด้วย G มากที่สุดเป็นจำนวนที่สูงอย่างชัดเจน ได้แก่ ส่วนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ LN + HT เช่น *Morita - san* คุณ โมริตะ (森田さん) และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ PT + HT ได้แก่ *gaadoman - san* คุณยาม (ガードマンさん)

กรณีพนักงานทำความสะอาดทั้งผู้พูดเพศชายและผู้พูดเพศหญิงเรียกขานพนักงานทำความสะอาดผู้ชาย และพนักงานทำความสะอาดผู้หญิงไม่แตกต่างกัน คือเรียกขานด้วย G มากที่สุด ได้แก่ ส่วนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ LN + HT เช่น *Tamura - san* คุณ ทะมูระ (田村さん) และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ PT + HT แต่จะใช้น้อยมากเมื่อเทียบกับคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่หนึ่งและสอง ได้แก่ *soojiin - san* คุณพนักงาน (รักษาความปลอดภัย) (掃除員さん)

กรณีพนักงานเสิร์ฟทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานพนักงานเสิร์ฟผู้ชาย และพนักงานเสิร์ฟผู้หญิงไม่แตกต่างกัน คือ เรียกขานด้วย G มากที่สุดเป็นจำนวนที่สูงอย่างชัดเจน ได้แก่ ส่วนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ LN + HT เช่น *Uemura - san* คุณ อุเอมูระ (上村さん) และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ PT + HT ได้แก่ *ueitaa - san* คุณพนักงาน (เสิร์ฟชาย) (ウェイターさん) , *ueitoresu - san* คุณพนักงาน (เสิร์ฟหญิง) (ウェイトレスさん)

กล่าวโดยสรุป คือ ส่วนใหญ่ผู้พูดทั้งเพศชาย และเพศหญิงเรียกขานผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มนี้ทั้งผู้ชาย และผู้หญิงไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ไม่ว่าผู้ฟังจะเป็นเพศใดผู้พูดก็จะใช้คำเรียกขานที่ไม่แตกต่างกัน นั่นคือ เพศของผู้ฟังไม่ค่อยมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง การใช้คำเรียกขานในกลุ่มนี้นอกจากนี้เพศของผู้พูดก็ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้คำเรียกขานในกลุ่มนี้เช่นกัน เนื่องจากผู้พูดทั้งเพศชาย และเพศหญิงเลือกใช้คำเรียกขานที่ไม่แตกต่างกันนักในการเรียกขานบุคคลในแต่ละอาชีพ

3.2.2.4 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งของผู้พูดเพศชายในภาษาญี่ปุ่น

หลังจากได้นำเสนอรายละเอียดการใช้คำเรียกขานตามเพศของผู้พูดผู้ฟังไปแล้วก็จะขอสรุปภาพรวมของคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในแต่ละเพศอีกครั้งเพื่อความเข้าใจมากขึ้น โดยเริ่มจากผู้พูดเพศชายพบว่ามีเพียง 2 รูปแบบที่มีอัตราส่วนในการใช้ในอัตราส่วนที่สูงอย่างเด่นชัดคือ คำแสดงการทักทาย และการเรียกขานด้วย ชื่อสกุล ตามด้วยคำเรียกแสดงความสุภาพ/ยกย่อง โดยรายละเอียดจะขอนำเสนอในรูปตารางและอัตราส่วนเป็นคำร้อยละดังนี้

ตารางที่ 10 คำเรียกขานที่ผู้พูดเพศชายใช้มากที่สุดภาษาญี่ปุ่น

ลำดับที่	ประเภทคำเรียกขาน / ตัวอย่าง	ร้อยละ
1.	G เช่น sumimasen ขอโทษ konnichiwa สวัสดี anoo เอ่อ.... shitsurei – desu – ga ขอประทานโทษ	37.2
2.	LN + HT เช่น Tanaka – san คุณทะนะกะ	33.6
3.	PT เช่น หมอ อาจารย์ ทนาย	7
4.	∅ คือ ไม่ใช่คำเรียกขาน	3.6
5.	PT + no + LN + HT เช่น bengoshi - no - Suzuki – san คุณทนายซูซูกิ	1.1
6.	PW + no + PT + HT เช่น koojoo – no – enjinia – san คุณวิศวกร โรงงาน	0.8
7.	PW + no + HT เช่น koojoo - no - kata คุณที่โรงงาน	0.6
8.	PT + no + HT เช่น gaido - no - kata คุณที่เป็นไกด์	0.5
9.	LN + FN + HT เช่น Muranaka Rie – san คุณมูระนะกะ ริเอะ	0.35
10.	PW + no + LN + PT เช่น ~daigaku – no – Tanaka – sensei อาจารย์ทะนะกะมหาวิทยาลัย.....	0.3
11.	KT เช่น พี่ ป้า ลุง น้ำ	0.16

ลำดับที่	ประเภทคำเรียกขาน / ตัวอย่าง	ร้อยละ
12.	PW + no เช่น kooban – no (คุณ) ที่ป้อมตำรวจ	0.1
		100

จากตารางสามารถอธิบายได้ว่าคำเรียกขานที่ผู้พูดเพศชายนิยมเรียกขานผู้ที่มีอาชีพต่าง ๆ มากที่สุดคือ คำแสดงการทักทาย(G) มากกว่าที่จะเรียกโดยการระบุชื่อของกลุ่มสนทนา (LN + HT) แต่ถึงกระนั้นก็นับว่าอัตราส่วนที่ใช้ในการเรียกขานของทั้งสองรูปแบบนี้ไม่แตกต่างกันมากนัก แสดงว่าผู้พูดเพศชายนิยมเรียกขานด้วยรูปแบบทั้งสองนี้มากพอๆกัน

3.2.2.5 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งของผู้พูดเพศหญิงในภาษาญี่ปุ่น

ผลการวิเคราะห์พบว่ารูปแบบคำเรียกขานที่ผู้พูดเพศหญิงใช้เรียกขานในอัตราส่วนที่สูงอย่างชัดเจนมีเพียง 2 รูปแบบคือ คำแสดงการทักทาย และการเรียกขานด้วย ชื่อสกุล ตามด้วยคำเรียกแสดงความสุภาพ/ยกย่อง ซึ่งเป็นไปในลักษณะเดียวกับผู้พูดเพศชายโดยรายละเอียดจะขอนำเสนอในรูปตารางและอัตราส่วนเป็นค่าร้อยละดังนี้

ตารางที่ 11 คำเรียกขานที่ผู้พูดเพศหญิงใช้มากที่สุดในภาษาญี่ปุ่น

ลำดับที่	ประเภทคำเรียกขาน / ตัวอย่าง	ร้อยละ
1.	G เช่น sumimasen ขอโทษ konnichiwa สวัสดี anoo เอ้อ.... shitsurei – desu – ga ขอประทานโทษ	39.2
2.	LN + HT เช่น Tanaka – san คุณทะนะกะ	28.3
3.	LN + PT เช่น susuki bengoshi ทนายซุซูกิ	8.7
4.	PT + HT เช่น gaido – san คุณไกด์	8.4
5.	PT เช่น หมอ อาจารย์ ทนาย	7.8
6.	∅ คือ ไม่ใช้คำเรียกขาน	2.1

ลำดับที่	ประเภทคำเรียกขาน / ตัวอย่าง	ร้อยละ
7.	PW + no + LN + PT เช่น -daigaku - no - Tanaka - sensei อาจารย์คณะมหาวิทยาลัย.....	1.0
8.	PW + no + HT เช่น koojoo - no - kata คุณที่โรงงาน	0.99
9.	PT + no + LN + HT เช่น bengoshi - no - Suzuki - san คุณ ทนายชูชูกิ	0.91
10.	PW + no + PT + HT เช่น koojoo - no - enjinia - san คุณวิศวกร โรงงาน	0.8
11.	PT + no + HT เช่น gaido - no - kata คุณที่เป็นไกด์	0.4
12.	LN + FN + HT เช่น Muranaka Rie - san คุณมูระนะกะ ริเอะ	0.36
13.	PW + no เช่น kooban - no (คุณ) ที่ป้อมตำรวจ	0.29
14.	PT + no + KT เช่น keibi - no - ojisan ลุงยาม	0.14
15.	KT เช่น พี่ ป้า ลุง น้ำ	0.04
		100

จากตารางสามารถอธิบายได้ว่าคำเรียกขานที่ผู้พูดเพศหญิงนิยมเรียกขานผู้ที่มีอาชีพต่าง ๆ มากที่สุดคือ คำแสดงการทักทาย(G) มากกว่าที่จะเรียก โดยการระบุชื่อของคู่สนทนา (LN + HT) เช่นเดียวกับผู้พูดเพศชาย ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นลำดับที่สามนั้นพบว่าในขณะที่ผู้พูดเพศชายเรียกขานด้วย อาชีพ/ตำแหน่ง แต่ผู้พูดเพศหญิงจะเรียกด้วยตำแหน่งพร้อมชื่อสกุลของผู้ฟัง

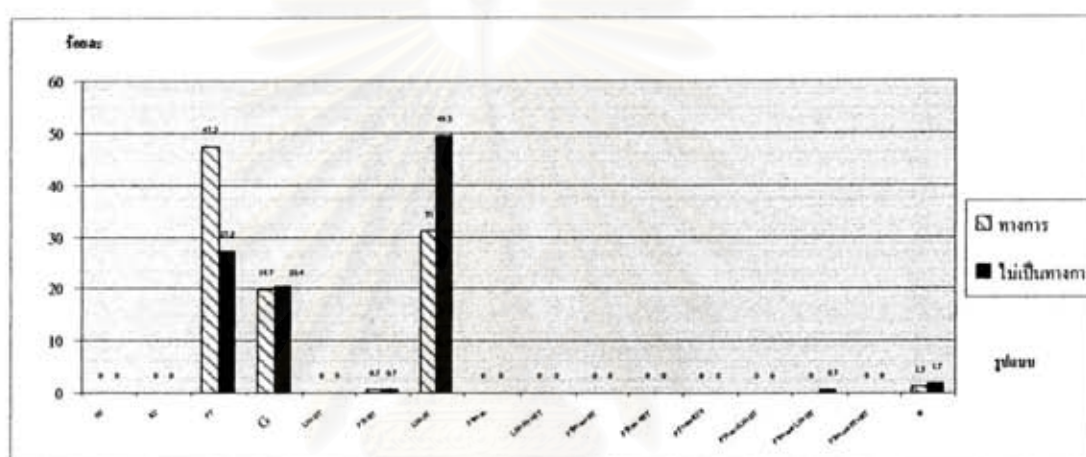
3.2.3 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามความเป็นทางการของสถานการณ์

เนื้อหาในส่วนนี้จะกล่าวถึงปัจจัยทางด้านความเป็นทางการของสถานการณ์ว่าในการเรียกขานบุคคลอาชีพต่าง ๆ นั้นผู้พูดจะเรียกขานผู้ฟังในทั้งสองสถานการณ์นี้แตกต่างกันหรือไม่ โดยในแบบสอบถามได้กำหนดให้สถานการณ์ทางการเป็นการพบกันในสถานที่ทำงานของผู้ฟัง และเนื้อหาในการพูดคุยเกี่ยวข้องกับหน้าที่การงานของผู้ฟัง สำหรับสถานการณ์ไม่เป็นทางการ

กำหนดให้เป็นการพบกันข้างนอก โดยผู้พูดเข้าไปทักทายผู้ฟัง (รายละเอียดในภาคผนวก) ซึ่งผลจากการวิเคราะห์จะแสดงให้เห็นเป็นแผนภูมิเปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนและแตกต่างไปทีละอาชีพในทั้งสามกลุ่มอาชีพดังที่จะนำเสนอต่อไป

3.2.3.1 คำเรียกขานอาชีพในกลุ่มที่ 1 (อาชีพในกลุ่มวิชาชีพ) ในภาษาญี่ปุ่น

แผนภาพที่ 16 การใช้คำเรียกขานอาจารย์ในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาญี่ปุ่น ตามความเป็นทางการของสถานการณ์

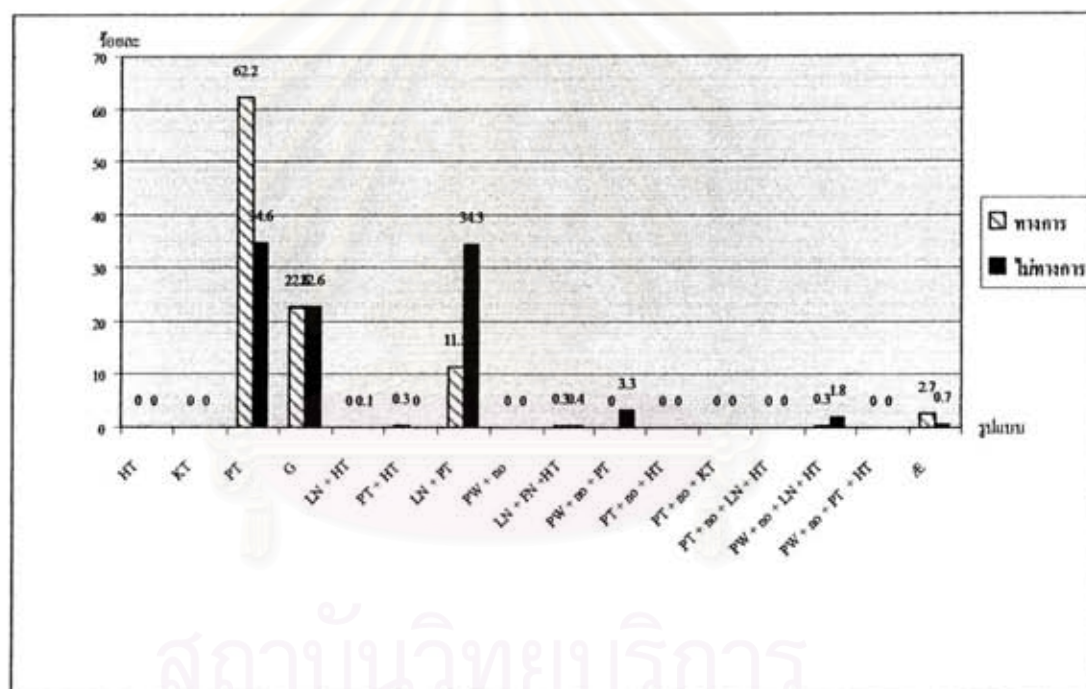

ในการเรียกขานอาจารย์ พบว่าในสถานการณ์ทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 5 รูปแบบ ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการจะพบรูปแบบคำเรียกขาน 6 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด ในสถานการณ์ทางการ คือ PT ได้แก่ คำว่า *sensei* อาจารย์ (先生) คิดเป็นร้อยละ 47.3 รองลงมา คือ LN+PT เช่น *Tanaka - sensei* คุณพระนะกะ (田中先生) คิดเป็นร้อยละ 31 โดยผลที่ได้ปรากฏว่ามีความแตกต่างกับสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการกล่าวคือ ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการนั้นจะเรียกขานด้วย LN+PT มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.3 รองลงมา คือ PT คิดเป็นร้อยละ 27.2 ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สามนั้นพบว่า เหมือนกันในทั้งสองสถานการณ์ คือ ใช้ G ในการเรียกขาน ได้แก่ สำนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) และเปอร์เซ็นต์ในการใช้ไม่แตกต่างกันมากนักคือ ในสถานการณ์ทางการใช้ G ในการเรียกขานคิดเป็นร้อยละ 19.7 และในสถานการณ์ไม่เป็นทางการคิดเป็นร้อยละ 20.4

กล่าวโดยสรุป คือ โดยภาพรวมผู้พูดเรียกขานผู้ที่มีอาชีพอาจารย์ในสถานการณ์ทางการแตกต่างกับสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการอย่างชัดเจน โดยเฉพาะคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งนั้น จะเห็นว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการจะผู้ตอบแบบสอบถามจะนิยมเรียกชื่อสกุล

ของผู้ถูกเรียกเข้าไปด้วย ในขณะที่สถานการณ์ทางการจะเรียกอาชีพ/ตำแหน่งเพียงลำพัง จากผลที่ได้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่มีการเรียกชื่อคู่สนทนาในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการมากกว่านั้นเป็นเพราะ ประการที่หนึ่ง คือ เพื่อแสดงออกถึงการระลึกหรือจำคู่สนทนาได้ เนื่องจากสถานการณ์ที่ใช้ถามในแบบสอบถาม กำหนดให้เป็นการพบกันโดยบังเอิญนอกสถานที่ทำงาน ดังนั้นการพูดชื่อสกุลของอีกฝ่ายจึงแสดงถึงการจำคู่สนทนาได้นั่นเอง ส่วนเหตุผลประการที่สอง ผู้วิจัยเห็นว่า การพบกันนอกสถานที่ทำงานจะมีบรรยากาศที่เป็นกันเองมากกว่า จึงอาจจะเรียกคู่สนทนาด้วยชื่อสกุลเพิ่มเข้าไปด้วยแทนที่จะเรียกเพียง อาชีพ / ตำแหน่งเพียงลำพัง

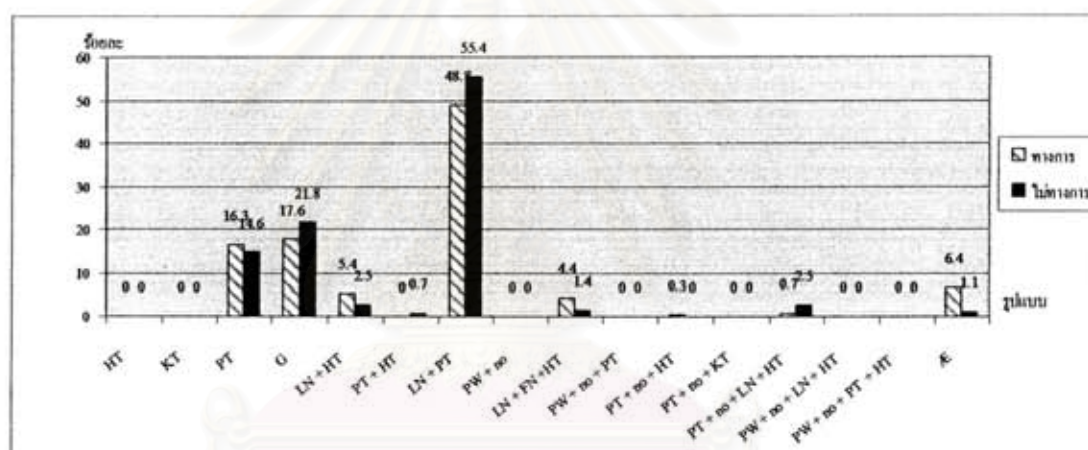
แผนภาพที่ 17 การใช้คำเรียกขานแพทย์ในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานแพทย์พบว่าในสถานการณ์ทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 7 รูปแบบ ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการจะพบรูปแบบคำเรียกขาน 8 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด ในสถานการณ์ทางการ คือ PT ได้แก่ คำว่า *sensei* อาจารย์ (先生) คิดเป็นร้อยละ 62.2 รองลงมาคือ G ได้แก่ ส่วนวนการทักทายสวัสดิ *konnichiwa* (こんにちは) และขอโทษ *sumimasen* (すみません) คิดเป็นร้อยละ 22.6 และรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม ได้แก่ LN + HT เช่น *Satoo - sensei* อาจารย์ซาโต้ (佐藤先生), *Nakajima - sensei* อาจารย์นะกะจิมะ คิดเป็นร้อยละ 11.5 ในส่วนอาชีพแพทย์นี้พบว่าความเป็นทางการของสถานการณ์มีผลต่อการแปรการใช้คำเรียกขานเนื่องจาก ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากเป็น

อันดับหนึ่ง คือ PT ได้แก่ คำว่า *sensei* อาจารย์ (先生) เหมือนกับสถานการณ์ทางการแต่ทว่าอัตราส่วนในการใช้จะลดน้อยลงมากเกือบประมาณกึ่งหนึ่งคือ คิดเป็นร้อยละ 34.6 ส่วนในลำดับถัดมาพบว่าแตกต่างกับสถานการณ์อย่างชัดเจนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สอง คือ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 34.3 และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นลำดับที่สาม คือ G คิดเป็นร้อยละ 22.6 จะเห็นได้ว่าคนญี่ปุ่นมีแนวโน้มที่จะเรียกขานแพทย์โดยระบุชื่อสกุลในการเรียกขานมากขึ้นเมื่อพบกันนอกสถานที่ทำงาน โดยมีข้อสันนิษฐานคล้ายกับกรณีอาจารย์ คือการพูดชื่อสกุลของอีกฝ่ายแสดงถึงการจำคู่สนทนาได้และการพบกันนอกสถานที่ทำงานจะมีบรรยากาศที่เป็นกันเองมากกว่า จึงอาจจะเรียกคู่สนทนาด้วยชื่อสกุลเพิ่มเข้าไปด้วยแทนที่จะเรียกเพียง อาซึฟ / ตำแหน่งเพียงลำพัง

แผนภาพที่ 18 การใช้คำเรียกขานทนายในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานทนาย พบว่า ในสถานการณ์ทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 8 รูปแบบ ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการก็พบรูปแบบคำเรียกขาน 8 รูปแบบเช่นกัน คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในสถานการณ์ทางการ คือ LN + HT เช่น *Suzuki - sensei* อาจารย์ซูซูกิ (鈴木先生) คิดเป็นร้อยละ 48.8 รองลงมา คือ G ได้แก่ ส่วนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) คิดเป็นร้อยละ 17.6 และรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม ได้แก่ HT ได้แก่ คำว่า *sensei* อาจารย์ (先生) คิดเป็นร้อยละ 16.3 ในขณะที่สถานการณ์ไม่เป็นทางการพบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการ คือ ใช้ LN + HT มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 55.4 รองลงมา คือ G คิดเป็นร้อยละ 21.8 และรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม ได้แก่ HT คิดเป็นร้อยละ 14.6

กล่าวโดยสรุป คือ ในการเรียกขานทนายนั้นคำเรียกขานที่ใช้ในสถานการณ์ทางการ และไม่เป็นทางการไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก

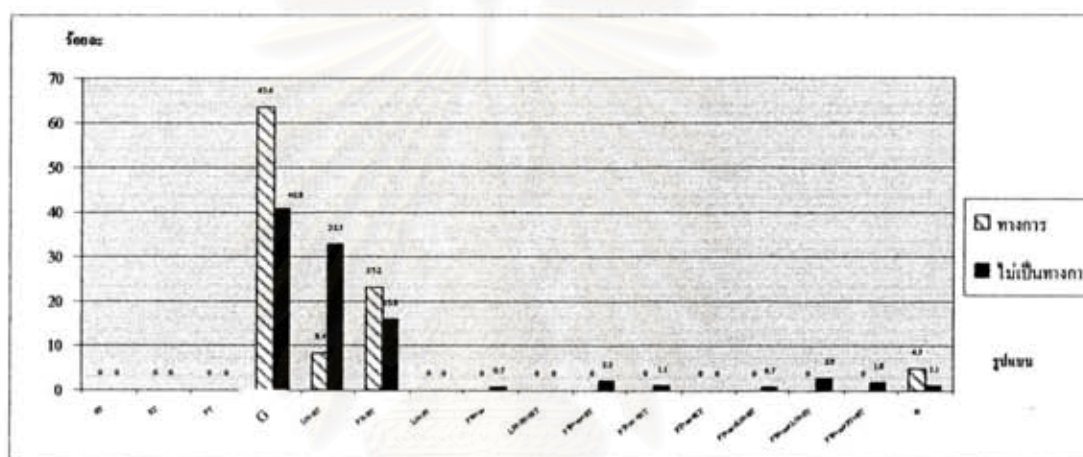

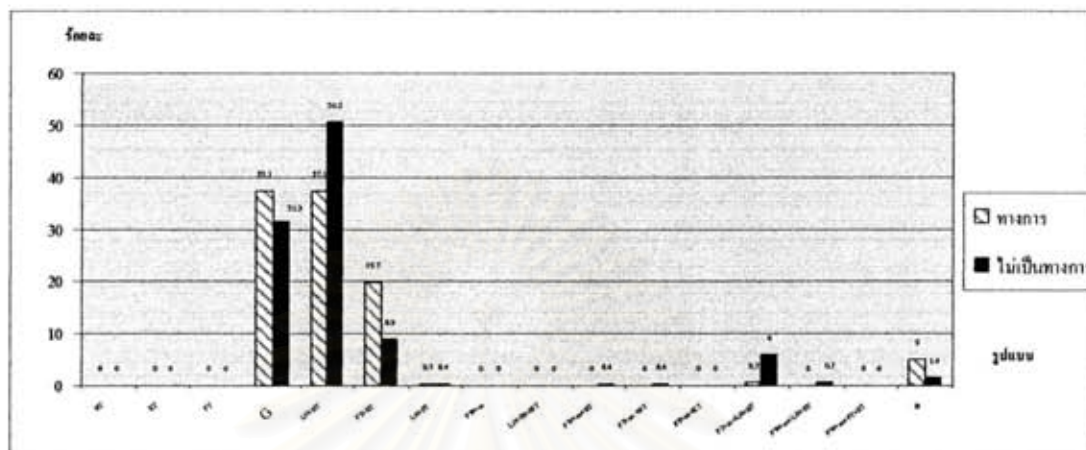
มาก อาจจะเป็นเพราะการเรียกขานด้วย จำนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) ใช้กับคู่สนทนาที่เราไม่ได้สนิทสนมด้วยมากนักระการหนึ่ง และหากมองว่าการเข้าไปพบหรือทักทายพยาบาลในที่ทำงานก็จะเป็นลักษณะที่เข้าไปขอความช่วยเหลือ พูดจา สอบถาม อันประหนึ่งเป็นการรบกวนอีกฝ่าย จึงแสดงออกถึงความเกรงใจ โดยใช้จำนวน *sumimasen* ขอโทษ (すみません) ในการทักทายด้วยอีกประการหนึ่ง

แผนภาพที่ 22 การใช้คำเรียกขานตำรวจในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานตำรวจพบว่า ในสถานการณ์ทางการ พบคำเรียกขานที่ใช้ 4 รูปแบบด้วยกัน ส่วนในสถานการณ์ไม่เป็นทางการพบคำเรียกขานที่ใช้มากถึง 10 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด ในสถานการณ์ทางการ คือ G ได้แก่ จำนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) คิดเป็นร้อยละ 63.6 คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ PT + HT เช่น *omawarisan* คุณตำรวจ (おまわりさん) คิดเป็นร้อยละ 23.2 และ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ LN + HT เช่น *Uemura-san* คุณอุเอะมูระ (上村さん) คิดเป็นร้อยละ 8.4 ส่วนในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่งแม้ว่าจะไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการคือยังคงใช้ G ในการเรียกขานมากที่สุดแต่น้อยลงอย่างชัดเจน คิดเป็นร้อยละ 40.8 ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง และสาม พบว่า จะแตกต่างอย่างชัดเจนกับสถานการณ์ทางการ กล่าวคือ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 32.7 และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ PT + HT คิดเป็นร้อยละ 15.8 กล่าวโดยสรุปคือ ความเป็นทางการของสถานการณ์มีผลต่อการแปรการใช้คำเรียกขานในอาชีพตำรวจ โดยมีแนวโน้มในการเรียกขานชื่อของคู่สนทนามากขึ้นในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ

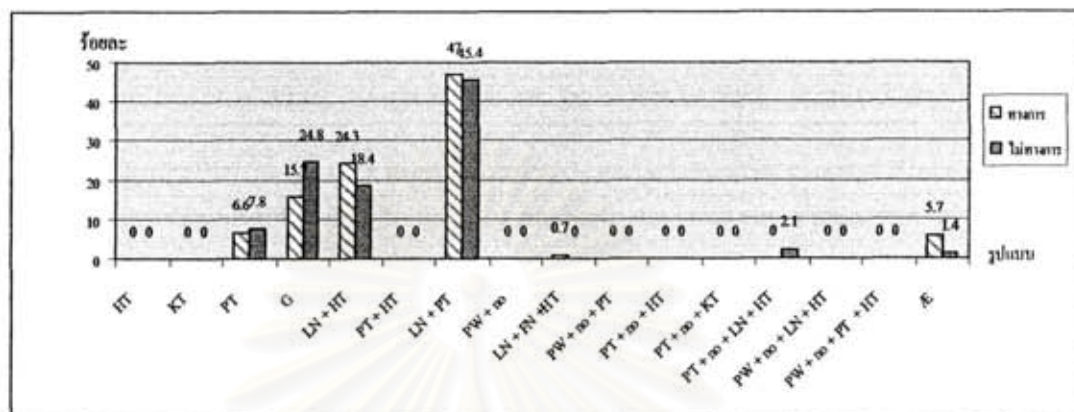
แผนภาพที่ 23 การใช้คำเรียกขานมักคุเทศก์ในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานมักคุเทศก์ พบว่า ในสถานการณ์ทางการ พบคำเรียกขานที่ใช้ 6 รูปแบบด้วยกัน ส่วนในสถานการณ์ไม่เป็นทางการพบคำเรียกขานที่ใช้มากถึง 9 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในสถานการณ์ทางการ คือ G ได้แก่ จำนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa สวัสดี (こんにちは)* และ *sumimasen ขอโทษ (すみません)* และ LN + HT เช่น *Matsumoto - san คุณมะสึโมโตะ (松本さん)* คิดเป็นร้อยละ 37.1 คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ PT + HT เช่น *gaido san คุณไกด์ (ガイドさん)* คิดเป็นร้อยละ 19.7 ส่วนในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ พบว่าความเป็นทางการของสถานการณ์มีผลต่อการแปรการใช้คำเรียกขานในอาชีพนี้ กล่าวคือคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง และสองจะแตกต่างกับสถานการณ์ทางการ โดยจะมีการระบุชื่อสกุลของกลุ่มสนทนาในการเรียกขานด้วย คือใช้ LN + HT ในการเรียกขานมากเป็นอันดับหนึ่ง คิดเป็นร้อยละ 50.5 โดย G จะเปลี่ยนมาเป็นคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คิดเป็นร้อยละ 31.1 ส่วน คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสามจะเหมือนกับสถานการณ์ทางการ คือ ใช้ PT + HT คิดเป็น ร้อยละ 8.9

จากผลการสำรวจจะเห็นได้ว่า คำเรียกขานที่ใช้เรียกมักคุเทศก์มีการแปรไปตามความเป็นทางการของสถานการณ์คือเมื่ออยู่นอกที่ทำงานจะเรียกขานโดยใช้ชื่อสกุลของกลุ่มสนทนาด้วย โดยใช้ร่วมกับคำแสดงความสุภาพ *san คุณ (さん)* ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นการแสดงออกถึงการระลึกหรือจำกลุ่มสนทนาได้ และนอกสถานที่ทำงานเองก็มีบรรยากาศที่เป็นกันเองมากกว่า ส่วนในสถานการณ์ทางการนั้นลักษณะการเข้าไปพูดคุยกับมักคุเทศก์ที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามจะเป็นการเข้าไปสอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ถ้ามองในแง่ว่าเป็นการรบกวนอีกฝ่ายจึงแสดงออกถึงความเกรงใจ จึงใช้จำนวน ขอโทษ *sumimasen (すみません)* ในการทักทาย

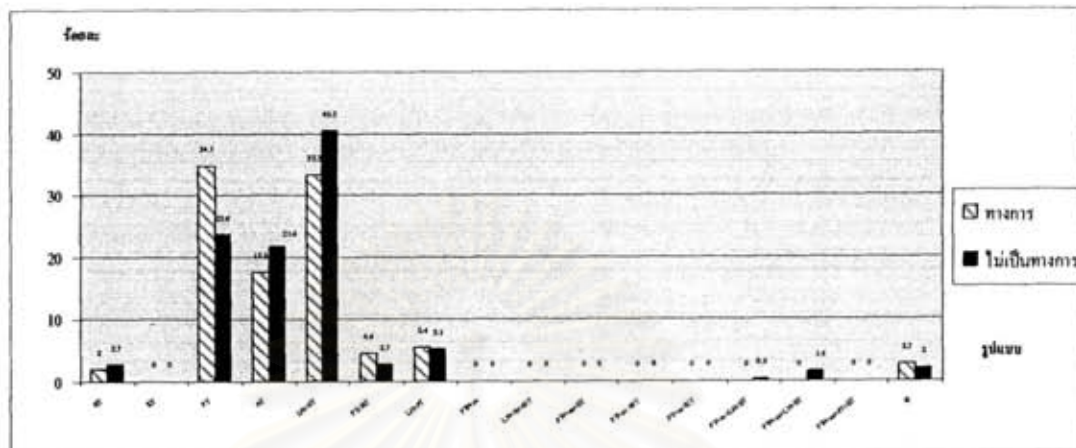
แผนภาพที่ 24 การใช้คำเรียกขานนักการเมืองในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานนักการเมือง พบว่า ในสถานการณ์ทางการ พบคำเรียกขานที่ใช้ 7 รูปแบบด้วยกัน ส่วนในสถานการณ์ไม่เป็นทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 6 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด ในสถานการณ์ทางการ คือ LN + PT เช่น *Uemura - sensei* อาจารย์อุเอะมูระ (上村先生) คิดเป็นร้อยละ 47 คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับสองคือ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 24.3 และคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับสามคือ G ได้แก่ ส่วนนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) คิดเป็นร้อยละ 15.7 ส่วนในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ พบว่าความเป็นทางการของสถานการณ์มีผลอยู่บ้างต่อการแปรการใช้เรียกขานในอาชีพนี้นี้คือแม้ว่า คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งจะไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการแต่ในลำดับที่สองและสามจะแตกต่างกันโดยที่คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับสองจะใช้ G คิดเป็นร้อยละ 24.8 และคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับสาม คือ LN + PT คิดเป็นร้อยละ 18.4 สรุปได้ว่าจากรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้เรียกนักการเมืองมากที่สุดทั้งในสถานการณ์ทางการและ ไม่เป็นทางการ พบว่าผู้พูดไม่ค่อยรู้สึกแตกต่างกันไม่ว่าจะพบนักการเมืองในสถานที่ทำงานหรือนอกสถานที่ทำงาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 25 การใช้คำเรียกขานนักศึกษาในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานนักศึกษา พบว่า ในสถานการณ์ทางการ พบคำเรียกขานที่ใช้ 7 รูปแบบด้วยกัน ส่วนในสถานการณ์ไม่เป็นทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 9 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด ในสถานการณ์ทางการ คือ PT ได้แก่ คำว่า *buchoo หัวหน้า* (部長) คิดเป็นร้อยละ 34.7 คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ LN + HT เช่น Ueda – san *คุณอุเอะดะ* (上田さん) คิดเป็นร้อยละ 33.3 ซึ่งเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกันมากกับอันดับที่หนึ่ง และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสาม คือ G ได้แก่ สำนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa สวัสดี* (こんにちは) และ *sumimasen ขอโทษ* (すみません) คิดเป็นร้อยละ 17.5

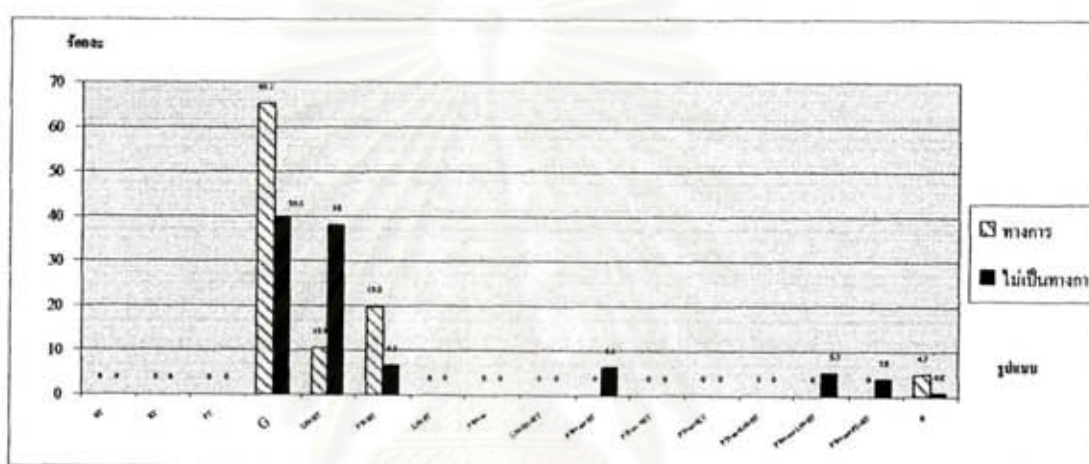
ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ พบว่าความเป็นทางการของสถานการณ์มีผลต่อการแปรคำเรียกขานที่ใช้กับนักศึกษา กล่าวคือในสถานการณ์ไม่เป็นทางการนั้นจะเรียกขานด้วยชื่อแทนอาชีพ/ตำแหน่ง กล่าวคือคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่หนึ่ง ได้แก่ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 40.5 โดยแทนที่ PT ซึ่งกลายมาเป็นอันดับสองคิดเป็นร้อยละ 23.6 และ G ยังคงใช้มากเป็นอันดับที่สาม คิดเป็นร้อยละ 21.6 จะเห็นได้ว่าในสถานการณ์ ซึ่งในแบบสอบถามระบุให้เป็นการเรียกนักศึกษาซึ่งเป็นประธานชมรมที่คนสังกัดอยู่ทำให้ผลจากการสำรวจที่ออกมาพบการเรียกนักศึกษาด้วย อาชีพ / ตำแหน่ง มากที่สุดในขณะที่เมื่ออยู่นอกโรงเรียนการทักทายก็จะสนิทสนมขึ้น โดยใช้ชื่อสกุลร่วมกับคำเรียกเพื่อเพิ่มความรู้สึก *san คุณ* (さん)

เมื่อพิจารณาภาพรวมของการเรียกขานในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในทุกอาชีพของกลุ่มกึ่งวิชาชีพแล้วส่วนใหญ่ พบว่า ในสถานการณ์ที่แตกต่างกันก็จะใช้คำเรียกขานที่แตกต่างกันด้วย โดยมีแนวโน้มว่า ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการจะใช้คำเรียกขานที่เป็นกันเองขึ้นกว่าในสถานการณ์ทางการ โดยอาจจะเป็นเพราะว่า ส่วนหนึ่งเป็นเพราะบรรยากาศที่เป็นกันเองมากขึ้น และในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการก็เป็นการพบปะกันอีกครั้งหลังจากที่เคยเจอกันมาก่อนแล้ว

นั่นเอง นอกจากนี้ก็อาจจะเป็นเพราะที่ญี่ปุ่นนิยมแยกเรื่องส่วนตัวกับภาระผูกพันออกจากกัน⁷ เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไปจึงทำให้คำเรียกขานที่ใช้แตกต่างกันไปด้วย

3.2.3.3 คำเรียกขานอาชีพในกลุ่มที่ 3 (อาชีพในกลุ่มไมใช่วิชาชีพ) ในภาษาญี่ปุ่นตามความเป็นทางการของสถานการณ์

แผนภาพที่ 26 การใช้คำเรียกขานพนักงานขายในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานพนักงานขายพบว่าในสถานการณ์ทางการ พบคำเรียกขานที่ใช้ 4 รูปแบบด้วยกัน ส่วนในสถานการณ์ไม่เป็นทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 7 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด ในสถานการณ์ทางการคือ G ได้แก่ ส่วนนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) คิดเป็นร้อยละ 65.1 ซึ่งถือเป็นจำนวนที่สูงมากกว่า คำเรียกขานในลำดับถัดมาอย่างชัดเจน คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ PT + HT คิดเป็นร้อยละ 19.8 เช่น *tenin - san* คุณพนักงาน (ชาย) (店員さん) และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสาม คือ LN + HT เช่น *Nomura - san* คุณ โนะมุระ (野村さん) คิดเป็นร้อยละ 10.4 ส่วนในสถานการณ์ไม่เป็นทางการนั้น พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่งแม้จะไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการแต่อัตราส่วนในการใช้ G ก็ลดน้อยลงมาก ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสองและสามจะแตกต่างกับสถานการณ์ทางการแสดงว่าความเป็นทางการของสถานการณ์มี

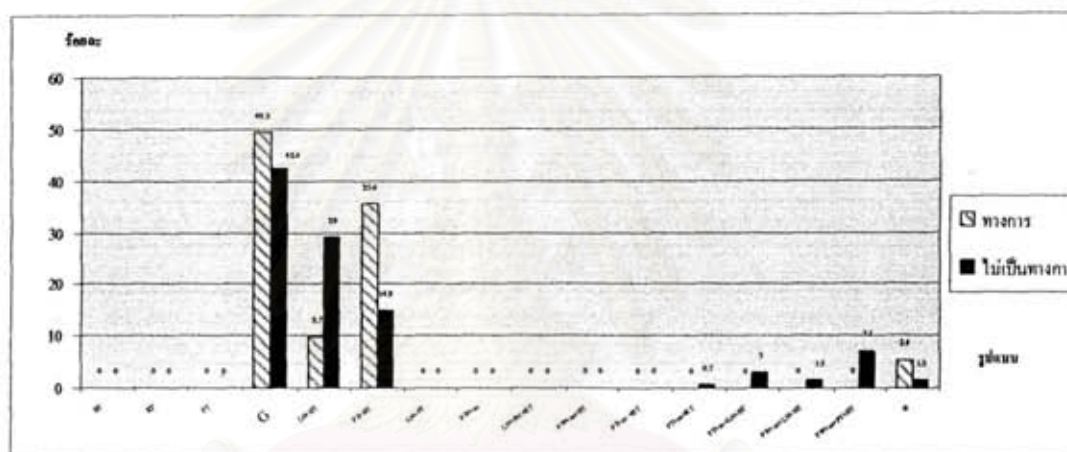
⁷ อัญญาอุทธร ชูศรี. เรียนจากป้ายสไคล์ญี่ปุ่น: kouban. [Online]. 2551. แหล่งที่มา:

http://jeducation.com/THAI/sign/33_police.htm [2551, 24 มีนาคม]

ผลต่อการแปรการใช้คำเรียกขานในอาชีพนี้ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง ได้แก่ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 38 ซึ่งเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกับคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง แสดงว่าในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการนิยมเรียก LN + HT มากขึ้น และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สามคือ PT + HT คิดเป็นร้อยละ 6.5

กล่าวโดยสรุปคือ ความเป็นทางการของสถานการณ์มีผลต่อการแปรการใช้คำเรียกขานพนักงานขาย โดยมีแนวโน้มที่จะเรียก ชื่อสกุล ของผู้ฟังมากขึ้นในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ

แผนภาพที่ 27 การใช้คำเรียกขานพนักงานขับรถในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาญี่ปุ่น

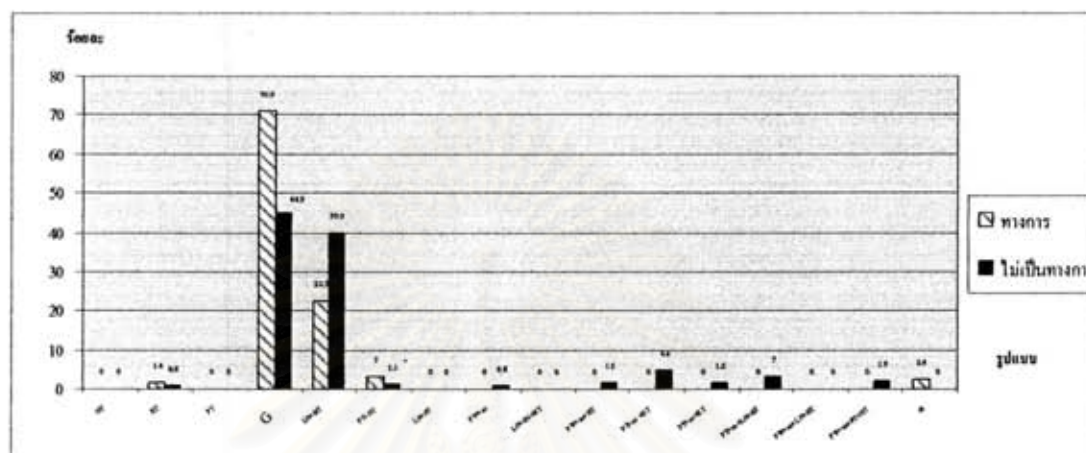

ในการเรียกขานพนักงานขับรถ พบว่า ในสถานการณ์ทางการ พบคำเรียกขานที่ใช้ 4 รูปแบบด้วยกัน ส่วนในสถานการณ์ไม่เป็นทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 8 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในสถานการณ์ทางการ คือ G ได้แก่ ส่วนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสตี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) คิดเป็นร้อยละ 49.3 คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ PT + HT คิดเป็นร้อยละ 35.6 เช่น *untenshu - san* คุณคนขับ (運転手さん) และ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสาม คือ LN + HT เช่น *Kawamura - san* คุณคะวะมูระ (川村さん) คิดเป็นร้อยละ 9.7 ส่วนในสถานการณ์ไม่เป็นทางการนั้น พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่งจะไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการ คือนิยมเรียกพนักงานขับรถด้วยคำเรียกขานที่ไม่แตกต่างระหว่างในและนอกสถานที่ทำงาน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าความเป็นทางการของสถานการณ์จะไม่มีผลต่อการแปรการใช้คำเรียกขานในกลุ่มนี้เนื่องจากคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง และสามจะแตกต่างกับสถานการณ์ทางการอย่างชัดเจน กล่าวคือคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง ได้แก่ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 29 และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ

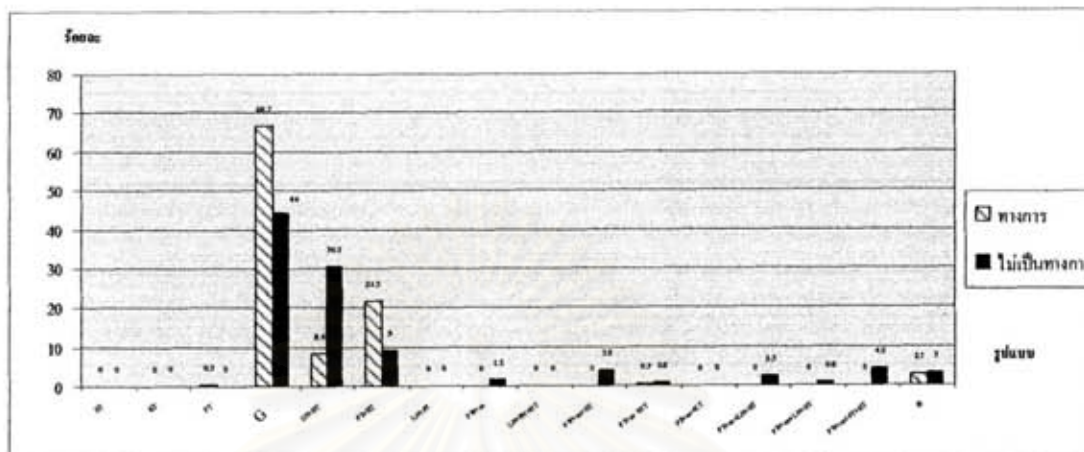

แผนภาพที่ 29 การใช้คำเรียกขานพนักงานรักษาความสะอาดในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาญี่ปุ่น

ในการเรียกขานพนักงานรักษาความสะอาด พบว่า ในสถานการณ์ทางการ พบคำเรียกขานที่ใช้ 5 รูปแบบด้วยกัน ส่วนในสถานการณ์ไม่เป็นทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 10 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด ในสถานการณ์ทางการ คือ G ได้แก่ ส่วนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) คิดเป็นร้อยละ 70.9 ซึ่งถือเป็นจำนวนที่สูงมากกว่าคำเรียกขานในลำดับถัดมาอย่างชัดเจน คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ LN + HT เช่น *Tamura-san* คุณทามะมูระ (田村さん) คิดเป็นร้อยละ 22.3 และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสาม คือ PT + HT คิดเป็นร้อยละ 3 เช่น *soojiin-san* คุณพนักงาน (รักษาความสะอาด) (掃除員さん) และเมื่อพิจารณาการใช้คำเรียกขานในสถานการณ์ไม่เป็นทางการแล้วพบว่าปัจจัยด้านความเป็นทางการของสถานการณ์มีผลต่อการแปรการใช้คำเรียกขานอาชีพพนักงานรักษาความสะอาดเช่นกัน กล่าวคือในสถานการณ์ไม่เป็นทางการจะใช้ G ในการเรียกขานลดลงอย่างชัดเจน โดยมีแนวโน้มที่จะเรียกชื่อสกุลของผู้ฟังมากขึ้น โดยใช้ LN + HT คิดเป็นร้อยละ ร้อยละ 39.9 ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสาม คือ PT + no + HT คิดเป็นร้อยละ 4.6 เช่น *soojiin-no-kata* คุณที่ทำความสะอาด (掃除員の方)

แผนภาพที่ 30 การใช้คำเรียกขานพนักงานเสิร์ฟในสถานการณืทางการและไม่เป็นทางการ

ในการเรียกขานพนักงานเสิร์ฟ พบว่า ในสถานการณืทางการ พบคำเรียกขานที่ใช้ 6 รูปแบบ ด้วยกัน ส่วนในสถานการณืไม่เป็นทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 10 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในสถานการณืทางการ คือ G ได้แก่ ส่วนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสตี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) คิดเป็นร้อยละ 66.7 ซึ่งถือเป็นจำนวนที่สูงมากกว่าคำเรียกขานในลำดับถัดมาอย่างชัดเจน คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสองคือ PT + HT คิดเป็นร้อยละ 21.5 เช่น *ueitaa - san* คุณพนักงาน (เสิร์ฟชาย) (ウェイターさん), *ueitoresu - san* คุณพนักงาน (เสิร์ฟหญิง) (ウェイトレスさん) และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสาม คือ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 8.4 เช่น *Uemura - san* คุณอุเอะมูระ (上村さん) ส่วนในสถานการณืไม่เป็นทางการนั้น พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่งแม้จะไม่แตกต่างกับสถานการณืทางการแต่อัตราส่วนในการใช้ G ก็ลดลงอย่างชัดเจนแสดงว่าความเป็นทางการของสถานการณืมีผลต่อการแปรการใช้คำเรียกขานอาชีพพนักงานเสิร์ฟ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง และสามจะแตกต่างกับสถานการณืทางการอย่างชัดเจนกล่าวคือ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสองจะมีแนวโน้มการเรียกผู้ฟังด้วย ชื่อ มากขึ้น ได้แก่ LN + HT คิดเป็นร้อยละ 30.5 และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ PT + HT คิดเป็นร้อยละ 9 และเมื่อมองภาพรวมของการเรียกในสถานการณืทางการและไม่เป็นทางการในทุกอาชีพของกลุ่มที่ไม่ใช้วิชาชีพแล้ว พบว่าทุกอาชีพมีลักษณะที่เหมือนกันคือ คำเรียกขานที่ใช้ในสถานการณืทางการและไม่เป็นทางการมีความแตกต่างกัน กล่าวคือจากที่เคยใช้ส่วนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสตี (こんにちは) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) มากที่สุดสถานการณือย่างชัดเจนในสถานการณืทางการจะมีแนวโน้มการใช้ลดลงและจะเรียกด้วยชื่อของคู่สนทนามากขึ้น

ทั้งนี้หากมองในแง่ภาพรวมของอาชีพในกลุ่มนี้จะเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นอาชีพให้บริการซึ่งหากเป็นการเรียกขานในสถานที่ทำงาน ซึ่งการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้รับบริการและให้บริการจะเป็นไปอย่างฉิวเฉียดหรือบางกรณีก็อาจไม่จำเป็นต้องพูดจากันเลยก็ได้ ในสถานการณ์ทางการผู้พูดจึงใช้สำนวนการทักทายสวัสดิ์ *konnichiwa* (こんにちは) และขอโทษ *sumimasen* (すみません) ซึ่งจะใช้ทักทายกับคนที่ไม่สนิทสนมมากนักและเป็นการเรียกความสนใจอีกฝ่าย และหากมองในอีกแง่ว่าเมื่อจะเรียกบุคคลอาชีพเหล่านี้ในสถานการณ์ทางการก็จะเป็นการเรียกเพื่อขอความช่วยเหลือบางสิ่งบางอย่างซึ่งเป็นการรบกวนอีกฝ่าย จึงแสดงออกถึงความเกรงใจโดยใช้สำนวน *sumimasen* ขอโทษ (すみません) ในการทักทาย แต่เมื่ออยู่นอกสถานที่ทำงานก็จะทักโดยระบุชื่อผู้ฟัง โดยอาจจะเป็นการแสดงถึงการจำผู้ฟังได้นั่นเองผลจึงออกมาว่ามีแนวโน้มการเรียกด้วยชื่อในอัตราที่สูงขึ้นในสถานการณ์ทางการ

3.2.3.4 สรุปผลการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามความเป็นทางการของ

สถานการณ์ในภาษาญี่ปุ่น

จากผลการวิเคราะห์การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามปัจจัยความเป็นทางการของสถานการณ์ในแต่ละกลุ่มอาชีพสามารถสรุปภาพรวมของการใช้คำเรียกขานได้ว่าความเป็นทางการของสถานการณ์มีผลต่อการแปรการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่น กล่าวคือจะมีการแปรของรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป หรือจะใช้รูปแบบคำเรียกขานที่มีความเป็นกันเองมากขึ้นในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12 ตารางสรุปคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาญี่ปุ่น

บทบาทของผู้ฟัง	สถานการณ์ทางการ		สถานการณ์ไม่เป็นทางการ	
	รูปแบบคำเรียกขาน	ร้อยละ	รูปแบบคำเรียกขาน	ร้อยละ
กลุ่มวิชาชีพ				
1. อาจารย์	PT	47.3	LN + PT	49.3
2. แพทย์	PT	62.2	PT	34.6
3. ทนาย	LN + HT	48.8	LN + HT	55.4
4. วิศวกร	LN + HT	58.8	LN + HT	63.8
5. ทูต	LN + HT	48.3	LN + HT	53.4

บทบาทของผู้ฟัง	สถานการณ์ทางการ		สถานการณ์ไม่เป็นทางการ	
	รูปแบบคำเรียกขาน	ร้อยละ	รูปแบบคำเรียกขาน	ร้อยละ
กลุ่มวิชาชีพ				
1. พยาบาล	G	59.5	LN + HT	47.1
1. ตำรวจ	G	63.6	G	40.8
2. มัคคุเทศก์	G	37.1	LN + HT	50.5
3. นักการเมือง	LN + PT	47	LN + PT	45.4
5. นักศึกษา	PT	34.7	LN + HT	40.5
กลุ่มกึ่งวิชาชีพ				
4. พยาบาล	G	59.5	LN + HT	47.1
5. ตำรวจ	G	63.6	G	40.8
6. มัคคุเทศก์	G	37.1	LN + HT	50.5
7. นักการเมือง	LN + PT	47	LN + PT	45.4
8. นักศึกษา	PT	34.7	LN + HT	40.5
กลุ่มไม่ใช่วิชาชีพ				
1. พนักงานชาย	G	65.1	G	39.5
2. พนักงานขับรถ	G	49.3	G	42.4
3. พนักงานรักษา ความปลอดภัย	G	72.5	G	43.9
4. พนักงานรักษา ความสะอาด	G	70.9	G	44.9
5. พนักงานเสิร์ฟ	G	66.7	G	44

จากผลการวิเคราะห์พบว่ารูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด สถานการณ์ทางการคือ G ส่วนรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด สถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ คือ LN + HT

ปัจจัยความเป็นทางการของสถานการณ์ที่มีผลต่อการแปรคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในกลุ่มวิชาชีพ จะเห็นการแปรการใช้คำเรียกขานอาจารย์และแพทย์ได้อย่างชัดเจนว่า เมื่ออยู่นอกสถานที่ทำงานจะเรียกอาจารย์โดยระบุชื่อมากกว่า อาชีพ / ตำแหน่งเพียงลำพังและในส่วนของ

แพทย์ แม้ในสถานการณ์ทางการ พบว่ายังคงเรียกด้วยอาชีพ / ตำแหน่งมากที่สุด แต่เมื่อพิจารณาจากอัตราส่วนที่ใช้พบว่าลดลงจากสถานการณ์ทางการมาก โดยการใช้ลดลงจากเดิมเกือบครึ่งหนึ่ง สำหรับอาชีพในกลุ่มกึ่งวิชาชีพพบว่า ความเป็นทางการของสถานการณ์มีผลอย่างชัดเจนต่อการแปรการใช้คำเรียกงานอาชีพและตำแหน่ง กล่าวคือ ในอาชีพพยาบาล มัคคุเทศก์ และนักศึกษา จะมีการใช้คำเรียกงานที่ระบุชื่อสกุลของกลุ่มงานมากขึ้นแทนที่จะใช้คำแสดงการทักทายหรืออาชีพ / ตำแหน่งและสำหรับอาชีพในกลุ่มกึ่งวิชาชีพ พบว่าแม้รูปแบบคำเรียกงานในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการจะไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาอัตราส่วนในการใช้ พบว่าในสถานการณ์ไม่เป็นทางการจะใช้ G ในการทักทายน้อยกว่าอย่างชัดเจน และในอัตราส่วนที่ลดลงนี้จะไปเพิ่มในส่วนของ LN + HT แทน ดังรายละเอียดที่นำเสนอไปแล้วในแต่ละกลุ่มอาชีพก่อนหน้านี้ ดังนั้นจึงอาจจะสรุปได้ว่า ความเป็นทางการของสถานการณ์มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้คำเรียกงานในภาษาญี่ปุ่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

รูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทย

เนื้อหาในบทนี้แบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรกจะกล่าวถึงรูปแบบของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทย ส่วนที่ 2 เป็นการนำเสนอปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการแปรของการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทยอัน ได้แก่ ปัจจัยทางด้านกลุ่มอาชีพของผู้ฟัง เพศของผู้พูด ผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์ โดยรายละเอียดต่าง ๆ จะนำเสนอต่อไป

4.1 รูปแบบของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทย

ผลของการวิเคราะห์รูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทยพบว่า มีรูปแบบของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่ง 16 รูปแบบ รายละเอียดตามที่ได้นำเสนอไปแล้วในบทที่ 2 โดยภายใน 16 รูปแบบนี้แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบเพียงส่วนเดียว คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 2 ส่วน คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 3 ส่วน และคำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 4 ส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบเพียงส่วนเดียว

คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบเพียงส่วนเดียวคือ คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบเพียงส่วนเดียว โดยไม่มีส่วนประกอบคำเรียกขานประเภทอื่น ๆ มาประกอบด้วย คำเรียกขานที่จัดอยู่ในประเภทนี้มี 4 รูปแบบ ได้แก่

FN เช่น บัณฑิต ปู่ สุกา สุ

KT เช่น พี่ น้ำ ลุง

PT เช่น อาจารย์ หมอ ยาม บ่อย ทนาย คนขับรถ

T เช่น คุณ ท่าน

4.1.2 คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 2 ส่วน

คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 2 ส่วนคือคำเรียกขานที่ประกอบด้วยส่วนประกอบคำเรียกขาน 2 ประเภท คำเรียกขานที่จัดอยู่ในประเภทนี้มี 6 รูปแบบ ได้แก่

KT + FN เช่น น้ามานพ พี่ปู่ ลุงบุญมา ป้าน้อย

KT + PT เช่น ลุงตำรวจ ลุงคนขับรถ พี่ยาม พี่รถ. ป้าแม่บ้าน ลุงการโรง

PT + FN เช่น อาจารย์สมชาย หมอปลิธาน ทนายสมเกียรติ ทูตวิโรจน์ ส.ส.

อรอนงค์ ประธานบัณฑิต ยามบุญมา ไก่ชู้ศักดิ์

T + FN เช่น คุณสมเกียรติ คุณเอกชัย คุณวีรบุษ คุณนก

T + KT เช่น คุณลุง คุณป้า คุณน้า

T + PT เช่น คุณหมอ คุณทนาย คุณพยาบาล คุณตำรวจ

4.1.3 คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ3ส่วน

คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ3ส่วนจะประกอบด้วยส่วนประกอบคำเรียกขาน 3 ประเภท คำเรียกขานที่จัดอยู่ในประเภทนี้มี 4 รูปแบบ ได้แก่

KT + PT + FN เช่น พี่ ส.ส.นาวิน

T + KT + FN เช่น คุณน้าออร์ คุณอาสาสมัคร คุณลุงเอกชัย คุณน้ามานพ

T + PT + FN เช่น คุณหมอปณิธาน คุณหมอเป้า คุณทนายสมเกียรติ ท่านทศวิโรจน์
คุณพยาบาลวีรนุช คุณตำรวจปกป้อง ท่าน ส.ส. นาวิน

T + KT + PT เช่น คุณลุงทนาย คุณลุงชาม

4.1.4 คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 4 ส่วน

คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนประกอบคำเรียกขาน 4 ประเภท คำเรียกขานที่จัดอยู่ในประเภทนี้มี 1 รูปแบบ ได้แก่

T + KT + PT + FN เช่น คุณน้าตำรวจแววดา

กรณีที่ไม่มีการใช้คำเรียกขานในการสนทนา เช่น ในบางครั้งเมื่อผู้พูดต้องการที่จะเริ่มต้นการสนทนากับผู้ฟัง แทนที่จะใช้คำเรียกขาน ผู้พูดอาจไม่ใช้คำเรียกขานเรียกผู้ฟังก่อนก็ได้ โดยที่ผู้พูดพูดเรื่องที่คุณต้องการเลยโดยไม่ใช้คำเรียกขาน กรณีเช่นนี้จัดอยู่ในรูปแบบของคำเรียกขานประเภท ๐ คือ ไม่ใช้คำเรียกขาน

4.2 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทยตามปัจจัยอาชีพของผู้ฟัง เพศของผู้พูดผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์

4.2.1 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามปัจจัยอาชีพของผู้ฟัง

การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามอาชีพของผู้ฟังนั้น ตามที่ผู้วิจัยได้แบ่งอาชีพของผู้ฟังเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มกึ่งวิชาชีพ และกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพ ดังรายละเอียดที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้พิจารณาจากข้อมูลทั้งรูปแบบคำเรียกขานที่มีการใช้และนับรวมการไม่ใช้คำเรียกขานด้วย ในการใช้คำเรียกขานอาชีพ และตำแหน่งตามกลุ่มอาชีพในภาษาไทยพบปริมาณความถี่ของการใช้ คำเรียกขานแต่ละรูปแบบในปริมาณความถี่ไม่เท่ากัน บางรูปแบบปรากฏใช้เป็นจำนวนมาก แต่บางรูปแบบมีการปรากฏใช้เป็นจำนวนน้อย ดังนั้นเพื่อแสดงปริมาณการใช้คำเรียกขานแต่ละรูปแบบที่คิดเป็นสัดส่วนที่ถูกต้อง และเข้าใจง่าย ผู้วิจัยจึงขอแสดงผลรวมของการใช้คำเรียกขานแต่ละรูปแบบเป็นคำร้อยละและนำเสนอในรูปแบบของแผนภูมิ ไปตามแต่ละอาชีพในทั้งสามกลุ่มอาชีพ

4.2.1.1 คำเรียกขานอาชีพในกลุ่มที่ 1 (อาชีพในกลุ่มวิชาชีพ)ในภาษาไทย

ในกลุ่มนี้จะประกอบด้วยอาชีพที่เป็นตัวแทนของกลุ่ม 5 อาชีพ ได้แก่ อาจารย์ แพทย์ หนายความ วิศวกร และทูด และก่อนที่จะกล่าวถึงรายละเอียดการใช้คำเรียกขานแต่ละอาชีพในกลุ่มนี้ เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดจึงขอสรุปความถี่ของการใช้คำเรียกขานอาชีพในกลุ่มวิชาชีพได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 13 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งเรียกกลุ่มวิชาชีพในภาษาไทย

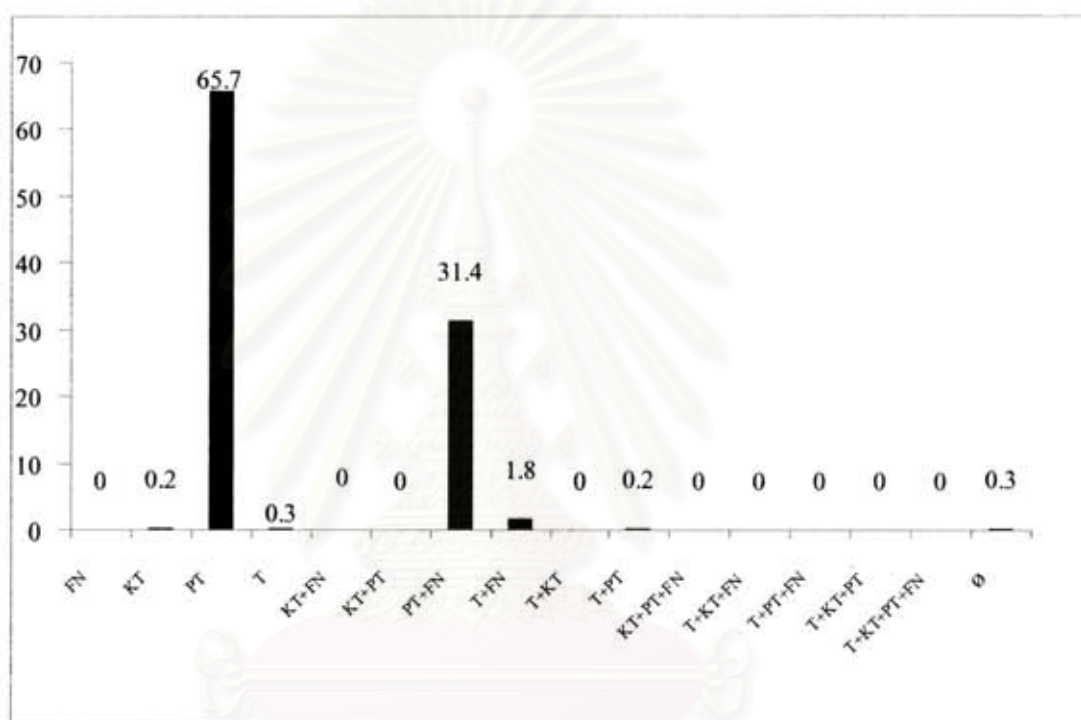
ลำดับที่	รูปแบบคำเรียกขาน	ร้อยละ
1	T + FN เช่น คุณสมเกียรติ	32.4
2	PT เช่น อาจารย์ หมอ	22
3	T + PT เช่น คุณหมอ คุณทนาย	16.6
4	PT + FN เช่น อาจารย์สมชาย หมอปณิธาน	10.4
5	KT + FN เช่น น้ามานพ	5.4
6	T เช่น คุณ ท่าน	4.3
7	KT เช่น พี่ น้า	2.8
8	T + KT เช่น คุณลุง คุณน้า	2
9	T + PT + FN เช่น คุณหมอปณิธาน	2
10	T + KT + FN เช่น คุณอาสมเกียรติ	1
11	Ø	0.9
12	FN สมชาย	0.2
13	T + KT + PT เช่น คุณลุงทนาย	0.1

จะเห็นได้ว่ารูปแบบที่นักศึกษาไทยนิยมเรียกขานผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มวิชาชีพมากที่สุดมี 3 รูปแบบที่มีอัตราส่วนในการใช้สูงกว่ารูปแบบอื่นอย่างเห็นได้ชัด อันดับที่ 1 ได้แก่ คำนำหน้าตามด้วยชื่อ ยกเว้นผู้ที่มีอาชีพ อาจารย์ และแพทย์ โดยจะนิยมเรียกอาจารย์ด้วยอาชีพ / ตำแหน่ง ได้แก่ คำว่า อาจารย์ และเรียกแพทย์ด้วย คำนำหน้าตามด้วย อาชีพ / ตำแหน่ง ได้แก่ คำว่า คุณหมอ จะเห็นได้ว่าแม้อาชีพอาจารย์ แพทย์ ทนาย วิศวกร และทูด จะเป็นอาชีพที่ดีว่ามีสถานะสูงในสังคมเหมือน ๆ กัน แต่พบว่าในเรื่องของการเรียกขานยังมีความแตกต่างกัน คือ มีเพียงอาชีพอาจารย์และ

แพทย์เท่านั้นที่ใช้ PT เป็นส่วนประกอบในการเรียกขาน ซึ่งโดยปกติแล้วสองอาชีพนี้จะได้รับการมองจากคนในสังคมว่าเป็นอาชีพที่คนให้ความเคารพยกย่องเป็นพิเศษ¹ รูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับ 2 คือ อาชีพ / ตำแหน่ง และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับ 3 คือ กำน่านำหน้า + อาชีพ / ตำแหน่ง ซึ่งรายละเอียดของการใช้คำเรียกขานในแต่ละอาชีพจะได้นำเสนอในลำดับถัดไป

แผนภาพที่ 31 การใช้คำเรียกขานอาจารย์ในภาษาไทย

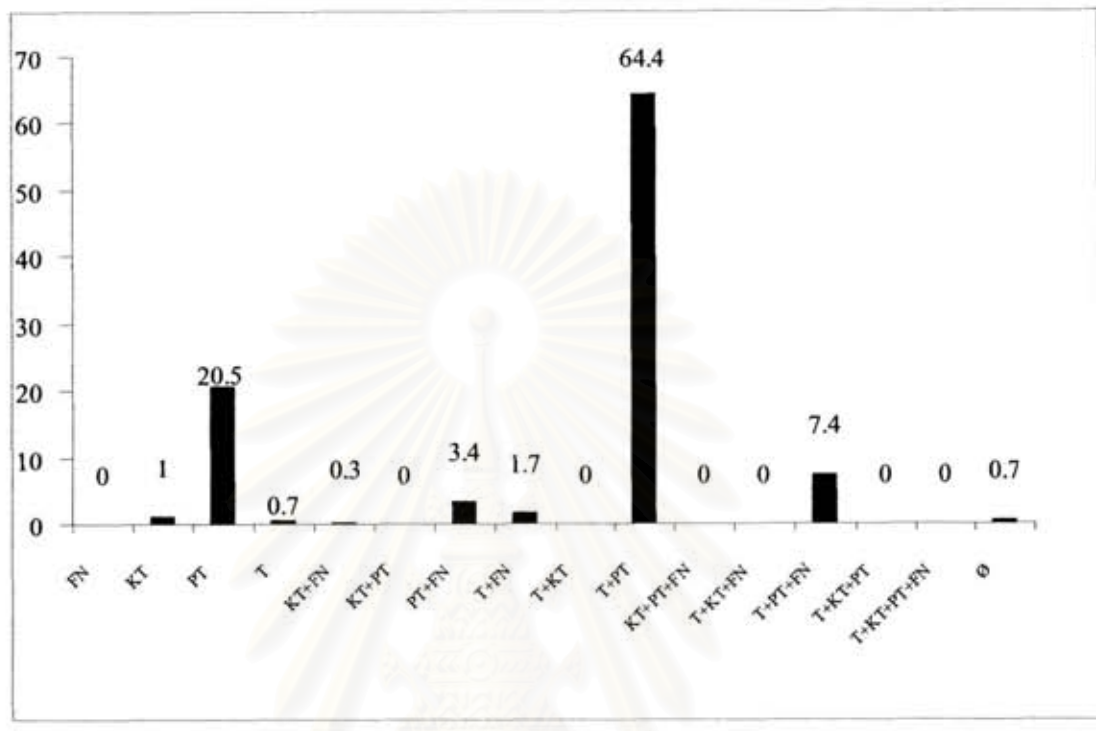

ในการเรียกขานอาจารย์พบรูปแบบคำเรียกขาน 7 รูปแบบด้วยกัน แต่รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกอาจารย์มากที่สุด คือ PT คิดเป็นร้อยละ 65.7 ได้แก่ คำว่า อาจารย์ รองลงมา ได้แก่ การเรียกด้วย PT + FN เช่น อาจารย์สมชาย อาจารย์บุษบา อาจารย์บุษ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 31.4 นอกจากนี้ พบว่า T + FN เป็นรูปแบบคำเรียกขานถูกใช้มากเป็นอันดับที่สาม แต่ก็ถือเป็นความถี่ที่น้อยมากเมื่อเทียบกับคำเรียกขานที่ถูกใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง และสองเพียงร้อยละ 1.8 เช่น คุณสมชาย คุณบุษบา ในสังคมไทยอาชีพครู / อาจารย์ถือเป็นอาชีพที่มีเกียรติและมีสถานะทางสังคมสูง

¹ ปรีชา อิงคาภิรมย์ โสริเอะ 堀江 インカピロム. プリヤ. 「タイ語の多様性について」, (明治書院, 1988).

สุรินทร์ เมทะนี (2551) กล่าวว่า “ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญไม่น้อยไปกว่าสถาบันครอบครัว จะต้องทำหน้าที่ดูแลในเรื่องของการให้ความรู้ การศึกษา การอบรมทางด้านจริยธรรมให้เด็ก เจริญเติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพต่อสังคม ซึ่งจะส่งผลทางตรงให้สังคมนั้น ๆ เจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และเป็นสังคมที่อยู่กันด้วยความสงบสุข ผู้ประกอบอาชีพครูในสังคมไทยจึงไม่ใช่เพียงแต่ผู้ที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการเท่านั้นด้วยบริบทของสังคมไทยได้ให้ความเคารพนับถือครูว่าเป็นผู้ที่มีพระคุณเปรียบเสมือนญาติสนิท ญาติผู้ใหญ่อันเป็นวัฒนธรรม และวิถีชีวิตแบบไทย ๆ ที่ได้สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน” จะเห็นได้ว่าในสังคมไทยจะให้เกียรติและยกย่องครูค่อนข้างมาก และสิ่งที่แสดงออกถึงความรู้สึกยกย่องนี้ ยกตัวอย่างเช่น ประเพณีไหว้ครู หรือ แม้แต่การเรียกขานครู / อาจารย์ที่มักจะเรียกโดยใช้คำว่า ครู อาจารย์ เป็นการยกย่องให้เกียรติหรือ อาจจะเดิมนำหน้าอาชีพในการเรียกขาน ดังที่ ปรีชา อิงคาภิรมย์ ไสริเอะ (1990) กล่าวถึงการเรียกอาชีพ / ตำแหน่งเปรียบเทียบระหว่างภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทยว่าในภาษาไทยจะไม่เติมคำเรียกเพื่อเพิ่มความรู้สึก san คุณ (さん) ต่อท้ายอาชีพซึ่งไม่ได้มองว่าเป็นการเรียกที่ไม่สุภาพแต่อย่างใด เพราะ ไม่มีธรรมเนียมการใช้แบบนี้ในภาษาไทย ยกเว้น อาชีพครู หมอ ซึ่งในสังคมไทยถือว่า มีสถานะสูงก็จะเติมคุณต่อท้ายอาชีพ เช่น คุณหมอ คุณครู ทว่าข้อสังเกตหนึ่งจะเห็นว่าจะไม่พบการใช้คำว่า “คุณอาจารย์” ข้อสังเกตนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าปกติคำว่า อาจารย์ มักจะใช้เรียกผู้ที่สอนในระดับวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมากกว่าจะเรียกผู้ที่สอนในระดับประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา และอาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัยนั้นมักจะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ และเชี่ยวชาญทางด้านศาสตร์นั้น ๆ อย่างลึกซึ้งเฉพาะด้าน เช่น อาจจะสังเกตได้ว่า ผู้ที่สอนในระดับมหาวิทยาลัยจะสอนเฉพาะสาขาวิชาที่ตนเชี่ยวชาญเท่านั้น ในขณะที่ในระดับประถมผู้สอน 1 คนอาจจะสอนหลายวิชาก็ได้ ซึ่งบางวิชาที่อาจจะไม่ใช่สาขาที่ตนเองเชี่ยวชาญโดยตรง และจากการเป็นผู้เชี่ยวชาญในศาสตร์นั้น ๆ อย่างดีนั่นเอง จึงได้มีการเรียกยกย่องให้เป็น “อาจารย์” โดยที่ไม่ได้มองในแง่การสอนที่นอกเหนือไปจากวิชาการ เช่น คุณธรรม จริยธรรม กริยามารยาทหรือการดำรงชีวิต การให้คำปรึกษาต่าง ๆ ในขณะที่ผู้ที่เราเรียกว่า “ครู” จะให้ภาพการสอนในสิ่งเหล่านี้ด้วยจนเปรียบเสมือนพ่อแม่คนที่สอง การเรียกจึงอาจจะสื่อความรู้สึกที่พิเศษ และยกย่อง โดยเดิมนำหน้าด้วยเมื่อเรียกเหมือนที่เราเรียกพ่อแม่ ว่า “คุณแม่” “คุณพ่อ” ดังนั้นผลของแบบสอบถามที่พบว่า มีการเรียกอาจารย์ว่า “อาจารย์” ก็อาจจะเป็นเพราะเป็นการยกย่องให้เกียรติผู้ที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการ และเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในศาสตร์สาขานั้น ๆ นั่นเอง

แผนภาพที่ 32 การใช้คำเรียกขานแพทย์ในภาษาไทย

ในการเรียกขานแพทย์พบรูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ 9 รูปแบบด้วยกัน แต่รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกแพทย์มากที่สุด คือ T + PT คิดเป็นร้อยละ 64.4 ซึ่งเป็นความถี่ที่สูงมาก ได้แก่ คำว่า คุณหมอ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สอง ได้แก่ PT คือ คำว่า หมอ คิดเป็นร้อยละ 20.5 ส่วนในอันดับที่สาม พบว่า รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้ คือ T + PT + FN คิดเป็นร้อยละ 7.4 เช่น คุณหมอปณิธาน คุณหมอกชกร คุณหมอเป้า เป็นต้น

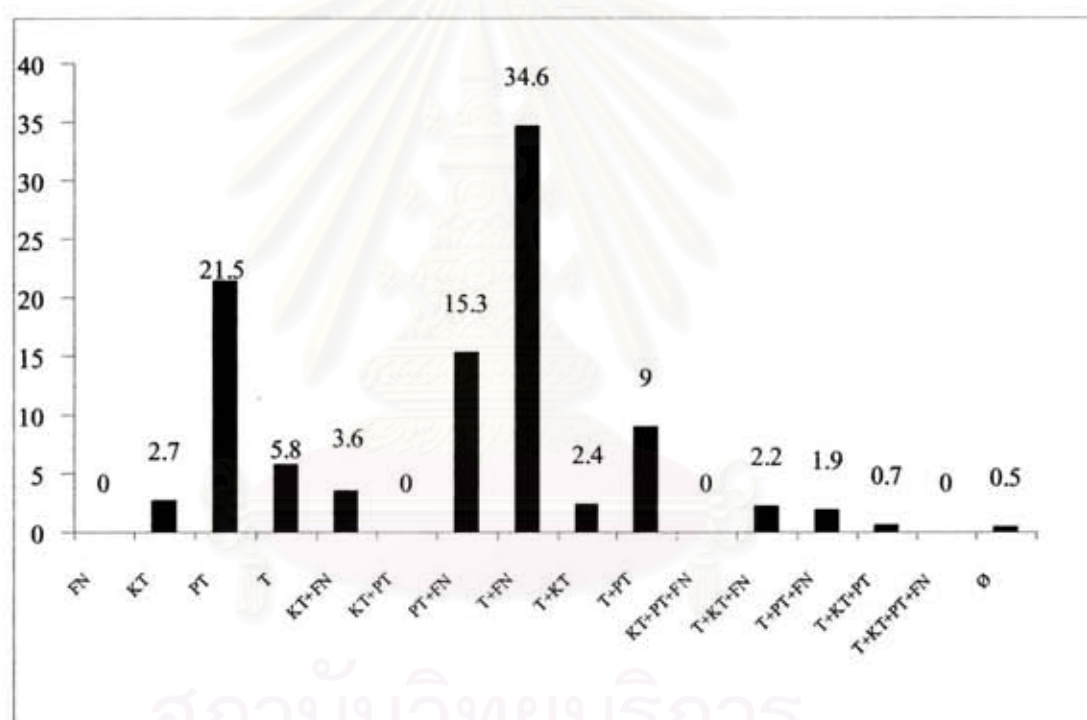
อาชีพแพทย์ในสังคมไทยถือว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ คือ นอกจากจะเป็นอาชีพที่ช่วยเหลือผู้อื่นให้หายจากความทุกข์ทรมารจากโรคแล้ว ผู้จะเป็นหมอได้ต้องผ่านกระบวนการเรียนที่ยากและยาวนาน ผู้ที่เรียนแพทย์ได้สังคมจึงมองว่าเป็นคนเก่ง และมีสติปัญญาดี อาชีพแพทย์นอกจากจะมีเกียรติแล้ว อรศรี งามวิทยาพงศ์ (2549) ยังได้กล่าวถึง อำนาจแพทย์ในสังคมสมัยใหม่ไว้อย่างน่าสนใจว่า

“อำนาจของแพทย์มาจากการที่คนทั้งหลายเชื่อว่าเป็น “ผู้รู้” ในสิ่งที่ผู้อื่นส่วนใหญ่ไม่รู้และ ความรู้นั้นสามารถลบล้างกาลให้มนุษย์พ้นทุกข์จาก โรคภัยอันทรมาณทั้งกายและใจได้ เป็นอาชีพเดียวที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ตั้งแต่ก่อนเกิดต่อเนื่องไปจนถึงหลังตายในสังคมสมัยใหม่แพทย์ยังขยายอำนาจออกไปอีก จากบทบาทของการเอาชนะ โรคภัยไข้เจ็บมาสู่การมีอำนาจจากการเป็นผู้กำกับ การเกิด การเอาชนะความตาย และเป็น “ผู้จัดการใหญ่” ให้ร่างกายมนุษย์มีรูปลักษณะและคุณสมบัติตามที่เจ้าของต้องการ เช่น ไม่อ้วน ไม่แก่ ผิวขาว จมูกโด่ง เตะปี่บดิ่ง ฉลาด จ้างั่ง อารมณ์ดี ฯลฯ

บทบาทและอำนาจของแพทย์ จึงเข้าไปอยู่ในวิถีชีวิตของคนในสังคมสมัยใหม่ทุกชั้น มากยิ่งกว่าอำนาจใด ๆ โดยถูกตั้งคำถามตรวจสอบ สงสัยน้อยที่สุดด้วยเพราะคนส่วนมากเชื่อกันว่า แพทย์คือผู้ที่ดีที่สุดในเรื่องการจัดการชีวิตให้ปกติสุข และเป็นไปตามที่ตนเองต้องการ

ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจหากการเรียกผู้มีอาชีพแพทย์จะเป็นไปในลักษณะที่มีการยกย่องตามที่ผลการสำรวจออกมาว่ามีการใช้คำนำหน้า “คุณ” นำหน้าอาชีพ / ตำแหน่ง และที่น่าสงสังเกตุ คือ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดทั้งสามลำดับนั้นต่างมีการใช้อาชีพ / ตำแหน่ง เป็นส่วนประกอบในการเรียกทั้งสิ้น ย่อมแสดงถึงการให้ความสำคัญต่อผู้มีอาชีพนี้เป็นอย่างดี

แผนภาพที่ 33 การใช้คำเรียกขานทนายในภาษาไทย

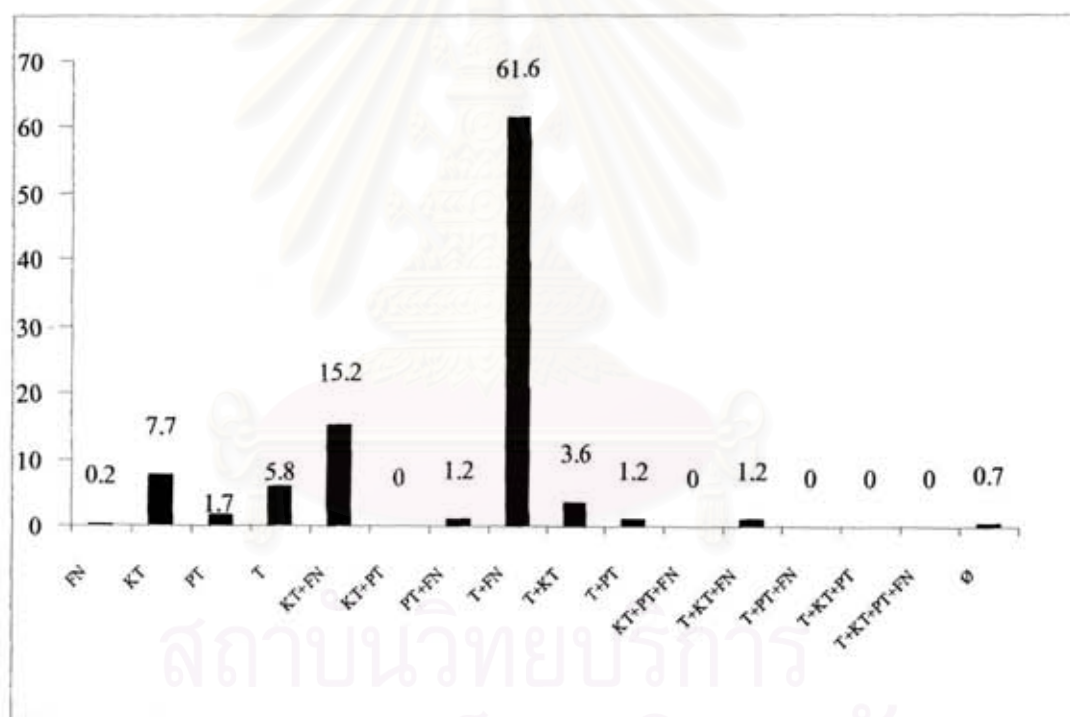

ในการเรียกขานทนายพบรูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้มากถึง 12 รูปแบบด้วยกัน แต่รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกทนายมากที่สุด คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 34.6 เช่น คุณสมเกียรติ คุณอรวิ คุณอร รองลงมา คือ การใช้ PT ได้แก่ คำว่า ทนาย คิดเป็นร้อยละ 21.5 ส่วนคำเรียกขานที่พบว่า มีการใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ PT + FN คิดเป็นร้อยละ 15.3 เช่น ทนายสมเกียรติ ทนายอรวิ ทนายอร

อาชีพทนายเป็นอีกอาชีพหนึ่งที่มีลักษณะงานเกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับกฎหมาย ให้คำแนะนำเกี่ยวกับปัญหาบุคคล และธุรกิจในแง่ของ

กฎหมายดำเนินการฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลในนามของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบ้านเมือง ฯลฯ ในแง่คุณธรรม จริยธรรมก็น่าจะนับได้ว่า เป็นอาชีพที่น่ายกย่อง แต่กลับมีข้อสังเกตว่า ความรู้สึกที่คนในสังคมมอง ทนายนั้น บางครั้งกลับกลายเป็นแง่ลบ เช่น มองว่าทนายช่วยเหลือว่าความให้คนผิดพันโทษ หรือ บางครั้งก็เรียกเงินค่าทนายในอัตราที่สูง ภาพของทนายเมื่อเทียบกับอาจารย์หรือแพทย์แล้ว ความรู้สึกยกย่องจึงต่างกัน ในการเรียกขานเองก็จะเรียกแบบสุภาพไม่ได้ยกย่องเป็นพิเศษ แต่หาก เป็นการเรียกทนายขณะปฏิบัติงาน เช่น กรณีว่าความในศาล จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพ ทนายทำให้ทราบว่า จะมีการเรียกโดยใช้คำว่า ทนาย ไม่ว่าจะ เป็น “ทนายโจทก์” หรือ “ทนาย จำเลย”

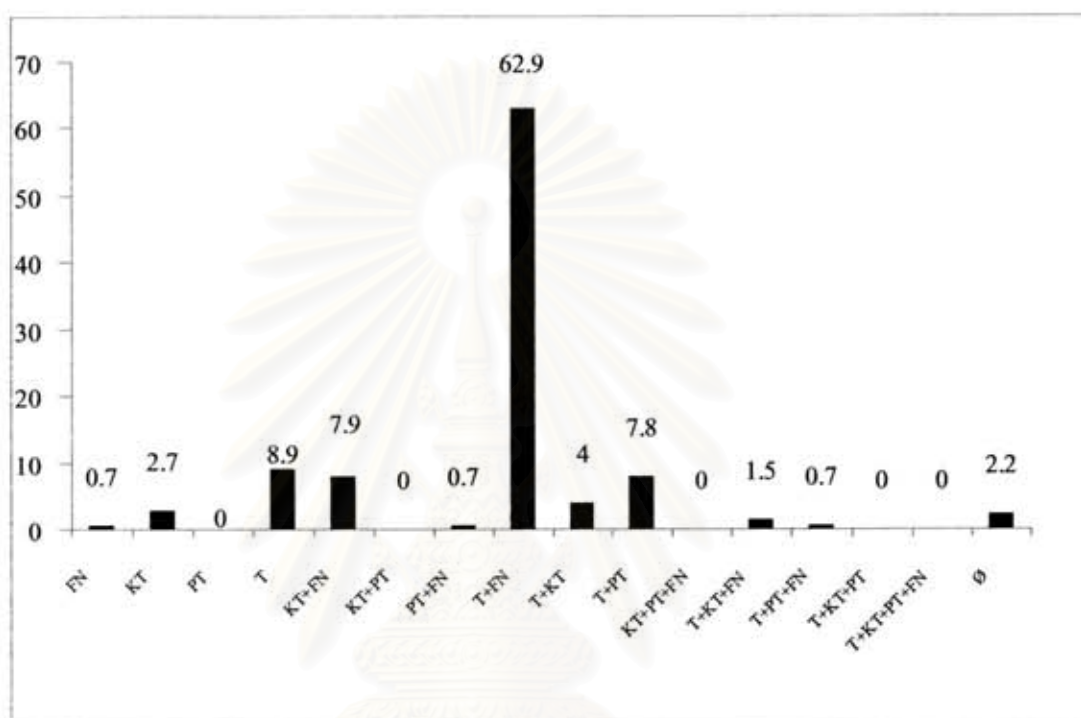
แผนภาพที่ 34 การใช้คำเรียกขานวิศวกรในภาษาไทย

ในการเรียกขานวิศวกรพบรูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ 11 รูปแบบด้วยกัน แต่รูปแบบ คำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกขานวิศวกรมากที่สุด คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 61.6 ได้แก่ คุณเอกชัย คุณอารีย์ คุณเอก คุณไก่อ รongลงมา คือ การใช้ KT + FN คิดเป็นร้อยละ 15.2 เช่น พี่เอกชัย พี่เอก ส่วนคำเรียกขานที่พบว่าถูกใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ KT เช่น พี่ น้ำ ลุง มีความถี่ในการใช้คิดเป็น ร้อยละ 7.7 วิชาชีพวิศวกรเองเป็นที่ยอมรับว่าเป็นอาชีพที่มีสถานภาพทางสังคมสูง และรายได้ก็ นับว่าสูงเมื่อเทียบกับอาชีพอื่น ๆ แต่เมื่อมองในแง่ลักษณะของงาน ก่อนข้างจะมีเวดดวงเฉพาะไม่ได้ ทำงานที่พบปะติดต่อกับผู้คนที่หลากหลายมากนัก สำหรับความรู้สึกต่อวิศวกรของคนทั่วไปใน สังคม ผู้วิจัยมองว่าไม่ได้ มองว่าเป็นอาชีพที่มีแง่ลบอันจะทำให้เกิดอคติใด ๆ ดังนั้นการเรียกขาน

ผู้ประกอบอาชีพวิศวกรจึงเป็นไปในลักษณะการเรียกที่แสดงความสุภาพไม่ได้แสดงความขกข่องหรือสนิทสนมเป็นพิเศษ

แผนภาพที่ 35 การใช้คำเรียกขานทูตในภาษาไทย

ในการเรียกขานทูตพบรูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏ 11 รูปแบบด้วยกัน แต่รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกขานทูตมากที่สุด คือ T+FN คิดเป็นร้อยละ 62.9 ซึ่งเป็นอัตราความถี่ที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับความถี่ของรูปแบบที่ใช้ในอันดับถัด ๆ มา โดยรูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้ในอันดับต่อมา พบว่า มีความถี่ในการใช้น้อยและไม่ค่อยแตกต่างกันมากนัก รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับที่สอง ได้แก่ T ได้แก่ คำว่า คุณ และท่าน มีความถี่ในการใช้คิดเป็นร้อยละ 8.9 ส่วนคำเรียกขานที่พบว่าถูกใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ KT+FN มีความถี่ในการใช้คิดเป็นร้อยละ 7.9 เช่น ลุงวิโรจน์ ป้าเพียงใจ เป็นต้น

สำหรับอาชีพทูตหากมองในแง่โอกาสที่จะได้พบปะหรือพูดคุยด้วยนั้นตามสภาพความเป็นจริงค่อนข้างจะเกิดขึ้นได้น้อย นั่นก็เป็นเพราะอาชีพทูตจะมีการทำงานที่อยู่ในแวดวงจำกัดและมักจะปฏิบัติงานในต่างประเทศหรือในวงสังคมระดับประเทศ แต่เพื่อที่ความต้องการจะทราบความคิดของผู้ตอบแบบสอบถามว่า หากได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับผู้ที่มีอาชีพทูตจริง ๆ แล้วจะเรียกว่า

อย่างไร อาชีพทูตจึงเป็นอีกอาชีพหนึ่งในกลุ่มวิชาชีพที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ดังนั้นผลที่ได้จากแบบสอบถามจึงอาจจะเป็นความคิดของผู้ตอบที่คาดคะเนจากสถานการณ์ที่กำหนดให้มากกว่าจะ

ตอบจากประสบการณ์จริงซึ่งผลที่ได้พบว่า จะนิยมนิยกรเรียกขานผู้มีอาชีพพูด เหมือนกับเรียกขานอาชีพ วิศวกรหรือทนาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะตามความถนัดของผู้ตอบแบบสอบถามแล้วอาชีพพูด เป็นอาชีพ ที่มีสถานะทางสังคมสูง แต่ในแง่การทำงานก็ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้อื่นเหมือนหมอ หรือ มีลูกศิษย์นับถือยกย่องเหมือนอาจารย์ ที่มีการเรียกพูดจึงมิได้แสดงความรู้สึยกยกย่องหรือสนิทสนม เป็นพิเศษ

4.2.1.2 อาชีพในกลุ่มที่ 2 (อาชีพในกลุ่มกึ่งวิชาชีพ) ในภาษาไทย

ในกลุ่มนี้จะประกอบด้วยอาชีพที่เป็นตัวแทนของกลุ่ม 5 อาชีพ ได้แก่ พยาบาล ตำรวจ มัคคุเทศก์ นักการเมือง และนักศึกษา และก่อนที่จะกล่าวถึงรายละเอียดการใช้คำเรียกขานแต่ละ อาชีพในกลุ่มนี้ เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดจึงขอสรุปความถี่ของการใช้คำเรียกขานอาชีพในกลุ่ม กึ่งวิชาชีพได้ดังตารางต่อไปนี้

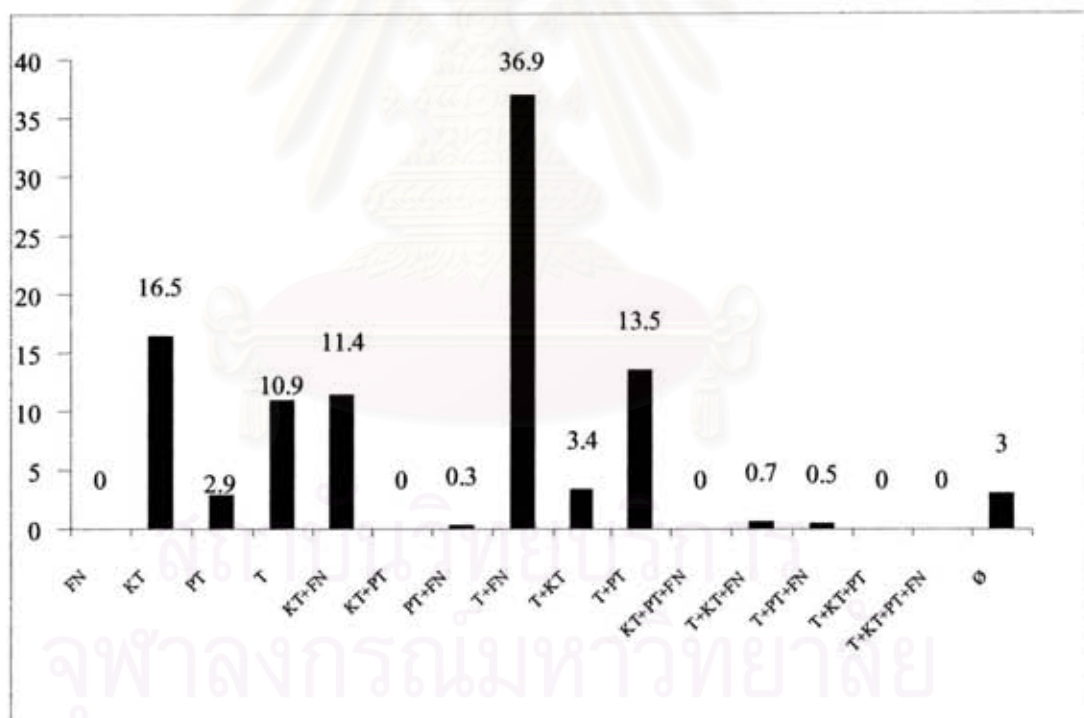
ตารางที่ 14 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งของอาชีพในกลุ่มกึ่งวิชาชีพ

ลำดับที่	รูปแบบคำเรียกขาน	ร้อยละ
1	T + FN เช่น คุณวีรบุรุษ	36.7
2	KT + FN เช่น พี่ชูศักดิ์	17.7
3	T + PT เช่น คุณตำรวจ	12.9
4	KT เช่น พี่ น้ำ	10
5	T เช่น คุณ ท่าน	9.7
6	FN เช่น ปู สุดา	3
7	Ø	2.8
8	PT เช่น พยาบาล ตำรวจ	2.4
9	T + KT เช่น คุณลุง คุณน้ำ	2
10	PT + FN เช่น ไกด์ชูศักดิ์	1.2
11	T + PT + FN เช่น คุณพยาบาลวีรบุรุษ	0.6
12	KT + PT เช่น พี่ตำรวจ	0.5
13	T + KT + FN เช่น คุณน้ำแมว	0.4

จะเห็นได้ว่ารูปแบบที่นักศึกษาไทยนิยมนิยกรเรียกขานผู้มีอาชีพในกลุ่มกึ่งวิชาชีพมากที่สุดมี 3 รูปแบบที่มีอัตราส่วนในการใช้สูงกว่ารูปแบบอื่นอย่างเห็นได้ชัด อันดับที่ได้แก่ T + FN

เช่นเดียวกับกลุ่มวิชาชีพ ยกเว้นตำรวจที่เรียกขานด้วย T + PT มากที่สุด ได้แก่ คำว่า คุณ ตำรวจ และนักศึกษา ที่เรียกขานด้วย KT + FN เช่น พี่บัณฑิต พี่สุดา พี่ปู พี่สุ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับ 2 คือ KT + FN และลำดับ 3 ได้แก่ T + PT ซึ่งการเรียกขานด้วย T + FN เป็นการเรียกขานคู่สนทนาอย่างสุภาพที่ไม่ได้แสดงความรู้สึกเคารพยกย่องหรือแสดงความสนิทสนมต่ออีกฝ่ายเป็นพิเศษ โดยได้อธิบายเหตุผลในการเรียกขานของแต่ละอาชีพไปแล้วข้างต้น ยกเว้นเพียงอาชีพตำรวจที่ผู้วิจัยได้เขียนถึงข้อสังเกตไปแล้วข้างต้นเช่นกันว่าเป็นอาชีพที่มีภาพลักษณ์ชัดเจน จึงมีการใช้คำบอกอาชีพ / ตำแหน่ง ในการเรียกขานมากที่สุด ส่วนอาชีพนักศึกษาซึ่งมีวัยใกล้เคียงกับผู้ตอบแบบสอบถามและอยู่ในสถานศึกษาที่มีเรื่องของการเคารพรุ่นพี่หรือผู้อาวุโสกว่ามาเป็นปัจจัยทำให้เป็นอีกอาชีพหนึ่งที่ทำให้มีการเรียกขานต่างจากอาชีพอื่น ๆ รายละเอียดของการใช้คำเรียกขานในแต่ละอาชีพของกลุ่มนี้จะนำเสนอในลำดับถัดไป

แผนภาพที่ 36 การใช้คำเรียกขานพยาบาลในภาษาไทย

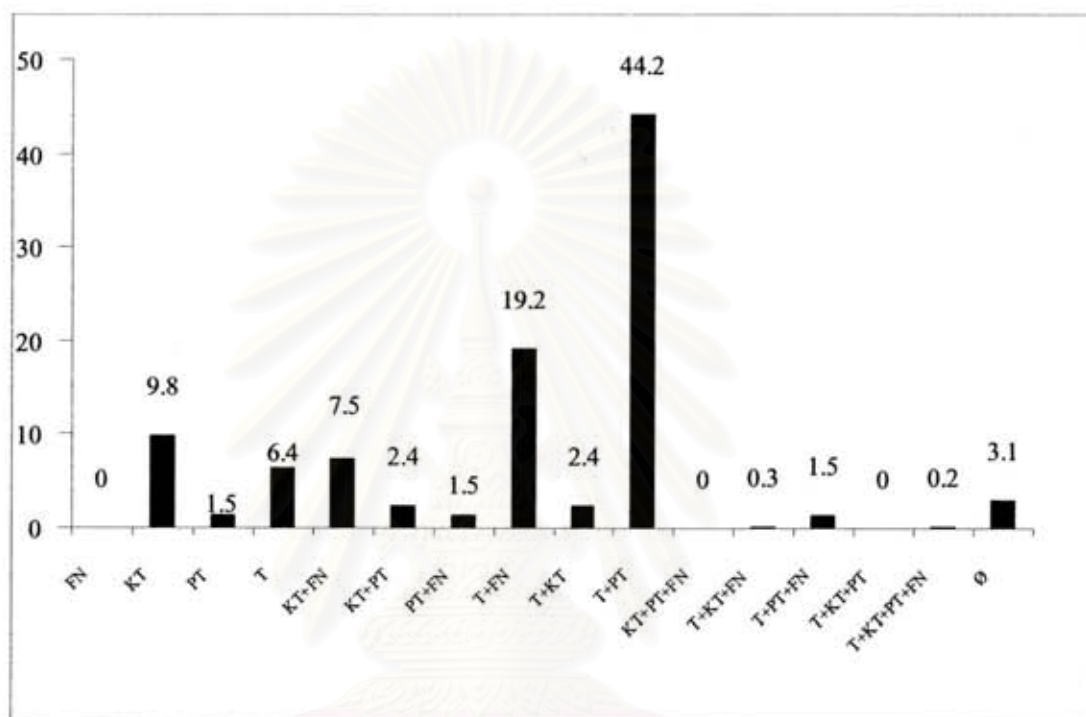
ในการเรียกขานพยาบาลพบรูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้มากถึง 11 รูปแบบด้วยกัน แต่รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกขานพยาบาลมากที่สุด คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 36.9 ได้แก่ คุณมานพ คุณวีรนุช คุณนพ คุณนุช เป็นต้น รองลงมาคือการเรียกด้วย KT คิดเป็นร้อยละ 16.5

เช่น พี่ น้ำ ลุง เป็นต้น ส่วนคำเรียกขานที่ถูกใช้มากเป็นอันดับที่ 3 คือ T + PT ได้แก่ คำว่า คุณพยาบาล และยังพบว่านอกจากนี้ยังมีการเรียกขานพยาบาล และบุรุษพยาบาลว่าคุณหมอด้วย

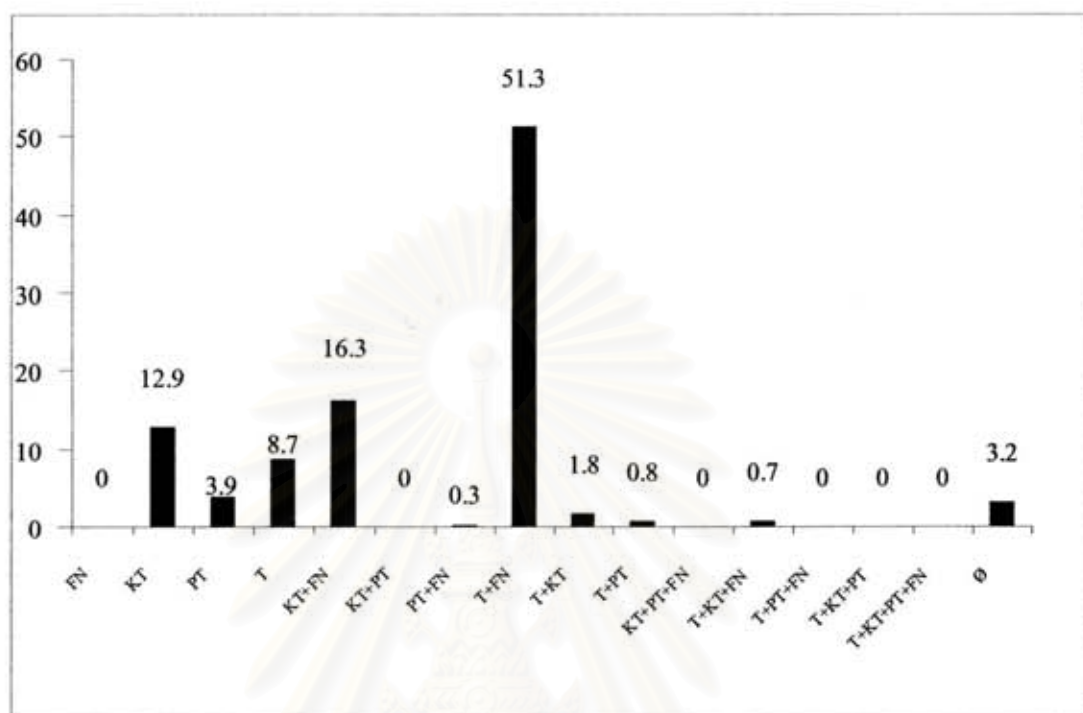
ทั้งๆ ที่ไม่ได้มีอาชีพหมอในส่วนตรงนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในสายตาของคนไข้บางคนผู้ที่ให้การรักษาอาการเจ็บป่วยที่ทำงานในโรงพยาบาลล้วนถูกมองว่ามีสถานะเป็นหมอในความหมายที่เป็นผู้ให้การรักษาเหมือนกันหมดจึงมีกรณีที่พยาบาลจะถูกเรียกว่า หมอ ได้ด้วยเหตุนี้

แผนภาพที่ 37 การใช้คำเรียกขานตำรวจในภาษาไทย

ในการเรียกขานตำรวจพบรูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้มากถึง 13 รูปแบบด้วยกัน แต่รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกขานตำรวจมากที่สุด คือ T + PT มีความถี่ในการใช้คิดเป็นร้อยละ 44.2 ได้แก่ คำว่า คุณตำรวจ รองลงมา คือ การเรียกขานด้วย T + FN คิดเป็นร้อยละ 19.2 เช่น คุณปกป้อง คุณแววดา คุณป้อง คุณตา เป็นต้น ส่วนคำเรียกขานที่พบว่าถูกใช้มากเป็นลำดับที่ 3 คือ KT มีความถี่ในการใช้คิดเป็นร้อยละ 9.8 เช่น พี่ ลุง น้า เป็นต้น จากที่เคยได้กล่าวไปข้างแล้วข้างต้นในส่วนการใช้คำเรียกขานตำรวจในภาษาไทย ซึ่งจะเห็นได้ว่าตำรวจไทยจะเป็นอาชีพที่มีภาพค่อนข้างชัดเจนทั้งด้านบทบาทหน้าที่ ยศ หรือรูปแบบที่สวมใส่ ตำรวจไทยจะแต่งชุดตำรวจตั้งแต่ออกจากบ้านไปทำงานจนถึงตอนกลับบ้าน เมื่อเรามองเห็นรูปแบบที่สวมใส่ก็จะทราบได้ทันทีว่าบุคคลนั้นมีอาชีพเป็นตำรวจ ดังนั้นด้วยเหตุนี้จึงอาจจะสามารถอธิบายได้ว่า เพราะภาพที่ค่อนข้างชัดเจนนี้เองจึงทำให้มีการเรียกขานผู้มีอาชีพตำรวจด้วย T + PT มากที่สุด

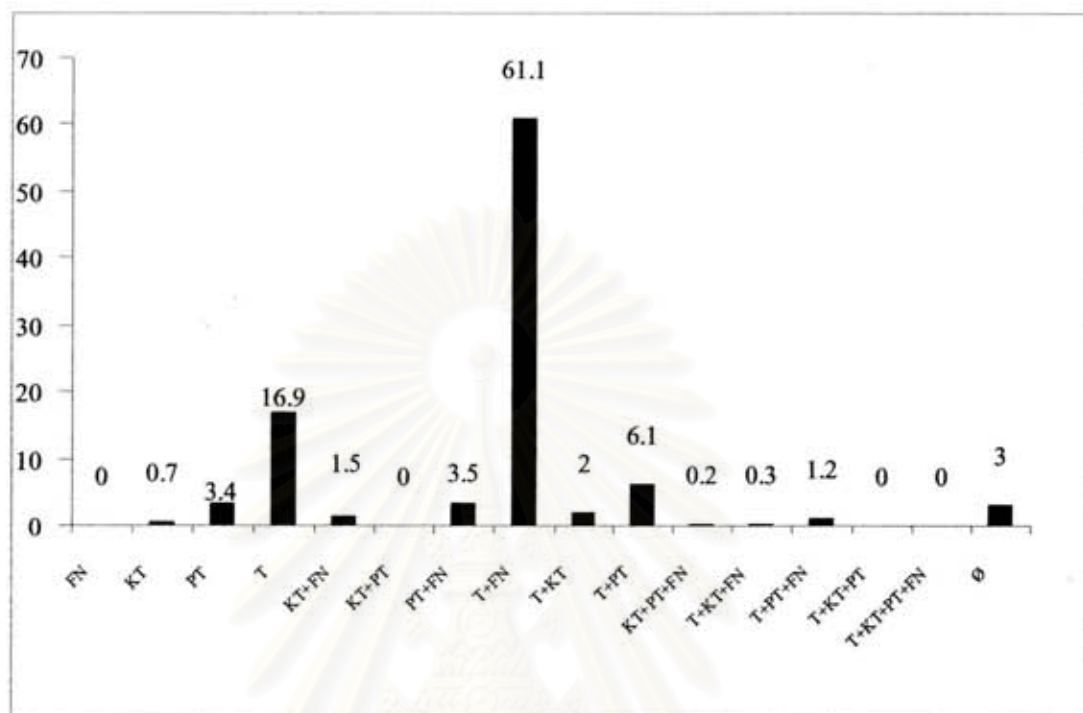
แผนภาพที่ 38 การใช้คำเรียกขานมัลลเทศกในภาษาไทย

ในการเรียกขานมัลลเทศกพบรูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ 10 รูปแบบด้วยกัน แต่รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากที่สุด คือ T + FN มีความถี่ในการใช้คิดเป็นร้อยละ 51.3 หรือเกินกึ่งหนึ่งของความถี่ในการใช้คำเรียกขานทั้งหมด ได้แก่ คุณชูศักดิ์ คุณนารี คุณศักดิ์ คุณแมว รองลงมา คือ การใช้ KT + FN มีความถี่ในการใช้คิดเป็นร้อยละ 16.3 เช่น ที่ชูศักดิ์ ที่นารี ที่แมว เป็นต้น ส่วนคำเรียกขานที่พบว่าถูกใช้มากเป็นลำดับที่ 3 คือ KT มีอัตราความถี่ในการใช้คิดเป็นร้อยละ 2.9 เช่น ที่ น้ำ ลุง เป็นต้น อาชีพมัลลเทศกเป็นอาชีพที่ต้องมีการพบปะพูดคุยกับลูกค้าอยู่เสมอ ดังนั้น โอกาสที่จะได้พูดคุยกับมัลลเทศกก็มีมากไปด้วย ดังนั้นมัลลเทศกเองก็จะมีการแนะนำชื่อกับลูกค้าอยู่แล้ว ลูกค้าจึงมักจะรู้จักชื่อของมัลลเทศกจึงเรียกขานด้วยชื่อ โดยเพิ่มความสุภาพโดยใส่ “คุณ” นำหน้า

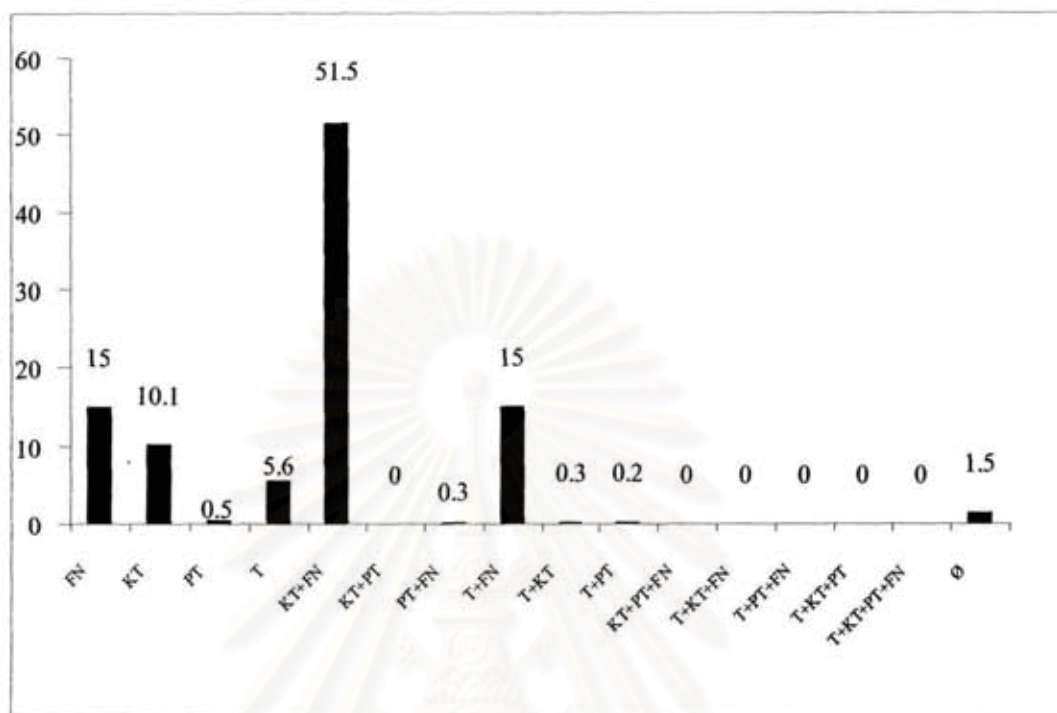
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 39 การใช้คำเรียกขานนักการเมืองในภาษาไทย

ในการเรียกขานนักการเมืองพบรูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ 12 รูปแบบด้วยกัน แต่รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกขานนักการเมืองมากที่สุด คือ T + FN มีความถี่ในการใช้สูงถึงร้อยละ 61.1 เช่น ท่านนาวัน คุณอรอนงค์ คุณวิน คุณอร เป็นต้น รองลงมา คือ การเรียกขานด้วย T ซึ่งมีความถี่ในการใช้ห่างจากคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดอยู่ค่อนข้างมาก คือ ความถี่ในการใช้คิดเป็นร้อยละ 16.9 ได้แก่ คำว่า ท่าน คุณ ส่วนคำเรียกขานที่พบว่าถูกใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ T + PT มีความถี่ในการใช้คิดเป็นร้อยละ 6.1 ได้แก่ คำว่า ท่าน ส.ส. จากผลการสำรวจที่ได้ ตัวผู้วิจัยเองก็มีข้อสังเกตว่าในกรณีที่เป็นกรณีย์ที่เป็นการเรียกขานนักการเมืองด้วยกันเอง เช่น เมื่อคู่ข่าวจากโทรทัศน์ หรือรายการที่มีการสัมภาษณ์ต่าง ๆ นักการเมืองจะเรียกขานอีกฝ่ายหนึ่งว่า คุณ + ชื่อ เช่น คุณอภิสิทธิ์ คุณสมักร คุณจักรภพ เป็นต้น ทำให้มองว่าการเรียกขานเช่นนี้เป็นรูปแบบการเรียกขานที่คนไทยเองคุ้นเคย และได้ยินได้ฟังเป็นปกติเมื่อเรียกขานนักการเมืองนั่นเอง

แผนภาพที่ 40 การใช้คำเรียกขานนักศึกษาในภาษาไทย

ในการเรียกขานนักศึกษารูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏใช้ 10 รูปแบบด้วยกัน รูปแบบคำเรียกขานที่ใช้เรียกขานนักศึกษามากที่สุด คือ KT + FN มีความถี่ในการใช้คิดเป็นร้อยละ 51.5 เช่น พี่บัณฑิต พี่ปู พี่สุดา พี่สุ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสองมีสองรูปแบบ คือ FN คิดเป็นร้อยละ 15 เช่น บัณฑิต สุดา ปู สุ เป็นต้น และ T + FN เช่น คุณบัณฑิต คุณปู คุณสุดา คุณสุ และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสาม คือ KT มีความถี่ในการใช้คิดเป็นร้อยละ 10.1 คำที่ใช้มากที่สุด ได้แก่ คำว่า พี่

จากผลการสำรวจที่พบว่า มีการเรียกขานนักศึกษาด้วย KT + FN มากที่สุดนั้นเมื่อดูจากแบบสอบถามจะเห็นว่า อาจารย์นักศึกษาจะเป็นอาจารย์เดี่ยวที่มีอายุใกล้เคียงกับผู้ตอบแบบสอบถามและจากที่สถานการณ์ กำหนดให้เป็นนักศึกษาปี 4 ดังนั้นผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นนักศึกษาที่ชั้นปีต่ำกว่าปี 4 จึงมักเรียกขานผู้มีอาชีพนักศึกษาว่าพี่ตามด้วยชื่ออันเป็นลักษณะการเรียกขานที่พบว่า เป็นคำเรียกขานที่ใช้กันตามปกติในสถาบันการศึกษาที่นับถือความมีอาวุโส ความเป็นรุ่นพี่ รุ่นน้อง อันเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของไทย

4.2.1.3 อาชีพในกลุ่มที่ 3 (อาชีพในกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพ)ในภาษาไทย

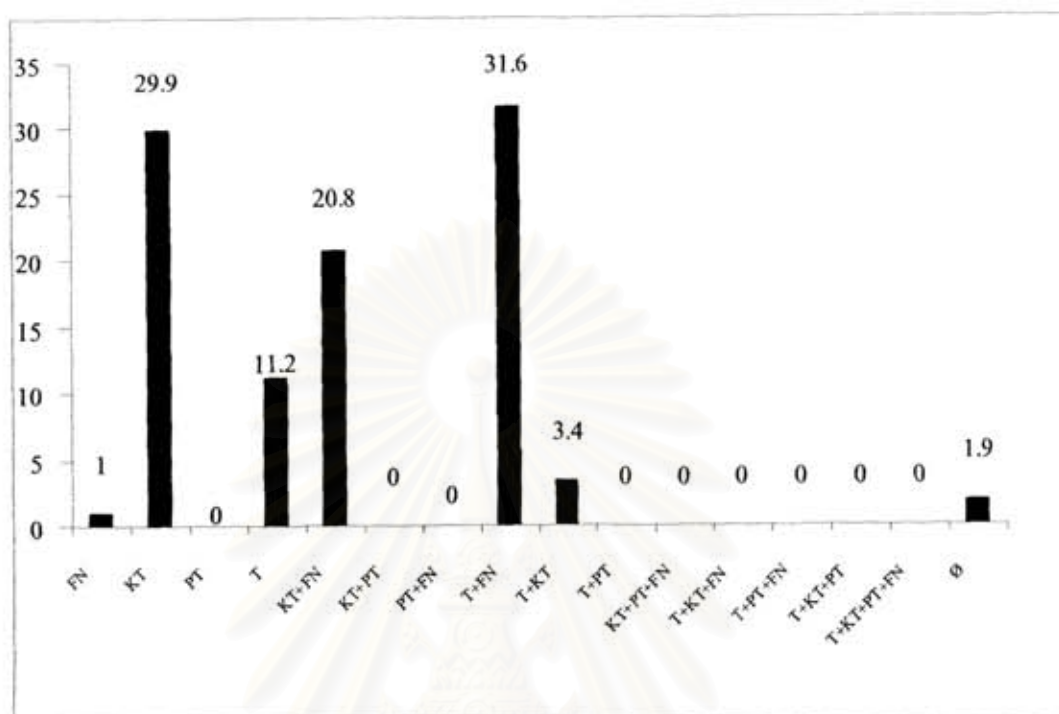
ในกลุ่มนี้จะประกอบด้วยอาชีพที่เป็นตัวแทนของกลุ่ม 5 อาชีพ ได้แก่ พนักงานขาย พนักงานขับรถ พนักงานรักษาความปลอดภัย พนักงานรักษาความสะอาด และพนักงานเสิร์ฟ และก่อนที่จะกล่าวถึงรายละเอียดการใช้คำเรียกงานแต่ละอาชีพในกลุ่มนี้ เพื่อให้เห็นภาพรวมทั้งหมดจึงขอสรุปความถี่ของการใช้คำเรียกงานอาชีพในกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 การใช้คำเรียกงานอาชีพและตำแหน่งของอาชีพในไม่ใช่กลุ่มวิชาชีพในภาษาไทย

ลำดับที่	รูปแบบคำเรียกงาน	ร้อยละ
1	KT เช่น พี่ น้ำ ลุง	29.7
2	KT + FN เช่น ลุงบุญมา	28.5
3	T + FN เช่น คุณสมหญิง	21
4	T เช่น คุณ	9.6
5	T + KT เช่น คุณลุง	4.1
6	Ø	2.1
7	KT + PT เช่น ลุงยาม	1.5
8	PT เช่น รปภ. บ๊วย	1.2
9	T + KT + FN เช่น คุณลุงสมคิด	1.1
10	FN เช่น สมหญิง	0.8
11	PT + FN เช่น ยามบุญมา	0.2
12	T + PT เช่น คุณ รปภ.	0.2

จะเห็นได้ว่ารูปแบบที่นักศึกษาไทยนิยมเรียกงานผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพมากที่สุดมี 3 รูปแบบที่มีอัตราส่วนในการใช้สูงกว่ารูปแบบอื่นอย่างเห็นได้ชัด อันดับที่ 1 ได้แก่ KT + FN อันดับที่ 2 ได้แก่ KT + FN และอันดับที่ 3 ได้แก่ T + FN ซึ่งอัตราส่วนในการใช้ทั้งสามอันดับไม่แตกต่างกันนัก โดยมีข้อสังเกตว่าในกลุ่มนี้จะปรากฏการใช้คำบอกเครือญาติเป็นส่วนประกอบในการเรียกงานมากที่สุด แสดงว่าผู้พูดให้ความรู้สึกสนิทสนมกับคนที่มีอาชีพในกลุ่มนี้มากกว่าสองกลุ่มแรก ซึ่งนอกจากจะด้วยเหตุผลของลักษณะสังคมไทยที่มีการเรียกงานโดยนับถือกันเป็นญาติพี่น้องแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า ลักษณะอาชีพของคนในกลุ่มอาชีพนี้จะสามารถพบปะ พูดคุย และเจอในชีวิตประจำวันได้ง่ายกว่าสองกลุ่มแรก การพบปะหรือเจอกันบ่อย ๆ ทำให้ความรู้สึกสนิทสนมได้ง่ายกว่าก็อาจเป็นไปได้ รายละเอียดของการใช้คำเรียกงานแต่ละอาชีพของกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพมีดังนี้

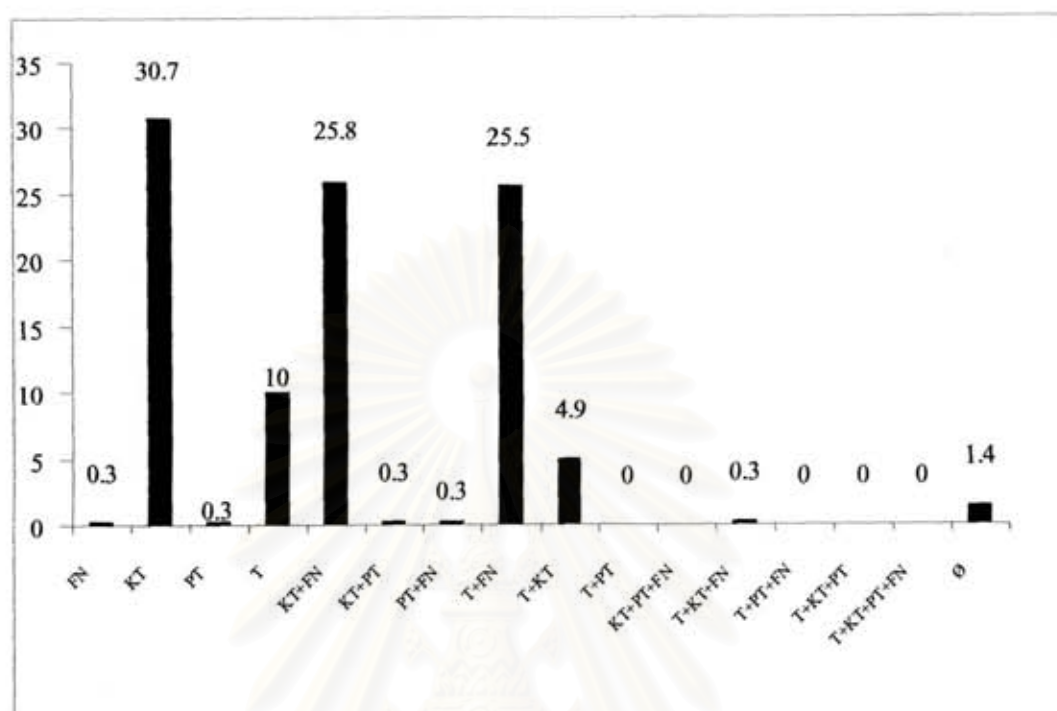
แผนภาพที่ 41 การใช้คำเรียกขานพนักงานชายในภาษาไทย

ในการเรียกขานพนักงานชายพบรูปแบบคำเรียกขาน 7 รูปแบบด้วยกัน รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกขานพนักงานชายมากที่สุด คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 31.6 ได้แก่คำว่า คุณอำนาจ คุณนก เป็นต้น รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากที่สุดเป็นอันดับสอง คือ KT เช่น พี่ ลุง น้ำ เป็นต้น มีความถี่ในการใช้คิดเป็นร้อยละ 29.9 และรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับสาม คือ KT + FN มีความถี่ในการใช้คิดเป็นร้อยละ 20.8 ได้แก่คำว่า พี่อำนาจ พี่นก เป็นต้น

โดยปกติอาชีพพนักงานชายจะมีโอกาสที่พูดคุยกับลูกค้าอยู่แล้ว โอกาสในการเรียกขานชื่อของพนักงานชายจึงมีอยู่มาก ทั้งนี้กรณีที่พนักงานชายคิดป้ำชื้อเอาไว้ก็สามารถทำให้ทราบชื่อของคนคนนั้นอยู่แล้ว และยังสังคมไทยเป็นสังคมที่มีการยึดหยุ่นเราจึงพบว่า บ่อยครั้งที่เราเรียกขานชื่อคู่สนทนา โดยที่เราอาจไม่เคยถามชื่อเขาเองโดยตรง แต่ทราบจากบุคคลอื่นหรือจากแผ่นป้ายชื่อเราก็สามารถเรียกขานชื่อของบุคคลนั้นได้ โดยไม่ถูกมองว่าเป็นการเสียมารยาทแต่อย่างใด ยกตัวอย่างเช่น ร้านที่เอาชื่อเจ้าของหรือคนขายมาเป็นชื่อร้าน ลูกค้าก็มักจะเรียกขานชื่อคนขายตามป้ายที่ตนได้อ่านนั่นเอง

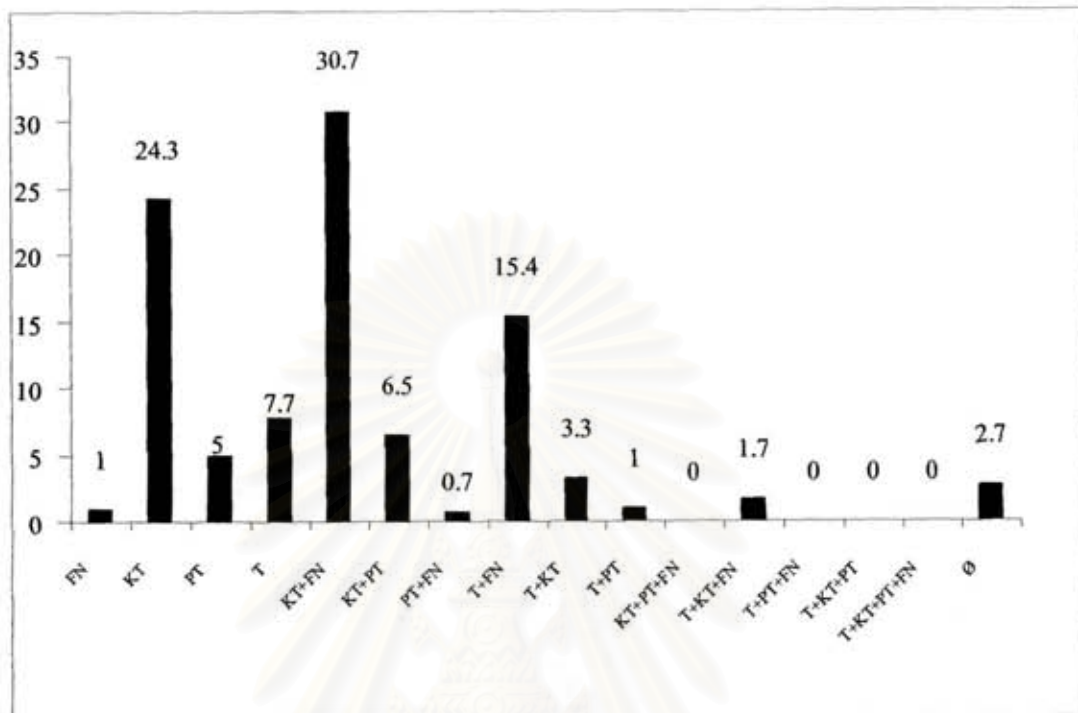
แผนภาพที่ 42 การใช้คำเรียกขานพนักงานขับรถในภาษาไทย

ในการเรียกขานพนักงานขับรถพบรูปแบบคำเรียกขาน 11 รูปแบบด้วยกัน รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกขานพนักงานขับรถมากที่สุด คือ KT คิดเป็นร้อยละ 30.7 ได้แก่ คำว่า ลุง พี่ เป็นต้น รูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้เรียกขานมากเป็นอันดับที่สอง คือ KT + FN มีความถี่ในการใช้คิดเป็นร้อยละ 25.8 เช่น ลุงซัย พี่หญิง เป็นต้น และรูปแบบคำเรียกขานที่นิยมใช้มากที่สุดเป็นอันดับที่สาม คือ T + FN แต่ความถี่ในการใช้ไม่แตกต่างกันนักกับรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากเป็น อันดับสอง คือ คิดเป็นร้อยละ 25.5 ได้แก่ คำว่า คุณวงศ์ซัย คุณสมหญิง เป็นต้น

จากผลการวิเคราะห์รูปแบบคำเรียกขานที่ใช้เรียกขานผู้มีอาชีพในกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพซึ่งจะนำเสนอรายละเอียดต่อไปที่ละอาชีพในคอนต่อมา ตั้งแต่พนักงานขับรถ พนักงานรักษาความปลอดภัย พนักงานรักษาความสะอาด และพนักงานเสิร์ฟจะพบว่า รูปแบบคำเรียกขานที่ใช้เรียกขานมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งล้วนมีคำเรียกญาติเป็นส่วนประกอบในการเรียกขานทั้งสิ้น ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โดยปกติแล้วคนไทยมักจะมีค่านิยมในการเรียกขานผู้ที่ไม่ใช่ญาติด้วยคำเรียกญาติอยู่แล้ว เพื่อแสดงถึงความเคารพ ความนับถือ ให้เกียรติ ให้ความรู้สึกเป็นพวกเดียวกัน ทั้งนี้ก็อาจจะเพื่อผลประโยชน์ในการได้รับความช่วยเหลือหรือไหว้วานให้ทำก็ได้ และอีกประการหนึ่งสถานะทางสังคมของผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มนี้ก็อาจจะเข้าถึง หรือให้ความสนิทสนมได้ง่ายกว่า ผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มวิชาชีพหรือกึ่งวิชาชีพ ทั้งนี้จะได้กล่าวถึงรายละเอียดในส่วนของการเรียกขานด้วยคำเรียกญาติต่อไปในตอนท้าย

แผนภาพที่ 43 การใช้คำเรียกงานพนักงานรักษาความปลอดภัยในภาษาไทย

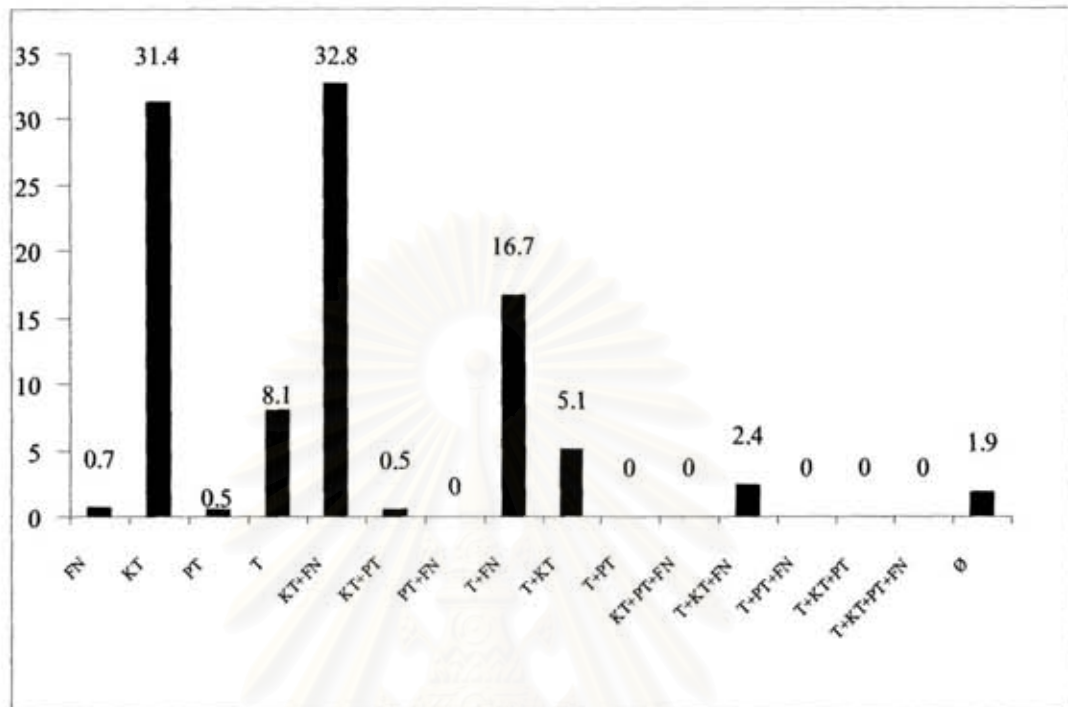

ในการเรียกงานพนักงานรักษาความปลอดภัยพบรูปแบบคำเรียกงาน 12 รูปแบบด้วยกัน รูปแบบคำเรียกงานที่นิยมใช้เรียกงานพนักงานรักษาความปลอดภัยมากที่สุด คือ KT + FN คิดเป็นร้อยละ 30.7 เช่น ที่บุญมา ฟีน้อย รูปแบบคำเรียกงานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสอง คือ KT คิดเป็นร้อยละ 24.3 เช่น ที่ลุง น้ำ เป็นต้น และรูปแบบคำเรียกงานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 15.4 เช่น กุณบุญมา กุณน้อย เป็นต้น (เนื่องจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในส่วนของการสำรวจของกลุ่มไม่ใช้วิชาชีพแล้วในส่วนคำเรียกงานพนักงานขับรถจึงจะไม่ขอกล่าวซ้ำอีก)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

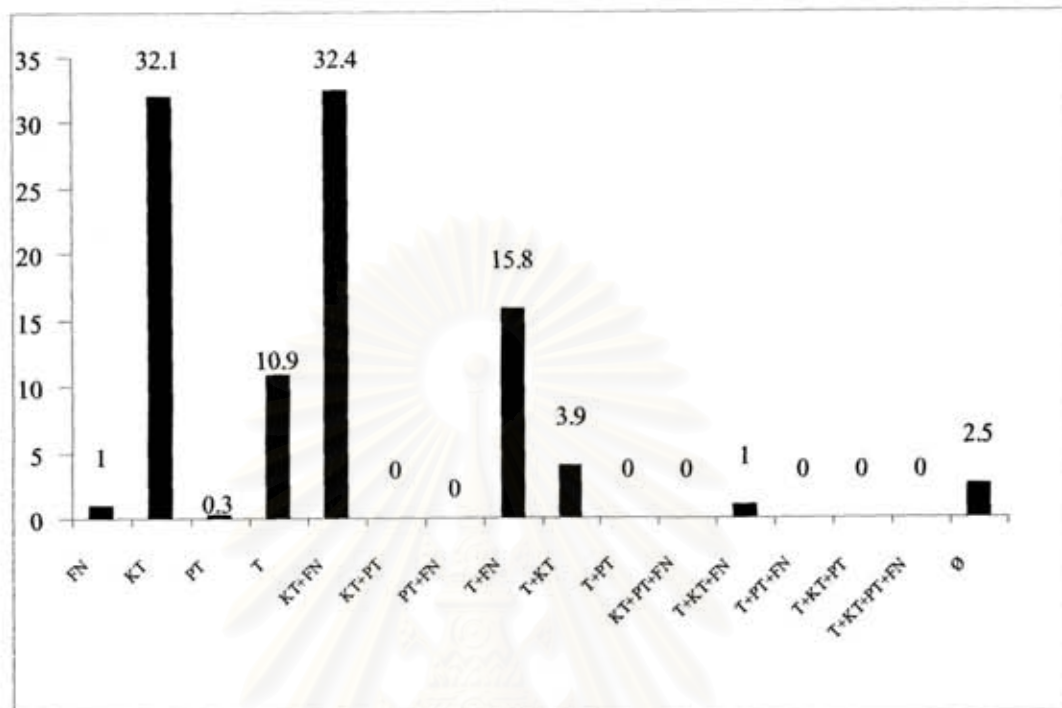
แผนภาพที่ 44 การใช้คำเรียกงานพนักงานรักษาความสะอาดในภาษาไทย

ในการเรียกงานพนักงานรักษาความสะอาดพบรูปแบบคำเรียกงาน 10 รูปแบบ รูปแบบคำเรียกงานที่นิยมใช้เรียกงานพนักงานรักษาความสะอาดมากที่สุด คือ KT + FN คิดเป็นร้อยละ 32.8 เช่น ลุงสมคิด พี่พร เป็นต้น รูปแบบคำเรียกงานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสอง คือ KT คิดเป็นร้อยละ 31.4 เช่น พี่ ลุง น้ำ เป็นต้น และรูปแบบคำเรียกงานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสาม คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 16.7 เช่น คุณสมคิด คุณสมพร เป็นต้น(เนื่องจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในส่วนของผลการสำรวจของกลุ่มไม่ใช้วิชาชีพแล้วในส่วนคำเรียกงานพนักงานขับรถจึงจะไม่ขอกล่าวซ้ำอีก)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 45 การใช้คำเรียกงานพนักงานเสิร์ฟในภาษาไทย

ในการเรียกงานพนักงานเสิร์ฟพบรูปแบบคำเรียกงาน 9 รูปแบบ รูปแบบคำเรียกงานที่นิยมใช้เรียกงานพนักงานเสิร์ฟมากที่สุด คือ KT + FN คิดเป็นร้อยละ 32.4 เช่น พี่โชคชัย พี่พร รูปแบบคำเรียกงานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสอง คือ KT แต่ความถี่ในการใช้ไม่แตกต่างกันนักกับคำเรียกงานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือมีความถี่ในการใช้คิดเป็นร้อยละ 32.1 เช่น พี่สูง น้า และรูปแบบคำเรียกงานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสาม คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 15.8 เช่น คุณโชคชัย คุณสมพร เป็นต้น (เนื่องจากผู้วิจัยได้วิเคราะห์ในส่วนของการสำรวจของกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพแล้วในส่วนคำเรียกงานพนักงานขับรถจึงจะไม่ขอกล่าวซ้ำอีก)

4.2.2 การใช้คำเรียกงานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทยตามเพศของผู้พูดผู้ฟัง

เนื้อหาที่จะนำเสนอในส่วนนี้จะกล่าวถึงผลที่ได้จากการสำรวจด้วยแบบสอบถามว่า เมื่อพิจารณาจากปัจจัยทางด้านเพศแล้ว เพศของผู้พูดและผู้ฟังมีผลหรือไม่ต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ คำเรียกงาน โดยรายละเอียดของผลที่ได้จะนำเสนอเป็นตารางแสดงรูปแบบคำเรียกงานที่ผู้พูดเพศชายใช้เรียกงานผู้ฟังเพศชายและหญิง และรูปแบบคำเรียกงานที่ผู้พูดเพศหญิงเรียกงานผู้ฟังเพศชาย และหญิง เปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนและแตกต่างของรูปแบบคำเรียกงานที่ใช้ โดยจะแสดงรายละเอียดไปตามแต่ละอาชีพของแต่ละกลุ่มอัน ได้แก่ กลุ่มวิชาชีพ กลุ่มกึ่งวิชาชีพ และกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพ โดยมีรายละเอียดดังที่จะนำเสนอต่อไป

4.2.2.1 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทยตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียก กลุ่มวิชาชีพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (ดูตารางที่ 16) แสดงให้เห็นการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งสำหรับกลุ่มวิจัยตามเพศของผู้พูดผู้ฟังได้ดังต่อไปนี้

กรณีอาจารย์พบว่าผู้พูดเพศชายและผู้พูดเพศหญิงเรียกขานอาจารย์ผู้ชายและอาจารย์ผู้หญิงไม่ต่างกัน คือ ส่วนใหญ่เรียกขานด้วย PT ได้แก่ คำว่า อาจารย์ รองลงมา คือ PT + FN เช่น อาจารย์สมชาย

ในส่วนของแพทย์ พบว่า ทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานแพทย์ผู้ชาย และแพทย์ผู้หญิงไม่ต่างกัน คือ ใช้ T + PT ในการเรียกขานมากเป็นอันดับที่หนึ่ง ได้แก่ คำว่า คุณหมอ ส่วนในลำดับถัดมา พบว่า ผู้พูดเพศชายนิยมเรียกขานแพทย์ชาย และแพทย์หญิงด้วย PT คือ คำว่า หมอ ในขณะที่ผู้พูดเพศหญิงจะเรียกขานแพทย์ชาย และแพทย์หญิงด้วย T + PT + FN เช่น คุณหมอปณิตาน

กรณีทนาย พบว่า ผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานทนายผู้ชาย และทนายผู้หญิงไม่ต่างกัน คือ ใช้ T + FN ในการเรียกขานมากเป็นอันดับที่หนึ่ง ได้แก่ คำว่า คุณสมเกียรติ คุณอรวิ เป็นต้น ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง และสาม พบว่า จะสลับกันระหว่างผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิง กล่าวคือ ผู้พูดเพศชายเรียกขานทนายด้วย PT + FN เช่น ทนายสมเกียรติ มากเป็นอันดับที่สอง และเรียกขานด้วย PT คือ คำว่า ทนาย มากเป็นอันดับที่สาม ในขณะที่ผู้พูดเพศหญิงจะเรียกขานทนายด้วย PT มากเป็นอันดับสอง และเรียกขานด้วย PT + FN มากเป็นอันดับสาม

อาชีพวิศวกร พบว่า ทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานวิศวกรชาย และวิศวกรหญิง ไม่แตกต่างกัน คือ ใช้ T + FN ในการเรียกขานมากเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา คือ KT + FN ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม พบว่า ผู้พูดเพศชายเรียกขานวิศวกรด้วย KT ส่วนผู้พูดเพศหญิงจะเรียกขานด้วย T + KT จะเห็นได้ในอาชีพวิศวกรนี้ว่า เริ่มมีการใช้ KT มาเป็นส่วนประกอบในการเรียกขานมากขึ้น

ในส่วนของผู้ทวด พบว่า ทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานผู้ทวดชายและผู้ทวดหญิงไม่ต่างกัน คือ ใช้ T + FN ในการเรียกขานมากเป็นอันดับที่หนึ่ง ส่วนในลำดับที่สองและสาม พบว่า ผู้พูดเพศชายนิยมเรียกขานผู้ทวดด้วย T และ T + PT ตามลำดับ ในขณะที่ผู้พูดเพศหญิงเรียกขานด้วย KT + FN มากเป็นลำดับที่สอง และเรียกขานด้วย T + PT มากเป็นลำดับที่สาม

กล่าวโดยสรุป คือ ในส่วนของคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับที่หนึ่งนั้น พบว่า ส่วนใหญ่ทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานคนที่มีอาชีพในกลุ่มนี้ทั้งชาย และหญิงไม่ต่างกัน ส่วนคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับถัดมาพบว่าผู้พูดเพศชาย และหญิงอาจเรียกขานต่างกันแต่เพศของผู้ฟัง ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้คำเรียกขาน

ตารางที่ 16 คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทยตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่มวิชาชีพ

อาชีพของผู้ฟัง รูปแบบ	อาจารย์				แพทย์				ทนาย				วิศวกร				บุค			
	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ
FN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2	-	2	-
KT	1	-	-	-	2	4	-	-	9	7	-	-	17	17	3	4	6	6	2	2
PT	101	93	96	95	58	47	9	8	30	30	31	32	5	5	-	-	-	-	-	-
T	2	-	-	-	2	2	-	-	11	13	6	4	12	14	4	4	24	25	2	2
KT+FN	-	-	-	-	-	2	-	-	3	6	6	6	24	27	18	20	11	12	11	13
KT+PT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PT+FN	39	46	50	50	4	8	3	5	30	33	15	12	2	1	2	2	2	2	-	-
T+FN	4	7	-	-	-	-	5	5	37	37	64	66	71	73	108	105	77	79	107	106
T+KT	-	-	-	-	-	-	-	-	7	7	-	-	5	4	5	7	6	6	4	4
T+PT	-	-	-	1	73	72	116	116	15	9	13	14	3	2	1	1	13	12	9	12
KT+PT+FN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
T+KT+FN	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	4	7	2	-	3	2	-	-	4	4
T+PT+FN	-	-	-	-	9	11	12	11	1	3	3	2	-	-	-	-	-	-	2	2
T+KT+PT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-
T+KT+PT+FN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ø	-	1	-	-	-	2	1	1	1	1	-	1	2	1	-	1	5	6	1	1
รวม	147	147	146	146	148	148	146	146	146	146	144	146	144	144	144	146	147	148	144	146

ช = เพศชาย, ญ = เพศหญิง, -> = เรียกขาน

4.2.2.2 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทยตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่ม กึ่งวิชาชีพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (ดูตารางที่ 17) แสดงให้เห็นการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งสำหรับกลุ่มวิจัยตามเพศของผู้พูดผู้ฟังได้ดังต่อไปนี้

กรณีพยาบาล พบว่า ทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานพยาบาลชาย และหญิงด้วย T + FN มากที่สุด ในส่วนของผู้พูดเพศชาย พบว่า ในลำดับรองลงมาผู้พูดเพศชายนิยมเรียกขานพยาบาลชาย และหญิงด้วย KT และคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสามผู้พูดเพศชายเรียกขานพยาบาลชายและหญิงต่างกัน คือ เรียกขานพยาบาลชายด้วย KT + FN และเรียกขานพยาบาลหญิงด้วย T ส่วนผู้พูดเพศหญิง พบว่า นิยมเรียกขานพยาบาลชาย และหญิงด้วย T + PT มากเป็นลำดับที่สอง และเรียกขานด้วย KT มากเป็นลำดับที่สาม

กรณีตำรวจ พบว่า ทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานตำรวจชาย และหญิงด้วย T + PT มากที่สุด ส่วนคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสอง และสาม พบว่า ผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงใช้ต่างกัน กล่าวคือ ผู้พูดเพศชายนิยมเรียกขานตำรวจชาย และหญิงด้วย KT มากเป็นลำดับที่สอง และเรียกขานตำรวจชายด้วย T และเรียกขานตำรวจหญิงด้วย T + FN มากเป็นลำดับที่สาม ส่วนผู้พูดเพศหญิงเรียกขานตำรวจชาย และหญิงด้วย T + FN มากเป็นลำดับที่สอง และเรียกขานด้วย KT + FN มากเป็นลำดับที่สาม

อาชีพมัคคุเทศก์ พบว่า ผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานมัคคุเทศก์ชาย และหญิงไม่ต่างกัน คือ เรียกขานด้วย T + FN มากเป็นอันดับที่หนึ่ง คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สองคือ KT + FN และคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นลำดับที่สามคือ KT

กรณีนักการเมืองพบว่ทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานนักการเมืองชายและนักการเมืองหญิงด้วย T + FN มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง และเรียกขานด้วย T มากเป็นอันดับที่สอง ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม พบว่า ผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานต่างกันคือ ผู้พูดเพศชายเรียกขานนักการเมืองชาย และหญิงด้วย T + PT ส่วนผู้พูดเพศหญิงจะเรียกขานด้วย PT + FN และ PT

กรณีนักศึกษา พบว่า คำเรียกขานที่ผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงนิยมใช้เรียกขานนักศึกษาชาย และหญิงมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือ KT + FN ส่วนคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นอันดับสองและสาม พบว่า ผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานต่างกันคือ ผู้พูดเพศชายเรียกขานนักศึกษาชาย และหญิงด้วย FN มากเป็นอันดับสอง และเรียกขานด้วย KT และ T มากเป็นอันดับสาม ในขณะที่ผู้พูดเพศหญิงเรียกขานนักศึกษาชาย และหญิงด้วย T + FN มากเป็นอันดับที่สอง และเรียกขานด้วย FN และ KT มากเป็นอันดับที่สาม

ตารางที่ 17 คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทยตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่มกิ่งวิชาชีพ

อาชีพของผู้ฟัง รูปแบบ	ทนาย				ตำรวจ				มัคคุเทศก์				นักการเมือง				นักศึกษา			
	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ
FN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	39	6	11
KT	35	29	15	15	22	22	4	6	28	28	8	9	2	2	-	-	19	16	10	11
PT	3	4	4	6	5	-	2	2	8	8	4	3	4	4	6	6	-	-	1	1
T	21	24	10	10	17	16	2	3	23	25	2	2	42	38	10	10	15	16	2	-
KT+FN	22	22	12	12	11	13	10	10	30	30	18	19	3	4	2	-	64	64	89	89
KT+PT	-	-	-	-	2	1	5	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PT+FN	1	1	-	-	3	3	2	1	-	-	1	1	4	4	7	6	-	-	1	1
T+FN	46	44	66	61	15	18	36	44	46	48	104	104	73	73	105	109	11	10	35	31
T+KT	3	3	9	5	-	2	7	5	1	1	4	5	2	2	2	2	-	-	2	-
T+PT	5	14	25	34	60	59	73	65	2	2	1	-	9	13	6	6	-	-	-	-
KT+PT+FN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
T+KT+FN	2	-	1	1	-	-	1	1	-	-	2	2	-	-	1	1	-	-	-	-
T+PT+FN	1	1	-	1	4	4	-	1	-	-	-	-	1	1	3	2	-	-	-	-
T+KT+PT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
T+KT+PT+FN	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ø	9	6	2	1	7	8	2	1	10	6	2	1	5	5	4	4	6	3	-	-
รวม	148	148	144	146	146	146	144	146	148	148	146	146	146	146	146	146	148	148	146	144

ช = เพศชาย, ญ = เพศหญิง, --> = เรียกขาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กล่าวโดยสรุป คือ ในส่วนของคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับที่หนึ่งนั้น พบว่าทั้งผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงนิยมเรียกขานผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มนี้ทั้งผู้ชาย และผู้หญิงไม่แตกต่างกัน แต่คำเรียกขานที่นิยมใช้มากในลำดับรองลงมา พบว่า ผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงอาจเลือกใช้คำที่แตกต่างกันไปบ้าง กล่าวคือ เพศของผู้พูดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้คำเรียกขานในกลุ่มนี้ ด้วยส่วนเพศของผู้ฟัง พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้คำเรียกขาน มีเพียงบางอาชีพเท่านั้นที่คำเรียกขานซึ่งนิยมใช้ในลำดับรองลงมาจะเรียกขานผู้ฟังเพศชาย และหญิงต่างกัน เช่น พยาบาล ตำรวจ เป็นต้น

4.2.2.3 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทยตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่ม ไมโซวิชาชีพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล (ดูตารางที่ 18) แสดงให้เห็นการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งสำหรับกลุ่มวิจัยตามเพศของผู้พูดผู้ฟังได้ดังต่อไปนี้

กรณีพนักงานขาย พบว่า ผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานพนักงานขายด้วยคำเรียกขานที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้พูดเพศชายเรียกขานพนักงานขายชาย และหญิงด้วย KT มากที่สุดซึ่งเป็นคำเรียกขานที่ผู้พูดแสดงความสนิทสนมต่อผู้ฟัง ในขณะที่ผู้พูดเพศหญิงจะเรียกขานด้วย T + FN ซึ่งเป็นคำเรียกขานที่แสดงออกถึงความสุภาพที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟังมากเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นลำดับสอง พบว่า ผู้พูดเพศชายจะเรียกขานพนักงานขายชายและหญิงด้วย KT + FN ในขณะที่ผู้พูดเพศหญิงจะเรียกขานด้วย KT และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สามนั้นพบว่า ผู้พูดเพศชายเรียกขานพนักงานขายชายและหญิงด้วย T + FN แต่ผู้พูดเพศหญิงจะเรียกขานด้วย KT + FN

กรณีพนักงานขับรถ พบว่า ผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานพนักงานขับรถด้วยคำเรียกขานที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้พูดเพศชายเรียกขานพนักงานขับรถชาย และหญิงด้วย KT มากที่สุดซึ่งเป็นคำเรียกขานที่ผู้พูดแสดงความสนิทสนมต่อผู้ฟัง ในขณะที่ผู้พูดเพศหญิงจะเรียกขานด้วย T + FN ซึ่งเป็นคำเรียกขานที่แสดงออกถึงความสุภาพที่ผู้พูดมีต่อผู้ฟังมากเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นลำดับสอง พบว่า ทั้งผู้พูดเพศชาย และหญิงจะเรียกขานพนักงานขับรถชายและหญิงเหมือนกัน คือ เรียกขานด้วย KT + FN และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สามนั้น ผู้พูด เพศชายจะใช้ T + FN เรียกขานพนักงานขับรถทั้งชาย และหญิง ในขณะที่ผู้พูดเพศหญิงจะเรียกขานด้วย KT

กรณีพนักงานรักษาความปลอดภัย พบว่า ผู้พูดเพศชายเรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยชาย และพนักงานรักษาความปลอดภัยหญิงต่างกัน กล่าวคือจะเรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยชายด้วย KT มากที่สุด และเรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยหญิงด้วย KT +

FN มากที่สุด ส่วนคำเรียกขานที่นิยมใช้มากเป็นลำดับสอง พบว่า ผู้พูดเพศชายจะเรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยชายด้วย $KT + FN$ และเรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยหญิงด้วย KT และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นลำดับที่สามนั้น ผู้พูดเพศชายจะเรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยชาย และหญิงด้วย $T + FN$ ในส่วนของผู้พูดเพศหญิงนั้น พบว่า คำเรียกขานที่นิยมเรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยมากที่สุดทั้งผู้ชาย และผู้หญิง คือ $KT + FN$ และในลำดับถัดมาจะเรียกขานด้วย KT ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สามนั้น ผู้พูดเพศหญิงจะเรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยชายด้วย $KT + PT$ ในขณะที่เรียกขานพนักงานรักษาความปลอดภัยหญิงด้วย $T + FN$

กรณีพนักงานทำความสะอาดพบว่าผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานพนักงานทำความสะอาดต่างกัน กล่าวคือ ผู้พูดเพศชายเรียกขานพนักงานทำความสะอาดชาย และพนักงานทำความสะอาดหญิงด้วย KT มากเป็นอันดับหนึ่ง และเรียกขานด้วย $KT + FN$ มากเป็นอันดับสอง ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสาม พบว่า ผู้พูดเพศชายจะเรียกพนักงานทำความสะอาดชายด้วย $T + FN$ แต่เรียกขานพนักงานทำความสะอาดหญิงด้วย T ในส่วนของผู้พูดเพศหญิง พบว่า จะเรียกขานพนักงานทำความสะอาดชาย และพนักงานทำความสะอาดหญิงด้วย $KT + FN$ มากที่สุด รองลงมาคือ KT และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม ได้แก่ $T + FN$

กรณีพนักงานเสิร์ฟ พบว่า ผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงเรียกขานพนักงานเสิร์ฟด้วยคำเรียกขานที่ต่างกัน กล่าวคือ ผู้พูดเพศชายเรียกขานพนักงานเสิร์ฟชายด้วย $KT + FN$ มากที่สุด และเรียกขานพนักงานเสิร์ฟหญิงด้วย KT ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง พบว่า ผู้พูดเพศชายเรียกขานพนักงานเสิร์ฟชายด้วย KT และเรียกขานพนักงานเสิร์ฟหญิงด้วย $KT + FN$ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สามนั้น พบว่า ผู้พูดเพศชายเรียกขานพนักงานเสิร์ฟชายและพนักงานเสิร์ฟหญิงด้วย T ในกรณีของผู้พูดเพศหญิง พบว่า จะเรียกขานพนักงานเสิร์ฟชาย และหญิงไม่แตกต่างกัน คือ เรียกขานด้วย $KT + FN$ มากเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมาจะเรียกขานด้วย KT และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสามคือ $T + FN$

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 18 คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทยตามเพศของผู้พูดผู้ฟังเรียกกลุ่มไมโซวิชาชีพ

อาชีพของผู้ฟัง รูปแบบ	พนักงานขาย				พนักงานขับรถ				พนักงานรักษาความปลอดภัย				พนักงานทำความสะอาด				พนักงานเสิร์ฟ			
	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ	ช->ช	ช->ญ	ญ->ช	ญ->ญ
FN	2	4	-	-	-	2	-	-	-	6	-	-	2	2	-	-	2	4	-	-
KT	54	53	34	32	55	55	34	34	47	42	22	27	60	58	32	32	49	52	42	42
PT	-	-	-	-	1	1	-	-	7	7	7	8	1	1	-	1	1	1	-	-
T	19	19	15	11	21	21	10	7	13	14	9	9	20	20	4	4	20	20	13	11
KT+FN	39	38	20	26	35	35	40	43	32	43	48	56	36	40	59	59	50	48	45	48
KT+PT	-	-	-	-	1	1	-	-	13	7	14	4	-	-	1	2	-	-	-	-
PT+FN	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
T+FN	26	27	66	66	28	28	46	47	20	20	22	26	21	19	27	28	15	15	30	29
T+KT	2	2	8	8	3	2	11	11	-	-	12	7	2	-	15	13	2	2	10	9
T+PT	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
KT+PT+FN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
T+KT+FN	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-	4	4	2	4	4	4	-	-	2	4
T+PT+FN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
T+KT+PT	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
T+KT+PT+FN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ø	6	4	1	-	3	2	2	1	8	7	-	1	4	4	2	1	8	6	1	-
รวม	148	148	144	143	148	148	144	144	144	148	140	144	148	148	144	144	147	148	143	143

ช = เพศชาย, ญ = เพศหญิง, --> = เรียกขาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กล่าวโดยสรุป คือ ในกลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพนั้นเพศของผู้พูดมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้คำเรียกขาน คือ ผู้พูดเพศชาย และผู้พูดเพศหญิงจะใช้คำเรียกขานที่แตกต่างกันเรียกขานผู้ที่มีอาชีพ ในกลุ่มนี้ ส่วนเพศของผู้ฟัง พบว่า ในบางอาชีพเช่น พนักงานรักษาความปลอดภัย และพนักงานเสิร์ฟนั้น เพศของผู้ฟังมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้คำเรียกขาน

4.2.2.4 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งของผู้พูดเพศชายในภาษาไทย

หลังจากได้นำเสนอรายละเอียดการใช้คำเรียกขานตามเพศของผู้พูดผู้ฟังไปแล้วก็จะขอสรุปภาพรวมของคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในแต่ละเพศอีกครั้งเพื่อความเข้าใจมากขึ้น โดยเริ่มจากผู้พูดเพศชายพบว่ามีอัตราการใช้รูปแบบคำเรียกขานแต่ละประเภทลดหลั่นกันไป คำเรียกขานที่ผู้พูดเพศชายใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือ คำนำหน้า + ชื่อ อันดับ 2 คือคำเรียกญาติ และอันดับ 3 คือ คำเรียกญาติ + ชื่อ โดยรายละเอียดจะขอนำเสนอในรูปตารางและอัตราส่วนเป็นคำร้อยละ ดังนี้

ตารางที่ 19 คำเรียกขานที่ผู้พูดเพศชายใช้มากที่สุดในภาษาไทย

ลำดับที่	ประเภทคำเรียกขาน / ตัวอย่าง	ร้อยละ
1.	T + FN เช่น คุณอรวี คุณชุกศักดิ์	22.3
2.	KT เช่น พี่ ป้า ลุง น้ำ	18
3.	KT + FN เช่น พี่อานาจ ลุงชัย	16.8
4.	T เช่น คุณ ท่าน	11.9
5.	PT เช่น หมอ อาจารย์ ทนาย	9.6
6.	T + PT เช่น คุณไกด์	8.2
7.	PT + FN เช่น นายสมเกียรติ	4.2
8.	∅ คือ ไม่ใช้คำเรียกขาน	3.3
9.	FN เช่น ปู่ บัณฑิต	2.2
10.	T + KT เช่น คุณลุง คุณป้า	1.4
11.	T + PT + FN เช่น คุณหมอปณิธาน	0.8
12.	KT + PT เช่น ลุงคนขับรถ ลุงทนาย	0.5
13.	T + KT + FN เช่น คุณน้าออร์ คุณอาสาสมัคร	0.3
14.	KT + PT + FN เช่น พี่ ส.ส. นาวิณ	0.04
		100

จากตารางสามารถสรุปได้ว่าผู้พูดเพศชายนิยมเรียกขานผู้ที่มีอาชีพต่างๆด้วย คำนำหน้า + ชื่อ มากที่สุด รองลงมาจะนิยมเรียกขานด้วย คำเรียกญาติ และ คำนำหน้า + คำเรียกญาติ โดยที่อัตราส่วนในการใช้แต่ละลำดับ ไม่ค่อยแตกต่างกันมากนักแสดงว่าผู้พูดเพศชายมีการเลือกใช้คำเรียกขานที่หลากหลายในอัตราส่วนที่ไม่ค่อยต่างกัน

4.2.2.5 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งของผู้พูดเพศหญิงในภาษาไทย

ผลการวิเคราะห์พบว่ารูปแบบคำเรียกขานที่ผู้พูดเพศหญิงใช้เรียกขานในอัตราส่วนที่สูงที่สุดอย่างชัดเจนเป็นอันดับที่ 1 คือ คำนำหน้า + ชื่อ โดยมากกว่าอันดับที่สองประมาณครึ่งหนึ่ง และรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่ 3 คือ คำนำหน้า + อาชีพ/ตำแหน่ง โดยรายละเอียดจะขอเสนอในรูปตารางและอัตราส่วนเป็นคำร้อยละดังนี้

ตารางที่ 20 คำเรียกขานที่ผู้พูดเพศหญิงใช้มากที่สุดที่สุดในภาษาไทย

ลำดับที่	ประเภทคำเรียกขาน / ตัวอย่าง	ร้อยละ
1.	T + FN เช่น คุณอรวิ คุณชุตักดิ์	38.2
2.	KT + FN เช่น พี่อำนาจ ลุงชัย	18
3.	T + PT เช่น คุณไค้	11.4
4.	KT เช่น พี่ ป้า ลุง น้ำ	9.7
5.	PT เช่น หมอ อาจารย์ ทนาย	7.4
6.	T เช่น คุณ ท่าน	3.85
7.	T + KT เช่น คุณลุง คุณป้า	3.82
8.	PT + FN เช่น นายสมเกียรติ	3.7
9.	T + KT + FN เช่น คุณน้าอร คุณอาสมเกียรติ	1.34
10.	T + PT + FN เช่น คุณหมอปณิธาน	0.9
11.	KT + PT เช่น ลุงคนขับรถ ลุงทนาย	0.7
12.	FN เช่น ปู่ บัณฑิต	0.4
13.	T + KT + PT เช่น คุณลุงทนาย	0.09
14.	KT + PT + FN เช่น พี่ ส.ส. นาวัน	0.02
		100

จากตารางสามารถสรุปได้ว่าผู้พูดเพศชายนิยมเรียกขานผู้ที่มีอาชีพต่างๆด้วย คำนำหน้า + ชื่อ มากที่สุด รองลงมาจะนิยมเรียกขานด้วย คำเรียกญาติ + ชื่อ โดยจะแตกต่างกับผู้พูดเพศชายที่จะเรียกขานด้วย คำเรียกญาติ มากเป็นอันดับที่สอง ส่วนในลำดับที่สามนั้นพบว่าในขณะที่ผู้พูดเพศหญิงนิยมเรียกขานด้วย คำนำหน้า + อาชีพตำแหน่ง แต่ผู้พูดเพศชายจะนิยมเรียกขานด้วย คำเรียกญาติ + ชื่อ

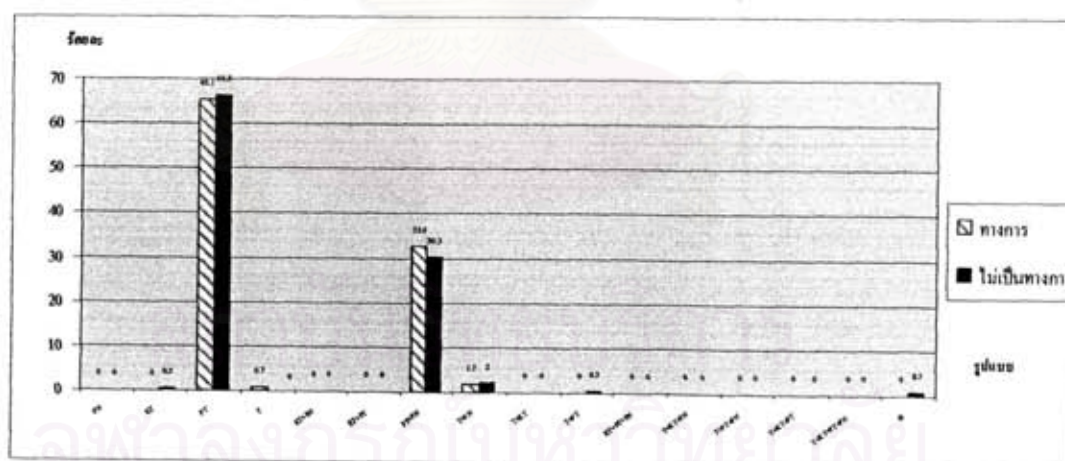
4.2.3 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามความเป็นทางการของสถานการณ์

ในภาษาไทย

เนื้อหาในส่วนนี้จะกล่าวถึงปัจจัยทางด้านความเป็นทางการของสถานการณ์ว่าในการเรียกขานบุคคลอาชีพต่าง ๆ นั้นผู้พูดจะเรียกขานผู้ฟังในทั้งสองสถานการณ์นี้แตกต่างกันหรือไม่ โดยที่เนื้อหาจะแสดงเป็นแผนภูมิเปรียบเทียบให้เห็นความเหมือนและแตกต่างไปที่ละอาชีพในทั้งสามกลุ่มดังที่จะนำเสนอต่อไป

4.2.3.1 คำเรียกขานอาชีพในกลุ่มที่ 1 (อาชีพในกลุ่มวิชาชีพ) ในภาษาไทยตามความเป็นทางการของสถานการณ์

แผนภาพที่ 46 การใช้คำเรียกขานอาจารย์ในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย

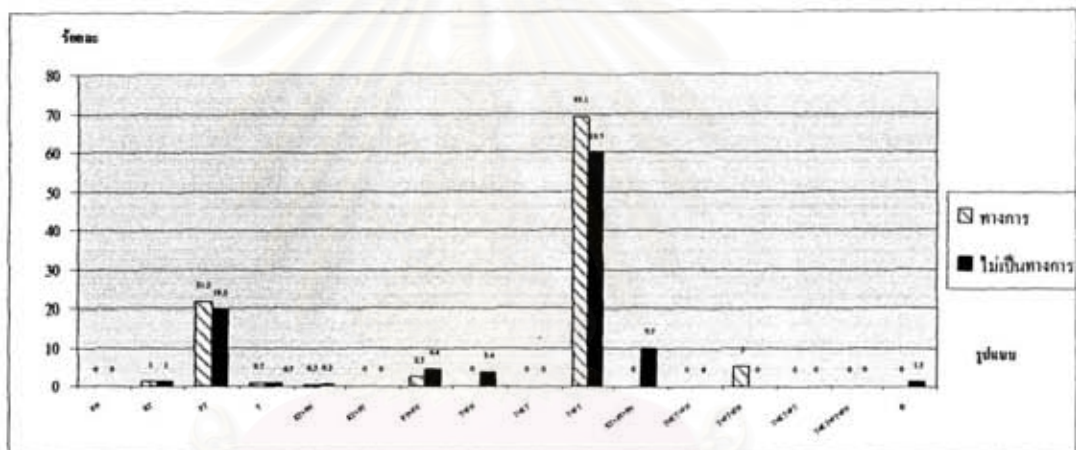

ในการเรียกขานอาจารย์พบว่าในสถานการณ์ทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 4 รูปแบบ ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการจะพบรูปแบบคำเรียกขาน 6 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในสถานการณ์ทางการ คือ PT ได้แก่ คำว่า อาจารย์ คิดเป็นร้อยละ 65.1 คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สอง ได้แก่ PT + FN เช่น อาจารย์สมชาย อาจารย์บุษบา อาจารย์บุษ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 32.6 และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ T + FN เช่น คุณสมชาย

คุณหมอบา คิดเป็นร้อยละ 1.7 สำหรับในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการนั้น พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามนั้นไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการ กล่าวคือ

คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ PT คิดเป็นร้อยละ 66.3 คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับที่สอง ได้แก่ PT + FN คิดเป็นร้อยละ 30.3 และคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับที่สามคือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 2 ซึ่งหากพิจารณาจากค่าร้อยละที่ได้เปรียบเทียบกับระหว่างคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามของสถานการณ์ทางการ และไม่เป็นทางการจะเห็นได้ว่าเป็นตัวเลขที่ปรากฏจะใกล้เคียงกัน แสดงว่าคำเรียกขานที่ใช้ในสถานการณ์ทางการ และไม่เป็นทางการไม่ค่อยแตกต่างกัน

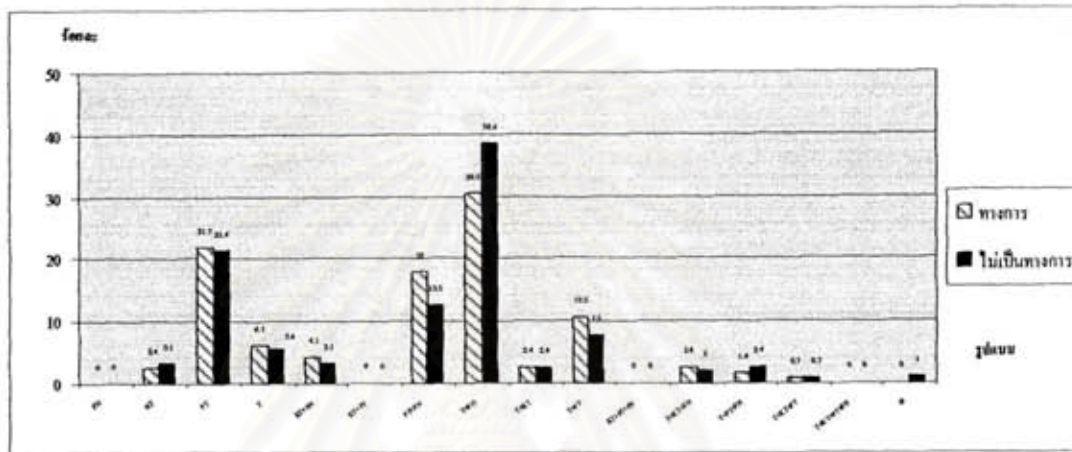
แผนภาพที่ 47 การใช้คำเรียกขานแพทย์ในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย

ในการเรียกขานแพทย์พบว่าในสถานการณ์ทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 7 รูปแบบ ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการจะพบรูปแบบคำเรียกขาน 9 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในสถานการณ์ทางการ คือ T + PT ได้แก่ คำว่า คุณหมอ คิดเป็นร้อยละ 69.1 ซึ่งเป็นจำนวนที่มากกว่าครึ่งหนึ่งของคำเรียกขานที่ใช้ทั้งหมด คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับสอง คือ PT ได้แก่ คำว่า หมอ คิดเป็นร้อยละ 21.5 และคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับสาม ได้แก่ T + PT+ FN เช่น คุณหมอ ปณิธาน คุณหมอเป่า เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 5 ส่วนในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามนั้นไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการ กล่าวคือ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ T + PT คิดเป็นร้อยละ 59.7 คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับสอง คือ PT คิดเป็นร้อยละ 19.5 และคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับสาม ได้แก่ T + PT+ FN คิดเป็นร้อยละ 9.7 หากพิจารณาจากค่าร้อยละที่ได้เปรียบเทียบกับระหว่างคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามของสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการจะเห็นได้ว่าตัวเลขที่

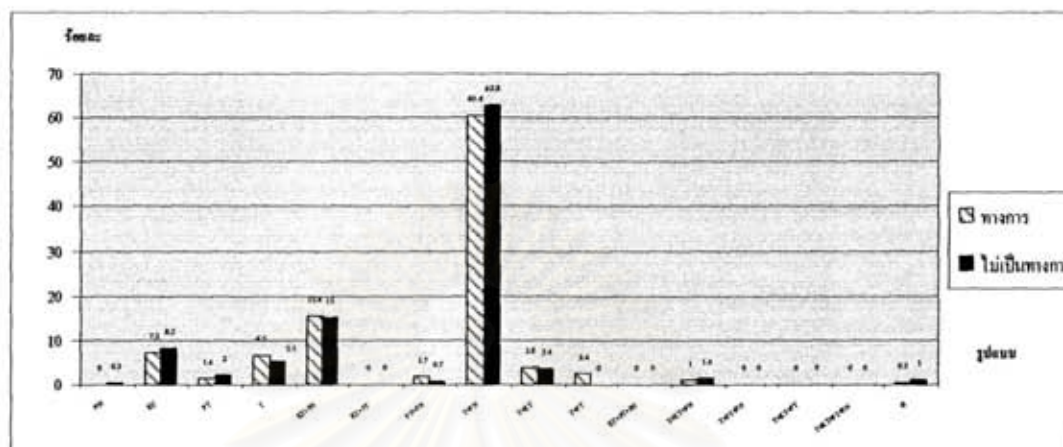
ปรากฏจะใกล้เคียงกัน แสดงว่าคำเรียกขานที่ใช้ในสถานการณ์ทางการ และ ไม่เป็นทางการไม่
 ค่อยแตกต่างกัน

แผนภาพที่ 48 การใช้คำเรียกขานทนายในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย

ในการเรียกขานทนายพบว่าในสถานการณ์ทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 11 รูปแบบ ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการจะพบรูปแบบคำเรียกขาน 12 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดwww.pdfdrive.comในสถานการณ์ทางการ คือ T + FN เช่น คุณสมเกียรติ คุณอรวิ คุณอร คิดเป็นร้อยละ 30.5 คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ PT คิดเป็นร้อยละ 21.7 ได้แก่ คำว่า ทนาย และ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสาม คือ PT+ FN เช่น ทนายสมเกียรติ ทนายอรวิ ทนายอร คิดเป็นร้อยละ 18 ส่วนสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามนั้นไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการ กล่าวคือ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 38.6 คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ PT คิดเป็นร้อยละ 21.4 และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสาม คือ PT+ FN คิดเป็นร้อยละ 12.5 จะเห็นว่าในการเรียกขานทนายนั้นคำเรียกขานที่ใช้ในสถานการณ์ทางการ และ ไม่เป็นทางการไม่ค่อยแตกต่างกัน

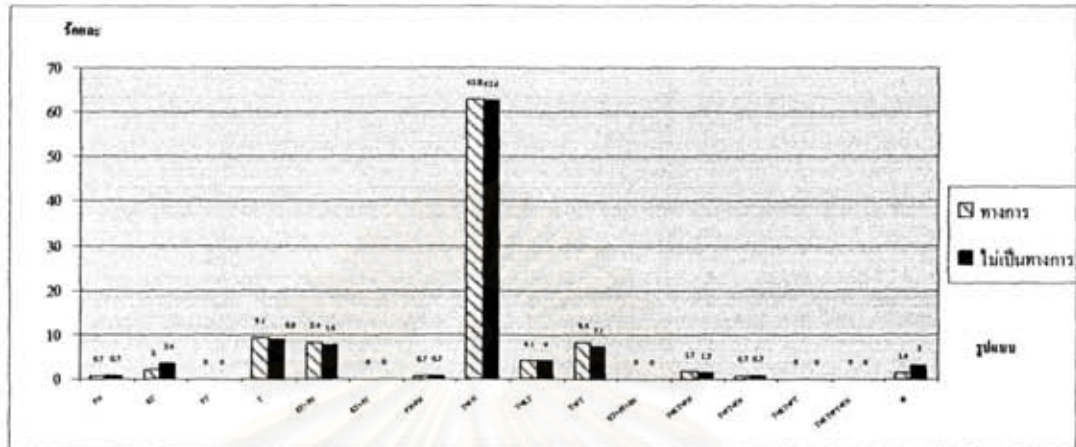
แผนภาพที่ 49 การใช้คำเรียกขานวิศวกรในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย

ในการเรียกขานวิศวกรพบว่าในสถานการณ์ทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 10 รูปแบบ และในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการก็พบรูปแบบคำเรียกขาน 10 รูปแบบเท่ากัน คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในสถานการณ์ทางการ คือ T + FN เช่น คุณเอกชัย คุณอารีย์ คุณโก้ คิดเป็นร้อยละ 60.4 คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ KT + FN คิดเป็นร้อยละ 15.4 เช่น พี่เอกชัย ลุงเอก เป็นต้น และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสาม คือ KT เช่น พี่ ลุง น้ำ คิดเป็นร้อยละ 7.2 ส่วนสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามนั้น ไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการ กล่าวคือ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 62.8 คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ KT + FN คิดเป็นร้อยละ 15 และ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสาม คือ KT คิดเป็นร้อยละ 8.2 หากพิจารณาจากค่าร้อยละที่ได้เปรียบเทียบกับระหว่างคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง สอง และ สามของสถานการณ์ทางการ และ ไม่เป็นทางการ จะเห็นได้ว่าเป็นตัวเลขที่ปรากฏจะใกล้เคียงกัน แสดงว่าคำเรียกขานที่ใช้ในสถานการณ์ทางการ และ ไม่เป็นทางการ ไม่ค่อยแตกต่างกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 50 การใช้คำเรียกขานทูตในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย

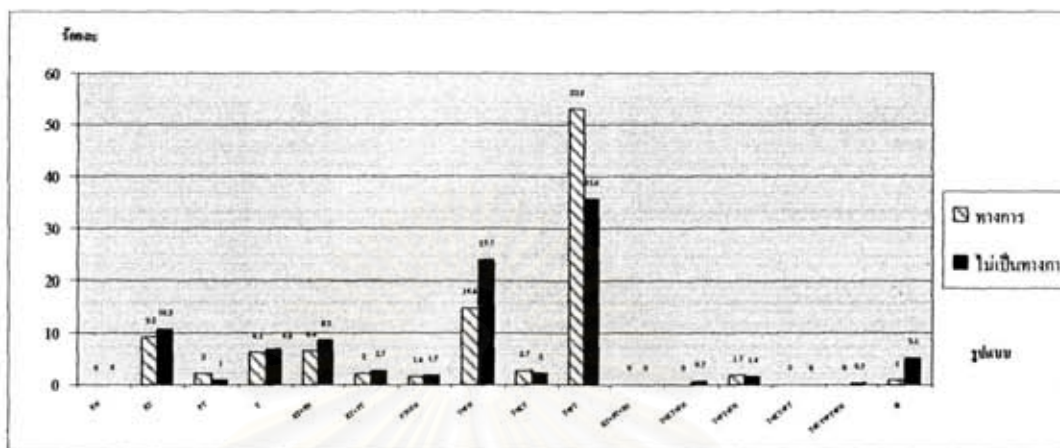
ในการเรียกขานทูตพบว่าในสถานการณ์ทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 11 รูปแบบ และในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการก็พบรูปแบบคำเรียกขาน 11 รูปแบบเท่ากัน คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด ในสถานการณ์ทางการ คือ T + FN เช่น คุณวิโรจน์ คุณเพียงใจ คุณเพียง เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 62.8 คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับสอง คือ T ได้แก่ คำว่า ท่าน คุณ คิดเป็นร้อยละ 9.1 และ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับสาม คือ KT+ FN เช่น คุณวิโรจน์ น้ำเพียงใจ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ 8.4 ส่วนสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามนั้น ไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการ กล่าวคือ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 62.6 คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับสอง คือ T คิดเป็นร้อยละ 8.8 และ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับสาม คือ KT+ FN คิดเป็นร้อยละ 7.4 ซึ่งหากพิจารณาจากค่าร้อยละ ที่ได้เปรียบเทียบกับระหว่างคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามของสถานการณ์ ทางการ และ ไม่เป็นทางการ จะเห็นได้ว่าเป็นตัวเลขที่ปรากฏจะใกล้เคียงกัน แสดงว่าคำเรียกขานที่ใช้ในสถานการณ์ทางการ และ ไม่เป็นทางการ ไม่ค่อยแตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุปเมื่อมองภาพรวมของการใช้คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดตามสถานการณ์ที่เป็น ทางการและ ไม่เป็นทางการของแต่ละอาชีพในกลุ่มวิชาชีพแล้ว ทุกอาชีพจะใช้คำเรียกขานที่ไม่ แตกต่างกัน แสดงว่าไม่ว่าจะพบในสถานที่ทำงานหรือนอกสถานที่ทำงานผู้ตอบแบบสอบถามก็จะ รู้สึกต่ออาจารย์ แพทย์ ทนาย วิศวกร และทูตไม่แตกต่างกัน

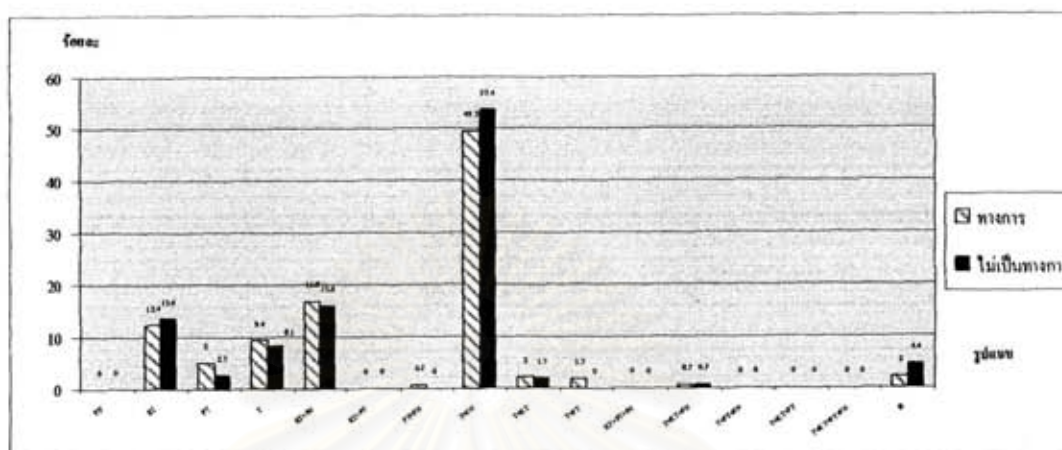

แผนภาพที่ 52 การใช้คำเรียกขานตำรวจในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย

ในการเรียกขานตำรวจพบว่าในสถานการณ์ทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 11 รูปแบบ ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการจะพบรูปแบบคำเรียกขาน 13 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในสถานการณ์ทางการ คือ T + PT คิดเป็นร้อยละ 52.9 ได้แก่ คำว่า คุณตำรวจ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 14.6 เช่น คุณปกป้อง คุณแววตา ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ KT เช่น พี่ ดุง น้ำ คิดเป็นร้อยละ 9.2 ส่วนสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามนั้นไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการ กล่าวคือ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ T + PT คิดเป็นร้อยละ 35.6 คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 23.7 เมื่อเทียบกับสถานการณ์ทางการ จะเห็นได้ว่าคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ T + PT มีเปอร์เซ็นต์การใช้ลดลงในขณะที่คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ T + FN มีเปอร์เซ็นต์การใช้เพิ่มขึ้นแสดงว่าในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการมีแนวโน้มที่จะเรียกขานตำรวจด้วยชื่อมากขึ้นในขณะที่จะเรียกขานด้วยอาชีพ/ตำแหน่ง น้อยลง และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ KT คิดเป็นร้อยละ 10.5 จะเห็นได้ว่าความเป็นทางการของสถานการณ์มีผลเล็กน้อยต่อการแปรการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตำรวจ

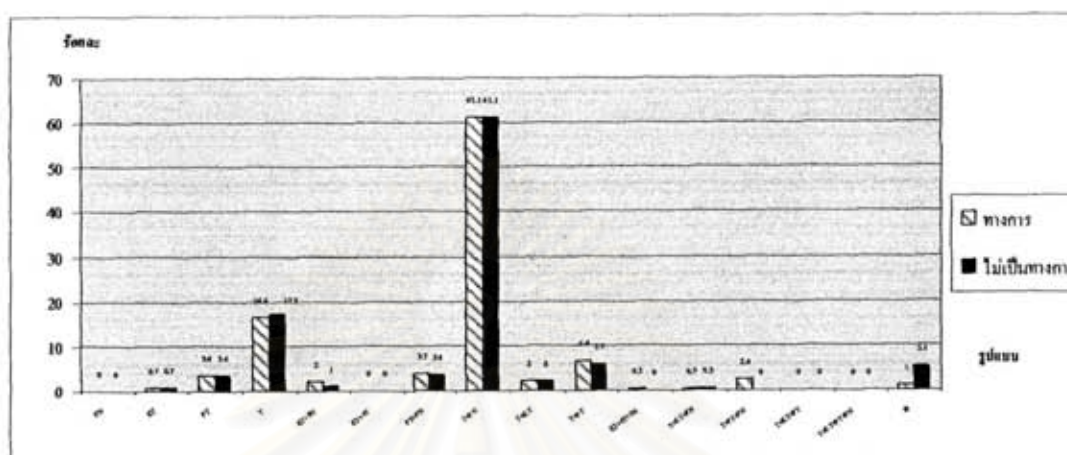
แผนภาพที่ 53 การใช้คำเรียกขานมักถูกเทศกในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย

ในการเรียกขานมักถูกเทศกพบว่าในสถานการณ์ทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 10 รูปแบบ ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการจะพบรูปแบบคำเรียกขาน 8 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในสถานการณ์ทางการ คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 49.3 เช่น คุณชูศักดิ์ คุณนารี คุณแมว คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง ได้แก่ KT + FN เช่น พี่ชูศักดิ์ พี่แมว คิดเป็นร้อยละ 16.8 ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ KT เช่น พี่ น้ำ คิดเป็นร้อยละ 12.4 ส่วนสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสาม นั้น ไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการ กล่าวคือ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 53.4 คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง ได้แก่ KT + FN คิดเป็นร้อยละ 15.8 ส่วน คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ KT คิดเป็นร้อยละ 13.4 ซึ่งหากพิจารณาจากค่าร้อยละที่ได้เปรียบเทียบกับระหว่างคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามของสถานการณ์ทางการ และไม่เป็นทางการ จะเห็นได้ว่าเป็นตัวเลขที่ปรากฏจะใกล้เคียงกัน แสดงว่าคำเรียกขานที่ใช้ในสถานการณ์ทางการ และ ไม่เป็นทางการ ไม่ค่อยแตกต่างกัน

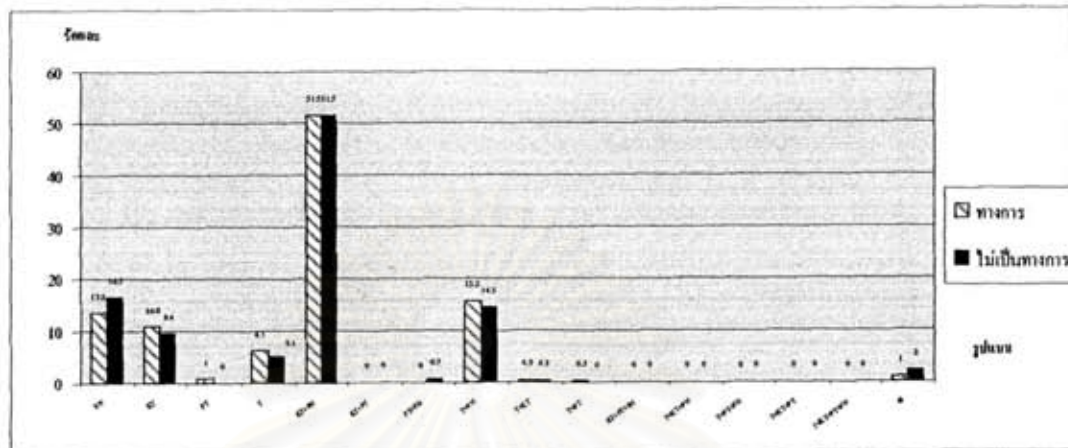
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 54 การใช้คำเรียกขานนักการเมืองในสถานการณ์ทางการเมืองและไม่เป็นทางการเมืองในภาษาไทย

ในการเรียกขานนักการเมืองพบว่าในสถานการณ์ทางการเมืองพบคำเรียกขานที่ใช้ 12 รูปแบบ ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการเมืองจะพบรูปแบบคำเรียกขาน 10 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด ในสถานการณ์ทางการเมือง คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 61.1 ซึ่งเป็นจำนวนมากกว่ากึ่งหนึ่งของคำเรียกขานที่ใช้เรียกขานทั้งหมด ได้แก่ คำว่า คุณนาวิน ท่านนาวิน คุณอรอนงค์ เป็นต้น คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ T ได้แก่ คำว่า คุณ ท่าน คิดเป็นร้อยละ 16.6 ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ T + PT คิดเป็นร้อยละ 6.4 ส่วนสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการเมือง พบว่าคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามนั้นไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการเมือง กล่าวคือ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 61.1 เท่ากับสถานการณ์ทางการเมือง คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ T คิดเป็นร้อยละ 17.2 และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ T + PT คิดเป็นร้อยละ 5.7 ซึ่งหากพิจารณาจากค่าร้อยละที่ได้เปรียบเทียบกับระหว่างคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามของสถานการณ์ทางการเมือง และ ไม่เป็นทางการเมือง จะเห็นได้ว่าเป็นตัวเลขที่ปรากฏแทบจะ ไม่ต่างกัน แสดงว่าคำเรียกขานที่ใช้ในสถานการณ์ทางการเมือง และ ไม่เป็นทางการเมือง ไม่แตกต่างกัน

แผนภาพที่ 55 การใช้คำเรียกขานนักศึกษาในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย

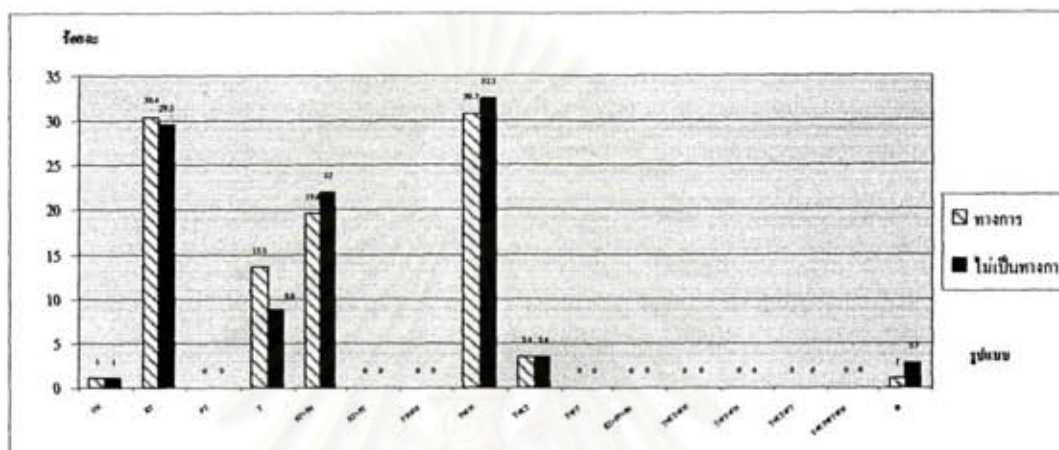

ในการเรียกขานนักศึกษาพบว่าในสถานการณ์ทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 9 รูปแบบ ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการจะพบรูปแบบคำเรียกขาน 8 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในสถานการณ์ทางการ คือ KT + FN คิดเป็นร้อยละ 51.5 เช่น พี่บัณฑิต พี่ปู พี่สุ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง ได้แก่ T + FN คิดเป็นร้อยละ 15.5 เช่น คุณบัณฑิต คุณสุดา คุณสุ และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ FN คิดเป็นร้อยละ 13.5 เช่น บัณฑิต สุดา ปู สุ ส่วนสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการ กล่าวคือ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ KT + FN คิดเป็นร้อยละ 51.5 เท่ากับสถานการณ์ทางการ ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง และสามจะสลับกับสถานการณ์ทางการ กล่าวคือ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง ได้แก่ FN คิดเป็นร้อยละ 16.5 และ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 14.5

จากการวิเคราะห์ภาพรวมของการใช้คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดตามสถานการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการของแต่ละอาชีพในกลุ่มกึ่งวิชาชีพแล้ว ทุกอาชีพจะใช้คำเรียกขานที่ไม่แตกต่างกัน แสดงว่าไม่ว่าจะพบในสถานที่ทำงานหรือนอกสถานที่ทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามก็จะรู้สึกต่อพยาบาล, ตำรวจ, มัคคุเทศก์, นักการเมือง และนักศึกษาไม่แตกต่างกัน

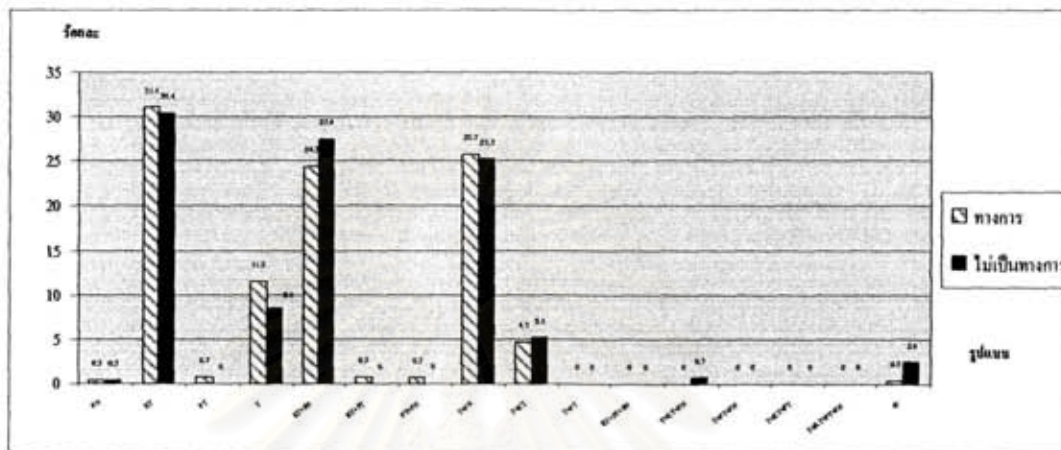
4.2.3.3 คำเรียกขานอาชีพในกลุ่มที่ 3 (อาชีพในกลุ่มไมใช่วิชาชีพ) ในภาษาไทยตามความเป็นทางการของสถานการณ์

แผนภาพที่ 56 การใช้คำเรียกขานพนักงานขายในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย

ในการเรียกขานพนักงานขายพบว่าในสถานการณ์ทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 7 รูปแบบ ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการก็พบรูปแบบคำเรียกขาน 7 รูปแบบเท่ากัน คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด ในสถานการณ์ทางการ คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 30.7 เช่น คุณอำนาจ คุณจอมใจ คุณนก คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง ได้แก่ KT คิดเป็นร้อยละ 30.4 เช่น พี่ น้ำ ลุง ซึ่งเมื่อเทียบจากค่าร้อยละจะเห็นว่าคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง และสองนั้นแทบจะไม่แตกต่างกัน แสดงว่าคำเรียกขานทั้งสองรูปแบบนี้นิยมใช้พอ ๆ กัน ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม ได้แก่ KT + FN คิดเป็นร้อยละ 19.6 เช่น พี่อำนาจ พี่นก เป็นต้น ส่วนสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามนั้น ไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการ กล่าวคือ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 32.5 คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง ได้แก่ KT คิดเป็นร้อยละ 29.5 และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม ได้แก่ KT + FN คิดเป็นร้อยละ 22 ซึ่งหากพิจารณาจากค่าร้อยละที่ได้เปรียบเทียบกับระหว่างคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามของสถานการณ์ทางการ และ ไม่เป็นทางการ จะเห็นได้ว่าเป็นตัวเลขที่ปรากฏจะใกล้เคียงกัน แสดงว่าคำเรียกขานที่ใช้ในสถานการณ์ทางการ และ ไม่เป็นทางการ ไม่แตกต่างกัน

แผนภาพที่ 57 การใช้คำเรียกงานพนักงานขับรถในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย

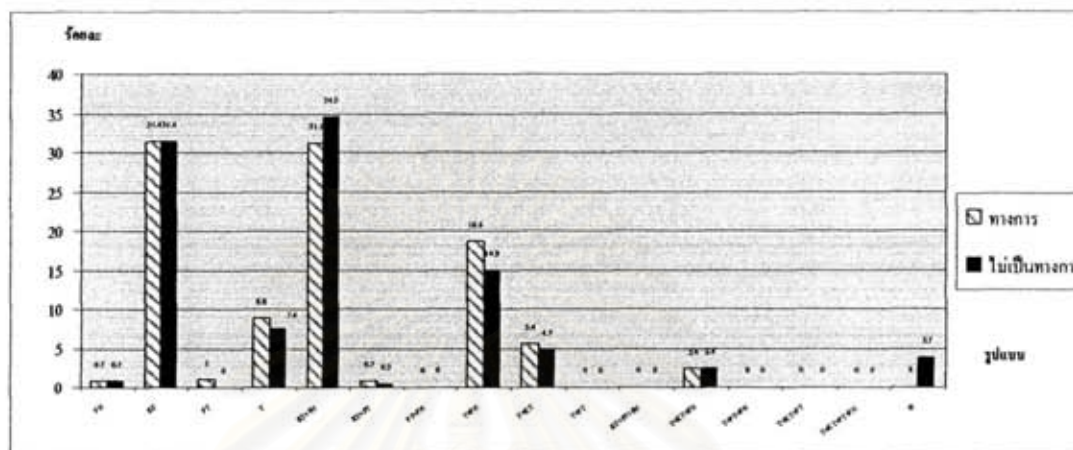

ในการเรียกงานพนักงานขับรถพบว่าในสถานการณ์ทางการพบคำเรียกงานที่ใช้ 10 รูปแบบ ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการจะพบรูปแบบคำเรียกงาน 8 รูปแบบ คำเรียกงานที่ใช้มากที่สุดในสถานการณ์ทางการ คือ KT คิดเป็นร้อยละ 31.1 เช่น ลุง พี่ น้า คำเรียกงานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง ได้แก่ T + FN คิดเป็นร้อยละ 25.7 เช่น คุณวงศ์ชัย คุณสมหญิง คุณหญิง เป็นต้น และคำเรียกงานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม ได้แก่ KT + FN คิดเป็นร้อยละ 24.3 เช่น ลุงวงศ์ชัย พี่สมหญิง พี่หญิง เป็นต้น ส่วนสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ พบว่า คำเรียกงานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการ กล่าวคือ คำเรียกงานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่งคือ KT คิดเป็นร้อยละ 30.4 ส่วนคำเรียกงานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง และสามจะสลับกับสถานการณ์ทางการ กล่าวคือ คำเรียกงานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง ได้แก่ KT + FN คิดเป็นร้อยละ 27.4 และคำเรียกงานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม ได้แก่ T + FN คิดเป็นร้อยละ 25.3 ซึ่งหากพิจารณาจากค่าร้อยละที่ได้เปรียบเทียบกับระหว่างคำเรียกงานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามของสถานการณ์ทางการ และไม่เป็นทางการ จะเห็นได้ว่าเป็นตัวเลขที่ปรากฏจะใกล้เคียงกัน แสดงว่าคำเรียกงานที่ใช้ในสถานการณ์ทางการ และไม่เป็นทางการ ไม่แตกต่างกัน

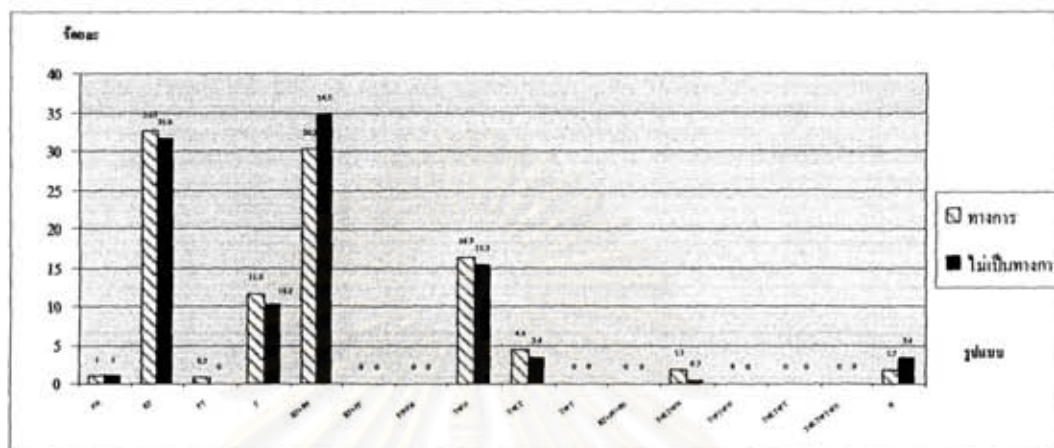

แผนภาพที่ 59 การใช้คำเรียกขานพนักงานทำความสะอาดในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย

ในการเรียกขานพนักงานทำความสะอาดพบว่าในสถานการณ์ทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 9 รูปแบบ ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการก็พบรูปแบบคำเรียกขาน 9 รูปแบบเท่ากัน คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด ในสถานการณ์ทางการ คือ KT คิดเป็นร้อยละ 31.4 เช่น ลุง พี่ น้ำ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ KT + FN เช่น ลุงสมคิด ป้าสมพร พี่พร คิดเป็นร้อยละ 31.1 ซึ่งความถี่ในการใช้แทบจะไม่ต่างกันเลยกับคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง และ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสาม คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 18.6 เช่น คุณสมคิด คุณสมพร เป็นต้น ส่วนสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง และสองจะสลับกับสถานการณ์ทางการ กล่าวคือ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ KT + FN คิดเป็นร้อยละ 34.5 คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ KT คิดเป็นร้อยละ 31.4 ส่วน คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม พบว่า ไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการ คือ ใช้ T + FN คิดเป็นร้อยละ 14.9 ซึ่งหากพิจารณาจากค่าร้อยละที่ได้เปรียบเทียบกับระหว่างคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามของสถานการณ์ทางการ และไม่เป็นทางการ จะเห็นได้ว่าเป็นตัวเลขที่ปรากฏจะใกล้เคียงกัน แสดงว่าคำเรียกขานที่ใช้ในสถานการณ์ทางการ และไม่เป็นทางการ ไม่แตกต่างกัน

แผนภาพที่ 60 การใช้คำเรียกขานพนักงานเสิร์ฟในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย

ในการเรียกขานพนักงานเสิร์ฟพบว่าในสถานการณ์ทางการพบคำเรียกขานที่ใช้ 9 รูปแบบ ในขณะที่ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการจะพบรูปแบบคำเรียกขาน 8 รูปแบบ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุด ในสถานการณ์ทางการ คือ KT คิดเป็นร้อยละ 32.5 เช่น พี่ น้ำ คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ KT + FN เช่น พี่โชค ป้าพร คิดเป็นร้อยละ 30.2 และคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสาม คือ T + FN คิดเป็นร้อยละ 16.3 เช่น คุณโชคชัย คุณสมพร ส่วนสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง และสองจะสลับกับสถานการณ์ทางการ กล่าวคือ คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง คือ KT + FN คิดเป็นร้อยละ 34.7 คำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับสอง คือ KT คิดเป็นร้อยละ 31.6 ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สาม พบว่า ไม่แตกต่างกับสถานการณ์ทางการ คือ ใช้ T + FN คิดเป็นร้อยละ 15.3 ซึ่งหากพิจารณาจากค่าร้อยละที่ได้เปรียบเทียบกับระหว่างคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับหนึ่ง สอง และสามของสถานการณ์ทางการ และไม่เป็นทางการ จะเห็นได้ว่าเป็นตัวเลขที่ปรากฏจะใกล้เคียงกัน แสดงว่าคำเรียกขานที่ใช้ในสถานการณ์ทางการ และ ไม่เป็นทางการ ไม่แตกต่างกัน

กล่าวโดยสรุปเมื่อมองภาพรวมของการใช้คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดตามสถานการณ์ที่เป็นทางการของแต่ละอาชีพในกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพแล้ว ส่วนใหญ่จะใช้คำเรียกขานที่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นอาชีพพนักงานรักษาความสะอาด และพนักงานเสิร์ฟที่จะใช้ KT ในการเรียกขานในสถานการณ์ทางการ และใช้ KT + FN ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการนั่นคือ จะเรียกขานโดยใช้ชื่อเต็มเข้ามาเมื่อเจอและทักทายกันนอกสถานที่ทำงาน โดยยังคงใช้คำเรียกขานเป็นส่วนประกอบในการเรียกขานอยู่เพียงแต่ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ การเรียกขานชื่อของอีกฝ่ายก็เพื่อแสดงว่าผู้พูดจำผู้ที่ถูกเรียกขานได้นั่นเอง

4.2.3.4 สรุปการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย

จากผลการวิเคราะห์การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามปัจจัยความเป็นทางการของสถานการณ์ในแต่ละกลุ่มอาชีพ สามารถสรุปภาพรวมของการใช้คำเรียกขานได้ว่า ความเป็นทางการของสถานการณ์ไม่มีผลต่อการแปรการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทย กล่าวคือไม่ว่าในสถานการณ์ที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการนักศึกษาไทยเรียกผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มต่างๆไม่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 21 คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย

บทบาทของผู้ฟัง	สถานการณ์ทางการ		สถานการณ์ไม่เป็นทางการ	
	รูปแบบคำเรียกขาน	ร้อยละ	รูปแบบคำเรียกขาน	ร้อยละ
กลุ่มวิชาชีพ				
1. อาจารย์	PT	65.1	PT	66.3
2. แพทย์	T + PT	69.1	T + PT	59.7
3. ทนาย	T + FN	30.5	T + FN	38.6
4. วิศวกร	T + FN	60.4	T + FN	62.8
5. ทูต	T + FN	62.8	T + FN	62.6
กลุ่มกึ่งวิชาชีพ				
1. พยาบาล	T + FN	34.3	T + FN	39.4
2. ตำรวจ	T + PT	52.9	T + PT	35.6
3. มัคคุเทศก์	T + FN	49.3	T + FN	53.4
4. นักการเมือง	T + FN	61.1	T + FN	61.1
5. นักศึกษา	KT + FN	51.5	KT + FN	51.5

บทบาทของผู้ฟัง	สถานการณ์ทางการ		สถานการณ์ไม่เป็นทางการ	
	รูปแบบคำเรียกขาน	ร้อยละ	รูปแบบคำเรียกขาน	ร้อยละ
กลุ่มไม่ใช่วิชาชีพ				
1. พนักงานชาย	T + FN	30.7	T + FN	32.5
2. พนักงานขับรถ	KT	31.1	KT	30.4
3. พนักงานรักษา ความปลอดภัย	KT + FN	28.3	KT + FN	33
4. พนักงานทำ ความสะอาด	KT	31.4	KT + FN	34.5
5. พนักงานเสิร์ฟ	KT	32.5	KT + FN	34.7

รูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการในภาษาไทย คือ T + FN

จากการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยความเป็นทางการของสถานการณ์ ความเป็นทางการของสถานการณ์มีผลน้อยมากต่อการแปรการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทย กล่าวคือ นอกจากส่วนใหญ่รูปแบบคำเรียกขานที่ใช้จะไม่แตกต่างกันในทั้งสองสถานการณ์แล้วอัตราส่วนในการใช้ก็ยิ่งใกล้เคียงกันอีกด้วยมีเพียง 2 อาชีพในกลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพเท่านั้น คือ พนักงานทำความสะอาดและพนักงานเสิร์ฟที่ปัจจัยความเป็นทางการของสถานการณ์มีผลต่อการแปรการใช้คำเรียกขาน กล่าวคือ ในสถานการณ์ทางการจะเรียกขานด้วยคำเรียกญาติ (KT) แต่ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการจะเรียกขาน โดยเพิ่มชื่อของผู้ฟังด้วย คือ KT + FN แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ส่วนประกอบของคำเรียกขานทั้งสองก็มีคำเรียกญาติ (KT) เป็นส่วนประกอบในการเรียกขานเหมือนกันจึงอาจกล่าวได้ว่าความเป็นทางการของสถานการณ์แทบจะไม่มีผลต่อการแปรการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาไทย

บทที่ 5

เปรียบเทียบรูปแบบคำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

เนื้อหาในบทนี้จะกล่าวเปรียบเทียบกันระหว่างคำเรียกขานอาชีวะ และตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่น และภาษาไทยในส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องส่วนประกอบและรูปแบบของคำเรียกขานไปจนถึงการใช้คำเรียกขานอาชีวะ และตำแหน่งตามกลุ่มอาชีพ เพศของผู้พูดผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์ โดยจะกล่าวเปรียบเทียบให้เห็นความเหมือน และแตกต่างรวมไปถึงการวิเคราะห์ในด้านสังคม และวัฒนธรรมที่มีผลต่อรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้ โดยรายละเอียดต่าง ๆ จะนำเสนอต่อไป

5.1 ส่วนประกอบของคำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่น และภาษาไทย

ส่วนประกอบของคำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่น และภาษาไทยมีทั้งส่วนที่เหมือนกัน และแตกต่างกัน โดยรายละเอียดในส่วนของการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างส่วนประกอบของคำเรียกขานในทั้งสองภาษานี้ได้นำเสนอรายละเอียดไปแล้วในบทที่ 2 สรุปได้ว่า

ส่วนประกอบของคำเรียกขานที่ พบว่า มีเหมือนกันทั้งในภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่น ได้แก่ ชื่อ คำเรียกญาติ อาชีพ/ตำแหน่ง และ คำแสดงความสุภาพ ที่ใช้ร่วมกับชื่อ โดยในภาษาญี่ปุ่นแทนด้วย HT ได้แก่คำว่า *san* คุณ (さん) / *sama* ท่าน (様) / *shi* คุณ (氏) ในขณะที่ภาษาไทยแทนด้วย T ได้แก่คำว่า *คุณ*, *ท่าน* แต่ในความเหมือนนั้นก็ยังมีมีความแตกต่างกันด้วยกล่าวคือ ในส่วนของ ชื่อ นั้นในภาษาญี่ปุ่นจะหมายถึงชื่อสกุลและชื่อตัว ในขณะที่ภาษาไทยจะหมายถึงชื่อจริง และชื่อเล่นในภาษาญี่ปุ่นการเรียกขานคู่สนทนาด้วยชื่อสกุลเป็นเรื่องปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียกขานบุคคลที่ไม่ได้มีความสนิทสนมกันเป็นพิเศษ แม้ว่าโดยปกติแล้วการเรียกขานคู่สนทนาด้วยชื่อเพียงลำพังก็เป็นการเรียกอีกรูปแบบหนึ่งที่มีใช้ในสังคมญี่ปุ่น แต่จากผลของงานวิจัยชิ้นนี้ซึ่งศึกษาการเรียกบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ ไม่พบตัวอย่างการใช้ชื่อตัวเพียงลำพังในการเรียกขานคู่สนทนาซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพต่างๆ ในสังคม ในขณะที่ภาษาไทยจะนิยมเรียกขานบุคคลที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ ด้วยชื่อตัว ทั้งชื่อจริงและชื่อเล่น โดยที่การเรียกขานด้วยชื่อเล่นอันเป็นการเรียกขานที่แสดงออกถึงความสนิทสนมของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังนั้นมีการปรากฏใช้แม้ว่าผู้พูด และผู้ฟัง ไม่ได้มีความสนิทสนมกันเป็นพิเศษก็ตาม ในเรื่องของการเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่น และภาษานั้น กนกพร แก่นจักร (カノツクボーン. ケンチ x 7 : 1990) เคยกล่าวไว้ว่าสาเหตุที่คนไทยไม่นิยมเรียกด้วยชื่อสกุลเพราะในสมัยก่อนสังคมไทย

ยังไม่มียามสกุลใช้ เพิ่งจะมีกฎหมายให้ใช้เมื่อปี ค.ศ.1915 ส่วนในสังคมญี่ปุ่นนั้นในความสัมพันธ์ของพวกห้อง หรือคนรู้จักจะมีเรื่องของความสุภาพ ระดับความห่าง และเรื่องของคนในคนนอกเข้ามาเกี่ยวข้อง ทำให้มีการแยกใช้การเรียกด้วยชื่อสกุล ชื่อตัว และชื่อเล่น ออกจากกันอย่างชัดเจน ส่วนภาษาไทยจะไม่มี การเรียกขานที่แบ่งแยกอย่างชัดเจนระหว่างชื่อจริงและชื่อเล่นจะขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ความสนิทสนม สถานะทางสังคมของกลุ่มชน หรือความแตกต่างของอายุมาเป็นตัวชี้ว่าจะเรียกขานด้วยชื่อเล่นหรือชื่อจริง

นอกจากนี้ในส่วนของการเรียกขานนั้น พบว่าทั้งในภาษาไทย และภาษาญี่ปุ่นมีการเรียกขานด้วยคำเรียกขาน แต่ในภาษาญี่ปุ่นพบการใช้บ่อยมาก โดยพบเฉพาะในกลุ่มอาชีพที่ไม่ใช่วิชาชีพ และพบตัวอย่างการใช้มีเพียงสองคำ คือ เรียกผู้ชายว่าลุง *ojisan* (おじさん) และเรียกผู้หญิงว่าป้า *obasan* (おばさん) ในขณะที่ในภาษาไทยจะปรากฏการใช้คำเรียกขานในทุกกลุ่มอาชีพมากบ้างน้อยบ้าง แต่จะปรากฏการใช้มากที่สุดในกลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพ ส่วนคำเรียกขานที่ใช้ก็มีความหลากหลายทั้ง พี่ น้อง ลุง ป้า น้า อา ซึ่งเรื่องของ การใช้คำบอกเลือนั้นหากมองในแง่สังคม และวัฒนธรรมจะเห็นว่า สังคมไทยมีลักษณะของวัฒนธรรมแบบญาติขยายวงกว้าง (Extended Kinship) คือ การขยายความเป็นญาติออกไปสู่ผู้ที่ไม่ใช่ญาติแท้ ๆ ของคน โดยทั่ว ๆ ไป อาจจะเรียกว่า “ญาตินับถือ” ก็ได้ โดยอาจมีพื้นฐานจากการที่สังคมไทยแต่โบราณนั้นเริ่มต้นมาจากการเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ สมาชิกในหมู่บ้านมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันเสมือนพี่น้อง มีกิจกรรมที่ต้องอาศัยความช่วยเหลือเกื้อกูลต่อกัน เช่น การลงแขกเกี่ยวข้าว ซึ่งความใกล้ชิด ความเอื้อเฟื้อเกื้อหนุนกันในหมู่ของคนที่ไม่ใช่ญาติจริง ๆ บางครั้งอาจจะแนบแน่นกว่าความสัมพันธ์ระหว่างญาติจริง ๆ กันก็ได้ การนับถือผู้อื่นเป็นญาตินี้ขยายวงกว้างเกินจากคนในหมู่บ้านเดียวกันรวมไปถึงคนแปลกหน้ารวมไปจนถึงสังคมโดยรวม จะเห็นว่าคนไทยมักเรียกขานคนแปลกหน้า โดยใช้คำที่แสดงความเป็นญาติ เช่น พี่ น้อง น้า ลุง ตา ยาย ฯลฯ ส่วนในภาษาญี่ปุ่นนั้นการเรียกขานผู้ที่ไม่ใช่ญาติตามสายโลหิตด้วยคำเรียกขานนั้น ซุซูกิ ทะคะโอะ (Suzuki, 1973) ได้กล่าวไว้ว่า ในด้านมานุษยวิทยาเรียกว่า “การเรียกแบบสมมุติ” (fictive use) คือ ผู้พูดจะยึดตัวเองเป็นหลักว่าหากผู้ที่เราพูดด้วยเป็นญาติตามสายโลหิตแล้วเราจะเรียกขานบุคคลนั้นว่าอย่างไร จากนั้นจึงเลือกใช้คำคำนั้นกับคู่สนทนา ยกตัวอย่างเช่น การเรียกพนักงานทำความสะอาดหญิงว่า *obasan* คุณป้า, คุณน้า, คุณอา (おばさん) เพราะเมื่อดูจากอายุของคู่สนทนาแล้วหากเป็นญาติตามสายโลหิตก็เปรียบได้กับรุ่นป้า น้าหรืออาของผู้พูด เป็นต้น จากผลของการสำรวจด้วยแบบสอบถามในส่วนของภาษาญี่ปุ่น พบว่ามีการใช้

¹ เนื่องน้อย บุณชนนคร., คำ: ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย . (สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2537)

KT ในการเรียกขานน้อยมาก และพบเฉพาะการเรียกขานผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพ โดยส่วนใหญ่จะใช้ G เช่นสำนวนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちわ) และ *sumimasen* ขอโทษ (すみません) ในการเรียกขานแทน ซึ่งผลที่ได้ตรงกับที่ กนกพร แก่นจักษ์ (カノツクボーン. ケエンチャク : 1990) เคยนำเสนอเอาไว้เกี่ยวกับการเรียกขานคนที่ไม่รู้จักว่าว่า ในสังคมญี่ปุ่นนั้น โดยปกติแล้วแทนที่จะเรียกคนที่ไม่รู้จัด้วยคำบอกเลือนาติก็จะใช้คำเรียกแสดงการทักทาย เช่น *moshimoshi* (もしもし) , *ano* (あのう) , *sumimasen* (すみません) ในการเรียกขานแทนเพราะสำหรับคนญี่ปุ่น ไม่นิยมที่จะเรียกขานคนที่ไม่รู้จัด้วยคำเรียกนาติซึ่งเป็นการเรียกที่แฝงความรู้สึกสนิทสนมเข้าไปด้วย ซึ่งเมื่อเทียบกับคนไทย จะเห็นว่าคนญี่ปุ่นจะใช้คำเรียกขานรูปแบบนี้มากกว่ามาก

5.2 รูปแบบของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

จากการวิเคราะห์พบว่ารูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย ประกอบด้วยส่วนประกอบตั้งแต่หนึ่งประเภทหรือมากกว่ามาประกอบกันรูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏ แบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ คือ คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบเพียงส่วนเดียว คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 2 ส่วน คำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 3 ส่วน และคำเรียกขานที่มีส่วนประกอบ 4 ส่วน ดังรายละเอียดที่นำเสนอไปแล้วในบทที่ 2 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดแล้ว พบว่ารูปแบบคำเรียกขานในทั้งสองภาษานี้มีทั้งความเหมือนและแตกต่างกัน โดยก่อนหน้านั้นในบทที่ 2 เป็นการนำเสนอในภาพรวมว่าในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยมีรูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งอะไรบ้าง โดยในบทนี้จะนำเสนอเกี่ยวกับรูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในรายละเอียดที่มากขึ้นถึงรูปแบบและตัวอย่างของประเภทคำเรียกขานที่ใช้ โดยก่อนอื่นจะขอนำเสนอตารางเปรียบเทียบให้เห็นถึงรูปแบบของคำเรียกขานในทั้งสองภาษาดังตารางที่ 22

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 เปรียบเทียบรูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย
พบรูปแบบคำเรียกขาน 15 รูปแบบ	พบรูปแบบคำเรียกขาน 16 รูปแบบ
1. KT เช่น <i>ojisan</i> คุณลุง, คุณน้า/คุณอา (おじさん)	1. KT เช่น พี่ ป้า ลุง น้า
2. PT เช่น <i>sensei</i> อาจารย์ (せんせい)	2. PT เช่น หมอ อาจารย์ ทนาย
3. G เช่น <i>sumimasen</i> ขอโทษ (すみません)	3. FN เช่น ปู่ บัณฑิต
4. $\left. \begin{array}{l} \text{KT + PT} \\ \text{PT + no + KT} \end{array} \right\}$ เช่น <i>keibi - no - ojisan</i> ลุงยาม (警備のおじさん)	4. T/HT เช่น คุณ ท่าน
5. $\left. \begin{array}{l} \text{PT + FN} \\ \text{LN + PT} \end{array} \right\}$ เช่น <i>susuki bengoshi</i> ทนายซุซูกิ (鈴木弁護士)	5. $\left. \begin{array}{l} \text{KT + PT} \\ \text{PT + no + KT} \end{array} \right\}$ เช่น ลุงคนขับรถ ลุงทนาย
6. $\left. \begin{array}{l} \text{T + FN} \\ \text{LN + HT} \end{array} \right\}$ เช่น <i>Tanaka - san</i> คุณทะนะกะ (田中さん)	6. KT + FN เช่น พี่อานาง ลุงชัย
7. $\left. \begin{array}{l} \text{T + PT} \\ \text{PT + HT} \\ \text{PT + no + HT} \end{array} \right\}$ เช่น คุณไกด์ เช่น <i>gaido - san</i> คุณไกด์ (ガイドさん)	7. T + KT เช่น คุณลุง คุณป้า
8. $\left. \begin{array}{l} \text{T + PT + FN} \\ \text{PT PT + no + LN + HT} \end{array} \right\}$ เช่น พี่ ส.ส. นาวิ เช่น <i>bengoshi - no - Suzuki - san</i> คุณทนายซุซูกิ (弁護士の鈴木さん)	8. $\left. \begin{array}{l} \text{PT + FN} \\ \text{LN + PT} \end{array} \right\}$ เช่น ทนายสมเกียรติ
	9. $\left. \begin{array}{l} \text{T + FN} \\ \text{LN + HT} \end{array} \right\}$ เช่น คุณอรวี คุณชูศักดิ์
	10. $\left. \begin{array}{l} \text{T + PT} \\ \text{PT + HT} \\ \text{PT + no + HT} \end{array} \right\}$ เช่น คุณไกด์

ภาษาญี่ปุ่น	ภาษาไทย
9. LN + FN + HT เช่น Muranaka Rie – san คุณมูระนะกะ ริเอะ (村中りえさん)	11. $\left. \begin{array}{l} T + PT + FN \\ PT + no + LN + HT \end{array} \right\}$ เช่น คุณทนาย สมเกียรติ
10. PW + no + HT เช่น koojoo – no – kata คุณที่โรงงาน (工場の方)	12. KT + PT + FN เช่น พี่ ศ.ศ. นาวัน
11. PW + no + LN + PT เช่น ~daigaku – no – Tanaka – sensei อาจารย์ทะนะกะ มหาวิทยาลัย..... (~大学の田中先生)	13. T + KT + FN เช่น คุณน้ำอ คุณอาสาสมัคร
12. PW + no + LN + HT เช่น kooban – no – Uemura – san คุณอุเอะมูระที่ป้อมตำรวจ (交 番の上村さん)	14. T + KT + PT เช่น คุณลุงทนาย
13. PW + no เช่น kooban – no (คุณ) ที่ป้อม ตำรวจ (交番の)	15. T + KT + PT + FN เช่น คุณน้ำตำรวจเวท
14. PW + no + PT + HT เช่น koojoo – no – enjinia – san คุณวิศวกรโรงงาน (工場のエ ンジニアさん)	16. ∅ คือ ไม่ใช่คำเรียกขาน
15. ∅ คือ ไม่ใช่คำเรียกขาน	

จากการวิเคราะห์พบว่ารูปแบบคำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่น และภาษาไทยจะมีทั้งลักษณะที่เหมือนกัน และแตกต่างกัน ในส่วนที่เหมือนกันคือ มีการเรียกคู่สนทนาด้วย KT และ PT ได้โดยคำพ้องเหมือนกัน กล่าวคือในภาษาญี่ปุ่นตัวอย่างการเรียกด้วย KT เพียงคำพ้องเช่น ojisan คุณลุง, คุณน้ำ/คุณอา (ผู้ชาย) (おじさん), obasan คุณป้า, คุณน้ำ, คุณอา (ผู้หญิง) (おばさん) ส่วนในภาษาไทยเช่นการเรียกคู่สนทนาว่า ลุง ป้า น้ำ พี่ เป็นต้น และการเรียกขานที่ใช้ PT โดยคำพ้องในภาษาญี่ปุ่นเช่น buchoo หัวหน้า (部長), iaishi ทูต (大使) ในขณะที่ในภาษาไทยจะมีคำว่า อาจารย์ หมอ ตำรวจ เป็นต้น นอกจากนี้ลักษณะอีกประการหนึ่งที่เหมือนกัน คือ ในทั้งสองภาษาจะมีกรณีที่ไม่มีการใช้คำเรียกขานในการสนทนาเช่น ในบางครั้งเมื่อผู้พูดต้องการที่จะ

เริ่มต้นการสนทนากับผู้ฟัง แทนที่จะใช้คำเรียกขาน ผู้พูดอาจไม่ใช้คำเรียกขานเรียกผู้ฟังก่อนก็ได้ โดยที่ผู้พูดพูดเรื่องที่ต้องการโดยไม่ได้ใช้คำเรียกขาน ในส่วนของความแตกต่างระหว่างรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้ในภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่นสามารถสรุปได้เป็นข้อตามที่นำเสนอต่อไปนี้

1. จากการวิเคราะห์พบว่าในภาษาญี่ปุ่นไม่พบกรณีที่เรียกด้วยการใช้ชื่อเพียงลำพังไม่ว่าชื่อตัวหรือชื่อสกุล แต่พบว่าจะต้องใช้ร่วมกับ HT เช่น *Suzuki-san* คุณซุซุกิ (鈴木さん), *Murakami-san* คุณมูระคามิ (村中さん) หรือใช้ร่วมกับ PT เช่น *Ueda - buchou* หัวหน้าอุเอะดะ (上田部長), *Suzuki - bengoshi* ทนายซุซุกิ (鈴木弁護士), *Tanaka - kyooju* ศาสตราจารย์ทะนะกะ (田中教授), *Uemura - giin* สมาชิกสภาอุเอะมูระ (上村議員), *Hayashi - Taishi* ทูตฮะยะชิ (林大使) เสมอ ในขณะที่ในภาษาไทยสำรวจพบการเรียกคู่สนทนาด้วยชื่อเพียงลำพังได้ เช่น บัณฑิต ปู่ สุกา เป็นต้น

2. ในภาษาญี่ปุ่นมีรูปแบบการเรียกขานที่กล่าวอ้างถึงสถานที่ทำงานของกลุ่มสนทนาด้วยในขณะที่ภาษาไทยจะไม่พบรูปแบบการใช้เช่นนี้ โดยพบว่ารูปแบบคำเรียกขานที่ปรากฏว่า มีการใช้ในภาษาญี่ปุ่นทั้งหมด 14 รูปแบบนั้น มีรูปแบบคำเรียกขานที่กล่าวอ้างถึงสถานที่ทำงานของกลุ่มสนทนาอยู่ 4 รูปแบบ ได้แก่ PW + no เช่น *resutoran - no* คุณที่ร้านอาหาร (レストランの), *kooban - no* คุณที่ป้อมตำรวจ (交番の), *byoojin - no* คุณที่โรงพยาบาล (病院の) PW + no + HT เช่น *koojoo - no - kata* คุณที่โรงงาน (工場の方), *taishikan - no - kata* คุณที่สถานทูต (大使館の方), *kooban - no - kata* คุณที่ป้อมตำรวจ (交番の方), *kameraya - san - no - kata* คุณที่ร้านถ่ายรูป (カメラ屋さんの方), *chuushajoo - no - kata* คุณที่ลานจอดรถ (駐車場の方), *daigaku - no - kata* คุณที่มหาวิทยาลัย (大学の方), *resutoran - no - kata* คุณที่ร้านอาหาร (レストランの方)

3. ในภาษาไทยจะใช้ KT เป็นส่วนประกอบของคำเรียกขานมากกว่าที่ปรากฏใช้ในภาษาญี่ปุ่นอยู่เป็นจำนวนมาก (ตามรายละเอียดในบทที่ 2 ตารางที่ 2) รูปแบบคำเรียกขานที่พบว่ามี KT เป็นส่วนประกอบของคำเรียกขานได้แก่ KT เพียงลำพัง เช่น พี่ น้ำ สูง KT+FN เช่น น้ามานพ พี่ปู่ ลุงบุญมา ป้าน้อย KT + PT เช่น ลุงตำรวจ ลุงคนขับรถ พี่ยาม พี่รปภ. ป้าแม่บ้าน ลุงภารโรง T + KT เช่น คุณลุง คุณป้า คุณน้า KT + PT + FN เช่น พี่ ส.ส. นาวัน T + KT + FN เช่น คุณน้าออร์ คุณอาสาสมัคร คุณลุงเอกชัย คุณน้ามานพ T + KT + PT เช่น คุณลุงทนาย คุณลุงยาม T + KT + PT + FN เช่น คุณน้าตำรวจแววดา ในขณะที่ในภาษาญี่ปุ่นพบว่า นอกจากจะมีการใช้ KT ในการเรียกขานเพียงลำพัง เช่น *ojisan* คุณลุง, *คุณน้า / คุณอา (ผู้ชาย)* (おじさん), *obasan* คุณป้า, *คุณน้า / คุณอา (ผู้หญิง)* (おばさん) แล้วจะมีรูปแบบคำเรียก

งานที่ใช้ KT เป็นส่วนประกอบของคำเรียกขานอีกหนึ่งรูปแบบ คือ PT + no + KT เช่น *basu-no-ojisan* ลุงคนขับรถบัส (バスのおじさん), *keebi-no-ojisan* ลุงยาม (警備のおじさん) เป็นต้น

4. ในส่วนของส่วนประกอบของคำเรียกขานประเภท สรรพนาม / คำนำหน้า ในภาษาไทยที่แทนด้วยสัญลักษณ์ T นั้นจากข้อมูลพบว่ามีคำที่ใช้คือ คุณ และท่าน ซึ่งทั้งสองคำนี้นอกจากจะสามารถใช้เพียงลำพังได้แล้วยังสามารถใช้ร่วมกับส่วนประกอบของคำเรียกขานตัวอื่น ๆ ได้ด้วยอัน ได้แก่ T + FN เช่น คุณสมเกียรติ คุณเอกชัย คุณวิรุช คุณนง T + KT เช่น คุณลุง คุณป้า คุณน้า T + PT เช่น คุณหมอ คุณทนาย คุณพยาบาล คุณตำรวจ T + KT + FN เช่น คุณน้าอ คุณอาสาสมัคร คุณลุงเอกชัย คุณน้ามานพ T + PT + FN เช่น คุณหมอปณิธาน คุณหมอเป่า คุณทนายสมเกียรติ ท่านทศวิโรจน์ คุณพยาบาลวิรุช คุณตำรวจปกป้อง ท่าน ศ.ศ. นาวิน T + KT + PT เช่น คุณลุงทนาย คุณลุงยาม T + KT + PT + FN เช่น คุณน้าตำรวจแววดา ซึ่งหากเปรียบเทียบ T ในภาษาไทยกับ HT เช่น คำว่า *san* (さん) หรือ *sama* (様) ในภาษาญี่ปุ่นพบว่า เหมือนกันตรงที่สามารถใช้ร่วมกับชื่อได้ ในที่นี้คือ ชื่อสกุล ความหมายคือ คุณ (ชื่อ) เช่น *Suzuki-san* คุณซุซูกิ (鈴木さん), *Muranaka-san* คุณมูระนาคะ (村中さん), *Tanaka-sensei* อาจารย์ทานะกะ (田中先生) นอกจากนี้ยังสามารถใช้ร่วมกับอาชีพได้ เช่นเดียวกับในภาษาไทย เช่น *omawari-san* คุณตำรวจ (おまわりさん) *bengoshi-san* คุณทนาย (弁護士さん) *kangofu-san* คุณพยาบาล (看護婦さん), *kangoshi-san* คุณบุรุษพยาบาล (看護士さん) เป็นต้น และรวมไปถึง *kata* คุณ/ท่าน(ที่...) (方) ที่ใช้เรียกแทนตัวบุคคล เช่น *kojoo-no-kata* คุณที่โรงงาน (工場の方), *taishikan-no-kata* คุณที่สถานทูต (大使館の方), *kooban-no-kata* คุณที่ป้อมตำรวจ (交番の方), *kameraya-san-no-kata* คุณที่ร้านถ่ายรูป (カメラ屋さんの方), *chuushajoo-no-kata* คุณที่ลานจอดรถ (駐車場の方), *daigaku-no-kata* คุณที่มหาวิทยาลัย (大学の方), *resutoran-no-kata* คุณที่ร้านอาหาร (レストランの方) เป็นต้น

5.3 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามกลุ่มอาชีพ เพศของผู้พูดผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

5.3.1 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามกลุ่มอาชีพในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

จากการวิเคราะห์พบว่าคำเรียกอาชีพและตำแหน่งตามกลุ่มอาชีพในภาษาญี่ปุ่นมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน โดยจะนำเสนอรายละเอียดและเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในแต่ละกลุ่มอาชีพ โดยนำเสนอตารางเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งไปแต่ละกลุ่มอาชีพดังต่อไปนี้

5.3.1.1 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเรียกกลุ่มวิชาชีพ

จากการวิเคราะห์พบว่า คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในกลุ่มวิชาชีพทั้งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยไม่แตกต่างกัน กล่าวคือมีการใช้ ชื่อเป็นส่วนประกอบในการเรียกผู้ฟังมากที่สุด โดยภาษาญี่ปุ่นจะใช้ชื่อสกุลร่วมกับคำแสดงความสุภาพ ในขณะที่ภาษาไทยใช้ ชื่อตัว ร่วมกับคำนำหน้า ในลำดับถัดมาพบว่า ในขณะที่ในภาษาญี่ปุ่นนิยมใช้จำนวนแสดงการทักทายเรียกขานผู้ฟังก่อนที่จะพูดเรื่องต่างๆด้วย ในภาษาไทยจะนิยมเรียกด้วย อาชีพ/ตำแหน่ง โดยที่จะใช้ อาชีพ/ตำแหน่ง เป็นส่วนประกอบของคำเรียกขานที่ใช้มากในลำดับสาม และสี่ด้วย (ดูตารางที่ 23) เช่นเดียวกับภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ อาชีพ / ตำแหน่งเป็นส่วนประกอบของคำเรียกขานในลำดับที่สามและสี่ จะเห็นได้ว่า ในกลุ่มวิชาชีพนั้นนอกเหนือจากคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งแล้ว อาชีพ/ตำแหน่ง จะเป็นส่วนประกอบของคำเรียกขานที่ใช้มากในกลุ่มนี้ โดยผู้วิจัยสันนิษฐานว่า อาชีพในกลุ่มนี้จัดอยู่ในสถานะที่ค่อนข้างสูงในสังคม การเรียกด้วย อาชีพ/ตำแหน่ง ถือเป็นการยกย่องให้เกียรติอย่างหนึ่ง โดยรายละเอียดในการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในทั้งสองภาษาได้นำเสนอในตารางที่ 23

ตารางที่ 23 เปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเรียกกลุ่มวิชาชีพ

ภาษาญี่ปุ่น		ภาษาไทย	
รูปแบบ / ตัวอย่าง	ร้อยละ	รูปแบบ / ตัวอย่าง	ร้อยละ
1. $\left. \begin{array}{l} \text{T + FN} \\ \text{LN + HT} \end{array} \right\}$ เช่น Tanaka – san คุณทะนะกะ	45.30	1. $\left. \begin{array}{l} \text{T + FN} \\ \text{LN + HT} \end{array} \right\}$ เช่น คุณอรวี คุณชูศักดิ์	32.4
2. G เช่น sumimasen ขอโทษ (すみません)	23.2	2. PT เช่น taishi ทูต (大使)	22
3. PT เช่น taishi ทูต (大使)	20.6	3. $\left. \begin{array}{l} \text{T + PT} \\ \text{PT + HT} \\ \text{PT + no + HT} \end{array} \right\}$ เช่น คุณไกด์	16.6
4. $\left. \begin{array}{l} \text{PT + FN} \\ \text{LN + PT} \end{array} \right\}$ เช่น susuki bengoshi ทนายซูซูกิ (鈴木さん)	3.1	4. $\left. \begin{array}{l} \text{PT + FN} \\ \text{LN + PT} \end{array} \right\}$ เช่น ทนายสมเกียรติ	10.4
5. ∅ คือ ไม่ใช้คำเรียกขาน	2.9	5. KT + FN เช่น พี่อานาจ ลุงชัย	5.4
6. LN + FN + HT เช่น Muranaka Rie – san คุณมูระนะกะ ริเอะ	1.1		

ภาษาญี่ปุ่น		ภาษาไทย	
รูปแบบ / ตัวอย่าง	ร้อยละ	รูปแบบ / ตัวอย่าง	ร้อยละ
(村中りえさん)		6. T/HT เช่น คุณ ท่าน	4.3
7. PW + no + HT เช่น <i>koojoo - no - kata</i> คุณที่โรงงาน (工場の方)	0.9	7. KT เช่น พี่ ป้า ลุง น้ำ	2.8
8. PW + no + LN + PT เช่น <i>OOdaigaku - no - Tanaka - sensei</i> อาจารย์ท่านะกะ มหาวิทยาลัย (OO大学の田中先生)	0.8	8. $\left. \begin{array}{l} T + KT + FN \\ T + PT + FN \\ PT + no + LN + HT \end{array} \right\}$ เช่น คุณหมอปณิธาน	2
9. $\left. \begin{array}{l} T + PT + FN \\ PT + no + LN + HT \end{array} \right\}$ เช่น <i>susuki bengoshi</i> ทนายซูซูกิ (鈴木さん)	0.7	9. T + KT + FN เช่น คุณน้ำออร์ คุณอาสมเกียรติ	1
10. PT + HT เช่น <i>bengoshi - san</i> คุณทนาย (弁護士さん)	0.6	10. ∅ คือ ไม่ใช่คำเรียกขาน	0.8

5.3.1.2 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเรียกกลุ่มกึ่งวิชาชีพ

จากการวิเคราะห์พบว่าคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในกลุ่มกึ่งวิชาชีพในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกับอาชีพในกลุ่มวิชาชีพ กล่าวคือมีการใช้ ชื่อเป็นส่วนประกอบในการเรียกผู้ฟังมากที่สุด โดยภาษาญี่ปุ่นจะใช้จะใช้ ชื่อสกุลร่วมกับคำแสดง ความสุภาพ ในขณะที่ภาษาไทยใช้ ชื่อตัว ร่วมกับ คำนำหน้า ในลำดับถัดมาพบว่า ในขณะที่ในภาษาญี่ปุ่นนิยมใช้ ส่วนแสดงการทักทายเรียกขานผู้ฟังก่อนที่จะพูดเรื่องต่าง ๆ ด้วยเหมือนกับที่พบในกลุ่มวิชาชีพ ภาษาไทยกลับใช้รูปแบบของการใช้ คำเรียกญาติ ร่วมกับชื่อตัวในส่วนนี้อาจจะตีความได้ว่าผู้พูดชาวไทยรู้สึกเป็นกันเองมากขึ้นต่อผู้มีอาชีพในกลุ่มนี้มากกว่ากลุ่มวิชาชีพ ในขณะที่ผู้พูดชาวญี่ปุ่นไม่แสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างในการเรียกขานระหว่างผู้ฟังที่มีอาชีพในกลุ่มวิชาชีพและกลุ่มกึ่ง

วิชาชีพ ส่วนคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สามนั้นในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยไม่แตกต่างกัน กล่าวคือใช้ อาชีพ/ตำแหน่ง เป็นส่วนประกอบในการเรียกขาน โดยในส่วนของภาษาญี่ปุ่นจะใช้ อาชีพ/ตำแหน่ง ร่วมกับคำแสดงความสุภาพ/ยกย่อง ในขณะที่ในภาษาไทยใช้ร่วมกับ คำนำหน้า ซึ่งใช้เรียกผู้ฟังอย่างสุภาพเช่นกัน โดยรายละเอียดในการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในทั้งสองภาษาได้นำเสนอในตารางที่ 24

ตารางที่ 24 เปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเรียกกลุ่ม กิ่งวิชาชีพ

ภาษาญี่ปุ่น		ภาษาไทย	
รูปแบบ / ตัวอย่าง	ร้อยละ	รูปแบบ / ตัวอย่าง	ร้อยละ
1. $\left. \begin{array}{l} T + FN \\ LN + HT \end{array} \right\}$ เช่น Tanaka - san คุณทะนะกะ	36.2	1. $\left. \begin{array}{l} T + FN \\ LN + HT \end{array} \right\}$ เช่น คุณอรวี คุณชูศักดิ์	36.7
2. G เช่น sumimasen ขอโทษ (すみません)	35.8	2. KT + FN เช่น พี่อานาง ลุงชัย	17.7
3. $\left. \begin{array}{l} T + PT \\ PT + HT \\ PT + no + HT \end{array} \right\}$ เช่น gaido - no - kata คุณที่เป็นไกด์	10.5	3. $\left. \begin{array}{l} T + PT \\ PT + HT \\ PT + no + HT \end{array} \right\}$ เช่น คุณไกด์	12.9
4. PT เช่น taishi ทูต (大使)	8.9	4. KT เช่น พี่ ป้า ลุง น้ำ	10
5. $\left. \begin{array}{l} PT + FN \\ LN + PT \end{array} \right\}$ เช่น susuki bengoshi ทนายซูซูกิ (鈴木さん)	3.2	5. T/HT เช่น คุณ ท่าน	9.7
6. ∅ คือ ไม่ใช้คำเรียกขาน	2.8	6. FN เช่น ปู่ บัณฑิต	3
7. $\left. \begin{array}{l} T + PT + FN \\ PT + no + LN + HT \end{array} \right\}$ เช่น susuki bengoshi ทนายซูซูกิ (鈴木さん)	1.5	7. ∅ คือ ไม่ใช้คำเรียกขาน	2.8
8. PW + no + LN + PT เช่น	0.6	8. FN เช่น ปู่ บัณฑิต	2.4
		9. T + KT เช่น คุณลุง คุณป้า	2
		10. $\left. \begin{array}{l} PT + FN \\ LN + PT \end{array} \right\}$ เช่น ทนายสมเกียรติ	1.2

ภาษาญี่ปุ่น		ภาษาไทย	
รูปแบบ / ตัวอย่าง	ร้อยละ	รูปแบบ / ตัวอย่าง	ร้อยละ
OOdaigaku – no – Tanaka – sensei อาจารย์ท่านะกะมะมหาวิทยาลัย (OO 大学の田中先生)	0.5		
9. PW + no + HT เช่น koojoo – no – kata คุณที่โรงงาน (工場の方)			
10. $\left. \begin{array}{l} T + PT \\ PT + HT \\ PT + no + HT \end{array} \right\}$ เช่น gaido - no - kata คุณที่เป็นไกด์	0.3		

5.3.1.3 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเรียกกลุ่ม ไมโซวิชาชีพ

จากตารางสามารถอธิบายได้ว่าการเรียกขานผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มไมโซวิชาชีพในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยมีความแตกต่างกัน กล่าวคือในขณะที่ในภาษาญี่ปุ่นเรียกผู้ฟังในกลุ่มนี้ด้วยสำนวนแสดงการทักทายซึ่งเป็นการเรียกผู้ที่แปลกหน้าหรือไม่สนิทสนมมากที่สุด ในภาษาไทยกลับพบว่านิยมเรียกด้วยคำเรียกญาติ ซึ่งแสดงออกถึงความสนิทสนมหรือความเป็นพวกพ้องเดียวกันมากที่สุดและยังพบว่ามีการใช้คำเรียกญาติเป็นส่วนประกอบในการเรียกขานในกลุ่มนี้มากที่สุดด้วย ส่วนในภาษาญี่ปุ่นคำเรียกขานที่ใช้มากเป็นอันดับที่สองและสามพบว่าไม่ค่อยแตกต่างกับกลุ่มวิชาชีพและกลุ่มไมโซวิชาชีพนัก คือเรียกขานผู้ฟังด้วยชื่อ และอาชีพ/ตำแหน่ง ร่วมกับคำแสดงความสุภาพ/ยกย่อง ตามลำดับ โดยรายละเอียดในการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในทั้งสองภาษาได้นำเสนอในตารางที่ 25

ตารางที่ 25 เปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเรียกกลุ่ม
ไมโซวิชาชีพ

ภาษาญี่ปุ่น		ภาษาไทย	
รูปแบบ / ตัวอย่าง	ร้อยละ	รูปแบบ / ตัวอย่าง	ร้อยละ
1. G เช่น sumimasen ขอโทษ (すみません)	54.5	1 KT เช่น ที่ ป้า ลุง น้ำ.	29.7
2. $\left. \begin{array}{l} T + FN \\ LN + HT \end{array} \right\}$ เช่น Tanaka - san คุณทะนะกะ	23	2. KT + FN เช่น พี่อานาจ ลุงชัย	28.5
3. $\left. \begin{array}{l} T + PT \\ PT + HT \\ PT + no + HT \end{array} \right\}$ เช่น gaido - no - kata คุณที่เป็นไกด์	13.2	3. $\left. \begin{array}{l} T + FN \\ LN + HT \end{array} \right\}$ เช่น คุณอรวี คุณชูศักดิ์	21
4. ∅ คือ ไม่ใช้คำเรียกขาน	2.4	4. T / HT เช่น คุณ ท่าน	9.6
5. PW + no + LN + PT เช่น -daigaku - no - Tanaka - sensei อาจารย์ทะนะกะมหาวิทยาลัย.....	1.8	5. T + KT เช่น คุณลุง คุณป้า	4.1
6. PW + no + HT เช่น koojoo - no - kata คุณที่โรงงาน (工場の方)	1.2	6. ∅ คือ ไม่ใช้คำเรียกขาน	2.1
7. PW + no + LN + PT เช่น OOdaigaku - no - Tanaka - sensei อาจารย์ท่านะกะ มหาวิทยาลัย (〇〇大学の田中先生)	0.7	7. $\left. \begin{array}{l} KT + PT \\ PT + no + KT \end{array} \right\}$	1.5
8. KT เช่น ที่ ป้า ลุง น้ำ	0.3	8. PT เช่น taishi ทูต (大使)	1.2
9. PW + no เช่น kooban - no (คุณ) ที่ป้อมตำรวจ	0.2	9. T + KT + FN เช่น คุณน้าออร คุณอาสมเกียรติ	1.1
		10. FN เช่น ปู่ บัณฑิต	0.8

ภาษาญี่ปุ่น		ภาษาไทย	
รูปแบบ / ตัวอย่าง	ร้อยละ	รูปแบบ / ตัวอย่าง	ร้อยละ
10. $\left. \begin{array}{l} \text{KT} + \text{PT} \\ \text{PT} + \text{no} + \text{KT} \end{array} \right\}$ เช่น keibi - no - ojisan <i>ลุงยาม</i>	0.1		

จากการวิเคราะห์การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในทั้งสามกลุ่มอาชีพสามารถสรุปได้ว่า ในภาษาญี่ปุ่นนั้นทางด้านส่วนประกอบของคำเรียกขานที่ใช้เรียกขานในทั้งสามกลุ่มอาชีพไม่ค่อยแตกต่างกัน ในด้านรูปแบบของคำเรียกขานที่ใช้พบว่า กลุ่มวิชาชีพและกลุ่มกึ่งวิชาชีพนั้นรูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดไม่แตกต่างกัน แต่จะเห็นความแตกต่างในรูปแบบการใช้คำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในกลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพ สำหรับภาษาไทยพบว่ารูปแบบคำเรียกขานที่ใช้มากที่สุดในกลุ่มวิชาชีพและกลุ่มกึ่งวิชาชีพไม่แตกต่างกันแต่จะเริ่มมีการใช้คำเรียกญาติเป็นส่วนประกอบในการเรียกขานอาชีพกลุ่มกึ่งวิชาชีพในอัตราส่วนที่สูงขึ้น และใช้คำเรียกญาติในอัตราส่วนที่สูงที่สุดในกลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพ ดังนั้นจึงอาจจะพอสรุปได้ตามข้อสันนิษฐานว่ากลุ่มอาชีพมีอิทธิพลต่อการเลือกใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นน้อยกว่าในภาษาไทย

5.3.2 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามเพศของผู้พูดผู้ฟังในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

รายละเอียดในส่วนนี้จะนำเสนอเปรียบเทียบให้เห็นการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามเพศของผู้พูดผู้ฟังทั้งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย โดยจะนำเสนอภาพรวมของการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งของผู้พูดเพศชายและหญิงในทั้งสองภาษา จากนั้นจึงวิเคราะห์ไปที่เพศที่ละภาษา โดยข้อมูลจะนำเสนอในรูปแบบของตารางและคำร้อยละ เพื่อง่ายต่อความเข้าใจดังรายละเอียดที่จะนำเสนอต่อไป

5.3.2.1 รูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามเพศของผู้พูดผู้ฟังในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

จากการวิเคราะห์พบว่ารูปแบบคำเรียกขานที่ผู้พูดเพศชายและหญิงญี่ปุ่นนิยมใช้เรียกขานมากที่สุดคือ G ได้แก่ ส่วนนแสดงการทักทาย *konnichiwa* สวัสดี (こんにちは), *sumimasen* ขอโทษ (すみません) ในส่วนของภาษาไทยนั้นพบว่า คำเรียกขานที่ ผู้พูดเพศชายและหญิงไทยนิยมใช้เรียกขานมากที่สุดคือ $\left\{ \begin{array}{l} T + FN \\ LN + HT \end{array} \right\}$ เช่น คุณสมเกียรติ คุณอรวิ เป็นต้น และ

หากพิจารณาจำนวนรูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งที่ผู้พูดเพศชายและหญิงใช้พบว่าคำเรียกขานที่ผู้พูดเพศชายชาวญี่ปุ่นใช้มีทั้งหมด 12 รูปแบบ ในขณะที่ผู้พูดเพศหญิงจะพบ 14 รูปแบบ ส่วนภาษาไทยพบว่าผู้พูดเพศชายและผู้พูดเพศหญิงมีการใช้รูปแบบคำเรียกขานในจำนวนที่เท่ากันคือ 14 รูปแบบ ดังนั้นจากสมมุติฐานที่ว่าผู้พูดเพศหญิงจะมีความหลากหลายในการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งมากกว่าผู้พูดเพศชายนั้น ในส่วนของภาษาญี่ปุ่นจะตรงกับสมมุติฐานที่วางไว้ แต่ก็ยังเป็นอัตราส่วนที่มากกว่ากัน ไม่มากนัก ในขณะที่ภาษาไทยกลับพบว่า ผู้พูดเพศชายและผู้พูดเพศหญิงมีอัตราส่วนการใช้รูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในอัตราส่วนที่พอกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 26

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 สรุปการใช้คำเรียกงานอาชีพและตำแหน่งตามเพศของผู้พูดผู้ฟังในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

รูปแบบ	ผู้ชายญี่ปุ่น	ผู้หญิงญี่ปุ่น	ผู้ชายไทย	ผู้หญิงไทย
1. FN	-	-	2.2	0.4%
2. KT	0.16%	0.04%	18%	9.7%
3. PT	7%	7.8	9.6%	7.4%
4. T	-	-	11.9%	3.85%
5. KT + FN	-	-	16.8%	18%
6. $\left. \begin{array}{l} \text{KT + PT} \\ \text{PT + no + KT} \end{array} \right\}$	-	0.14%	0.5%	0.7%
7. $\left. \begin{array}{l} \text{PT + FN} \\ \text{LN + PT} \end{array} \right\}$	-	8.7%	4.2%	3.7%
8. $\left. \begin{array}{l} \text{T + FN} \\ \text{LN + HT} \end{array} \right\}$	33.6%	28.3%	22.3%	38.2%
9. T + KT	-	-	1.4%	3.82%
10. $\left. \begin{array}{l} \text{T + PT} \\ \text{PT + HT} \\ \text{PT + no + HT} \end{array} \right\}$	0.5%	8.8%	8.2%	11.4%
11. KT + PT + FN	-	-	0.04%	-
12. T + KT + PT	-	-	0.3%	1.34%
13. T + PT + FN	1.1%	0.91%	0.8%	0.9%
14. T + KT + PT	-	-	-	0.09%
15. LN + FN + HT	0.35%	0.36%	-	-

รูปแบบ	ผู้ชายญี่ปุ่น	ผู้หญิงญี่ปุ่น	ผู้ชายไทย	ผู้หญิงไทย
16. PW + no + HT	0.6%	0.99%	-	-
17. PW + no + LN + HT	0.3%	-	-	-
18. PW + no + LN + PT	-	1%	-	-
19. PW + no + PT + HT	0.81%	0.8%	-	-
20. T + KT + PT + FN	-	-	-	0.02%
21. G	37.2%	39.2%	-	-
22. PW + no	0.1%	0.29%	-	-
23. ∅	3.6%	2.1%	3.3%	-

จากการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยแม้รูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งที่ผู้พูดเพศชายและหญิงใช้มากที่สุดในแต่ละภาษาจะเป็นรูปแบบที่แตกต่างกัน แต่ผู้พูดเพศชายและหญิงของแต่ละภาษามีรูปแบบการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งที่คล้ายคลึงกัน และในลำดับถัดไปจะขอนำเสนอการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยจากปัจจัยด้านความเป็นทางการของสถานการณ์ดังรายละเอียดที่จะนำเสนอต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5.3.3 การใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามความเป็นทางการของสถานการณืในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

5.3.3.1 รูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งตามความเป็นทางการของสถานการณืในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

จากผลการวิเคราะห์สามารถอธิบายได้ว่าการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยมีลักษณะการใช้คำเรียกขานที่คล้ายกันมากที่สุดในกลุ่มวิชาชีพแตกต่างกันเพียงเล็กน้อยที่อาชีพแพทย์ คือ ภาษาญี่ปุ่นจะเรียกด้วยอาชีพ / ตำแหน่ง (PT) โดยลำพังทั้งสอง

สถานการณืในขณะที่ภาษาไทยจะเรียกด้วยคำนำหน้า + อาชีพ / ตำแหน่ง

$$\left. \begin{array}{l} T + PT \\ PT + HT \\ PT + no + HT \end{array} \right\}$$

ซึ่งลักษณะการเรียกขานที่คล้ายกันเช่นนี้เมื่อมาพิจารณาในกลุ่มกึ่งวิชาชีพจะน้อยกว่า โดยการเรียกขานที่พอจะมีส่วนร่วมกันอยู่บ้างในทั้งสองภาษาได้แก่ การเรียกขานพยาบาลและมัคคุเทศก์ กล่าวคือ นอกจากสถานการณืที่เป็นทางการ ในภาษาญี่ปุ่นซึ่งเรียกขานพยาบาลและมัคคุเทศก์ด้วย

คำแสดงการทักทาย (G) และจะเรียกขานพยาบาลและมัคคุเทศก์ด้วย

$$\left. \begin{array}{l} T + FN \\ LN + HT \end{array} \right\}$$

ในทั้งสองภาษา

ส่วนความแตกต่างที่เห็นชัดเจนที่สุดคือ การใช้คำเรียกขานในกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพที่ภาษาญี่ปุ่น และภาษาไทยจะเรียกขานแตกต่างกันอย่างชัดเจน โดยในภาษาญี่ปุ่นจะเรียกขานด้วยคำแสดงการทักทาย (G) ในขณะที่ภาษาไทยมีแนวโน้มที่จะเรียกขานด้วยคำเรียกขานที่มีคำเรียกญาติ (KT) เป็นส่วนประกอบอยู่มาก ดังรายละเอียดในตารางที่ 27

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 27 สรุปการใช้คำเรียกงานอาชีพและตำแหน่งในสถานการณ์ทางการและไม่เป็น
ทางการ ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

บทบาทของผู้ฟัง	ภาษาญี่ปุ่น				ภาษาไทย			
	สถานการณ์ทางการ		สถานการณ์ไม่ทางการ		สถานการณ์ทางการ		สถานการณ์ไม่ทางการ	
	รูปแบบ	ร้อยละ	รูปแบบ	ร้อยละ	รูปแบบ	ร้อยละ	รูปแบบ	ร้อยละ
กลุ่มวิชาชีพ								
1. อาจารย์	PT	47.3	$\left\{ \begin{array}{l} PT+FN \\ LN+PT \end{array} \right\}$	49.3	PT	65.1	PT	66.3
2. แพทย์	PT	62.2	PT	34.6	$\left\{ \begin{array}{l} T+PT \\ PT+HT \\ PT+no+HT \end{array} \right\}$	69.1	$\left\{ \begin{array}{l} T+PT \\ PT+HT \\ PT+no+HT \end{array} \right\}$	59.7
3. ทนาย	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	48.8	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	55.4	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	30.5	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	38.6
4. วิศวกร	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	58.8	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	63.8	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	60.4	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	62.8
ทูต	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	48.3	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	53.4	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	62.8	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	62.6
กลุ่มกึ่งวิชาชีพ								
1. พยาบาล	G	59.5	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	47.1	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	34.3	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	39.4
2. ตำรวจ	G	63.6	G	40.8	$\left\{ \begin{array}{l} T+PT \\ PT+HT \\ PT+no+HT \end{array} \right\}$	52.9	$\left\{ \begin{array}{l} T+PT \\ PT+HT \\ PT+no+HT \end{array} \right\}$	35.6
3. มัคคุเทศก์	G	37.1	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	50.5	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	49.3	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	53.4
4. นักการเมือง	$\left\{ \begin{array}{l} PT+FN \\ LN+PT \end{array} \right\}$	47	$\left\{ \begin{array}{l} PT+FN \\ LN+PT \end{array} \right\}$	45.4	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	61.1	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	61.1
5. นักศึกษา	PT	34.7	$\left\{ \begin{array}{l} T+FN \\ LN+HT \end{array} \right\}$	40.5	KT+FN	51.5	KT+FN	51.5

บทบาทของผู้ฟัง	ภาษาญี่ปุ่น				ภาษาไทย			
	สถานการณ์ทางการ		สถานการณ์ไม่ทางการ		สถานการณ์ทางการ		สถานการณ์ไม่ทางการ	
	รูปแบบ	ร้อยละ	รูปแบบ	ร้อยละ	รูปแบบ	ร้อยละ	รูปแบบ	ร้อยละ
กลุ่มไมโซวิชาชีพ								
1. พนักงานขาย	G	65.1	G	39.5	$\left. \begin{array}{l} \text{T+FN} \\ \text{LN+HT} \end{array} \right\}$	30.7	$\left. \begin{array}{l} \text{T+FN} \\ \text{LN+HT} \end{array} \right\}$	32.5
2. พนักงาน ขับรถ	G	49.3	G	42.4	KT	31.1	KT	30.4
3. พนักงานรักษา ความปลอดภัย	G	72.5	G	43.9	KT + FN	28.3	KT + FN	33
4. พนักงานทำ ความสะอาด	G	70.9	G	44.9	KT	31.4	KT + FN	34.5
5. พนักงานเสิร์ฟ	G	66.7	G	44	KT	32.5	KT + FN	34.7

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะสรุปผลการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ญี่ปุ่นที่อยู่ในแถบโตเกียวและปริมณฑลและมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ ๑ รวมทั้งสิ้น 5 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยกักกุฉุอิน (学芸院大学) มหาวิทยาลัยโตเกียวกักกุเก (東京学芸大学) มหาวิทยาลัยสตรีจิซเซ็น (実践女子大学) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6.1 สรุปผล

6.1.1 ส่วนประกอบของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

ส่วนประกอบของคำเรียกอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย มีทั้งส่วนที่เหมือนกันและแตกต่างกัน โดยสามารถสรุปเป็นหัวข้อได้ดังต่อไปนี้

(1) ส่วนประกอบของคำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยมีส่วนที่คล้ายคลึงกันอยู่มาก โดยพบส่วนประกอบของคำเรียกขานในภาษาญี่ปุ่น 6 รูปแบบ ได้แก่ ชื่อ (FN/LN) คำเรียกญาติ (KT) อาชีพ/ตำแหน่ง (PT) คำแสดงความสุภาพ/ยกย่อง (T/HT) สถานที่ทำงาน / องค์กร (PW) และคำแสดงการทักทาย (G) ซึ่งจากส่วนประกอบทั้ง 6 รูปแบบนี้ มีเพียงสองรูปแบบที่ไม่ปรากฏจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามในภาษาไทยนั่นคือ สถานที่ทำงาน / องค์กร (PW) และคำแสดงการทักทาย (G) (ดูตารางที่ 1)

(2) การใช้คำเรียกญาติในการเรียกขานอาชีพ และตำแหน่งของทั้งสองภาษา พบว่ามีตัวอย่างการใช้คำเรียกญาติ (KT) ในการเรียกขานทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย แต่ในภาษาญี่ปุ่นพบว่าคำเรียกญาติที่ใช้เรียกขานกรณีใช้เรียกขานบุคคลอาชีพต่างๆมีเพียง 2 รูปแบบคือ *ojisan* ลุง (おじさん) และ *obasan* ป้า (おばさん) ในขณะที่ในภาษาไทย จะมีความหลากหลายมากกว่าทั้ง พี่ ลุง ป้า น้า อา

6.1.2 รูปแบบคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

ส่วนประกอบของคำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่ามี 6 รูปแบบ ได้แก่ ชื่อ คำเรียกญาติ อาชีพ/ตำแหน่ง สถานที่ทำงาน/องค์กร คำแสดงความสุภาพ/ยกย่อง และจำนวนแสดงการทักทาย โดยสามารถนำมาประกอบกันเป็นรูปแบบของคำเรียกขานประเภทต่างๆได้ 23 รูปแบบ (ดูตารางที่ 2) โดยพบว่าในภาษาญี่ปุ่นปรากฏรูปแบบคำเรียก

งานอาชีพและตำแหน่ง 14 รูปแบบ ได้แก่ KT เช่น *ojisan* คุณลุง,คุณน้ำ/คุณอา (おじさん) ,PTเช่น *sensei* อาจารย์ (せんせい) ,G เช่น *sumimasen* ขอโทษ (すみません) ,PT+no +KT เช่น *keibi-no-ojisan* ลุงยาม (警備のおじさん) LN + PT เช่น *susuki bengoshi* ทนายซุซูกิ (鈴木弁護士) LN + HT เช่น *Tanaka-san* คุณทะนะกะ (田中さん) PT+HTเช่น *gaido-san* คุณไกด์ (ガイドさん) PT+no+LN+HTเช่น *bengoshi-no-Suzuki-san* คุณทนายซุซูกิ (弁護士の鈴木さん) LN+FN+HT เช่น *Muranaka Rie-san* คุณมูระนะกะ ริเอะ (村中りえさん) PW+no+HT เช่น *koojoo-no-kata* คุณที่โรงงาน (工場の方) PW+no+LN+PT เช่น *~daigaku-no-Tanaka-sensei* อาจารย์ทะนะกะมหาวิทยาลัย..... (~大学の田中先生) PW+no+LN+HT เช่น *kooban-no-Uemura-san* คุณอุเอะมูระที่ป้อมตำรวจ (交番の上村さん) PW+no เช่น *kooban-no* (คุณ) ที่ป้อมตำรวจ (交番の) PW+no+PT+HT เช่น *koojoo-no-enjinia-san* คุณวิศวกรโรงงาน (工場のエンジニアさん) ∅ คือ ไม่ใช่คำเรียกงาน

ในภาษาไทยส่วนประกอบของคำเรียกงานมี 4 รูปแบบ ได้แก่ ชื่อ คำเรียกญาติ อาชีพ/ตำแหน่ง และคำแสดงความสุภาพ/ยกย่อง โดยสามารถนำมาประกอบกันเป็นรูปแบบของคำเรียกงานประเภทต่างๆ ได้ 16 รูปแบบ (ดูตารางที่ 2) ได้แก่ KT เช่น พี่ ป้า ลุง น้ำ PT เช่น หมอ อาจารย์ ทนาย FN เช่น ปู่ บัณฑิต T เช่น คุณ ท่าน KT+PT เช่น ลุงคนขับรถ ลุงทนาย KT+FN เช่น พี่อานาจ ลุงชัย T+KT เช่น คุณลุง คุณป้า PT+FN เช่น ทนายสมเกียรติ T+FN เช่น คุณอรวี คุณชูศักดิ์ T+PT เช่น คุณไกด์ T+PT+FN เช่น คุณทนายสมเกียรติ KT+PT+FN เช่น พี่ ศ.ศ. นาวิน T+KT+FN เช่น คุณน้ำออร์ คุณอาสาสมเกียรติ T+KT+PT เช่น คุณลุงทนาย T+KT+PT+FN เช่น คุณน้ำตำรวจเวตาและ ∅ คือ ไม่ใช่คำเรียกงาน

6.1.3 การใช้คำเรียกงานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยตามปัจจัยด้านกลุ่มอาชีพของผู้ฟัง เพศของผู้พูดผู้ฟัง และความเป็นทางการของสถานการณ์

(1) จากการวิเคราะห์คำเรียกงานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยตามกลุ่มอาชีพของผู้ฟัง พบว่า ในภาษาญี่ปุ่นคำเรียกงานอาชีพและตำแหน่งในกลุ่มวิชาชีพและกลุ่มกึ่งวิชาชีพมีความคล้ายคลึงกัน โดยจะนิยมเรียกผู้ฟังด้วย ชื่อสกุล + คำเรียกแสดงความสุภาพ/ยกย่อง (LN + HT) มากที่สุดในขณะที่จะนิยมเรียกผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพด้วยสำนวนแสดงการทักทาย (G) กรณีของภาษาไทยพบว่า การใช้คำเรียกงานอาชีพและตำแหน่งในกลุ่มวิชาชีพกับกลุ่มกึ่งวิชาชีพมีความคล้ายคลึงกับภาษาญี่ปุ่น คือนิยมเรียกผู้ฟังด้วย คำนำหน้า + ชื่อตัว (T+FN) ส่วนกลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพจะเรียกงานด้วย คำเรียกญาติ มากที่สุด

ความแตกต่างในการเรียกงานอาชีพและตำแหน่งตามปัจจัยด้านกลุ่มอาชีพของผู้ฟังนั้น จะเห็นความแตกต่างระหว่างภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยชัดเจนในกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพ กล่าวคือในขณะที่

ที่ภาษาญี่ปุ่นจะใช้คำเรียกขานที่ไม่แสดงถึงความสนิทสนม หรือยกย่องเป็นพิเศษ ซึ่งใช้กับคนแปลกหน้าหรือผู้ที่ไม่คุ้นเคยกัน แต่ในภาษาไทยจะใช้คำเรียกขานที่แสดงถึงความสนิทสนม เป็นพวกห้องเดียวกันกับผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มไม่ใช่วิชาชีพนี้มากที่สุด

(2) จากการวิเคราะห์คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยตามเพศของผู้พูดผู้ฟัง พบว่า ในภาษาญี่ปุ่นผู้พูดเพศชายและเพศหญิงนิยมใช้คำแสดงการทักทาย (G) เรียกขานผู้ที่มีอาชีพต่าง ๆ มากที่สุดเหมือนกัน สำหรับภาษาไทยผู้พูดเพศชายและเพศหญิงนิยมเรียกขานผู้ที่มีอาชีพต่าง ๆ ด้วย คำนำหน้า + ชื่อ (T + FN) มากที่สุดเหมือนกัน และจากข้อสันนิษฐานที่ว่า ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย ผู้พูดเพศหญิงจะมีความหลากหลายในการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งมากกว่าผู้พูดเพศชายนั้นจากการวิเคราะห์พบว่าในภาษาญี่ปุ่น ผู้พูดเพศหญิงจะมีการใช้รูปแบบคำเรียกขานที่หลากหลายกว่าผู้พูดเพศชายเล็กน้อย ในขณะที่ภาษาไทยพบว่ารูปแบบคำเรียกขานที่ผู้ชายและผู้หญิงใช้มีความหลากหลายพอ ๆ กัน

(3) จากการวิเคราะห์คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยตามความเป็นทางการของสถานการณ์พบว่า ความเป็นทางการของสถานการณ์มีผลต่อการใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นมากกว่าภาษาไทย

6.1.4 ลักษณะเด่นทางสังคมที่สะท้อนให้เห็นจากการวิเคราะห์คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

(1) ในสังคมญี่ปุ่นนั้นแม้โดยปกติในการสนทนากันคนญี่ปุ่นจะไม่ค่อยนิยมเรียกชื่อคู่สนทนา แต่หากเป็นการเรียกเพื่อเรียกความสนใจก่อนที่จะสนทนาด้วย พบว่า คนญี่ปุ่นจะเรียกชื่อคนสนทนาด้วย เห็นได้จากข้อมูลที่ปรากฏตัวอย่างการใช้ LN + HT ในการเรียกขานคนที่มีอาชีพในกลุ่มวิชาชีพ และกลุ่มกึ่งวิชาชีพมากที่สุด โดยผลที่ได้จากการสำรวจจะสอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับการเรียกชื่อของคู่สนทนาที่เปรียบเทียบการเรียกขานระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาญี่ปุ่นของ คะมิยะ เค็นนิจิ (Kamiya, 2005) ที่พบว่า ในการเรียกขานชื่อของผู้ที่ระหว่างการสนทนาในภาษาอังกฤษจะเป็นไปในลักษณะเพื่อกระชับความสัมพันธ์ ในขณะที่ภาษาญี่ปุ่นจะเป็นการเรียกขานเพื่อให้คู่สนทนา รู้ตัวก่อนที่จะสนทนา

(2) ในขณะที่นักศึกษาญี่ปุ่นที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเรียกขานผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มวิชาชีพและกลุ่มกึ่งวิชาชีพ ไม่ค่อยแตกต่างกัน คือ มักจะเรียกขานด้วย ชื่อสกุล + คำแสดงความสุภาพ / ยกย่อง แต่กับผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพจะเรียกขานด้วยคำแสดงการเรียก / ทักทายนั้น แสดงว่าความรู้สึกลงในการตัดสินใจที่จะเลือกใช้คำเรียกขานในกลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพด้วยคำที่แสดงความรู้สึกสนิทสนมหรือยกย่องเป็นพิเศษ แต่จะนิยมใช้คำทักทายแบบกลาง ๆ ในขณะที่นักศึกษาไทยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างก็มีลักษณะการตัดสินใจที่จะใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในกลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพแตกต่างจากกลุ่มวิชาชีพและกลุ่มกึ่งวิชาชีพเช่นกัน แต่จะแตกต่างจากในส่วนของภาษาญี่ปุ่นตรงที่

จะใช้คำที่แสดงความสนิทสนมกับผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มที่ไม่ใช่วิชาชีพ คือ ใช้คำเรียกญาติในการเรียกขานมากกว่าที่จะใช้กับผู้ที่มีอาชีพในกลุ่มวิชาชีพและกึ่งวิชาชีพอันสะท้อนให้เห็นลักษณะของสังคมไทยที่การเรียกขานแบบนับญาติกับผู้ที่ไม่ใช่ญาติหรือคนแปลกหน้า

(3) ในการเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นพบรูปแบบการเรียกที่กล่าวอ้างถึงที่ทำงานของกลุ่มสนทนาด้วย เช่น เรียกพนักงานเสิร์ฟอาหารในร้านว่า *resutoran - no - kata* คุณที่ร้านอาหาร (レストランの方) เรียกตำรวจว่า *kooban - no - kata* คุณที่ป้อมยาม (交番) หรือเรียกวิศวกรในโรงงานอุตสาหกรรมว่า *koojoo - no - kata* คุณที่โรงงาน (工場の方) เป็นต้น โดยการเรียกในลักษณะที่มีการอ้างถึงสถานที่ทำงานด้วยเช่นนี้มักจะพบ ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ กล่าวคือ เป็นการเรียกในสถานที่อื่นที่ไม่ใช่ที่ทำงานของผู้ที่ถูกเรียก ซึ่งอาจจะสามารถสันนิษฐานได้ว่าเป็นเช่นนี้ เนื่องจากผู้เรียกกับผู้ที่ถูกเรียก ไม่มีความสนิทสนมกันเป็นพิเศษ จึงไม่เรียกอีกฝ่ายด้วยชื่อ และเพื่อที่จะแสดงให้ทราบว่า ผู้เรียกจำผู้ที่ถูกเรียกขานได้ว่าเป็นใคร ทำงานอยู่ที่ไหน อ้างถึงสถานที่ทำงานของกลุ่มสนทนานั้นเอง ในขณะที่ผลจากการสำรวจด้วยแบบสอบถามภาษาไทยไม่พบรูปแบบการเรียกในลักษณะเช่นนี้ อาจเป็นเพราะสังคมไทยจะมองไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนมากกว่าคนกับองค์กร และอีกประการหนึ่งสังคมญี่ปุ่นเป็นสังคมที่มีสำนึกเกี่ยวกับกลุ่มอยู่มาก ดังที่ กำชัย ลายสมิต (2539) ได้ยกตัวอย่างปรากฏการณ์ที่แสดงให้เห็นว่า คนญี่ปุ่นมีความสำนึกในเรื่อง “สถานที่” ของกลุ่มมากเช่นตัวอย่างเรื่องการแนะนำตัว เวลาเวลาคนญี่ปุ่นแนะนำตัวเองมักจะเริ่มต้น โดยการพูดถึงสถานที่ของกลุ่มที่ตนสังกัดอยู่ แล้วจึงค่อยพูดถึงชื่อตัวเอง เป็นต้น

(4) ความเป็นทางการของสถานการณ์เป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลือกใช้คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นคือ จะมีการเลือกใช้รูปแบบคำเรียกขานที่ต่างกันระหว่างสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการ หรือมีแนวโน้มที่จะใช้คำเรียกขานที่เป็นกันเองมากขึ้นในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ แต่ในภาษาไทยจะใช้คำเรียกขานที่ไม่แตกต่างกันนักระหว่างสถานการณ์ทางการและไม่เป็นทางการเนื่องจากในสังคมญี่ปุ่นจะแยกแยะระหว่างเรื่องงานและเรื่องส่วนตัวออกจากกันค่อนข้างชัดเจน ยกตัวอย่างเช่นภรรยาจะไม่โทรศัพท์ไปหาสามีในที่ทำงานหากไม่มีธุระที่จำเป็นจริงๆ และหากเป็นกรณีที่ต้องโทรหาถ้าผู้รับสายเป็นบุคคลอื่นก็จะเรียกแทนสามีของตนเองด้วยคำแสดงความอ้อมค้อมแม้ว่าสามีของตนจะมีตำแหน่งในระดับหัวหน้าก็ตาม เพราะคนญี่ปุ่นจะมีความคิดในการแบ่งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลว่าเป็นคนในหรือคนนอกอยู่ตลอดเวลาตนเอง แต่ในสังคมไทยจะให้ความสำคัญในด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากกว่า ยกตัวอย่างการใช้คำเรียกขานผู้ฟังก็จะตัดสินจากระดับความสัมพันธ์ หรือเปรียบเทียบจากวัยของกลุ่มสนทนาด้วยวัยตนเองหรือญาติของตนว่าอยู่ในระดับใดแล้วจึงตัดสินใจใช้คำเรียกขานนั่นเอง

6.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการใช้คำเรียกขานอาชีพ และตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย กรณีศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยแถบโตเกียวและปริมณฑลกับนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยในแถบกรุงเทพฯ ๑ และปริมณฑล ดังมีผลการศึกษาค้นคว้าที่สรุปไว้ข้างต้นนั้น ผู้วิจัยมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะบางประการ เพื่อการศึกษาในเรื่องคำเรียกขานให้กว้างขวางออกไปดังนี้

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นเพียงการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีเท่านั้น หากได้มีการขยายกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาให้กว้างออกไปอาจได้ผลที่แตกต่างออกไป
2. การใช้คำเรียกอาชีพและตำแหน่งในอาชีพอื่นๆ นอกเหนือจาก 15 อาชีพ ที่นำมาศึกษาในครั้งนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจ โดยอาจนำไปสู่ข้อสรุปการใช้คำเรียกอาชีพและตำแหน่งในทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยที่สมบูรณ์ขึ้น
3. ในการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามยังมีบางส่วนของข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ อันเนื่องมาจากปัญหาด้านความละเอียด ความชัดเจน และครอบคลุมของเนื้อหาในแบบสอบถาม ยกตัวอย่างเช่น สถานการณ์ที่กำหนดให้ในแบบสอบถามไม่ได้ใส่รายละเอียดเกี่ยวกับ ระดับความสนิทสนม หรือการมีบุคคลที่ตามอยู่ด้วยจึงอาจทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามมองภาพของสถานการณ์ได้ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร แบบสอบถามจึงควรมีรายละเอียดที่ครอบคลุม กระชับและละเอียดเข้าใจง่าย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัลยา คิงศภัทย์, ม.ร.ว. และ อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2531. การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กำชัย ทยสมิต. 2539. มนุษย์สัมพันธ์ในสังคมแนวตั้งแบบญี่ปุ่น. นิตยสารญี่ปุ่นศึกษา 1 (มกราคม): 28-35.
- จุฬารัตน์ โล่ตระกูลวัฒน์. 2537. การเปรียบเทียบการใช้คำเรียกขานในภาษาไทยกับภาษาฝรั่งเศส. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เนื่องน้อย บุญเนตร. 2537. คำ: ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย: รายงานการวิจัยเล่มที่ 4. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรีชา อิงคาภิรมย์โฮริเอะ. 2551. กรอบหลักเกี่ยวกับการใช้ ชัง (-san) / ซะมะ (-sama) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.jpankiku.com> [2551, มีนาคม 24]
- มาซาโอ, ทัดสุซากิ และ ซุจิ, โมริ. 2551. สำรวจแห่งชาติ: ควรปรับปรุงหรือไม่ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.fpps.or.th/news.php?detail=n1172096069.news/> [2551, มีนาคม 24]
- วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์. 2529. ความสุภาพในภาษาไทยกรุงเทพฯ. ใน เพ็ญศรี คู้ก และคนอื่นๆ (บรรณาธิการ), วัฒนธรรมพื้นบ้าน: ภาษา เล่มที่ 3, หน้า 58-72. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลวรรณ เชาวลิศ. 2535. การใช้คำเรียกขานในภาษาไทยถิ่นใต้: กรณีศึกษาบุคลากรในโรงเรียนท่าศาลาประสิทธิ์ศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภา ภัศราณ. 2545. คำเรียกขานในภาษาจีนแต้จิ๋วที่ใช้โดยคนไทยเชื้อสายจีนในเขาวราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรินทร์ เมทะนี. 2551. บริบทของครุไทยในสังคมยุคใหม่ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.birddancebangkok.com/index.php?lay=show&ac=article&Id=342634> [2551, มีนาคม 24]

อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2541. ภาษาศาสตร์สังคม(Sociolinguistics). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อรศรี งามวิทยาพงศ์. พุทธทาสกับอำนาจในสังคมมนุษย์สมัยใหม่ [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<http://www.budnet.info> [2551, มีนาคม 24]

อัญญาอุทธร ชูศรี. 2551. เรียนจากป้ายสไตล์ญี่ปุ่น: kouban [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:
http://jeducation.com/THAI/sign/33_police.htm [2551, มีนาคม 24]

ภาษาอังกฤษ

Brown, R and Ford, M. 1964. Address in culture and society: A reader in linguistic and Anthropology. New York: Harper & Row.

Brown, R. W. and Gilman, A. 1960. The pronoun of power and solidarity. In T.A. Sebeok (ed.), Style in language, pp.253-276. Massachusetts: M.I.T. Press.

Ervin – Tripp, S. M. 1972. Sociolinguistic Rule of Address. Harmondsworth , Middlesex: Penguin Books.

Kamiya, K. 2005 . A contrastive study of vocatives in English and Japanese conversation. Memoirs of the Osaka Institute of Technology Series B. (50): 43-53.

Matsuo, S. and Noriko, M. 1978. Foundations of Japanese Language. Tokyo: Taishukan Publishing Company.

Mizutani, O. and Mizutani, M. 1987. How to be polite in Japanese. Tokyo : The Japan Times.

Nagura, T . 1992 . The Use of Address Terms between Japanese Spouses. Tokyo : The Japan Foundation.

Palakornkul, Angkab. 1972. A Socio-linguistic study of pronominal strategy in spoken Bangkok Thai. Doctoral dissertation, University of Texas at Austin.

ภาษาญี่ปุ่น

カノックポーン・ケンチャク 1990 「呼称の対照研究－タイ語－」 『日本語学』
明治書院

国広哲弥 1990 「呼称の言者問題」 『日本語学』 明治書院

小林美恵子 1998 「学校の呼称」－女性教師の呼称「クン」を中心に－ 『日本語学』
明治書院

鈴木孝夫 1973 「人を表すことば」 『ことばと文化』 岩波新書

鈴木孝夫 1996 『教育としての言語学』 岩波新書

鈴木孝夫 1975 『ことばと社会』 中央公論社

尾崎喜光 1998 「中学・高校のクラブ活動における呼称」 『日本語学』 明治書院

堀江インカピロム・ブリヤー 1988 「タイ語の多様性について」 『日本語学』、明治書院.

本田明子 1990 「職場・会社の中の呼称－自然談話データによる事例－」 『日本語学』
明治書院

米田正人 1990 「あるして社会組織の中の呼称—夫婦の呼び方と職場での呼び方について」
『日本語学』明治書院

吉田裕久 1990 「学校における先生・子供の呼称」 『日本語学』明治書院

南不二男 1976 『現代の日本語』朝日新聞社.

渡辺友左 1998 「呼称という論点」 『日本語学』明治書院

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามภาษาญี่ปุ่น

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างแบบสอบถามภาษาญี่ปุ่น

様々な職業の人への呼びかけ方に関するアンケート調査

約束:このアンケートの目的は、日本人が様々な職業の人に対してどのような呼びかけ方をするのかを調査することにあります。このアンケートにより得られたデータは、性質上、厳重に管理し、作成者以外の者が目を通すことはありません。全て統計的に処理し、個人にご迷惑をおかけすることはありません。また論文作成以外の目的で用いることは決してありません。

1. 回答者(あなた)について

1. 性別: 男性 女性(どちらかに○をおつけください)
2. 年齢 _____才
3. 所属大学名 _____ 学年 _____
4. 出身地(都道府県) _____
5. 東京での滞在年数 _____

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

II いろいろな職業、役職、職位の人々に対する呼びかけ方

説明: 様々な職業、役職、職位に対して、あなたは以下の人たちにどのように呼びかけますか。
あなたの考える呼びかけ方を_____に記入してください。

1. あなたは「田中一郎」男性教授(40代)の「日本語学概論」という科目を受講しています。あなたはこの教授の名前を知っていますが、この授業は非常に受講者が多いので、まだ話したことはありません。

A 先週、あなたは就職活動で授業を休んでしまったので、授業の終わった時に声をかける場合、どのように呼びかけますか。_____

B あなたはテニスの試合を見に行きました。すると、偶然にもこの人となりの席でした。この時どのように呼びかけますか。_____

①のような状況で、先生の名前が「中村真由美」(40代)という女性であれば、どのように呼びかけますか。

A _____

B _____

2. あなたの大学の近くに佐藤内科クリニックという病院があります。この病院の内科医が「佐藤としお」(40代)という男性であることをあなたは知っていますが、話をしたことはありません。

A ある日、あなたはおなかが痛くて、診察してもらうために病院へ行きました。診察のとき、どのように呼びかけますか。_____

B あなたはテニスの試合を見に行きました。すると、偶然にもこの人となりの席でした。この時どのように呼びかけますか。_____

②のような状況で、お医者さんの名前が「中島ゆみ」(40代)という女性であれば、どのように呼びかけますか。

A _____

B _____

3. あなたは「憲法概論」という科目を受講しています。先生は前回の授業で、弁護士の「鈴木次郎」氏(40代)を招待して「違憲審査制」について講義しました。この授業は非常に受講者が多いので、あなたは鈴木次郎氏という男性であることを知っていますが、まだ話したことはありません。

A 夏休みの宿題で法律についてのレポートを書かなければならなくなりました。法律について鈴木次郎氏の事務所へ相談に行くとしたら、どのように呼びかけますか。_____

B あなたはテニスの試合を見に行きました。すると、偶然にもこの人となりの席でした。この時どのように呼びかけますか。_____

③のような状況で、弁護士の名前が「伊藤みゆき」(40代)という女性であれば、どのように呼びかけますか。

A _____

B _____

4. あなたは「生産管理論」という科目を受講しており、授業の一環としてアサヒビール工場へ見学に行くことになりました。工場の案内をしてくれる人が「高橋孝夫」(40代)というエンジニアの男性であることをあなたは知っていますが、話したことはありません。

A あなたは工場の機械がどのように動くのかを質問する時、どのように呼びかけますか。

_____

B あなたはテニスの試合を見に行きました。すると、偶然にもこの人となりの席でした。この時どのように呼びかけますか。_____

④のような状況で、エンジニアの名前が「山下えり」(40代)という女性であれば、どのように呼びかけますか。

A _____

B _____

5. あなたは国際交流基金から奨学金をもらって、6か月間タイの大学に留学していました。国際交流基金の人からタイに滞在している日本の大使は「林たけし」(40代)という男性であることを聞きました。タイで留学生のために行われた大使館のパーティーで彼を見ましたが、話したことはありません。

A 帰国した後、タイに留学していた学生のために大使館がパーティーを行います。その時、在タイの林たけし大使も来ます。挨拶する時どのように呼びかけますか。

_____

B あなたはテニスの試合を見に行きました。すると、偶然にもこの人となりの席でした。この時どのように呼びかけますか。_____

⑤のような状況で、大使の名前が「池田さちこ」(40代)という女性であれば、どのように呼びかけますか。

A _____

B _____

6. あなたは6か月に一回病院で歯の診察をしてもらっています。歯科のカウンターの看護師は名札を付けているので「高山ひろし」(40)という男性であることをあなたは知っていますが、話したことはありません。

A あなたが診察券をなくして、新しい診察券を発行してもらう手続きについて聞く場合どのように呼びかけますか。_____

B あなたはテニスの試合を見に行きました。すると、偶然にもこの人となりの席でした。この時どのように呼びかけますか。_____

⑥のような状況で、看護婦の名前が「村中えりこ」(40代)という女性であれば、どのように呼びかけますか。

A _____

B _____

7. あなたの大学の前に交番があります。毎日交番の前を通るので、交番にいる警察官をよく見かけます。警察官は名札を付けているので、「上村太郎」(40代)という男性であることをあなたは知っていますが、話をしたことはありません。

A あなたが財布をなくして交番に届けを出す時どのように呼びかけますか。

_____

B あなたはテニスの試合を見に行きました。すると、偶然にもこの人ととなりの席でした。この時どのように呼びかけますか。_____

⑦のような状況で、警察官の名前が「吉田桃子」(40代)という女性であれば、どのように呼びかけますか。

A _____

B _____

8. あなたは夏休みにバスで国内を旅行する予定があり、観光会社へ行きました。観光会社の人は今度の旅行の男性ガイドが「松本ひろき」(40代)さんであると紹介しました。そのガイドの人とは話をしたことはありません。

A 旅行へ行く前の準備について相談する時どのように呼びかけますか。_____

B あなたはテニスの試合を見に行きました。すると、偶然にもこの人ととなりの席でした。この時どのように呼びかけますか。_____

⑧のような状況で、ガイドの名前が「下橋雪子」(40代)という女性であれば、どのように呼びかけますか。

A _____

B _____

9. あなたが住んでいる区の議員に「上村武士」(40代)という男性の政治家がいます。以前に選挙活動をしていたため、あなたはこの議員の名前を知っていますが、話をしたことはありません。

A あなたがゼミの代表としてインタビューする場合どのように呼びかけますか。

_____

B あなたはテニスの試合を見に行きました。すると、偶然にもこの人ととなりの席でした。この時どのように呼びかけますか。_____

⑨のような状況で、政治家の名前が「川村さゆり」(40代)という女性であれば、どのように呼びかけますか。

A _____

B _____

10. あなたは大学の写真部に所属しています。最初の部活のときに、写真部の部長は自己紹介をしていたので、あなたは写真部の部長が上田次郎(20代)という男性で、4年生であることを知っていますが、話をしたことはありません。

A あなたは前回の撮影場所を決める会議に病気で参加できませんでした。会議の内容を部長に聞く場合どのように呼びかけますか。_____

B あなたはテニスの試合を見に行きました。すると、偶然にもこの人となりの席でした。この時どのように呼びかけますか。_____

㊸のような状況で、部長の名前が「大川みえ」(20代)という女性であれば、どのように呼びかけますか。

A _____

B _____

11. あなたの家の近くにフジタ写真店というカメラ屋があつて、よくその店で写真の現像を頼みます。今回は新しいカメラを買いに来ました。その店員は名札を付けているので、目の前の店員の名前が「野村次郎」(40代)という男性であることをあなたは知っていますが、話したことはありません。

A カメラの機能について聞く場合どのように呼びかけますか。_____

B あなたはテニスの試合を見に行きました。すると、偶然にもこの人となりの席でした。この時どのように呼びかけますか。_____

㊸のような状況で、店員の名前が「吉野真美」(40代)という女性であれば、どのように呼びかけますか。

A _____

B _____

12. あなたはいつも大学の最寄り駅から大学まで、スクールバスで通っています。運転手の名前はバスに掲示されているので、「小村ひろし」(40代)という男性であることをあなたは知っていますが、話をしたことはありません。

A あなたはいつものようにスクールバスに乗りましたが、財布を忘れたことに気づきました。この時どのように呼びかけますか。_____

B あなたはテニスの試合を見に行きました。すると、偶然にもこの人となりの席でした。この時どのように呼びかけますか。_____

㊸のような状況で、運転手の名前はが「川村えみこ」(40代ぐらい)という女性の場合どのように呼びかけますか。

A _____

B _____

13.あなたは毎日バイクで大学へ行き、いつも大学の駐車場にバイクを停めます。その駐車場にガードマンがいます。ガードマンの名前は名札を付けているので「森田たくや」(40代)という男性であることをあなたは知っていますが、話をしたことはありません。

A ある日、駐車場に戻ると、あなたのバイクのタイヤがパンクしていました。事情を聞くためにガードマンに声をかけたいと思います。この時どのように呼びかけますか。
_____

B あなたはテニスの試合を見に行きました。すると、偶然にもこの人ととなりの席でした。この時どのように呼びかけますか。_____

⑬のような状況で、ガードマンの名前が「中島ようこ」(40代)という女性であれば、どのように呼びかけますか。

A _____

B _____

14.あなたの講義棟を担当している大学の掃除員が一人います。大学でよくその人を見かけます。その人は名札を付けているので「田村一郎」(40代)という男性であることをあなたは知っていますが、話をしたことはありません。

A 文化祭でゴミを多く出したためゴミ置き場の場所を聞く場合どのように呼びかけますか。
_____

B あなたはテニスの試合を見に行きました。すると、偶然にもこの人ととなりの席でした。この時どのように呼びかけますか。_____

⑭のような状況で、掃除員の名前が「鈴木育子」(40代)という女性であれば、どのように呼びかけますか。

A _____

B _____

15 あなたは昼ごはんの時よく大学の近くのレストランでご飯を食べます。レストランのウェイターは名札を付けているので「村上龍一」(40代)という男性であることをあなたは知っていますが、料理を注文する以外話したことはありません。

A あなたはいつものよう料理を注文しましたが、財布を忘れたことに気づきました。この時どのように呼びかけますか。_____

B あなたはテニスの試合を見に行きました。すると、偶然にもこの人ととなりの席でした。この時どのように呼びかけますか。_____

⑮のような状況で、レストランのウェイトレスの名前は「田村真美」(40代)という女性であれば、どのように呼びかけますか。

A _____

B _____

ご協力ありがとうございました

แบบสอบถามภาษาไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

คำเรียกขานอาชีพและตำแหน่ง
ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการใช้คำเรียกตำแหน่งและอาชีพต่างๆ
จึงขอความกรุณาท่านตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงจากการเรียกบุคคลในตำแหน่งและอาชีพต่างๆ ใน
ชีวิตประจำวันของท่าน โดยคำถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

- ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 การเรียกขานบุคคลในแต่ละกลุ่มอาชีพ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 1
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีคำถาม 5 ข้อ ขอความกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความลงในช่องว่างที่กำหนดให้

1. เพศ

ชาย   หญิง

2. อายุ _____ ปี

3. มหาวิทยาลัย _____ ชั้นปีที่ _____

4. ภูมิลำเนา _____

5. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ _____

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ในภาคเรียนนี้คุณได้ลงเรียนวิชา "กฎหมายเบื้องต้น" ซึ่งการเรียนในช่วงเวลาที่แล้วอาจารย์ประจำวิชาได้เชิญ นายความชื่อสมเกียรติ (ชื่อเล่นเกียรติ) เป็นชาวอายุประมาณ 40 ปี มาบรรยายพิเศษในหัวข้อ "กระบวนการพิจารณาต่อการจัดระเบียบรัฐธรรมนูญ" และเนื่องจากวิชาที่เรียนมีนักศึกษาโรงเรียนเป็นจำนวนมากคุณทราบชื่อของนายความท่านนี้แล้วแต่ยังไม่มีโอกาสได้คุยกัน

สถานการณ์ที่ 1 ในรายวิชา "กฎหมายเบื้องต้น" นี้คุณต้องทำรายงานส่งอาจารย์ขึ้น เกี่ยวกับข้อกฎหมายที่คุณสนใจคุณจึงคิดที่จะไปขอคำปรึกษาจากสมเกียรติที่สำนักงานนายความ เมื่อคุณไปถึงและได้เข้าพบสมเกียรติแล้วคุณจะเรียกสมเกียรติว่าอย่างไร _____

สถานการณ์ที่ 2 คุณไปชมการแข่งขันเทนนิสที่สนามกีฬาแห่งชาติบังเอิญที่นั่งของคุณติดกับที่นั่งของสมเกียรติ และคุณได้กล่าวทักทายคุณจะเรียกสมเกียรติว่าอย่างไร _____

หากเป็นสถานการณ์เดียวกันกับข้อที่ 3 แต่เป็นนายความหญิงอายุประมาณ 40 ปี ชื่ออริวี (ชื่อเล่นอร) คุณจะเรียก อริวีว่าอย่างไร _____

สถานการณ์ที่ 1 _____

สถานการณ์ที่ 2 _____

4. ในภาคเรียนนี้คุณได้ลงเรียนวิชา "การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน" ซึ่งในการเรียนการสอนวิชานี้จะมีกิจกรรมพานักศึกษาไปเยี่ยมชมการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม โดยได้พาไปชมการผลิตเบียร์ของโรงงานไทยเบเวอร์เรจจำกัด โดยมีวิศวกรระดับหัวหน้าฝ่ายพานำชมภายในโรงงาน วิศวกรท่านนี้เป็นชาวอายุประมาณ 40 ปี ชื่อเอกชัย (ชื่อเล่นเอก) หลังจากอาจารย์กล่าวแนะนำวิศวกรเรียบร้อยแล้วคุณยังไม่มีโอกาสได้คุยกับเอกชัย

สถานการณ์ที่ 1 เมื่อคุณเข้าชมโรงงานจนมาถึงแผนกบรรจุภัณฑ์คุณมีข้อสงสัยเกี่ยวกับระบบการควบคุมการเคลื่อนไหวของเครื่องจักรและอยากซักถามเกี่ยวกับเรื่องนี้คุณจะเรียกเอกชัยว่าอย่างไร _____

สถานการณ์ที่ 2 คุณไปชมการแข่งขันเทนนิสที่สนามกีฬาแห่งชาติบังเอิญที่นั่งของคุณติดกับที่นั่งของเอกชัย และคุณได้กล่าวทักทายคุณจะเรียกเอกชัยว่าอย่างไร _____

หากเป็นสถานการณ์เดียวกันกับข้อที่ 4 แต่เป็นวิศวกรหญิงอายุประมาณ 40 ปี ชื่ออริวี (ชื่อเล่นโก) คุณจะเรียก อริวีว่าอย่างไร _____

สถานการณ์ที่ 1 _____

สถานการณ์ที่ 2 _____

5. คุณได้รับทุนจากมูลนิธิญี่ปุ่นให้ไปศึกษาระยะสั้นที่ประเทศญี่ปุ่นเป็นเวลา 6 เดือน และได้ทราบจากเจ้าหน้าที่ของทางมูลนิธิว่าทูตไทยประจำประเทศญี่ปุ่นเป็นชาวอายุประมาณ 40 ปี ชื่อวิโรจน์ (ชื่อเล่นโรจน์) ที่ประเทศญี่ปุ่น คุณได้เข้าร่วมงานเลี้ยงต้อนรับนักศึกษาไทยซึ่งจัดขึ้นที่สถานทูตไทยประจำประเทศญี่ปุ่น ในงานคุณได้มีโอกาสนพบกับวิโรจน์แต่ยังไม่มีโอกาสได้คุยด้วย

สถานการณ์ที่ 1 เมื่อคุณกลับมาประเทศไทยทางสถานทูตได้จัดงานพบปะสังสรรค์ระหว่างนักศึกษาซึ่งเคยเรียนที่ประเทศญี่ปุ่น ในงานคุณได้พบกับวิโรจน์ซึ่งเดินทางมาประเทศไทยชั่วคราวคุณจำวิโรจน์ได้ และต้องการเข้าไปทักทายนคุณจะเรียกวิโรจน์ว่าอย่างไร _____

สถานการณ์ที่2 คุณไปชมการแข่งขันเทนนิสที่สนามกีฬาแห่งชาติบังเอิญที่นั่งของคุณติดกับที่นั่งของวิโรจน์ และคุณได้กล่าวทักทายคุณจะเรียกวิโรจน์ว่าอย่างไร _____

หากเป็นสถานการณ์เดียวกันกับข้อที่5แต่เป็นบุคคลหญิงอายุประมาณ40ปี ชื่อเพ็ญใจ(ชื่อเล่นเพ็ญ) คุณจะเรียกเพ็ญใจว่าอย่างไร

สถานการณ์ที่1 _____

สถานการณ์ที่2 _____

6. คุณมักจะเข้ารับการตรวจรักษาฟันทุกๆ6เดือนที่โรงพยาบาลของรัฐแห่งหนึ่งในเขตปทุมวัน ที่แผนกทันตกรรมของโรงพยาบาลแห่งนี้จะมีบุรุษพยาบาลอายุประมาณ40ปีนั่งประจำอยู่ที่เคาเตอร์ทำหน้าที่รับบัตรผู้ป่วย เมื่อคุณไปที่โรงพยาบาลก็มักจะพบกับบุรุษพยาบาลท่านนี้และทราบจากป้ายชื่อที่ติดอยู่ว่าชื่อมานพ (ชื่อเล่นนพ) แต่คุณยังไม่เคยมีโอกาสนคุยด้วย

สถานการณ์ที่1 คุณทำบัตรผู้ป่วยหายและต้องการจะสอบถามเกี่ยวกับขั้นตอนการทำบัตรใหม่คุณจะเรียกมานพว่าอย่างไร _____

สถานการณ์ที่2 คุณไปชมการแข่งขันเทนนิสที่สนามกีฬาแห่งชาติบังเอิญที่นั่งของคุณติดกับที่นั่งของมานพ และคุณได้กล่าวทักทายคุณจะเรียกมานพว่าอย่างไร _____

หากเป็นสถานการณ์เดียวกันกับข้อที่6แต่เป็นนางพยาบาลอายุประมาณ40ปี ชื่อวิรุษา(ชื่อเล่นนุช) คุณจะเรียกวิรุษาว่าอย่างไร

สถานการณ์ที่1 _____

สถานการณ์ที่2 _____

7. ที่ข้างหน้ามหาวิทยาลัยของคุณมีป้อมตำรวจตั้งอยู่ ทุกวันคุณจะต้องเดินผ่านป้อมตำรวจแห่งนี้เพื่อที่จะไปยังป้ายรถประจำทางและมักเห็นตำรวจท่านหนึ่งประจำอยู่ที่ป้อมแห่งนี้ เป็นชายอายุประมาณ40ปี คุณทราบชื่อตำรวจท่านนี้จากป้ายชื่อว่าชื่อปกป้อง (ชื่อเล่นป๊อง) แต่คุณยังไม่เคยมีโอกาสนคุยด้วย

สถานการณ์ที่1 วันหนึ่งคุณทำกระเป๋าเงินหายบริเวณใกล้ๆกับป้ายรถเมล์ คุณจึงเดินไปยังป้อมตำรวจเพื่อแจ้งความ โดยมีปกป้องเป็นผู้รับแจ้ง คุณจะเรียกปกป้องว่าอย่างไร _____

สถานการณ์ที่2 คุณไปชมการแข่งขันเทนนิสที่สนามกีฬาแห่งชาติบังเอิญที่นั่งของคุณติดกับที่นั่งของปกป้อง และคุณได้กล่าวทักทายคุณจะเรียกปกป้องว่าอย่างไร _____

หากเป็นสถานการณ์เดียวกันกับข้อที่7แต่เป็นตำรวจหญิงอายุประมาณ40ปี ชื่อแหวดดา(ชื่อเล่นดา) คุณจะเรียกแหวดดาว่าอย่างไร

สถานการณ์ที่1 _____

สถานการณ์ที่2 _____

8. ในระหว่างปิดภาคเรียนช่วงฤดูร้อนคุณสนใจอยากซื้อโปรแกรมท่องเที่ยวจากบริษัททัวร์ที่จะพานักท่องเที่ยวไปเยี่ยมชมปราสาทหิน โบราณทางภาคอีสาน คุณจึงไปยังบริษัทท่องเที่ยวแห่งหนึ่งเพื่อขอข้อมูล โดยพนักงานฝ่ายต้อนรับลูกค้าได้แนะนำให้รู้จักกับมัคคุเทศก์ที่จะรับผิดชอบพาเที่ยวชม ในครั้งนี้ซึ่งเป็นชายอายุประมาณ40ปี ชื่อ

ชูศักดิ์ (ชื่อเล่นศักดิ์) หลังจากทราบชื่อของมัทคุเทศก์แล้วคุณยังไม่มีโอกาสได้คุยด้วย

สถานการณ์ที่ 1 คุณมาช่วยบริษัทท่องเที่ยวเพื่อจ่ายเงินค่ามัคจุ้มและได้พบกับชูศักดิ์ คุณต้องการถามชูศักดิ์เกี่ยวกับการเตรียมตัวในการเดินทางครั้งนี้ คุณจะเรียกชูศักดิ์ว่าอย่างไร _____

สถานการณ์ที่ 2 คุณไปชมการแข่งขันเทนนิสที่สนามกีฬาแห่งชาติบังเอิญที่นั่งของคุณติดกับที่นั่งของชูศักดิ์ และคุณได้กล่าวทักทาย คุณจะเรียกชูศักดิ์ว่าอย่างไร _____

หากเป็นสถานการณ์เดียวกันกับข้อที่ 8 แต่เป็นมัทคุเทศก์หญิงอายุประมาณ 40 ปี ชื่อ นารี (ชื่อเล่นแมว) คุณจะเรียก นารีว่าอย่างไร

สถานการณ์ที่ 1 _____

สถานการณ์ที่ 2 _____

9. คุณมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตราชเทวีและ ศ.ศ. ประจำเขตของคุณเป็นชายอายุประมาณ 40 ปี ชื่อนาวิน (ชื่อเล่นวิน) คุณเคยเห็นนาวินและทราบชื่อจากแผ่นป้ายโฆษณาและการลงพื้นที่หาเสียงในเขตราชเทวีก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง แต่คุณยังไม่เคยมีโอกาสได้พูดคุยกับนาวิน

สถานการณ์ที่ 1 คุณเป็นตัวแทนของฝ่ายกิจการนักศึกษาในการไปพบนาวินเพื่อขอสัมภาษณ์ลงในวารสารของทางคณะ หลังจากทำเรื่องเพื่อขอเข้าพบแล้วคุณได้เดินทางมายังที่ทำการพรรคและเข้าไปสัมภาษณ์นาวินในห้องทำงาน คุณจะเรียกนาวินว่าอย่างไร _____

สถานการณ์ที่ 2 คุณไปชมการแข่งขันเทนนิสที่สนามกีฬาแห่งชาติบังเอิญที่นั่งของคุณติดกับที่นั่งของนาวิน และคุณได้กล่าวทักทาย คุณจะเรียกนาวินว่าอย่างไร _____

หากเป็นสถานการณ์เดียวกันกับข้อที่ 9 แต่เป็น ศ.ศ. หญิงอายุประมาณ 40 ปี ชื่อ อรอนงค์ (ชื่อเล่นอร) คุณจะเรียก อรอนงค์ว่าอย่างไร

สถานการณ์ที่ 1 _____

สถานการณ์ที่ 2 _____

10. คุณเป็นสมาชิกของชมรมถ่ายภาพที่มหาวิทยาลัย ในการพบปะกันครั้งแรกของสมาชิกในชมรม ประธานของชมรมซึ่งเป็นนักศึกษาระดับปีที่ 4 อายุประมาณ 20 ปี ชื่อบัณฑิต (ชื่อเล่นปู) ได้แนะนำตัวให้กับสมาชิกของชมรมได้รู้จัก หลังจากทราบชื่อแล้วคุณยังไม่มีโอกาสได้พูดคุยกับบัณฑิต

สถานการณ์ที่ 1 ในการประชุมของชมรมครั้งที่แล้วเพื่อจะเลือกสถานที่ในการทำกิจกรรมถ่ายภาพ คุณไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้เนื่องจากไม่สบาย เมื่อคุณเจอบัณฑิตที่ชมรมอีกครั้งคุณจึงเข้าไปสอบถามเกี่ยวกับเนื้อหาในการประชุมครั้งที่แล้ว คุณจะเรียกบัณฑิตว่าอย่างไร _____

สถานการณ์ที่ 2 คุณไปชมการแข่งขันเทนนิสที่สนามกีฬาแห่งชาติบังเอิญที่นั่งของคุณติดกับที่นั่งของบัณฑิต และคุณได้กล่าวทักทาย คุณจะเรียกบัณฑิตว่าอย่างไร _____

หากเป็นสถานการณ์เดียวกันกับข้อที่ 10 แต่เป็นนักศึกษายหญิงอายุประมาณ 20 ปี ชื่อ สุด (ชื่อเล่นสุ) คุณจะเรียก สุดว่าอย่างไร

สถานการณ์ที่1 _____

สถานการณ์ที่2 _____

11. ที่ใกล้บ้านของคุณมีร้านถ่ายรูปอยู่ร้านหนึ่งชื่อ "กรุงเทพฯคัลเลอร์แลป" ซึ่งคุณมักจะใช้บริการล้างรูปที่ร้านนี้เสมอ เนื่องจากพนักงานทุกคนในร้านจะคิดป้ายชื่อเอาไว้ คุณจึงทราบว่าพนักงานที่เคาน์เตอร์ซึ่งเป็นชายอายุประมาณ40 ปีนั้นชื่ออำนาจ (ชื่อเล่นนาจ) แต่คุณยังไม่เคยมีโอกาสนคุยด้วย

สถานการณ์ที่1 วันหนึ่งคุณต้องการ ไปเลือกซื้อกล้องถ่ายรูปตัวใหม่ที่ร้าน "กรุงเทพฯคัลเลอร์แลป" คุณจึงได้สอบถามอำนาจเกี่ยวกับระบบการทำงานของกล้องถ่ายรูปรุ่นที่คุณสนใจ คุณจะเรียกอำนาจว่าอย่างไร _____

สถานการณ์ที่2 คุณไปชมการแข่งขันเทนนิสที่สนามกีฬาแห่งชาติบังเอิญที่นั่งของคุณติดกับที่นั่งของอำนาจ และคุณได้กล่าวทักทายคุณจะเรียกอำนาจว่าอย่างไร _____

หากเป็นสถานการณ์เดียวกันกับข้อที่11 แต่เป็นพนักงานหญิงอายุประมาณ40ปี ชื่อจอมใจ(ชื่อเล่นนก) คุณจะเรียกจอมใจว่าอย่างไร

สถานการณ์ที่1 _____

สถานการณ์ที่2 _____

12. ในการเดินทางไปมหาวิทยาลัยของคุณนั้น ในทุกๆวันคุณจะต้องลงจากรถไฟฟ้าและนั่งรถมินิบัสของทางมหาวิทยาลัยที่มีบริการรับส่งไปยังคณะที่คุณเรียน โดยมีพนักงานขับรถประจำสายนี้เป็นชายอายุประมาณ40ปี ซึ่งคุณทราบชื่อจากป้ายที่ติดอยู่หน้ารถว่าชื่อวงศ์ชัย (ชื่อเล่นชัย) คุณนั่งรถที่วงศ์ชัยขับเป็นประจำแต่ยังไม่เคยมีโอกาสนได้คุยด้วย

สถานการณ์ที่1 วันหนึ่งคุณลืมกระเป๋าเงินในรถมินิบัส คุณจึงไปสอบถามวงศ์ชัยที่จุดจอดรถของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับกระเป๋าเงินของคุณ คุณจะเรียกววงศ์ชัยว่าอย่างไร _____

สถานการณ์ที่2 คุณไปชมการแข่งขันเทนนิสที่สนามกีฬาแห่งชาติบังเอิญที่นั่งของคุณติดกับที่นั่งของวงศ์ชัย และคุณได้กล่าวทักทายคุณจะเรียกววงศ์ชัยว่าอย่างไร _____

หากเป็นสถานการณ์เดียวกันกับข้อที่12 แต่เป็นพนักงานขับรถหญิงอายุประมาณ40ปี ชื่อสมหญิง(ชื่อเล่นหญิง) คุณจะเรียกสมหญิงว่าอย่างไร

สถานการณ์ที่1 _____

สถานการณ์ที่2 _____

13. ในการเดินทางไปมหาวิทยาลัยของคุณนั้นทุกๆวันคุณจะมีมอเตอร์ไซค์ไปเรียนและจอดรอไว้ตรงที่จอดรถที่มหาวิทยาลัยจัดไว้ให้ซึ่งตรงบริเวณลานจอดรถจะมีป้อมยามตั้งอยู่ ทุกๆวันคุณจะเห็นเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยนั่งประจำอยู่ที่ป้อมเป็นชายอายุประมาณ40ปี และทราบจากป้ายชื่อที่ติดอยู่ว่าชื่อบุญม (ชื่อเล่นบุญ) แต่คุณยังไม่เคยมีโอกาสนคุยด้วย

สถานการณ์ที่1 วันหนึ่งหลังจากเลิกเรียนตามปกติและคุณได้เดินไปเอารถบริเวณที่จอดรถพบว่าชายรถของคุณ รว้หมดทั้งสองล้อคุณจึงเดิน ไปยังป้อมยามเพื่อขอความช่วยเหลือคุณจะเรียกบุญมาว่าอย่างไร

สถานการณ์ที่2 คุณไปชมการแข่งขันเทนนิสที่สนามกีฬาแห่งชาติบังเอิญที่นั่งของคุณติดกับที่นั่งของบุญมา และคุณได้กล่าวทักทายคุณจะเรียกบุญมาว่าอย่างไร _____

หากเป็นสถานการณ์เดียวกันกับข้อที่13แต่เป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยหญิงอายุประมาณ40ปี ชื่อเล็กน้อย (ชื่อเล่นน้อย) คุณจะเรียกเล็กน้อยว่าอย่างไร

สถานการณ์ที่1 _____

สถานการณ์ที่2 _____

14. ที่ตึกเรียนในคณะของคุณมีพนักงานรักษาความสะอาดคนหนึ่งเป็นชายอายุประมาณ40ปี เมื่อคุณ ไปเรียนที่ คณะก็มักจะพบพนักงานรักษาความสะอาดคนนี้เสมอ คุณทราบชื่อของเขาจากป้ายที่ติดอยู่ว่าชื่อสมคิด(ชื่อเล่น คิค)แต่คุณยังไม่มีโอกาสได้คุยด้วย

สถานการณ์ที่1 ในงานนิทรรศการทางวิชาการของคณะหลังจากเลิกงานในซุ้มที่คุณจัดแสดงผลงานทางวิชาการ มีขยะที่ต้องทิ้งเป็นจำนวนมากซึ่งคุณไม่แน่ใจว่าจะต้องนำขยะเหล่านี้ไปรวมไว้บริเวณไหน คุณ จึงเข้าไปสอบถามสมคิด คุณจะเรียกสมคิดว่าอย่างไร _____

สถานการณ์ที่2 คุณไปชมการแข่งขันเทนนิสที่สนามกีฬาแห่งชาติบังเอิญที่นั่งของคุณติดกับที่นั่งของสมคิด และคุณได้กล่าวทักทายคุณจะเรียกสมคิดว่าอย่างไร _____

หากเป็นสถานการณ์เดียวกันกับข้อที่14แต่เป็นพนักงานรักษาความสะอาดหญิงอายุประมาณ40ปี ชื่อสมพร(ชื่อ เล่นพร) คุณจะเรียกสมพรว่าอย่างไร

สถานการณ์ที่1 _____

สถานการณ์ที่2 _____

15. เมื่อไปมหาวิทยาลัยคุณมักจะรับประทานอาหารกลางวันที่ร้านประจำร้านหนึ่งที่ตั้งอยู่ใกล้ๆกับมหาวิทยาลัย ที่ร้านนี้พนักงานทุกคนจะติดป้ายชื่อเอาไว้ คุณจึงทราบว่าพนักงานเสิร์ฟชายของร้านที่มีอายุประมาณ40ปีนั้นมีชื่อว่าโชคชัย(ชื่อเล่น โชค)ซึ่งนอกจากจะส่งอาหารแล้วคุณยังไม่มีโอกาสได้คุยกับโชคชัย

สถานการณ์ที่1 วันหนึ่งคุณได้มาที่ร้านประจำและได้สั่งอาหารรับประทานตามปกติ แต่หลังจากนั้นต่อมาคุณ รู้ตัวว่าได้ลืมกระเป๋าเงินไว้ที่ร้านคุณจึงได้กลับมาสอบถามกับโชคชัย คุณจะเรียกโชคชัยว่า อย่างไร _____

สถานการณ์ที่2 คุณไปชมการแข่งขันเทนนิสที่สนามกีฬาแห่งชาติบังเอิญที่นั่งของคุณติดกับที่นั่งของสมคิด และคุณได้กล่าวทักทายคุณจะเรียกสมคิดว่าอย่างไร _____

หากเป็นสถานการณ์เดียวกันกับข้อที่14แต่เป็นพนักงานเสิร์ฟหญิงอายุประมาณ40ปี ชื่อสมพร(ชื่อเล่นพร) คุณจะ เรียกสมพรว่าอย่างไร

สถานการณ์ที่1 _____

สถานการณ์ที่2 _____

ต้นฉบับไม่มีหน้า
NO PAGE IN ORIGINAL

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางปนัดดา ศิริพานิช เกิดวันที่ 9 ตุลาคม 2520 ที่จังหวัดสงขลา เป็นบุตรคนที่ 3 ของนาย ประวัติ นางจำเนียร ลอยแก้วสำเร็จการศึกษาปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาญี่ปุ่น จาก คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อปี พ.ศ. 2542 และเข้าทำงานเป็นอาจารย์สอนวิชา ภาษาญี่ปุ่น ที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา จนถึง พ.ศ. 2547 จึง ขอลาศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาและวรรณคดีญี่ปุ่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปัจจุบันยังคงทำงานเป็นอาจารย์สอนวิชาภาษาญี่ปุ่น ที่คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย